

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

*L'educació emocional en l'escola Andorrana.
Educació obligatòria*

Curs 2016-2017

Projecte final del Postgrau en Educació Emocional i Benestar

Autor: Silvia Robles Gomes

Tutor: Núria Pérez-Escoda i Albert Alegre

Projecte Final del Postgrau en Educació Emocional i Benestar subjecte a una llicència de Creative Commons:

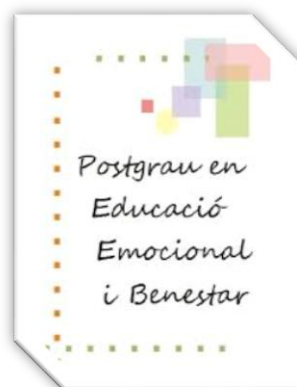

[Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 3.0 No adaptada de Creative Commons](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/)

La direcció del Postgrau en Educació Emocional i Benestar possibilita la difusió dels treballs, però no es pot fer responsable del contingut.

Per a citar l'obra:

Robles Gomes, S. (2017). *L'educació emocional en l'escola Andorrana. Educació obligatòria. Projecte Final del Postgrau en Educació Emocional i Benestar*. Barcelona: Universitat de Barcelona. Dipòsit Digital: <http://hdl.handle.net/2445/118536>

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Universitat de Barcelona

ICE-Facultat d'Educació

Postgrado en Educació Emocional i Benestar

L'EDUCACIÓ EMOCIONAL EN L'ESCOLA ANDORRANA

Educació obligatòria

Autora: Sílvia Robles Gomes

Tutors: Núria Pérez Escoda i Albert Alegre

Curs 2016-17

Agraïments

M'agradaria poder dedicar aquestes línies per expressar el més profund i sincer agraïment a totes aquelles persones que amb la seva ajuda han col·laborat en la realització d'aquesta investigació.

Primer de tot, agrair als meus tutors per la seva empenta, els seus consells, la seva ajuda i la seva actitud positiva i optimista durant la investigació.

Després m'agradaria donar les gràcies al ministeri d'educació d'Andorra per obrir-me les portes i donar-me aquesta oportunitat, com també a tots els directors, psicopedagogs, caps d'estudis i docents dels diferents centres que han col·laborat i han aportat el seu temps i el seu granet de sorra perquè aquesta investigació es tires endavant.

Moltes gràcies a tots, sense vosaltres res hagués estat possible.

0. INTRODUCCIÓ.....	p.5
1. FONAMENTACIÓ TEÒRICA.....	p.6-28
1.1. QUÈ ÉS LA INTEL·LIGÈNCIA EMOCIONAL.....	p.6-7
1.2. L'EDUCACIÓ EMOCIONAL.....	p.6-13
1.2.1. Què és l'educació emocional?.....	p.7
1.2.2. Les competències emocionals.....	p.7-11
1.2.3. Objectius i resultats de l'educació emocional.....	p.11-12
1.2.4. Principis de l'educació emocional.....	p.12-13
1.3. JUSTIFICACIÓ DE L'EDUCACIÓ EMOCIONAL.....	p.13-22
1.3.1. Motius educatius.....	p.13-18
1.3.2. Motius socials.....	p.18-19
1.3.3. Motius individual.....	p.19-20
1.3.4. Motius laborals.....	p.20-21
1.3.5. Motius familiars.....	p.21-22
1.4. CONTEXTOS D'APLICACIÓ DE L'EDUCACIÓ EMOCIONAL: QUÈ I COM ABORDAR L'EDUCACIÓ EMOCIONAL.....	p.22-28
1.4.1. El context socio-comunitari.....	p.22
1.4.2. El context de les organitzacions empresarials.....	p.22
1.4.3. El context educatiu.....	p.22-28
1.4.3.1. Les famílies.....	p.22-23
1.4.3.2. El docent.....	p.23-26
1.4.3.3. El currículum.....	p.26-27
1.4.3.4. El centre.....	p.27-28
2. INVESTIGACIÓ.....	p.29-83
2.1. NATURALESA DE LA INVESTIGACIÓ.....	p.29
2.2. DESCRIPCIÓ DEL CONTEXT	p.29
2.3. OBJECTIUS I FASES DE LA INVESTIGACIÓ.....	p.29-30
2.4. METODOLOGIA.....	p.30-32
2.4.1. Anàlisi de documents.....	p.30

2.4.2. Entrevistes.....	p.31
2.4.3. Qüestionaris.....	p.31-32
2.5. ANÀLISI I INTERPRETACIÓ DE DADES.....	p.32-83
2.5.1. Lleis del sistema educatiu andorrà.....	p.32-41
2.5.1.1. Llei d'ordenament del sistema educatiu andorrà de 9/06/1994.....	p.32-33
2.5.1.2. Decret d'ordenament de l'educació bàsica obligatòria del sistema educatiu andorrà del 25/02/2015.....	p.34-41
2.5.2. Anàlisi de les entrevistes.....	p.41-72
2.5.3. Qüestionaris.....	p.72-83
3. CONCLUSIONS.....	p.84-92
4. BIBLIOGRAFIA.....	p. 93-94
5. ANNEXOS.....	p.95-164
5.1. QÜESTIONARIS.....	p.95-99
5.2. ENTREVISTES.....	p.99-165

0. INTRODUCCIÓ

Què s'està fent en relació a l'educació emocional a l'Escola Andorrana? A partir d'aquesta qüestió es planteja aquesta investigació. L'Escola Andorrana des de la meua pròpia visió sempre ha sigut una escola on s'ha donat importància a les persones, als valors, a les relacions.. per l'experiència viscuda com alumna. És una escola que està en constants canvis i evolució. L'Escola Andorrana sempre l'he valorat de forma positiva i per tant, em crea curiositat i ganes de saber i conèixer què és el que s'està fent actualment entorn aquest tema.

L'objectiu del treball és conèixer i analitzar que s'està duent a terme en les vuit escoles de maternal i primera ensenyança i les tres escoles de segona ensenyança del sistema educatiu andorrà. Més concretament, analitzar la visió que té el sistema educatiu andorrà en relació a l'educació emocional (són importants les competències emocionals?, es poden desenvolupar a l'escola?, s'estan desenvolupant a l'Escola Andorrana?), quines necessitats han pogut detectar les escoles en els diferents contextos (alumnes, claustre i famílies), quins programes/activitats i competències emocionals s'estan desenvolupant d'educació emocional en els diferents contextos (alumnes, claustre i famílies), qui te la iniciativa per implementar-los i com s'ha format com també analitzar si l'educació emocional està contemplada en el disseny curricular.

El treball s'estructura en cinc parts. En la primera part trobarem la fonamentació teòrica necessària per a la realització de la investigació, en la qual s'explica què és la intel·ligència emocional definida per tres autors importants, què és l'educació emocional, quines són les competències emocionals pel desenvolupament de la intel·ligència emocional, quins són els objectius generals de l'educació emocional i quins poden ser els objectius específics d'un determinat programa com també quins són els seus principis. També trobarem un apartat de la importància i els motius educatius, individuals, socials, familiars i laborals pels quals s'han de desenvolupar programes d'educació emocional com també els contextos en els quals es pot aplicar l'educació emocional, és a dir, el context socio-comunitari, el de les organitzacions empresarials i el context educatiu. En aquest apartat es desenvolupa de forma amplia el context educatiu, ja que és el context en el qual s'emmarca la investigació.

En la segona part s'emmarcarà la investigació, on s'explicarà el context del sistema educatiu andorrà, els objectius de la investigació i les seves fases, la metodologia utilitzada per a recollir la informació i per últim, l'anàlisi i la interpretació de dades. En l'anàlisi trobarem les lleis analitzades del sistema educatiu andorrà, les entrevistes fetes als directores, psicopedagogs i caps d'estudis i els qüestionaris fets als docents de tots els centres.

En la tercera part trobarem les conclusions extretes a totes les preguntes plantejades. En la quarta part la bibliografia i en la cinquena els annexos, amb les entrevistes transcrites i el formulari del qüestionari passat al personal docent.

Aquesta investigació és una petita mostra del que s'està fent, però de ben segur que encara queden moltes coses per conèixer i saber.

1. FONAMENTACIÓ TEÒRICA

1.1. QUÈ ÉS LA INTEL·LIGÈNCIA EMOCIONAL?

Primer de tot, per tal de poder entendre que és l'educació emocional, es definirà que s'entén per intel·ligència emocional segons 3 autors. Primer es destacarà la definició de Salovey y Mayer, ja que van ser els primers autors en introduir el concepte a l'any 1990. Cinc anys més tard, Daniel Goleman va publicar un llibre "Emotional Intelligence" en el qual el concepte va tenir una difusió espectacular. Goleman va reconèixer que es va basar en el treball de Solovey y Mayer.

La intel·ligència emocional segons Salovey y Mayer (1997) seria "la habilitat per a percebre, valorar i expressar emocions amb exactitud, l'habilitat per accedir i/o generar sentiments que facilitin al pensament, l'habilitat per a comprendre les emocions i el coneixement emocional i l'habilitat per regular les emocions promovent un creixement emocional i intel·lectual (citada per Bisquerra, s.d, pàrr. 2)". Els autors estructuren la intel·ligència emocional en un model amb quatre branques interrelacionades (citada per Bisquerra, s.d, pàrr. 5-8):

- La percepció emocional, que es definiria com la forma en que percebem, identifiquem, valorem i expressem les emocions, ja sigui a partir del llenguatge, la conducta, les arts... Una persona amb una bona intel·ligència emocional tindrà la capacitat de expressar les emocions de forma adequada i saber discriminar-les.
- La facilitació emocional del pensament, que seria la forma en com processem les emocions en el nostre sistema cognitiu. Les emocions prioritzen el pensament i dirigeixen l'atenció aquella informació més important. Segons el nostre estat emocional, podrem fer front a les situacions.
- La comprensió emocional, ens permet comprendre i analitzar les emocions segons el nostre coneixement emocional. En les relacions interpersonals serà un factor clau saber interpretar les senyals emocionals. Les emocions tenen el seu significat (per exemple, la tristesa per una pèrdua), i per tant, serà necessari comprendre i raonar sobre les emocions per poder-les interpretar. També comporta l'habilitat de comprendre sentiments complexos (per exemple, l'amor o l'odi) durant un conflicte i l'habilitat per a reconèixer les transicions entre les emocions (per exemple, de la frustració a la ira).
- La regulació emocional, es definida com la regulació reflexiva de les emocions per a promoure el creixement emocional i intel·lectual. La regulació per tant inclou l'habilitat per a distanciar-se d'una emoció, l'habilitat d'autoregular-se i ajudar als altres a fer-ho, l'habilitat de potenciar les emocions positives per sobre de les negatives...

La intel·ligència emocional segons Goleman (1995), seria "la capacitat de reconèixer els propis sentiments i els dels altres, de poder automotivar-se per a millorar positivament les emocions internes i les relacions amb els altres (citada per Campillo, s.d, p.2)". Aquesta capacitat inclou (citada per Bisquerra, s.d, pàrrs. 2-6):

- Reconèixer les pròpies emocions, és a dir, tenir consciència de les pròpies emocions i reconèixer un sentiment en el propi moment. Ser incapaç de poder prendre consciència de les emocions ens porta al autodescontrol.
- Controlar les emocions, que es definiria com l'habilitat de controlar els propis sentiments per tal de poder-los expressar de forma adequada i assertiva. Per tal de poder-los controlar serà necessari prendre consciència de les pròpies emocions.
- Motivar-se a un mateix, ja que una emoció ens porta a una acció. Per tant, emoció i motivació estan interrelacionades, i seran necessàries per consecució d'objectius.
- Reconèixer les emocions dels altres, gràcies a l'empatia, la qual es basa en el coneixement de les pròpies emocions. La empatia és la base de l'altruisme. Les persones empàtiques capten millor les subtils senyals que indiquen que és el que els altres necessiten o desitgen.
- Establir relacions, que es definiria com l'art d'establir bones relacions amb els altres, i en gran mesura, l'habilitat de controlar les seves emocions. La competència social i les habilitats que comporten són la base del lideratge, de la popularitat i la eficiència interpersonal.

1.2. L'EDUCACIÓ EMOCIONAL

1.2.1. Què és l'educació emocional?

L'educació emocional segons Bisquerra (s.d, pàrr. 1) es defineix com “un procés educatiu, continu i permanent, que pretén potenciar el desenvolupament emocional com a complement indispensable del desenvolupament cognitiu, constituint ambdós els elements essencials del desenvolupament de la personalitat integral. Per a això es proposa el desenvolupament de coneixements i habilitats sobre les emocions a fi de capacitar l'individu per afrontar millor els reptes que es plantegen en la vida quotidiana. Tot això té com a finalitat augmentar el benestar personal i social.”

Segons Bisquerra l'educació emocional ha d'actuar com a prevenció primària inespecífica, és a dir, ha de reforçar les competències emocionals dels individus per tal de minimitzar la seva vulnerabilitat a determinades disfuncions (impulsivitat, estrès, depressió, agressivitat, comportaments de risc...), com també ha d'ajudar a reduir la fragilitat de les persones davant de les adversitats de la vida (el dol, les situacions de crisis, les malalties,...).

1.2.2. Les competències emocionals

Segons Bisquerra i Escoda (2007) les competències emocionals són “el conjunt de coneixements, capacitats, habilitats i actituds necessàries per prendre consciència, comprendre, expressar i regular de forma apropiada els fenòmens emocionals (citats per Álvarez, M. i Álvarez, J, 2015, p.18)”

Seguin els plantejaments de les intel·ligències múltiples de Gardner, podem identificar dos blocs per al desenvolupament de les competències emocionals (Sánchez, 2010, p.84):

- Capacitat d'autoreflexió (intel·ligència intrapersonal): Aprendre a identificar les pròpies emocions i aprendre a regular-les de forma adequada.
- Capacitat de reconèixer el que pensen i senten els altres (intel·ligència interpersonal): Desenvolupar habilitats socials, empatia, assertivitat, comunicació no verbal, etc.

Bisquerra (2000,2009) i Pérez Escoda (2007) ens presenten un model de competències emocionals amb cinc branques interrelacionades (citats per Pérez, 2016, pp.693-697):

La consciència emocional, que es definiria com la capacitat de prendre consciència de les pròpies emocions com també les dels altres. Inclou l'habilitat per a captar el clima emocional d'un context determinat. La consciència ens permet responsabilitzar-nos de les nostres emocions (decidir, per exemple, que fer amb la nostra impulsivitat). Es divideix en:

- Prendre consciència de les pròpies emocions: Capacitat per a percebre amb precisió els propis sentiments i emocions, identificant-los i etiquetant-los.
- Etiquetar les emocions: Eficàcia en l'ús del vocabulari emocional i de les expressions disponibles en un context cultural determinat per a designar emocions.
- Comprensió de les emocions dels altres: Capacitat per a percebre amb precisió les emocions i les perspectives dels altres i implicar-se empàticament en les seves vivències emocionals.
- Prendre consciència de la interacció entre emoció, cognició i comportament: Els estats emocionals incideixen en el comportament i aquests en la emoció i ambdós poden regular-se per la cognició (raonament, consciència).

Regulació emocional, que seria la capacitat de controlar les emocions de forma adequada. Aquesta capacitat ens permet prendre consciència sobre la relació que hi ha entre l'emoció, la cognició i el comportament, ens ajuda a tenir bones estratègies d'afrontament, ens aporta la capacitat d'autogenerar emocions positives, etc. Es divideix en:

- Expressió emocional: Capacitat per a expressar les emocions de forma adequada. Inclou l'habilitat per a comprendre que l'estat emocional intern pot no correspondre a l'expressió externa. En nivells alts de madures comporta una comprensió de l'impacte de la pròpia expressió emocional en els altres.
- Regulació emocional: Inclou, entre altres aspectes, la regulació de la impulsivitat (ira, violència, comportaments de risc,...), la tolerància a la frustració per a prevenir estats emocionals negatius (ira, estrès, ansietat, depressió...) i preservar en l'assoliment dels objectius malgrat les dificultats, la capacitat per a diferir recompenses immediates a favor d'altres més a llarg termini, etc.

- **Habilitats d'afrontament:** Habilitat per afrontar emocions negatives a partir de la utilització d'estratègies d'autoregulació que millorin la intensitat i la duració dels estats emocionals.
- **Competència per autogenerar emocions positives:** Capacitat per a experimentar de forma voluntària i conscient emocions positives (alegria, amor, humor, fluir..) i gaudir de la vida.

Autonomia emocional, concepte ampli que inclou un conjunt de característiques i elements relacionats amb l'autogestió personal, és a dir, l'autoestima, l'actitud positiva davant la vida, la responsabilitat, la capacitat d'analitzar críticament les normes socials, la capacitat de buscar ajuda i recursos així com l'autoeficàcia emocional. L'autonomia emocional és l'equilibri entre la dependència emocional i la desvinculació emocional. Es divideix en:

- **Autoestima:** Tenir una imatge positiva, estar satisfet i tenir bones relacions amb un mateix.
- **Automotivació:** Capacitat d'automotivar-se i implicar-se emocionalment en activitats diverses de la vida personal, social, professional, d'oci..
- **Actitud positiva:** Capacitat per a tenir una actitud positiva davant la vida. Inclou un sentit constructiu del jo (self) i de la societat, el sentir-se optimista i potent (empowered) per afrontar reptes diaris i la intenció de ser bo, just, caritatiu i compassiu.
- **Responsabilitat:** Intenció d'implicar-se en comportaments segurs, saludables i ètics. Assumir la responsabilitat en la presa de decisions i decidir quines actituds prenc davant la vida: positives o negatives.
- **Autoeficàcia emocional:** La persona es percep a si mateix amb capacitat per a sentir-se com desitja, és a dir, accepta la seva pròpia experiència emocional, tant si és única i excèntrica com si és culturalment convencional. Aquesta acceptació depèn de les seves creences sobre allò que constitueix un balanç emocional desitjable. En essència, una persona viu segons la "seva teoria personal sobre les emocions" que està en consonància amb els propis valors morals.
- **Anàlisi crític de les normes socials:** Capacitat d'avaluar críticament els missatges socials, culturals i dels mass media, relatius a normes socials i comportaments personals.
- **Resiliència per afrontar les situacions adverses** que la vida pot deparar.

Competència social, que es definiria com la capacitat de mantenir bones relacions amb altres persones. Implica dominar habilitats socials, la capacitat per a la comunicació efectiva, el respecte, actituds pro-socials, assertivitat, etc. Es divideix en:

- **Dominar les habilitats socials bàsiques:** Escoltar, saludar, acomiadar-se, donar les gràcies, demanar un favor, manifestar agraïment, disculpar-se, mantenir una actitud dialogant, etc.
- **Respecte per als altres:** Intenció d'acceptar i apreciar les diferències individuals i grupals i valorar el drets de les altres persones.

- Practicar la comunicació receptiva: Capacitat per atendre als altres tant en la comunicació verbal com no verbal per tal de poder rebre els missatges amb precisió.
- Practicar la comunicació expressiva: Capacitat per a iniciar i mantenir conversacions, expressar els propis sentiments i pensaments amb claredat, tant en la comunicació verbal com no verbal, i demostrar als altres que han estat ben compresos.
- Compartir emocions: Consciència de que la estructura i la naturalesa de les relacions venen definides tant per el grau d'immediatesa emocional o sinceritat expressiva com pel grau de reciprocitat o simetria d'una relació.
- Comportament prosocial i cooperació: Capacitat per esperar el torn, de compartir en situacions diàdiques i de grup i de mantenir actituds d'amabilitat i respecte pels altres.
- Assertivitat: Manténir un comportament equilibrat entre l'agressivitat i la passivitat. Això implica la capacitat de defendre's i expressar els propis drets, opinions i sentiments, dir "no" clarament i mantenir-lo, fer front a la pressió grupal i evitar situacions en les quals un es pot veure compromès, esperar, actuar o prendre decisions en aquestes circumstancies de pressió fins a sentir-se preparat, etc.
- Prevenció i solució de conflictes: Capacitat per a identificar, anticipar-se o afrontar resolutivament conflictes socials i problemes interpersonals. Implica la capacitat per a identificar situacions que requereixen una solució o decisió preventiva i avaluar els seus riscos, les seves barreres i els seus recursos. Quan es produeixen conflictes s'afronten de manera positiva, aportant solucions informades i constructives. La capacitat de negociació és un aspecte important que contempla una resolució pacífica, considerant la perspectiva i els sentiments dels altres.
- Capacitat de gestionar situacions emocionals: Habilitat per a reconduir situacions emocionals molt presents en els altres que requereixen una regulació. En altres paraules, la capacitat de induir regular les emocions dels altres.

Competència per a la vida i el benestar, que es definiria com la capacitat per adoptar comportaments adequats i responsables per afrontar satisfactòriament els reptes diaris de la vida, ja siguin privats, professionals o socials, així com situacions excepcionals que ens anem trobant. Aquesta competència ens permet organitzar la nostra vida diària de manera sana i equilibrada, facilitant-nos experiències de satisfacció i benestar. Es divideix en:

- Fixar objectius adaptatius: Capacitat per a fixar objectius positius i realistes.
- Prendre decisions en situacions personals, familiars, acadèmiques, professionals, socials, d'oci.. en la nostra vida diària. Suposa assumir responsabilitat per les pròpies decisions, tenint en consideració aspectes ètics, socials i de seguretat.
- Buscar ajuda i recursos: Capacitat per a identificar la necessitat d'ajuda, recolzament i assistència i saber accedir als recursos disponibles més apropiats.
- Ciutadania activa, cívica, responsable, crítica i compromesa: Implica el reconeixement dels propis drets i deures, el desenvolupament d'un sentiment de pertinença, la participació efectiva en un sistema democràtic, la solidaritat i el compromís, exercitar valors cívics, respectar els valors multiculturalmentals i la diversitat,

etc. Aquesta forma d'actuació es desenvolupa en contextos més locals, però també s'obra a contextos més amplis com l'autonòmic, l'estatal, l'internacional,...

- Benestar subjectiu: Capacitat de gaudir de forma conscient del benestar subjectiu i procurar transmetre-ho a les persones amb les quals s'interactua. Contribuir activament en el benestar de la comunitat en la qual ens desenvolupem (família, amics i societat).
- Fluir: Capacitat per a generar experiències òptimes en la vida professional, personal i social.

Les competències emocionals es desenvoluparan en funció de les experiències vitals de l'individu en tots els seus contextos (escola, família,...). L'adquisició de les competències es dura a terme mitjançant un aprenentatge en espiral ascendent al llarg de la vida de la persona.

1.2.3. Objectius i resultats de l'educació emocional

Els objectius generals de l'educació emocional els podem resumir en (Bisquerra, s.d, pàrr.1):

- Adquirir un millor coneixement de les pròpies emocions
- Identificar les emocions dels altres
- Desenvolupar l'habilitat de controlar les pròpies emocions
- Prevenir els efectes perjudicials de les emocions negatives
- Desenvolupar l'habilitat per generar emocions positives
- Desenvolupar una major competència emocional
- Desenvolupar l'habilitat d'automotivar-se
- Adoptar una actitud positiva davant la vida
- Aprendre a fluir

D'aquests objectius generals es poden derivar altres objectius més específics, en funció del context d'intervenció. Alguns exemples són (Bisquerra, s.d, pàrr.2):

- Desenvolupar la capacitat per controlar l'estrès, l'ansietat i els estats depressius
- Prendre consciència dels factors que indueixen al benestar subjectiu
- Potenciar la capacitat per ser feliç
- Desenvolupar el sentit de l'humor
- Desenvolupar la capacitat per diferir recompenses immediates a favor d'altres de més nivell però a llarg termini
- Desenvolupar la resistència a la frustració

Les competències emocionals són segons Vaello (2011, p.3):

- Un instrument de poder (objectiu social): les competències emocionals són un poderós instrument d'influència social, sent la via més directa i efectiva per aconseguir canvis beneficiosos en pensaments, sentiments, actituds i comportaments.
- Faciliten la consecució d'èxits (objectiu instrumental): De la maduresa emocional depèn l'èxit en el treball, en els estudis, l'encert en l'elecció dels amics o l'èxit social,

per sobre de la brillantor acadèmica. Les competències com l'esforç, la perseverança, la resiliència o l'autocontrol, són la base de qualsevol èxit acadèmic o personal.

- Són vehicle de satisfacció (objectiu afectiu): Les relacions constructives i segures, basades en l'acceptació mútua i el respecte, serveixen per augmentar la sensació de benestar.
- Serveixen per adaptar-se eficaçment al context (objectiu ecològic): Les emocions estan lligades a la capacitat per adaptar-se funcionalment a un context i de respondre a situacions problemàtiques. Les emocions positives multipliquen les probabilitats d'adaptació, mentre que les negatives les minven considerablement, a l'ennuvolar els nostres recursos racionals.
- Tenen valor protector (objectiu preventiu): Serveixen per protegir l'autoestima i l'equilibri emocional, generant efectes saludables davant dels conflictes, combatent activament problemes de salut en forma de burnout, crisi d'ansietat o altres alteracions anímiques.

Per extensió, els efectes de l'educació emocional comporten resultats tals com (Bisquerra, s.d, pàrr.3):

- Augment de les habilitats socials i de les relacions interpersonals satisfactòries
- Disminució de pensaments autodestructius i millora de l'autoestima
- Disminució en l'índex de violència i agressions
- Menor conducta antisocial o socialment desordenada
- Menor nombre d'expulsions de classe
- Millora del rendiment acadèmic
- Disminució en la iniciació al consum de drogues (alcohol, tabac, drogues il·legals).
- Millor adaptació escolar, social i família
- Disminució de la tristesa i simptomatologia depressiva
- Disminució de l'ansietat i l'estrès
- Disminució dels desordres relacionats amb el menjar (anorèxia, bulímia)

Per tant, l'educació emocional s'ha d'entendre com un element imprescindible per al desenvolupament integral de la persona.

1.2.4. Principis de l'educació emocional

Els principis de l'educació emocional segons Bisquerra (2000, 2002) serien (citats per Vivas, 2003, p.8):

- El desenvolupament emocional és part indissociable del desenvolupament global de la persona: Es concep a la persona com una totalitat que avarca el cos, les emocions, l'intel·lecte i l'esperit. En aquest sentit, l'educació ha d'atendre a l'educació de les emocions i els sentiments per tal de desenvolupar la capacitat d'identificar els propis sentiments així com saber-los expressar de forma adequada i assertiva.
- L'educació emocional ha d'entendre's com un procés del desenvolupament humà, que avarca tant a nivell personal com social i implica canvis en les estructures cognitives, actitudinals i procedimentals.

- L'educació emocional ha de ser un procés continu i permanent que hauria d'estar present al llarg de tot el currículum acadèmic i en la formació permanent de les persones.
- L'educació emocional ha de ser flexible i subjecta a un procés de revisió y avaluació permanent que permeti la seva adaptabilitat a les necessitats dels participants i al seu context.

1.3. JUSTIFICACIÓ DE L'EDUCACIÓ EMOCIONAL

Els sistemes educatius tenen com a objectiu educar als més joves pel seu desenvolupament integral i aportar eines suficients perquè puguin donar resposta a situacions que hauran d'afrontar en el futur. Hi ha varis motius que justifiquen la necessitat de desenvolupar programes d'educació emocional a l'escola.

1.3.1. Motius educatius

Des de la finalitat de l'educació

Segons López (2003) l'educació prepara per a la vida i per tant, cal atendre al desenvolupament emocional com a complement indispensable al desenvolupament cognitiu (citats per de Andrés, 2005, p.110).

L'escola és un dels mitjans més importants a través del qual l'infant aprendrà i es veurà influenciat en tots els factors que conformen la seva personalitat. Per tant, ha d'ensenyar als alumnes a ser més intel·ligents emocionalment, dotant-los d'estratègies i habilitats emocionals bàsiques que el protegeixin dels factors de risc o que minimitzin els seus efectes negatius. Segons López (2003) les competències socio-emocionals són un aspecte bàsic pel desenvolupament humà i de preparació per a la vida (citats per de Andrés, 2005, p.110) i com diu Vaello (2011) són un poderós instrument d'influència social, sent la via més directa i efectiva per aconseguir canvis en els pensaments, sentiments, actituds i comportaments dels alumnes (citats per Campillo, s.d, p.8)

Des del procés educatiu

Segons Álvarez (2001) l'educació és un procés caracteritzat per la relació interpersonal i tota relació està impregnada de fenòmens emocionals (citats per de Andrés, 2005, p.115).

Les investigacions han demostrat que en els processos d'aprenentatge les actituds positives, l'acceptació i el sentiment d'autoeficàcia tenen un paper molt rellevant, ja que afavoreixen l'autocontrol i la realització de tasques amb majors expectatives d'èxit.

Des del clima educatiu

Segons Bisquerra (1998, 2000, 2012) i Álvarez (2001,2012) les emocions estan presents en el clima escolar. La dimensió emocional presideix la dinàmica de classe i les relacions interpersonals que s'estableixen entre el grup. Un bon rendiment acadèmic, tant a nivell individual com de grup, es possible sempre que hi hagi un adequat clima emocional en

el grup classe. Els centres educatius tenen que prendre consciència sobre la importància de crear un clima escolar emocionalment positiu si es vol facilitar l'aprenentatge, la convivència i el benestar (citats per Álvarez González i Álvarez Justel, 2015, p. 7). Una aula emocionalment saludable es basa en l'harmonia i la confiança, en l'expressió emocional, es potencien emocions positives, s'aporten recursos per minimitzar l'estrès i l'ansietat, s'estimulen reptes motivadors, es potencia la cooperació i el respecte a la diferència, s'estimula la empatia, es visualitza l'error com un factor d'aprenentatge, s'atenen a les necessitats de l'alumnat i es creen espais i temps per a la relaxació i la reflexió.

Des del fracàs escolar

Segons Bisquerra (1998, 2000, 2012) i Álvarez (2001,2012) en l'actualitat s'observen alts percentatges de suspensos, dificultats d'aprenentatge, estrès, abandonament... i altres fets relacionats amb el fracàs escolar. Aquests fets provoquen estats emocionals negatius com l'apatia, la depressió, la falta de motivació, la disminució de l'autoestima... Tot això està íntimament relacionat amb dèficits en la maduresa i en l'equilibri emocional (citats per Álvarez González i Álvarez Justel, 2015, p. 6). Com diu Vaello (2011) de la maduresa emocional depèn l'èxit en el treball, en els estudis o l'èxit social, competències com l'esforç, la perseverança, la resiliència o el autocontrol estan en la base de qualsevol èxit acadèmic o personal (citats per Campillo, s.d, p.8). Hem d'examinar amb quina motxilla venen els infants, és a dir, associacions de dolor o benestar en les diferents matèries.

Des de l'alumne emocionalment competent

S'ha de tenir en compte la vida emocional dels alumnes per tal de poder detectar possibles conductes antisocials o emocionalment deficitàries que es donen en una aula. La comunicació és imprescindible per al tractament de la vida emocional, i per això serà necessari crear un vincle afectiu i un ambient de confiança i seguretat. L'educació emocional proporciona que els alumnes adquireixin habilitats com la força de voluntat, la perseverança, la responsabilitat, l'autocontrol, la tolerància a la frustració... Permet resoldre els conflictes interpersonals i intrapersonals dels alumnes de forma assertiva prevenint comportaments violents, desajustats emocionalment, autodestructius o antisocials, estimula l'empatia, la consciència dels propis sentiments i els dels altres augmentant el respecte i el comportament prosocial,.. També estimula la motivació, l'escolta activa i la concentració, augmenta la seva autoestima, el positivisme i l'optimisme disminuint per tant estats d'ansietat, tristesa... Aquestes competències són bases per aconseguir èxits acadèmics, personals, socials o professionals.

Des de l'educació inclusiva

Segons Bisquerra (1998, 2000, 2012) i Álvarez (2001,2012) les emocions positives en l'educació inclusiva juguen un paper rellevant. Ajuden a les persones que solen sentir rebuig a establir vincles afectius i relacions interpersonals de confiança, respecte i seguretat durant el procés d'inclusió. Les respostes que es van donant durant el procés depenen en gran mesura del seu estat emocional. És important un entrenament

emocional per a poder fer front amb èxit els reptes de la inclusió (citada per Álvarez González i Álvarez Justel, 2015, p. 7).

Des de la UNESCO

Com diu Álvarez (2001) l'Informe Delors senyala quatre pilars bàsics de l'educació, aprendre a conèixer, aprendre a fer, aprendre a conviure i aprendre a ser. Els dos últims es relacionen amb la intel·ligència interpersonal i intrapersonal, i per tant, amb l'educació emocional (citada per de Andrés, 2005, p.115).

Des de la teoria de les intel·ligències múltiples

Com explica Álvarez (2001) la teoria de les intel·ligències múltiples de Gardner podem distingir la intel·ligència intrapersonal i la interpersonal com a base de la intel·ligència emocional. Com senyala Gardner (1995:47) centrar-se exclusivament en les capacitats lingüístiques y lògiques durant l'escolaritat pot suposar un error per als individus que tenen capacitats en altres intel·ligències (citada per de Andrés, 2005, p.116). El no tenir en consideració la intel·ligència emocional pot suposar grans conseqüències negatives pel desenvolupament personal i social.

Des del desenvolupament de les investigacions en el camp de la neurologia i la psicologia

En els últims anys hi ha hagut avanços significatius sobre les intel·ligències múltiples, la intel·ligència emocional i el funcionament del cervell emocional. En 2010 un equip d'investigadors del MIT de Boston van col·locar un sensor electrodermic durant una setmana sencera a un estudiant per mesurar l'activitat del seu cervell. Va resultar que l'activitat cerebral era pràcticament nul·la tant si estava en una classe magistral com si estava veient la televisió. Aquesta experiència va reforçar la hipòtesi de Mazur sobre la poca efectivitat del receptor passiu.

El neuropsicòleg infantil i Director del Màster en neurodidàctica de la Universitat Rei Joan Carles, José Ramón Gamo, afirma que "El cervell necessita emocionar-se per aprendre" (citada per Torres, 2016, pàrr. 2). La neurodidàctica es basa en la investigació científica en el camp de la neurociència i la seva relació amb els processos d'aprenentatge. Aquesta informació ens permet decidir quins mètodes són més eficaços. Les investigacions van concloure que per l'adquisició de noves informacions el cervell tendeix a processar les dades des de l'hemisferi dret (més relacionat amb la intuïció, la creativitat i les imatges: l'hemisferi emocional). Per tant, el processament lingüístic no és el protagonista però si que tindran un paper important els gestos facials, corporals i el context.

La neurodidàctica proposa fer un canvi de metodologia d'ensenyament per substituir les classes magistrals per suports visuals com mapes conceptuals o vídeos amb diferents suports informatius com gràfics interactius que requereixen de la participació de l'alumne, i sobretot aposta pel treball col·laboratiu ja que el cervell és un òrgan social que aprèn fent coses amb altres persones. Per assolir aprenentatges també serà necessari respectar el procés que segueix l'activitat cerebral: la motivació, l'emoció, l'atenció i la memòria. El centre de tot el procés és l'alumne i no el professor.

Segons Enric Corbera (s.d) “L’univers quàntic és molt sensible a les emocions, ja que aquestes posseeixen una força descomunal capaç de moure estats mentals i fisiològics en el nostre cos físic. El que no emociona no existeix en la nostra memòria i en el nostre món mental (pàrr. 7)”.

Les emocions negatives desvien l’atenció cap a les nostres preocupacions, fan que les persones es trobin a la defensiva i estiguin en alerta,.. L’estrès, per exemple, afecta al nostre aprenentatge i a la nostra memòria, per tant, serà necessari ensenyar tècniques de relaxació per no bloquejar-nos. En canvi, l’entusiasme, la confiança en un mateix, l’esperança, veure l’error com a un aprenentatge, la sensació de triomf, la curiositat.. estimulen l’aprenentatge. Com diu Plató “la disposició de l’alumne determina la seva habilitat per aprendre (citada per de Andrés, 2005, p.111)”. Si es proporcionen experiències d’èxit adequant la realitat de l’alumne, s’activaran nuclis de recompensa. Si l’alumne no aconsegueix cap èxit o els que obté no li compensen no s’activarà el circuit de recompensa i en conseqüència, no aprendrà. Per tant, hem de tenir en compte que les emocions i els sentiments estan interrelacionats amb l’aprenentatge i serà necessari canviar la valència de les emocions, de negatiu a positiu.

Des del nou rol del professor

Segons Bisquerra (1998, 2000, 2012) i Álvarez (2001,2012) el rol tradicional del professor, centrat en la transmissió de coneixements, està canviant. Les noves tecnologies comporten que l’alumne adquireixi coneixements en el moment que ho necessiti. En aquest marc, el rol del professor canvia, passant de l’ensenyança a una relació emocional de recolzament. Aquest fet suposa un reciclatge del professorat en educació emocional (citada per Álvarez González i Álvarez Justel, 2015, p. 8).

Des d’un professor emocionalment competent

Els professors que més ens han marcat, aquells que més recordem positivament, el 90% de seves qualitats són caràcter emocional: confiança, credibilitat, proximitat, respecte, capacitat per a motivar, disponibilitat... només un 10% són de caràcter cognitiu-acadèmic: explica bé, té molts coneixements... aquest fet també el trobem en altres camps professionals com esportistes, científics, artistes... que consideren que les competències emocionals com per exemple, la força de voluntat, la perseverança, la fortalesa mental o la capacitat de superar obstacles, han tingut un paper clau en el seu desenvolupament. Per tant, els aspectes emocionals estan molt presents tant en el procés educatiu com en altres contextos personals o professionals.

Un alumne passa gran part de la seva infància i adolescència en les aules, període en el qual es produeix el desenvolupament emocional, per tant, l’entorn escolar es configura com un espai de socialització emocional on el professor/tutor es converteix en el seu referent més important en actituds, comportaments, emocions i sentiments. El professor és un agent actiu de desenvolupament afectiu i ha de fer un ús conscient de les seves habilitats en la feina que desenvolupa. Per tal de desenvolupar les competències emocionals en els alumnes, primer s’ha de començar per un mateix. El professor ha d’autoformar-se ja que no es pot educar allò que no tenim interioritzat.

Només un professor emocionalment competent podrà ajudar als alumnes a desenvolupar les competències emocionals necessàries.

Les competències emocionals són un factor fonamental que caracteritza als professors més eficaços, més emocionalment saludables i més influents en els alumnes. Professors que converteixen els problemes en reptes, que són flexibles a les necessitats i els interessos dels alumnes, que saben gestionar les diferents variables que trobem en una aula,.. Un líder emocionalment intel·ligent o competent ha de generar un clima d'entusiasme i flexibilitat per tal de que les persones es sentin estimulades per a ser més creatives i aportar el millor de si mateixos. Ha d'estimular un clima de cooperació i de confiança que només serà possible a partir de la intel·ligència emocional.

Segons Abarca, Marzo i Sala (2002) i Vallés i Vallés (2003) el professor a més d'ensenyar coneixements teòrics i valors també li correspon modelar i ajustar el perfil afectiu i emocional dels seus alumnes. Aquest fet implica que el professor ha de desenvolupar activitats com (citats per Fernandez-Berocal i Extremera, s.d, p.2):

- L'estimulació afectiva i l'expressió regulada de sentiments positius i negatius
- La creació d'ambients que desenvolupin les capacitats socio-emocionals i la resolució de conflictes interpersonals
- L'exposició d'experiències que puguin resoldre's a partir d'estratègies emocionals
- L'ensenyament d'habilitats empàtiques com l'atenció, l'escolta, la comprensió d'altres punts de vista..

Cada vegada més la societat i les administracions educatives són conscients de la necessitat d'un currículum específic que desenvolupi continguts emocionals. Mentre aquestes activitats i estratègies no es concreten en un currículum reglat, l'única esperança que tenim serà confiar que el professor sigui un model d'educació emocional eficaç.

Des de la prevenció com a factor protector de l'estrès del docent

La intel·ligència emocional produeix efectes beneficiosos en el professorat a nivell preventiu. La capacitat de raonar sobre les pròpies emocions, percebre-les i comprendre-les, implica el desenvolupament de processos d'autoregulació emocional que ajudaran a modelar i prevenir els efectes negatius de l'estrès docent en els quals estan exposats diàriament. Segons Duran, Extremera i Rey (2001) l'activitat del docent és una de les professions amb major risc de patir diferents malalties, ja que cada vegada més trobem trastorns i símptomes relacionats amb l'ansietat, la ràbia, la depressió o el burnout. Els problemes de salut mental a més s'agreugen en alguns casos amb l'aparició de diferents alteracions fisiològiques, com per exemple, úlceres, insomni, mals de cap... com a conseqüència dels diferents estressos en l'àmbit laboral que van articulant la seva aparició i el seu desenvolupament (citats per Fernandez-Berocal i Extremera, s.d, p.4), provocant absentisme, baixa laboral o abandonament de la institució.

Segons Tatar i Horenczyk (2003) en l'actualitat, els professors han d'afrontar nous reptes com són la falta de disciplina de l'alumnat, el excessiu número d'alumnes a l'aula,

problemes de comportament, falta de motivació per aprendre, l'apatia estudiantil per a realitzar tasques encomanades, baix rendiment escolar... que s'han convertit en importants fonts d'estrès per al professorat que afecten al seu rendiment laboral. La heterogeneïtat cultural de les classes és un altre repte que ha d'afrontar el professor, ja que ha d'ajustar l'estil educatiu i el currículum a les necessitats de l'alumnat convertint-se en un altre factors d'estrès (citats per Fernandez-Berocal i Extremera, s.d, p.5):

La societat exigeix al professor una major preparació tècnica, una especialització tant de continguts com de metodologia, un coneixement psicològic dels alumnes, una ensenyança de valors cívics i morals... dins d'un marc en que s'està perdent la credibilitat en la tasca del professor per tots els problemes que es generen, on el seu estatus professional i social és baix, on el context organitzatiu dona poc suport a la seva tasca, on la falta de recursos en comparació a les altes demandes exigides i les diferents pressions temporals es converteixen en obstacles, i que provoquen que aquelles altes expectatives amb les que s'incorporen es vagin degradant.

Les conseqüències d'aquesta situació no només afectaran al professional o a la institució sinó que també a l'alumne que és el receptor directe. Segons Doménech (1995) i Valero (1997) en la tasca del docent hi ha una gran quantitat de factors que influeixen en l'estrès i aquests els podríem classificar en tres grans grups (citats per Fernandez-Berocal i Extremera, s.d, p.5):

- Factors que es situen en el context de l'organització: sobrecarrega de treball, pressions temporals, escassetat de recursos...
- Factors que es situen en la relació educativa: escassa disciplina i mala conducta de l'alumnat, desmotivació infantil, falta de comprensió per part d'altres persones de la comunitat educativa...
- Factors personals i individuals: experiència docent, autoestima, característiques de personalitat...

Les habilitats en intel·ligència emocional les centrariem en el tercer gran grup de factors relacionades amb les habilitats intrínseques del docent. Alguns estudis recents han trobat evidències de que una gestió adequada de les reaccions emocionals (autocontrol emocional) disminueix els nivells globals d'estrès en el professorat i en conseqüència, augmenta el benestar personal i la eficiència a nivell professional.

La intel·ligència emocional no canviarà dràsticament les dificultats en les que es troba el professorat però si que disminuirà el desgast psicològic que impliquen els problemes en els quals es troba diàriament a l'aula i facilitant la seva gestió, augmentant el benestar personal i promovent la il·lusió, l'entusiasme i la motivació en la seva tasca.

1.3.2. Motius socials

Des de l'interès sobre el tema

Segons López (2003) hi ha un interès creixent per part dels educadors sobre temes d'educació emocional (citats per de Andrés, 2005, p.110). Bisquerra (1998, 2000, 2012) i Álvarez (2001,2012) també expliquen que l'interès també queda patent en el fet de que

l'obra "Inteligencia emocional" de Daniel Goleman (1995) en la qual posa de manifest la necessitat de posar intel·ligència a la emoció, s'hagi convertit en un best seller. La presència d'aquesta temàtica en altres publicacions, cursos, mitjans de comunicació de masses, etc., és un indicador de l'interès social sobre aquests continguts, lo qual reflexa una necessitat desatesa (citats per Álvarez González i Álvarez Justel, 2015, p. 7).

Des de la revolució de les noves tecnologies de la informació i la comunicació

Segons López (2003) els mitjans de comunicació transmeten continguts amb una elevada carga emocional que el receptor ha d'aprendre a processar (citats per de Andrés, 2005, p.110). I com diu Bisquerra (1998, 2000, 2012) i Álvarez (2001,2012) a més ofereixen una gran oferta documental en la qual es necessari aprendre a escollir i desenvolupar capacitat crítica per no provocar estats de confusió, sensacions d'imptència o desànim. Avui en dia es cor el perill de que les relacions interpersonals siguin substituïdes per les noves tecnologies (Internet, facebook, twiter, televisió, estudis i treballs a distància...). Aquest fet pot provocar un aïllament físic i emocional de l'individu (citats per Álvarez González i Álvarez Justel, 2015, p. 8).

Des de les relacions socials

Segons Bisquerra (1998, 2000, 2012) i Álvarez (2001,2012) les relacions socials poden ser una font de conflictes, tant en la vida professional, familiar, comunitària, en el temps lliure, com en qualsevol context en el que es desenvolupi la vida d'una persona. Aquets conflictes afecten als sentiments, i per tant, poden arribar-se a produir respostes desmesurades, violentes o incontrolables, afectant tant a la persona com al seu context (citats per Álvarez González i Álvarez Justel, 2015, p. 7).

1.3.3. Motius individuals

Des de l'autoconeixement

Segons Álvarez (2001) "coneix-te a tu mateix" ha sigut un dels objectius de l'ésser humà i aquest hauria d'estar present en l'educació. En l'autoconeixement, un dels aspectes més importants és la dimensió emocional (citats per de Andrés, 2005, p.115).

Des de la prevenció

Segons Álvarez (2001) en les vivències personals de la nostra vida experimentem emocions contínuament i rebent estímuls que ens produeixen tensió emocional: estressos a la feina, interrupcions, imprevistos, conflictes, males notícies, pèrdues, malalties,... Aquestes tensions emocionals es poden transformar en irritabilitat, falta d'equilibri emocional, ansietat, estrès, depressió,... (citats per de Andrés, 2005, p.115). I tal i com indica López (2003) per tal de que els nens puguin afrontar situacions adverses amb majors possibilitats d'èxit i prevenir comportaments de risc serà necessari estimular estratègies d'afrontament i d'autoregulació (citats per de Andrés, 2005, p.110).

Des de la presa de decisions

Segons Álvarez (2001) contínuament vivim contradiccions i conflictes entre allò que desitgem i allò que hauríem de fer (citats per de Andrés, 2005, p.115). Prendre consciència dels factors emocionals en la presa de decisions és aconseguir un major coneixement de cara a unes decisions més apropiades. Les decisions adequades impliquen integrar la part racional i la part emocional. La emoció a vegades impedeix la decisió i la indecisió pot provocar el conflicte. Investigacions recents demostren que en els processos de presa de decisions estan més presents factors emocionals que racionals. Per tant, com senyala Bisquerra (1998, 2000, 2012) i Álvarez (2001,2012) les emocions s'han d'aprendre a utilitzar de forma efectiva per a facilitar la presa de decisions (citats per Álvarez González i Álvarez Justel, 2015, p. 6).

Des de la salut emocional

Segons Bisquerra (1998, 2000, 2012) i Álvarez (2001,2012) les estadístiques indiquen que hi ha un elevat nombre de persones amb trastorns emocionals i paral·lelament s'observa un elevat consum d'ansiolítics i antidepressius. El Prozac no només és l'antidepressiu més receptat sinó que és el medicament més consumit del món. Aquest fet és un indicador dels problemes emocionals de la societat en general. Altres exemples són la proliferació de casos de pertorbació en l'alimentació (anorèxia i bulímia) (citats per Álvarez González i Álvarez Justel, 2015, p. 7). Com explica Vaello (2011) Les competències emocionals tenen un factor preventiu, ja que ajuden a protegir l'autoestima i l'equilibri emocional, generant efectes saludables davant de conflictes, combatent activament problemes de salut, crisis d'ansietat o altres alteracions anímiques (citats per Campillo, s.d, p.8).

Des de l'analfabetisme emocional

Segons Bisquerra (1998, 2000, 2012) i Álvarez (2001,2012) tecnològicament hem avançat molt al llarg del segle XX, però pel que respecta a les emocions estem atrofiats. L'analfabetisme emocional es manifesta amb múltiples formes: conflictes, violència, ansietat, estrès, depressió, suïcidis, trastorns alimentaris, consum de drogues, delinqüència,... Aquests fets es donen al llarg de tota la vida de l'individu però en especial durant l'edat escolar i sobretot en la joventut (citats per Álvarez González i Álvarez Justel, 2015, p. 8)

1.3.4. Motius laborals

Des del professional emocionalment competent

En el nou marc laboral es requereix a professionals amb un alt nivell de competències emocionals (flexibilitat, adaptació, treball en equip, innovació...). Goleman (1999) afirma que "les aptituds emocionals tenen el doble d'importància que les aptituds merament tècniques o intel·lectuals" i exposa que prop de tres-cents estudis patrocinats per empreses diferents subratllen que l'excel·lència dels treballadors depèn més de les competències emocionals que de les capacitats cognitives (citats per Vivas, 2003, p.12).

L'Agència d'Estats Units per al Desenvolupament Internacional va identificar les competències que prediuen l'èxit, de les quals el 80% tracten de competències emocionals (citada per Campillo, s.d, p.8):

- Habilitat per detectar i aprofitar oportunitats.
- Iniciativa o capacitat de desenvolupar nous serveis anticipant-se a la demanda social.
- Perseverança i resistència al desànim davant els obstacles.
- Interès per realitzar un treball de qualitat.
- Esforç, dedicació i sacrifici per assolir els objectius proposats.
- Recerca de l'eficiència.
- Autoconfiança per enfrontar-se als reptes i assertivitat en les relacions amb els altres.
- Capacitat de persuasió i utilització d'estratègies d'influència.
- Reconeixement de la importància de les relacions interpersonals.
- Seguiment i supervisió del treball per garantir que les coses es facin adequadament

I en un 20% de competències cognitives:

- Capacitat de resolució de problemes i innovació, generar noves idees i aportar solucions creatives
- Anàlisi de les alternatives, anticipació d'obstacles i planificació sistemàtica de les accions.

1.3.5. Motius familiars

Des de la família emocionalment competent

La família és un model emocional bàsic i conforma el primer espai de socialització i d'educació emocional de l'alumne. En el nucli familiar és on s'inicien els primers vincles afectius i les primeres relacions i aquestes serviran com a base emocional al llarg de la vida de la persona. Els pares també són grans motors de desenvolupament i grans models de comportament. El desenvolupament d'habilitats socio-emocionals dependrà del modelatge dels pares i de les interaccions que es produeixin entre els pares i els fills. Bach (2001) afirma que "és en l'entorn familiar on el nen descobreix per primera vegada els seus sentiments, les reaccions dels altres davant els seus sentiments i les seves possibilitats de resposta davant les dues coses" (citada per Vivas, s.d, p.11) . L'autora argumenta que els nens deixaran d'expressar o de sentir aquelles emocions que no siguin captades, acceptades o correspostes pels seus pares, lo qual pot empobrir o restringir el seu registre emocional. Els pares són els que ensenyaran als seus fills a identificar i a gestionar les seves emocions, apropiadament o equivocadament. És molt important que els pares siguin capaços d'estar en sintonia amb les emocions dels seus fills, i la manera en que els pares gestionin les pròpies emocions i les reaccions dels seus fills determinarà en gran mesura les competències emocionals futures dels infants. Goleman (1996) argumenta que l'impacte que té aquest aprenentatge és profund ja que el cervell del nen té la seva màxima plasticitat en els primers anys de vida (citada per Vivas, s.d, p.9). Per tant, l'educació emocional en la família influirà en el benestar dels seus

membres i en el desenvolupament de competències, i consegüentment en un bon rendiment acadèmic de l'infant. Un infant emocionalment intel·ligent serà capaç d'aprendre millor, concentrar-se, estar tranquil, implicat i satisfet.

1.4. CONTEXTOS D'APLICACIÓ DE L'EDUCACIÓ EMOCIONAL: QUÈ I COM ABORDAR L'EDUCACIÓ EMOCIONAL.

L'educació emocional s'ha de caracteritzar com un procés continu i permanent al llarg de la educativa i formativa d'una persona. Els programes no s'han d'aplicar en èpoques de crisi, sinó que han de tenir un caràcter preventiu amb l'objectiu de minimitzar la vulnerabilitat de les persones a determinades disfuncions (estrès, comportaments de risc, agressivitat, depressió..) i reduir la seva fragilitat davant les adversitats (dol, situacions de crisi, malalties...).

L'educació emocional actua en una gran heterogeneïtat cultural, ja que es poden desenvolupar activitats en una gran varietat de contextos i situacions, i amb una gran diversitat de metodologies, objectius, enfocis i destinataris.

1.4.1. El context socio-comunitari

El context socio-comunitari té l'objectiu de desenvolupar les competències emocionals de tots els col·lectius socials i prevenir trastorns emocionals. Els governs locals han potenciar l'educació emocional dels seus ciutadans i comprometre's a donar suport i promoure programes orientats a aquesta finalitat, com tallers de desenvolupament personal, entrenaments en tècniques de relaxació, programes esportius que permetin canalitzar l'agressivitat, la depressió i l'estrès, programes que fomentin la convivència i la solidaritat, etc. També és necessari posar atenció a la programació televisiva que arriba a la població infantil i juvenil, de manera que aquesta pugui ser més formativa i orientadora i no promogui patrons de conducta equivocats. L'educació emocional es pot desenvolupar en gran varietat de contextos com centres cívics, associacions, fundacions i institucions, ja siguin públiques o privades (hospitals, presons,...), etc.

1.4.2. El context de les organitzacions empresarials

El context de les organitzacions té com a l'objectiu de millorar el rendiment i el benestar personal per aconseguir els objectius laborals, millorar el clima laboral, l'organització dels equips de treball, la resolució de conflictes, les negociacions, el lideratge, etc.

1.4.3. El context educatiu

El context educatiu té com a l'objectiu de desenvolupar les competències emocionals del personal docent, els alumnes i les famílies.

1.4.3.1. *Les famílies*

La comunicació i la col·laboració entre la família i l'escola és un element imprescindible per al desenvolupament integral de l'infant. Quan els nens comencen l'educació formal es recomana que els pares proporcionin una ampla informació sobre quin nivell de

desenvolupament que ha assolit d'intel·ligència emocional fins al moment en l'entorn familiar. Aspectes com la història personal del nen, conductes freqüents, reaccions, capacitat d'adaptació, nivell o control assolit sobre les rutines diàries, aficions, problemes, limitacions... Aquest procés d'avaluació i de comunicació ha de continuar al llarg de l'escolaritat de l'infant.

L'educació emocional en l'àmbit familiar serà molt important per tal de desenvolupar les diferents competències emocionals en els infants. Es pot realitzar a partir de cursos, tallers, reunions de recolzament emocional,... i proporciona la oportunitat d'invertir hàbits emocionals negatius heretats que es van reproduint i perpetuant en la vida familiar. Bach (2001) afirma que l'educació emocional dels pares els hi dona l'oportunitat de "créixer al costat dels seus fills com a persones, compartir amb ells les seves il·lusions, debilitats i inquietuds, descobrir qui són, què senten, què volen, què esperen de la vida i què poden oferir a aquesta i als seus fills (citats per Vivas, s.d, p.11)".

Els pares han d'adoptar el que és coneix com un estil educatiu democràtic. La família ha d'ajudar a l'infant a identificar i etiquetar les diferents emocions que sent i a connectar-les amb situacions socials més pròximes, ha d'ajudar al nen a nombrar i verbalitzar els seus estats emocionals, ha de reconèixer les emocions com una oportunitat per al descobriment i la transmissió d'experiències, ha de legitimar els sentiments i no negar-los, ha de desenvolupar l'empatia, ha de mostrar els límits i proposar vies per a que el nen, amb els seus propis mitjans, resolgui els seus problemes emocionals, ha d'estimular la confiança, la seguretat i l'afecte, ha de potenciar una autoestima positiva, ha d'escoltar activament les seves opinions, gustos i preferències, ha d'estimular l'autoregulació emocional i potenciar les emocions positives, ha de aprendre a comunicar-se assertivament, ha d'aportar recursos per aconseguir un benestar emocional... Per tal d'aconseguir tots aquests objectius, serà necessari als pares adquireixin les diferents competències emocionals en una formació continua i permanent.

1.4.3.2. El docent

La responsabilitat dels professionals de l'educació, així com els pares, es procura l'adquisició i el desenvolupament de les competències emocionals dels nens. Les competències emocionals són un conjunt de destreses i habilitats que ens permeten interactuar amb els altres i amb un mateix de forma eficaç i satisfactòria, a més de facilitar una adequada adaptació al context en el que es produeix un acte educatiu. La professió del docent és treballar amb persones amb l'objectiu de formar persones, amb intenses o extenses relacions interpersonals que generen frecs continus i que faciliten o dificulten l'aprenentatge i la convivència. No podem evitar educar socio-emocionalment. La presència del docent i les seves maneres de desenvolupar mètodes, continguts i tasques implica un contagi irremeiable de sensacions i emocions. Cada professor transmet entusiasme o desgana, proximitat o distanciament, disponibilitat afectiva o indiferència... Ensenya, per acció o omissió el que és i el que sent i és un model de referència per als alumnes. En l'aula, per tant, hi ha aprenentatges acadèmics/explicitats però també emocionals/implícits. Generalment, a les competències socio-emocionals se'ls hi dona una atenció mínima i el seu entrenament es limita a

aprenentatges implícits i improvisats (currículum ocult). El fracàs acadèmic s'arreglarà quan el fracàs socio-emocional (falta d'esforç, perseverança, autocontrol, automotivació...) desaparegui. Moltes vegades es busquen solucions acadèmiques a problemes que tenen causes fonamentalment socio-emocionals.

Els docents necessiten una triple preparació. No és suficient preparar-se pedagògicament a base de tècniques i estratègies de gestió metodològica i organitzativa, sinó que necessita una preparació psicològica (voler), pedagògica (saber) i logística (poder).

La preparació psicològica és la mentalització necessària per afrontar en millors condicions els reptes, les adversitats i els imprevistos de la conducció de l'aula. Només un docent disposat a implicar-se i predisposat a assumir responsabilitats pot abordar amb garanties els conflictes i els reptes que es presenten a l'aula. El docent mentalitzat obre davant seu un horitzó de solucions i és més resiliència i resistent a les adversitats i eventualitats. Aquesta mentalització o actitud, hauria d'apropar al docent cap a un perfil de classe amb les següents característiques (Vaello, 2011, p.4):

- Segura: On tots els membres es sentin segurs, començant pel professor, pel seu propi interès i perquè és una garantia de seguretat cap als altres.
- Atraient: On s'estimuli l'interès i l'atractiu de la classe.
- Respectuosa: On es promoguin els drets de tots els alumnes i professors, sense esclatxa per als abusos.
- Empàtica: On s'estableixin relacions d'harmonia i positives. Es complementa amb el respecte. És la via per a deixar de fer classes a disgust amb alumnes que ho reben amb disgust i aconseguir que tots estiguin agust, més enllà de les diferències.
- Assequible: On tots tinguin possibilitats d'èxit amb un esforç rentable i proporcionat.
- Exigent: On es plantegin reptes raonables que promoguin el creixement acadèmic i personal.
- Integral: On es desenvolupin totes les capacitats que caracteritzen a una persona, a nivell cognitiu, social, emocional, creatiu, motriu... En aquest espai, els alumnes amb capacitats cognitiu-acadèmiques deficitàries podrien compensar-ho amb el desenvolupament d'altres competències.
- Inclusiva: On tots tinguin possibilitats, atenció, recolzament, ajuda, motivacions i interessos i que ningú quedi exclòs per característiques personals, familiars, socials, ètniques, religioses o polítiques.

La preparació pedagògica s'hauria de centrar en la formació tècnica per a poder implementar les competències emocionals i disposar d'estratègies de gestió d'aula. Cal tenir en compte els recursos propis, fruits de la intuïció o experiència passada, fonts externes com lectures, investigacions digitals.. com també l'assistència a activitats de formació. Serà necessari, a més, l'intercanvi d'experiències entre el personal de la comunitat educativa per tal de fer un plantejament global coherent fruit d'unes reflexions que permeti un ús òptim i eviti l'acumulació de receptes inconnexes. El docent ven preparat guanya seguretat i flexibilitat al tenir múltiples opcions.

La preparació logística fa referència al sistema de recolzament. Les intervencions en solitari del professorat solen ser insuficients i es malgasta el poder valuós de l'organització en el seu conjunt. El recolzament de l'equip a nivell horitzontal i vertical és bàsic per al benestar personal i professional del docent.

El docent manté tres tipus de relacions professionals, en referència a competències emocionals, que interactuen entre elles (Vaello, 2011, p.5):

- Les relacions intrapersonals: Són les que afecten a l'individu i a la relació que manté amb ell mateix. S'inclou l'autoconeixement (capacitat per a reflexionar sobre les pròpies emocions i estats d'ànim), l'autocontrol (capacitat de inhibir respostes, pensaments o emocions impulsives que permetrà afrontar de forma adequada els esdeveniments i situacions, de vegades crítiques, de la tasca educativa), l'autoestima (conjunt de judicis de valor sobre si mateixos), l'automotivació (capacitat de emprendre noves metes per pròpia iniciativa i alliberar les energies suficients per aconseguir-ho), l'estil atribucional (forma en la que explica els propis èxits i fracassos) i la resiliència (capacitat per a superar adversitats, sortint enfortit de les mateixes)
- Les relacions intrepersonal: Són les relacions que mantenim amb els altres. S'inclou l'assertivitat (capacitat de defensar els propis drets sense vulnerar els dels altres, i considerar els drets dels altres sense renunciar als propis), la comunicació, l'empatia (capacitat de connectar afectivament amb els altres, posar-se en el seu lloc i comprendre'ls), la gestió de conflictes (capacitat d'afrontar problemes de forma saludable, creativa i pacífica), la influència o poder (capacitat d'aconseguir canvis en conductes, pensaments o emocions d'altres persones amb les nostres intervencions), la negociació (capacitat d'arribar acords i encaixar objectius aparentment incompatibles mitjançant la flexibilització de postures i la modificació d'actituds).
- Les relacions curriculars: Són les que es relacionen amb el currículum, les matèries que s'imparteixen i les tasques que es desenvolupen.

En qualsevol dels tres àmbits poden aparèixer conflictes a gestionar pel personal docent. La fortalesa emocional serà la que li permeti afrontar situacions i tasques difícils.

Gallego (2004) senyala com a requisit indispensable l'autoreflexió de la pròpia pràctica educativa per al desenvolupament emocional. Aquest aspecte és un punt de partida per a poder desenvolupar la intel·ligència emocional en l'aula, ja que les reflexions que fem sobre nosaltres mateixos, de com actuem, com en sentim.. tindrà un efecte en el desenvolupament emocional dels infants (citats per de Andrés, 2005, p. 117) Com diu Gallego, Alonso, Cruz y Lizama (1999: 55) "resulta imprescindible que l'educador tingui una clara consciència de sí mateix i dels seus processos emocionals.. la introspecció i el reconeixement dels seus punts dèbils i forts, la confiança en sí mateix que demostris, l'atenció que presenta als seus estats d'ànim interiors i l'expressió que faci de les mateixes davant dels seus alumnes, són aspectes que un educador competent té que treballar i refermar abans d'afrontar-se a l'ensenyança de la intel·ligència emocional en el seu grup d'alumnes (citats per Vivas, 2003, p.15)"

El docent ha de ser un referent i un facilitador o mediador del procés que transmeti models d'afrontament emocional adequats, una sèrie de valors i d'habilitats emocionals. Per això també serà necessari que:

- Percebi les necessitats, motivacions, interessos i objectius dels alumnes
- Ajudi a establir objectius personals
- Faciliti processos de presa de decisions i de responsabilitat personal
- Estableixi un clima emocional positiu per augmentar el benestar de l'aula
- Seleccioni, programi i presenti als alumnes estímuls que modifiquin la seva trajectòria emocional, li ajudin a sentir-se bé amb si mateix i pugui desenvolupar la capacitat de regular les seves reaccions emocionals

Tot programa ha de tenir en compte els agents implicats i la seva interacció. Resulta imprescindible la interacció del professorat, el tutor/a i els pares.

1.4.3.3. Currículum

Podem trobar diferents models d'intervenció educativa, que es poden aplicar segons les circumstàncies, les característiques del centre i la disponibilitat del professorat (Bisquerra, s.d, p.11):

- Orientació ocasional: El personal docent aprofita ocasions per a impartir continguts relatius a l'educació emocional. Aquests continguts generalment són per iniciativa pròpia.
- Programes en paral·lel: Es tracta d'accions que es realitzen al marge de les diferents àrees del currículum. Generalment es realitzen en horari extraescolar, la qual cosa repercuteix en una assistència minoritària, ja que l'alumnat no ho percep com una cosa important. Encara així pot ser un punt de partida per altres activitats posteriors més relacionades amb el currículum.
- Assignatures optatives: Els centres educatius poden oferir assignatures optatives sobre temes relacionats amb l'educació emocional. Pot ser una forma de començar una acció que amb el temps es vagi ampliant.
- Assignatures de síntesi: En alguns centres educatius es realitzen aquests tipus d'assignatures que es realitzen durant un breu període de temps i en les quals es tracta d'integrar els coneixements de les diferents àrees.
- Acció tutorial: El Pla d'Acció Tutorial hauria de ser un instrument dinamitzador de l'educació emocional. En aquestes sessions es poden treballar tots els continguts relacionats amb l'educació emocional.
- Integració curricular: Els continguts de l'educació emocional es poden integrar de forma transversal, adequant-se a cada àrea específica del currículum. El docent de cada àrea pot incloure al mateix temps que explica els continguts, competències de caràcter emocional. Aquesta és la estratègia més idònia i la que més s'hauria de potenciar, encara que s'ha d'acceptar que no sempre és possible i que requereix molt temps de presa de consciència, formació i progressiva aplicació. La integració de competències emocionals en el currículum hauria de ser un dels objectius dels

- centres educatius, considerant l'educació emocional com un tema transversal i en la qual participin la totalitat del professorat en les seves classes al llarg del currículum.
- Integració curricular interdisciplinària: És un pas més a partir de la "integració curricular". La integració interdisciplinària requereix la implicació i la coordinació entre professorat per treballar uns mateixos continguts en les diferents àrees. Per exemple, si volem treballar la prevenció del consum de drogues, el professor de ciències naturals podria explicar quins efectes tenen en la salut, a partir de l'estudi del cos humà, el professor de ciències socials podria treballar la pressió social que indueix al consum així com les pressions econòmiques inherents, el de matemàtiques podria realitzar exercicis sobre estadístiques de consum i mortalitat, el d'educació física podria tractar el "dòping" i els efectes del consum i el tabac sobre el rendiment esportiu, en de llengües podria introduir l'argot propi de les drogues, el de expressió artística podria realitzar un pòster amb la intenció de conscienciar sobre la problemàtica, i a tutoria es podria contemplar la dimensió emocional de tot el que succeeix. D'aquesta manera podem veure com totes les àrees treballen un mateix contingut de forma interdisciplinària.
 - Sistemes de programes integrats: És un pas més a la integració curricular interdisciplinària ja que es tracta d'interrelacionar programes diversos. Per exemple, un programa d'habilitats socials s'interrelaciona amb un programa de prevenció del consum de drogues per tal de poder treballar l'habilitat per a fer front a la pressió dels company i així poder evitar el consum. Una altra forma d'evitar el consum és a partir de l'autocontrol i la prevenció de l'estrès, amb un programa de prevenció que inclogués la prevenció d'estrès davant dels exàmens, les entrevistes.. i que s'interrelacionés amb els anteriors. El tutor i l'orientador seran elements dinamitzadors del programa ja que des de la tutoria es farà un èmfasi especial en la dimensió emocional de tot el que succeeix. En resum, existeixen un conjunt de possibles programes de cada un d'ells té sentit en si mateix però s'imparteixen de forma interrelacionada per produir un efecte sinèrgic.

Per a poder integrar l'educació emocional serà necessari analitzar quins objectius, continguts... es troben contemplats a nivell conceptual, procedimental i actitudinal i intentar reformular-los. També serà necessari que els centres i els docents tinguin autonomia suficient per adaptar el marc curricular a les necessitats de la comunitat educativa i al context. El centre, però, no pot eliminar els objectius mínims establerts per l'administració, però pot incorporar determinats objectius i continguts relacionats amb el desenvolupament emocional dels alumnes.

Un altre fet molt important és la metodologia de treball cooperatiu ja que fomenta valors com la solidaritat, les habilitats socials, l'empatia entre companys, el respecte a les diferències, etc. aquestes són capacitats que engloben l'educació emocional.

1.4.3.4. El centre:

L'escola no pot tenir com a únic objectiu la transmissió de coneixements, sinó que també hauria de desenvolupar aspectes individuals i socials dels seus alumnes. Com diu Imbernon (1999: 121) "l'escola i l'aula són contextos on les persones s'impliquen en

activitats, assumeixen rols i participen en relacions socials, contextos on es tenen que desenvolupar capacitats no només cognitives sinó també del tipus afectiu, moral i social (citada per Vivas, 2003, p.17)".

Davant la introducció de les competències emocionals en els centres sorgeixen varies preguntes i problemes. Algunes de les preguntes que es plantegen en els centres són "d'on es treurà el temps per a ensenyar habilitats socials i emocionals en el currículum tancat?". Un altre problema que també podem trobar és que alguns veuen l'escola com un lloc on aprendre matèries acadèmiques (matemàtiques, socials, literatura...) on les habilitats socials i emocionals han de ser apreses en altres espais com, per exemple, a casa. L'educació emocional i els aspectes acadèmics no han de veure's com a vies incompatibles o que interfereix un amb l'altre, sinó que té que plantejar-se la seva convergència.

Elías, Hunter y Kress (2001:138) destaquen tres condicions necessàries per a desenvolupar el aprenentatge social i emocional en les escoles (citada per Vivas, 2003, p.18):

- Les escoles s'han de concebre com a comunitats d'aprenentatge, on l'educació emocional estigui integrat en el currículum acadèmic. El consens, la col·laboració i la no culpabilització són principis bàsics que guien aquestes institucions. Aquests principis nodreixen un clima escolar positiu que mostra a professors, pares i estudiants treballant junts per promoure l'aprenentatge. Aquestes escoles es caracteritzen, en estar centrades en les relacions i els processos socials, per un aprenentatge significatiu per a la vida dels nens més que per aprovar exàmens.
- La formació dels professors i administradors per construir l'aprenentatge social i emocional. Els professors han de preocupar-se no només pel desenvolupament de les habilitats socials i emocionals dels seus alumnes sinó també pel seu propi desenvolupament emocional i l'aplicació d'aquestes habilitats. Els administradors també han de preocupar-se per l'educació emocional dels estudiants, professors i, per descomptat, de si mateixos. Els formadors de formadors poden introduir la importància de l'educació emocional per als professors i administradors, discutir com l'equip de l'escola pot modelar conductes d'intel·ligència emocional i mostrar com aquestes habilitats es poden desenvolupar directament a través del currículum ensenyat.
- Els pares han de jugar un paper actiu, així com els pares juguen un paper important en el desenvolupament acadèmic, també el juguen en el desenvolupament emocional dels seus fills. Per tant, les escoles a través de les escoles per a pares o altres iniciatives, podrien contribuir a la seva preparació.

Per tant, es necessari que en les institucions educatives es desenvolupin iniciatives com l'avaluació del potencial emocional dels seus membres (professors, alumnes, pares, etc.), la identificació de les xarxes emocionals i de l'ambient emocional de la institució, l'assessorament o suport individualitzat per a professors, alumnes i pares, la promoció de campanyes de sensibilització emocional, i el desenvolupament de programes d'educació emocional.

2. INVESTIGACIÓ

2.1. NATURALES DE LA INVESTIGACIÓ

La investigació té com a objectiu analitzar que s'està duent a terme en l'Escola Andorrana de maternal, primera i segona ensenyança sobre l'educació emocional. Es comptarà amb la participació de 8 escoles diferents de maternal i primària i 3 de secundària que constitueixen els centres amb els que compta el sistema educatiu andorrà. Els objectius, més concretament són conèixer els programes/activitats que s'estan duent a terme, conèixer la visió que tenen els centres en relació al tema, analitzar quines competències emocionals s'estan desenvolupant, quina formació té el claustre i si estaria interessat en formar-se, etc. La metodologia que s'utilitzarà és descriptiva partint de l'anàlisi documental de diferents lleis educatives, per poder conèixer com s'emmarca l'educació emocional a l'Escola Andorrana. Així mateix, es construiran entrevistes semiestructurades amb preguntes obertes i amb una seqüència prefixada que es realitzaran als directors, psicopedagogs i caps d'estudis. També es construiran qüestionaris amb la gran majoria de preguntes tancades que s'aplicaran a l'equip docent per conèixer la seva visió. Un cop obtingudes les dades es realitzarà un anàlisi i interpretació de les mateixes per a poder extreure posteriorment unes conclusions.

2.2. DESCRIPCIÓ DEL CONTEXT

La investigació s'emmarca en el sistema educatiu andorrà, més concretament en l'educació obligatòria. El sistema educatiu compta amb 8 escoles de maternal i primera ensenyança i tres de segona ensenyança.

- Escola Andorrana de maternal i primera ensenyança de Canillo
- Escola Andorrana de maternal i primera ensenyança del Pas de la Casa
- Escola Andorrana de maternal i primera ensenyança d'Encamp
- Escola Andorrana de maternal i primera ensenyança d'Ordino
- Escola Andorrana de maternal i primera ensenyança de la Massana
- Escola Andorrana de maternal i primera ensenyança d'Andorra la Vella
- Escola Andorrana de maternal i primera ensenyança de Sant Julià de Lòria
- Escola Andorrana de maternal i primera ensenyança d'Escaldes-Engordany
- Escola Andorrana de segona ensenyança de Santa Coloma
- Escola Andorrana de segona ensenyança d'Encamp
- Escola Andorrana de segona ensenyança d'Ordino

En les lleis s'analitzarà més profundament el sistema educatiu andorrà.

2.3. OBJECTIUS I FASES DE LA INVESTIGACIÓ

L'objectiu de la investigació és analitzar què s'està fent sobre educació emocional a l'Escola Andorrana i quin interès hi ha. Més concretament:

- Conèixer quins projectes i/o activitats d'educació emocional o relacionades s'estan desenvolupant a les diferents escoles pels alumnes, les famílies i el claustre i valorar si l'educació emocional està contemplada en el disseny curricular.
- Conèixer la visió que tenen els centres en relació a les seves necessitats (alumnes, claustre i famílies)
- Esbrinar quines competències emocionals s'estan desenvolupant
- Analitzar les lleis del sistema educatiu andorrà en relació a l'educació emocional
- Conèixer la percepció de la comunitat educativa sobre l'educació emocional
- Valorar la formació que té la comunitat educativa sobre el tema i conèixer el seu interès per a formacions d'educació emocional.

Per tal d'aconseguir aquests objectius, la investigació s'ha estructurat en diferents fases:

1. Contacte amb el Ministeri d'Educació i Ensenyament Superior d'Andorra per fer la demanda d'intervenció en els diferents centres del sistema educatiu andorrà.
2. Revisió bibliogràfica per elaborar un marc teòric sobre l'educació emocional i el context d'intervenció.
3. Contacte amb els diferents centres de maternal, primera i segona ensenyança per concertar les entrevistes i explicar el projecte d'investigació.
4. Revisió de les diferents lleis del sistema educatiu andorrà en relació a l'educació emocional.
5. Elaboració de l'entrevista i del qüestionari per als centres educatius.
6. Realització de les entrevistes amb els directors, psicopedagogs i caps d'estudis de les diferents escoles andorranes per tal de recollir informació sobre els diferents projectes, activitats... en relació a l'educació emocional com també la seva percepció en relació al tema.
7. Aplicació dels qüestionaris als diferents docents de la comunitat educativa per tal de conèixer i recollir informació sobre els diferents projectes, activitats... en relació a l'educació emocional com també conèixer la seva percepció en relació al tema.
8. Anàlisi i valoració dels resultats de la investigació.

2.4. METODOLOGIA

2.4.1. Anàlisi de documents

Els documents que s'analitzaran són:

- La intel·ligència emocional: Què és?
- L'educació emocional: Què és?, Què i quines són les competències emocionals? Quins són els objectius i principis de l'educació emocional?, Per què és important?, En quins contextos s'aplica?,..
- Lleis del sistema educatiu andorrà en les quals s'emmarca l'educació emocional
- Context de la investigació
- Altres documents que hem puguin proporcionar els centres

Aquests documents permetran poder realitzar el marc teòric de la investigació, poder fer un anàlisi sobre la importància que se li dóna a l'educació emocional en el marc educatiu i extreure algunes conclusions.

2.4.2. Entrevistes

Les entrevistes es realitzaran a els diferents centres de maternal, primera i segona ensenyança dels diferents centres del sistema educatiu andorrà. En l'entrevista estaran presents el director/a del centre, el psicopedagog/a i el cap d'estudis.

Les entrevistes proporcionaran informació sobre la visió que tenen sobre l'educació emocional, quins programes o activitats s'estan duent a terme, quines competències emocionals s'estan treballant, quines necessitats han pogut detectar en relació a les competències emocionals en l'alumnat, el docent i les famílies, quina formació compta el personal docent, etc. Per tal d'ajudar als entrevistats a recordar la informació necessària per la investigació, se'ls hi enviarà prèviament l'entrevista i l'objectiu d'aquesta.

L'entrevista serà semiestructurada, amb preguntes obertes i amb una seqüència prefixada. Segons l'evolució de l'entrevista i els temes que sorgeixin es podran incorporar noves qüestions que anteriorment no estaven considerades en l'esquema previ. Es realitzarà a més una gravació de l'entrevista per assegurar la fiabilitat de les paraules i del llenguatge, i així poder centrar l'entrevista en la interacció personal, en el clima, etc.

Per tal de respectar la confidencialitat dels centres no sortirà en la present investigació el nom del centre sinó que s'assignarà una lletra de forma aleatòria per tal de que els centres puguin expressar amb total confiança la seva opinió.

2.4.3. Qüestionaris

Els qüestionaris es passaran als docents dels diferents centres amb l'objectiu de recollir informació sobre quins programes o activitats estan portant a terme en les seves àrees, quina visió tenen sobre l'educació emocional, quines competències emocionals creuen que s'estan desenvolupant des de l'escola, quina formació posseeixen, etc.

En el qüestionari s'introduirà un text breu amb l'objectiu de la investigació, s'informarà que aquesta serà totalment confidencial i anònima perquè els docents puguin contestar amb total llibertat i s'agrairà la seva col·laboració i el seu temps. S'inclouran preguntes socio-demogràfiques (gènere, anys d'experiència, edat i escola en la qual es treballa) per tal de poder descriure globalment el grup de persones que ha contestat el qüestionari. La majoria de preguntes del qüestionari seran tancades amb alternatives de resposta prèviament delimitades en les quals el participant haurà d'escollir la resposta. Les preguntes tancades permetran menys esforços pels enquestats i menor temps a l'hora de fer l'anàlisi. Segons el tipus de preguntes també s'inclourà la paraula "altres". També es realitzarà una pregunta oberta quan es faci referència al tipus d'activitats/programes que estan duent a terme a l'aula.

Els qüestionaris es realitzaran amb el formulari de google per tal de facilitar la recollida de dades de tots els centres i agilitzar l'anàlisi dels resultats a partir de l'Excel.

2.5. ANÀLISI I INTERPRETACIÓ DE DADES

2.5.1. Lleis del sistema educatiu andorrà

2.5.1.1. *Llei d'ordenament del sistema educatiu andorrà de 9/06/1994 (BOPA 48, any 6, 13/07/1994):*

La Llei d'ordenament del sistema educatiu andorrà ens diu que per al bon desenvolupament de la personalitat serà necessari que la persona sigui educada sobre tot per ella mateixa i que pugui desenvolupar-se a nivell físic, intel·lectual i moral.

En l'article 2 *s'exposen les finalitats del sistema educatiu andorrà i podem apreciar que es tenen en compte algunes de les competències de l'educació emocional.* Més concretament, es parla d'un desenvolupament integral de la persona a tots els seus nivells, la seva adaptabilitat i autonomia en el món que ens envolta, la seva participació i integració tant a nivell escolar com social, el respecte a la diversitat a partir de principis democràtics de convivència i pluralisme, el coneixement de les diverses llengües per promoure la cultura universal i la comunicació entre persones, la formació per a la pau, la solidaritat i la cooperació i per últim el desenvolupament de l'esperit crític i creatiu. Per tant, a poder aconseguir aquestes finalitats és necessari el desenvolupament d'una consciència emocional amb l'objectiu de prendre consciència de les nostres emocions i les dels altres. El desenvolupament de la regulació emocional amb l'objectiu de poder expressar i regular les pròpies emocions sense deixar-se portar per la impulsivitat, la frustració,.. i poder tenir bones estratègies d'afrontament. El desenvolupament de l'autonomia emocional que integra una bona autoestima, automotivació, responsabilitat, autoeficàcia i l'anàlisi crític de les normes socials. El desenvolupament de la competència social per a poder mantenir bones relacions amb altres persones, respectar i ser assertiu, comunicar-se, desenvolupar comportaments de cooperació i prosociabilitat,.. I per últim el desenvolupament de la competència per a la vida i el benestar necessària per a mantenir comportaments apropiats i responsables per afrontar els reptes diaris, poder-nos organitzar la nostra vida de forma sana i equilibrada, desenvolupar una ciutadania activa, cívica, responsable, crítica i compromesa, saber fixar-se objectius adaptatius, saber prendre decisions com també desenvolupar el benestar a nivell personal i social.

En els articles del 9 al 13 s'exposa l'educació maternal. L'educació maternal acull a infants de 3 a 6 anys i s'estructura en un únic cicle dividit en tres cursos que acullen infants de 3, 4 i 5 anys. L'educació maternal tendeix a desenvolupar en els infants el reconeixement del propi cos (autoconeixement i autoconsciència), l'adquisició de seguretat i autonomia corporal en la qual serà important desenvolupar una bona autoestima (autonomia emocional: autoeficàcia i autoestima), i el desenvolupament de

la llengua com a mitjà de comunicació amb els altres (competència social: comunicació expressiva i receptiva a nivell verbal). Els continguts educatius s'organitzen en àmbits d'experiències i s'agrupen en aspectes corporals i d'identitat personal, formes de representació i entorn físic i social. L'educació emocional en aquests àmbits d'experiències es podria desenvolupar en els tres tipus d'entorns que permetrien el desenvolupament tant de la intel·ligència intrapersonal com interpersonal. La metodologia educativa és essencialment activa i té en compte la creació d'un ambient d'afecte i diàleg pel bon desenvolupament de l'infant.

En els articles del 20 al 24 s'exposa la primera ensenyança que és el primer nivell de l'educació obligatòria. La primera ensenyança acull infants de 6 a 12 anys i s'estructura en tres cicles de dos cursos acadèmics. El primer cicle acull a infants entre 6 i 8 anys, el segon cicle entre 8 i 10 anys, i el tercer cicle entre 10 i 12 anys. En relació a l'educació emocional, la primera ensenyança tendeix a desenvolupar en els infants el desenvolupament d'actituds de respecte per a la convivència i la identitat col·lectiva (competència social: respecte pels altres), i la maduració corporal i el reconeixement de les pròpies capacitats i limitacions físiques (autonomia emocional i autoconsciència). Els continguts educatius s'organitzen en àrees d'aprenentatge que són les ciències socials, la ciència i la tecnologia, la matemàtica, les llengües, l'educació física, plàstica i música. La metodologia educativa es basa en la construcció del saber per part de l'infant, l'atenció a les necessitats educatives individuals, la significació de l'aprenentatge i el paper orientador del mestre.

Els articles del 29 al 34 s'exposa la segona ensenyança que és el segon nivell d'educació obligatòria. La segona ensenyança acull a infants entre 12 i 16 ans d'edat i s'organitza en dos cicles de dos cursos acadèmics. El primer cicle és per alumnes de 12 a 14 anys i el segon cicle per alumnes de 14 a 16 anys. En relació a l'educació emocional, la segona ensenyança tendeix a desenvolupar en els infants la formació d'un conjunt de valors i creences que els permetin analitzar críticament els fets socials (autonomia emocional: anàlisi crític de les normes socials), la relació amb altres persones i la participació en relacions de grup comproment-se de manera responsable a decisions col·lectives (competència social: comunicació, comportaments pro-socials i de cooperació, respecte,.. i competència per a la vida i el benestar: ciutadania activa, cívica, responsable, crítica i compromesa i benestar col·lectiu), el reconeixement i la valoració de les pròpies capacitats i habilitats intel·lectuals, corporals i socials (autoconeixement i autoconsciència), la identificació de les pròpies inquietuds i la planificació de les actuacions encaminades a autoorientar-se el futur personal i professional (competència per a la vida i el benestar: fixar-se objectius, presa de decisions i fluir; i autonomia emocional: automotivació i responsabilitat). La metodologia educativa es basa en la construcció del saber per part de l'infant, l'atenció a les necessitats educatives individuals, la significació de l'aprenentatge, el paper orientador del mestre i la capacitat de l'alumne per aprendre per si mateix i per a treballar en equip. La segona ensenyança s'organitza al voltant d'àrees que són la matemàtica, les llengües, la literatura i els codis de comunicació, les ciències humanes i socials, les ciències físiques i de la natura, la tecnologia, l'educació musical i artística i l'educació física i esportiva.

2.5.1.2. Decret d'ordenament de l'educació bàsica obligatòria del sistema educatiu andorrà del 25/02/2015 (BOPA 17, any 27, 04/03/2015)

El nou decret d'ordenament de l'educació bàsica obligatòria del sistema educatiu andorrà neix amb l'objectiu d'adaptar l'educació bàsica als nous canvis socials i tecnològics que està experimentant la societat. Durant el curs 2010-11 es va aprovar el Pla Estratègic de Renovació i Millora del Sistema Educatiu Andorrà (PERMSEA) amb l'establiment de nous enfocaments, programes i estructura organitzativa. La novetat principal és el nou enfocament pedagògic, que atribueix un paper rellevant al desenvolupament per competències i a la capacitat d'actuar eficaçment en situacions reals diverses i complexes gràcies als coneixements, les habilitats i l'experiència adquirits.

Aquest nou pla, segons la llei, s'anirà aplicant de forma progressiva, començant per el tercer cicle de primera ensenyança i el primer cicle de segona ensenyança, amb l'objectiu d'acabar-ho implementant a la resta de cicles. Aquest decret, per tant, només s'aplica a tercer cicle de primera ensenyança i a primer cicle de segona ensenyança.

L'article 2 ens parla de que l'actuació educativa s'ha de basar en principis d'equitat, respecte als drets humans i als valors de la ciutadania democràtica, la igualtat de gènere, l'educació inclusiva i l'educació en la diversitat, el plurilingüisme, la interculturalitat, el desenvolupament sostenible i en general, els drets i principis proclamats per la convenció sobre els drets de l'infant. Aquests principis, per tant, es basen tant en competències socials com en competències per a la vida i el benestar. En les competències socials s'identifica el respecte als altres (apreciar i acceptar les diferències i valorar els drets de totes les persones), els comportaments pro-socials i de cooperació (actituds d'amabilitat i de respecte pels altres), l'assertivitat (defendre els propis drets, opinions i sentiments amb una actitud equilibrada) i la prevenció i solució de conflictes (identificar, anticipar-se o afrontar resolutivament conflictes socials i problemes interpersonals de forma positiva i constructiva). En les competències per a la vida i el benestar s'identifica una ciutadania activa, cívica, responsable i compromesa (reconeixement dels propis drets i deures, el desenvolupament de pertinència i la participació efectiva en un sistema democràtic) i el benestar personal i social.

El l'article 3.1 és diu que l'educació inclusiva té en compte el màxim desenvolupament possible de les aptituds mentals i físiques, la personalitat i el talent creatiu de cada infant, juntament amb el foment de l'autoestima i la participació social. Per tant l'educació busca el desenvolupament integral de l'infant, on és destaca l'autoestima (competència d'autonomia emocional) i la participació social (competència social) per al seu desenvolupament.

L'article 4 ens diu que el plantejament lingüístic i comunicatiu de l'educació bàsica obligatòria potencia el coneixement de diverses llengües i cultures per permetre el desenvolupament social i professional dels alumnes. La capacitat dels alumnes com a parlants plurilingües va unida a la capacitat com a actors socials, per fer servir el repertori lingüístic propi en funció de les necessitats de comunicació. L'escola

desenvolupa en els alumnes una mentalitat oberta, de respecte i curiositat envers les diverses cultures, especialment de les cultures presents a l'escola i a Andorra. Per tant, podem apreciar que un dels objectius és desenvolupar plurilingüisme i la interculturalitat amb la finalitat de poder desenvolupar en els infants el respecte als altres, la comunicació expressiva i receptiva en qualsevol situació, els comportaments pro-socials i de cooperació,... bàsic pel desenvolupament de la competència social.

Article 5 ens explica que els àmbits de formació són ciutadania i convivència, salut i benestar, orientació i emprenedoria, entorn i consum, i mitjans de comunicació de massa. Aquests àmbits en el marc curricular tenen com a objectiu que l'alumne estableixi lligams entre els aprenentatges escolars, les situacions de vida quotidiana i els fenòmens socials, tenint una visió crítica i fonamentada sobre l'entorn personal, social i cultural. En aquests àmbits de formació es podrien treballar les diferents competències emocionals. La consciència emocional que es basa en la presa de consciència de les pròpies emocions i les dels altres, és necessari per a una bona convivència, la salut i el benestar i l'orientació. L'autoregulació emocional que es basa en saber regular les pròpies emocions de forma apropiada i poder autogenerar-se emocions positives és necessari per la convivència, la salut i el benestar, l'entorn i el consum. L'autonomia emocional que inclou l'autoestima, l'actitud positiva davant la vida, la automotivació, la responsabilitat, la capacitat d'analitzar críticament les normes socials,.. és necessari per la salut i el benestar i la emprenedoria. La competència social que es basa en la capacitat de mantenir bones relacions amb altres persones, incloent la comunicació efectiva, el respecte, les actituds pro-socials i l'assertivitat és necessari per a una bona convivència, salut i benestar. I per últim, les competències per a la vida i el benestar que es basen en la capacitat de fixar objectius adaptatius, la presa de decisions en situacions personals, familiars, professionals,.. buscar ajuda i recursos, una ciutadania activa, cívica, crítica i compromesa i la promoció del benestar personal i social, és necessària per la ciutadania i la convivència, la emprenedoria, la salut i el benestar com també l'entorn i el consum.

Article 6.3 ens exposa el set de competències generals que han de haver desenvolupat els alumnes al finalitzar l'educació obligatòria. Aquestes competències són: Competència social i de ciutadania democràtica, competència comunicativa plurilingüe, competència matemàtica, científica i tecnològica, competència digital, competència cultural i artística, competència d'aprendre a aprendre, competència d'autonomia personal i d'emprenedoria. Totes elles, les podem relacionar amb l'educació emocional.

- "La competència social i de ciutadania democràtica que consisteix en la participació activa i responsable en la societat andorrana, assumir principis i valors democràtics i dels drets humans com també exercir de manera responsable drets i deures de la vida en societat. Aquesta competència permet a l'alumne relacionar-se cívicament amb les persones i amb l'entorn, prendre decisions que li afectin a nivell personal i social, exercir una ciutadania democràtica, conviure en harmonia amb els altres, gestionar els conflictes i resoldre'ls a partir del diàleg i del respecte del punt de vista de l'altre i acceptar i valorar la diversitat cultural. Per poder participar activament i responsablement és fonamental desenvolupar un pensament crític: reflexionar i raonar

de forma autònoma, reconèixer les complexitats del món actual, i adoptar una perspectiva múltiple. El pensament crític condueix l'alumne a defensar la pròpia opinió de forma argumentada i a fer contribucions positives per a la seva pròpia vida i el seu entorn. L'escola és un espai d'aprenentatge de la ciutadania democràtica i un model d'organització social que fomenta l'aprenentatge de la democràcia com a forma de vida. Això es concreta en l'exercici responsable per part dels alumnes dels seus drets i deures en la vida quotidiana de l'aula i del centre, en el desenvolupament de les seves tasques i en la presa de decisions sobre les qüestions que els afecten directament. La pràctica democràtica a l'escola permet que l'estudiant desenvolupi la seva capacitat d'autogovern i de gestió de la seva pròpia vida". Per tant, aquesta competència comporta en primer lloc el desenvolupament de la regulació emocional per a poder gestionar els conflictes. En segon lloc l'autonomia emocional per poder desenvolupar un anàlisi crític de les normes socials i responsabilitzar-se amb actituds i decisions. En tercer lloc la competència social per a desenvolupar actituds de respecte cap als altres, valorar la diversitat cultural, conviure en harmonia, desenvolupar comportaments pro-socials i de cooperació, ser assertiu, prevenir i solucionar conflictes que puguin sorgir... I per últim les competències per a la vida i el benestar, que implica saber prendre decisions personals, socials,.. desenvolupar una ciutadania activa, cívica, responsable, crítica i compromesa que reconegui els propis drets i deures, desenvolupi un sentiment de pertinença, participi en un sistema democràtic, sigui solidari i compromès, exerceixi els valors cívics, desenvolupi el respecte pels valors multiculturalmentals i la diversitat... com també busqui el benestar personal i de la comunitat.

- "La competència comunicativa plurilingüe que consisteix en que l'alumne expressi i interpreti conceptes, pensaments, sentiments, gets i opinions oralment i per escrit en diferents llengües, i participi en interaccions comunicatives plurilingües i interculturals de manera apropiada i creativa, en qualsevol situació familiar, social, cultural o escolar. A l'escola andorrana, el desenvolupament d'aquesta competència suposa l'aprenentatge i l'ús de la llengua catalana, de la llengua castellana, de la llengua francesa i de la llengua anglesa; la consideració de la llengua materna de cada estudiant (quan no és llengua d'estudi); així com la interrelació que s'estableix entre totes aquestes llengües. La competència comunicativa plurilingüe implica una reflexió sobre les diverses llengües d'estudi, així com de les que no ho són però que són la primera llengua per a l'alumne i configuren, per tant, l'espectre lingüístic de l'aula. Aquesta reflexió contribuirà al desenvolupament d'una major tolerància, respecte i valorització de les diferències. A més, també contribuirà a despertar la curiositat dels alumnes i afavorir la motivació per continuar aprenent llengües al llarg de la vida". Aquesta competència, per tant, té relació amb la competència social, és a dir, dominar habilitats bàsiques socials, respectar als altres, practicar la comunicació expressiva i receptiva en les diferents llengües, compartir emocions i pensaments, ser assertiu.. com també té relació amb la consciència emocional que és basa en prendre consciència de les emocions pròpies i dels altres i saber utilitzar un vocabulari emocional.

- "La competència matemàtica, científica i tecnologia implica utilitzar el coneixement científic a fi de descriure, explicar i predir fenòmens naturals i tecnològics; per

comprendre els trets característics de la ciència; per formular i investigar problemes i hipòtesis; així com per documentar-se, argumentar i prendre decisions personals i socials sobre el món natural i els canvis que l'activitat humana hi genera. A nivell d'educació emocional aquesta competència contribueix a que l'alumne és qüestionari la realitat amb esperit crític i actitud innovadora, prengui consciència del perquè de les coses i interaccioni a partir de la responsabilitat i pensant per si mateix. L'esperit crític, la presa de consciència i l'autonomia personal i de raonament permeten que prengui decisions de salut personal i de seguretat. Les competències personals de l'alumne reverteixen directament en les metes col·lectives. També és necessari fomentar la resiliència mitjançant l'acceptació de l'error com a font de coneixement i l'autoestima davant les dificultats. Finalment, cal fomentar la responsabilitat en qüestions ambientals". Per tant, en aquesta competència podem trobar aspectes de l'autonomia emocional com són l'autoestima, la responsabilitat, automotivació, l'actitud positiva, l'anàlisi crític i la resiliència.

- "La competència digital es refereix a la utilització segura de les TIC (tecnologies de la informació i la comunicació) i les TAC (tecnologies de l'aprenentatge i del coneixement) per obtenir, emmagatzemar, produir, presentar i intercanviar informació així com per comunicar i participar en xarxes de col·laboració via Internet". A nivell d'educació emocional es destaca la capacitat de produir informació i compartir-la a partir de les tecnologies com també la participació en comunitats i xarxes amb finalitats culturals, socials i estudiantils, desenvolupant per tant, la competència social (respecte, comunicació expressiva, assertivitat,..). També és destaca la responsabilitat a partir d'una actitud crítica i reflexiva vers la informació disponible, desenvolupant per tant, una responsabilitat i un anàlisi crític propi de l'autonomia emocional.

- "La competència cultural i artística es refereix a l'expressió de les idees, les experiències, els sentiments i les emocions a través de la música, les arts escèniques, la literatura i les arts visuals de forma creativa i amb sensibilitat estètica. Aquesta competència comprèn dos dimensions. La primera, la dimensió cultural de tipus humanístic, consisteix a conèixer i comprendre la nostra cultura i la nostra forma de pensar i veure el món, per construir la nostra pròpia identitat individual dins d'una societat complexa, establint un diàleg entre aquesta i un sentiment de pertinença o una identificació amb la cultura andorrana. La segona dimensió, la dimensió artística, consisteix a saber representar la pròpia visió de la realitat i expressar les pròpies idees, experiències i emocions a través de la paraula (literatura), el cos (arts escèniques), el so (música), la imatge (arts visuals i plàstiques), amb tota mena de materials, suports i eines tecnològiques. Es tracta, per tant, d'una competència que facilita no només percebre, representar, assimilar i enriquir-se amb diferents realitats i produccions del món de l'art, de la cultura i del pensament, sinó també expressar-se i comunicar-se". Per tant, la competència cultural i artística té relació amb les emocions estètiques. Les emocions estètiques són la resposta emocional davant la bellesa, ja sigui obres d'art (literatura, pintura, escultura, música, dansa..), un paisatge, una posta de sol, i fins són les emocions que podem arribar a sentir davant d'una feina ben feta, al finalitzar els estudis, quan resolem algun problema.. l'educació ha de procurar introduir situacions que afavoreixin

experiències emocionals de caràcter estètic, és a dir, aprendre a emocionar-se i gaudir-ne. Són experiències positives per mitjà de la contemplació estètica. Les emocions estètiques tenen els mateixos efectes beneficiosos per la salut que les emocions positives en el sistema immunitari. Per altra banda, també ajuda a desenvolupar les competències emocionals. En primer lloc, la consciència emocional, comprendre els propis sentiments i els dels altres per mitjà de l'art. En segon lloc, la regulació emocional a partir de l'expressió dels propis sentiments per mitjà de la paraula, el cos, el so, la música,... i la regulació emocional a partir d'aquests com també l'autogeneració d'emocions positives. En tercer lloc, l'autonomia emocional, partint d'una bona autoestima per a reforçar aquesta identitat individual com també un anàlisi crític de la cultura i la forma de pensar social per a poder construir aquesta identitat individual dins de la societat i poder crear aquest sentiment de pertinença. En quart lloc, la competència social, que faria referència aquesta forma d'expressar i comunicar-se a través de l'art, compartir emocions, respectar,.. i per últim les competències per a la vida i el benestar, que implica en part, desenvolupar sentiments de pertinença en la societat, el respecte als valors multiculturals,...

- "La competència d'aprendre a aprendre és refereix a la capacitat de conduir el procés d'aprenentatge amb la finalitat de desenvolupar les pròpies potencialitats i el talent, i afavorint el desenvolupament al màxim de les pròpies possibilitats. Aquesta conducció del procés d'aprenentatge implica, d'una banda, esdevenir conscient dels propis coneixements i del que cal o es vol aprendre i, d'altra banda, saber com s'aprèn i com es gestionen de forma eficaç els processos d'aprenentatge. Esdevenir conscient dels propis coneixements, comporta un procés reflexiu que contribueix a afermar i a estructurar la identitat personal, social o cultural. Aquest procés reflexiu també ajuda la persona a reconèixer les pròpies capacitats intel·lectuals, emocionals i físiques. Esdevenir conscient de com s'aprèn i com es gestionen de forma eficaç els processos d'aprenentatge permet organitzar, dirigir i avaluar amb propietat el procés d'aprenentatge; fixar els objectius de manera que siguin assolibles i realitzables; identificar la manera més òptima per aconseguir-los; i gestionar el temps amb eficàcia. El desenvolupament de la competència d'aprendre a aprendre comporta, de manera paral·lela, aprendre a automotivar-se i guanyar confiança en si mateix; encaixar els errors, aprendre'n i afrontar l'adversitat per sortir-ne amb més fortalesa; assolir cada cop més eficàcia i autonomia en el procés d'aprendre a aprendre; i saber demanar suport quan és necessari. El desenvolupament d'aquesta competència també afavoreix el desenvolupament del pensament creatiu, de la curiositat de fer-se preguntes, d'identificar i plantejar la diversitat de respostes possibles davant una mateixa situació o problema, de prendre decisions de manera racional i crítica, utilitzant diverses estratègies i metodologies i amb la informació de què es disposa". Per tant, en relació a l'educació emocional, podem veure que es desenvolupen diferents competències. En primer lloc, la consciència de les pròpies capacitats i conseqüentment de les pròpies emocions. En segon lloc, l'autoregulació emocional com a forma de gestionar els propis processos d'aprenentatge (la impulsivitat, la frustració,...), l'habilitat de poder-los afrontar de forma positiva i poder d'autogenerar emocions positives. En tercer lloc,

l'autonomia emocional, més concretament el desenvolupament d'una bona autoestima per guanyar confiança en un mateix, l'automotivació, la responsabilitat en actituds i presa de decisions i la resiliència per afrontar les situacions adverses i enfortir-se. I per últim, les competències per a la vida i el benestar, com serien la fixació d'objectius adaptatius i realistes, la presa de decisions, el buscar ajuda i recursos necessaris i el aprendre fluir davant de les tasques i els aprenentatges.

- “La competència d'autonomia personal i d'emprenedoria implica que l'estudiant, com a individu que forma part d'una societat en constant evolució, sigui capaç d'adaptar-se als nombrosos i ràpids canvis del nostre context global així com d'emprendre projectes tant personals com professionals. Per desenvolupar aquesta competència, l'alumne necessita construir-se una identitat personal que li permeti fer créixer l'autoestima i la confiança en ell mateix. Segons la seva pròpia personalitat, actua i tria amb coneixement de causa, sabent el que vol i per a què lluitar. També, genera idees noves i raona amb lògica, cosa que li permet abordar projectes personals i professionals, i acceptar prendre riscos necessaris aprofitant les ocasions quan se li presenten. A la vegada, és capaç de reconduir un projecte amb resiliència i a partir de l'acceptació d'errors. Finalment, l'estudiant demostra que té les eines per jutjar i prendre decisions que li advindran al llarg de la vida, tant en l'àmbit personal com professional. D'altra banda, per aconseguir fixar-se i dur a terme reptes personals i professionals, és necessari que l'estudiant disposi d'unes certes actituds, com la motivació per engegar qualsevol projecte, la responsabilitat, l'autocrítica i la resiliència per reconduir un projecte al llarg de la vida, la perseverança, la creativitat i l'optimisme, que li permetin dur a terme els seus objectius. També estableix i pren consciència dels seus propis valors i de les conseqüències dels seus actes per emmarcar les seves decisions en uns principis ètics. El coneixement de les seves pròpies habilitats personals condueix l'estudiant a un desenvolupament del seu potencial i la seva autonomia dins el marc dels seus propis valors, cosa que li permetrà emprendre accions personals i professionals”. Per tant, en relació a l'educació emocional, en primer lloc, l'estudiant necessita fer consciència sobre les pròpies potencialitats com també sobre les emocions que li sorgeixen. En segon lloc, necessitarà d'una autoregulació emocional per tal de perseverarà en els propis objectius a pesar de les dificultats i poder-los afrontar de forma eficaç. En tercer lloc, serà necessari una autonomia emocional per tal de poder tenir una bona autoestima, responsabilitat davant de la presa de decisions, una actitud positiva, una automotivació i resiliència per poder afrontar els reptes personals i professionals. I per últim, el desenvolupament de les competències per a la vida i el benestar per tal de poder fixar objectius adaptatius, saber prendre decisions en les diferents situacions que se li presentin, saber buscar ajuda i recursos, etc.

L'article 10 ens exposa en quines àrees s'organitza primera i segona ensenyança. Primera ensenyança s'organitza entorn a set àrees que són llengües, matemàtiques, ciència i tecnologia, ciències socials, plàstica, música i educació física. Segona ensenyança s'organitza entorn a llengües, literatura i codis de comunicació, matemàtica, ciències humanes i socials, ciències físiques i de la natura, tecnologia, educació artística, educació musical i educació física i esportiva.

En l'article 11 s'explica que a més de les àrees d'aprenentatge s'incorporen elements curriculars transversals que orienten el procés d'ensenyament – aprenentatge. Tal i com ens explica l'article 14, en els elements curriculars trobem competències específiques de cada àrea, les competències transversals que integren i mobilitzen el conjunt de recursos d'aprenentatge a resoldre en una situació complexa o problema de la vida quotidiana relacionats amb totes les disciplines escolars, els recursos d'aprenentatge que són les eines d'aprenentatge necessàries per a desenvolupar les competències, les expectatives d'aprenentatge que descriuen el que és esperat de cada competència, els criteris d'avaluació sobre el desenvolupament de cada competència i els nivells de desenvolupament de les competències.

El l'article 20.1 s'explica que la unitat temporal és el temps en que es fracciona el cicle per desenvolupar les unitats de programació. En l'article 21.1 s'exposa que el mapa d'unitats de programació és la eina de planificació de la intervenció docent de cada espai d'aprenentatge que reflecteix la distribució de les competències específiques i transversals juntament amb els recursos de cada àrea d'aprenentatge al llarg d'un cicle. L'article 23 explica que l'escala de progressió és la gradació que descriu el desenvolupament de la competència al llarg de l'educació bàsica obligatòria. Aquesta està estructurada en graons i serveix de referent per avaluar la formació de l'alumne al llarg del cicle. Cada graó de l'escala de progressió correspon a una fase del procés de desenvolupament de la competència. En l'article 24.1 s'esposa que la unitat de programació és el document que recull les competències, els indicadors d'avaluació, els recursos d'aprenentatge, les activitats d'aprenentatge i les variables metodològiques definits per a la intervenció docent en el marc d'una unitat temporal d'acord amb la planificació establerta al mapa d'unitats de programació.

En l'article 28 s'exposa que l'avaluació de l'aprenentatge pot ser diagnòstica, formativa i sumativa. L'avaluació diagnòstica identifica, a l'inici d'un procés determinat d'ensenyament i aprenentatge, els coneixements previs de l'estudiant, les capacitats i les habilitats, les representacions que té en relació amb el nou aprenentatge, i els seus punts forts i febles, per ajustar la intervenció docent. L'avaluació formativa proporciona informació, al llarg del procés d'ensenyament i aprenentatge, sobre el progrés de l'estudiant en relació amb l'adquisició, la integració i la mobilització del coneixement i el desenvolupament de les capacitats i habilitats. L'avaluació formativa permet ajustar la intervenció docent i acompanyar l'estudiant en el seu aprenentatge. Les avaluacions diagnòstica i formativa permeten que l'estudiant prengui consciència de les seves fortaleses i febleses per afrontar i regular el seu propi procés d'aprenentatge. L'avaluació sumativa proporciona informació al final d'un procés d'ensenyament i aprenentatge sobre els resultats obtinguts, determina el nivell de desenvolupament de cada competència específica i transversal al final de cada cicle i estableix el nivell de desenvolupament de les competències generals en finalitzar l'educació bàsica obligatòria. En relació a l'educació emocional l'autoavaluació permet a l'infant prendre consciència del seu propi procés d'aprenentatge com també desenvolupar la capacitat de fixar objectius adaptatius, prendre decisions, autoregular-

se, responsabilitzar-se, automotivar-se, desenvolupar una bona autoestima i habilitats d'afrontament, buscar ajuda i recursos,..

En l'article 33 s'explica que cada semestre, els membres de l'equip educatiu interpreten la informació registrada al llarg del procés d'aprenentatge i situen l'estudiant en un graó de l'escala de progressió. L'avaluació de les competències específiques correspon a cada docent. L'avaluació de les competències transversals correspon a l'equip educatiu.

Per tant, a partir de la revisió de la llei d'ordenament del sistema educatiu andorrà i el decret d'ordenament de l'educació bàsica obligatòria del sistema educatiu andorrà podem veure que sí que es contempla el desenvolupament de les competències emocionals en els infants en totes les etapes.

2.5.2. Anàlisi de les entrevistes

A partir de les entrevistes fetes als centres (annex 5.2), més concretament al director/a, psicopedagog/a i cap d'estudis, s'exposaran les idees i opinions que han sorgit en les diferents qüestions que se'ls hi ha plantejat. Cal dir que no s'ha pogut entrevistar a una de les escoles de maternal i primera ensenyança per qüestió de temps. Al llarg de l'anàlisi no s'exposarà el nom del centre sinó que a cada centre se li ha assignat una lletra de forma aleatòria per respectar la seva confidencialitat. Les lletres de la A a la C corresponen a escoles de segona ensenyança i les lletres de la D a la J corresponen a escoles de maternal i primera ensenyança.

Importància de l'educació emocional per a les persones

Totes les escoles creuen que les competències emocionals són molt importants per a les persones. L'escola A creu que a més està molt lligat amb les intel·ligències múltiples. L'escola C creu que és el tema que més ajuda a l'adolescència ja que és la fase reina de les emocions. L'escola G creu que amb els aprenentatges instrumentals et quedés buit i que el que volen és formar persones, per tant, manca programar i sistematitzar. L'escola H creu que són importants per afrontar la vida. L'escola I creu que les emocions lliguen amb tot, són essencials i que estan relacionades amb l'aprenentatge. I per últim, l'escola J pensa que són bàsiques per formar persones.

Per tant, podem veure com totes les escoles del sistema educatiu andorrà creuen que són bàsiques i importantíssimes pel desenvolupament de les persones, tant a nivell personal, educatiu..

Creença sobre si les competències emocionals es poden educar a l'escola

Segona ensenyança:

L'escola A creu que molta part ve de casa i que l'escola les continua fonamentant. Per tant pensen que és necessari que la família acompanyi. L'escola B creu que s'han de tenir en compte perquè els nens puguin aprendre i que per tant, han de formar part del currículum, s'han de crear ambients d'aula, s'ha d'estar pendent de la situació emocional dels nens.. i com diu l'escola A, l'escola pot treballar-les però a casa s'han d'ensenyar. L'escola C explica que els hi agradaria poder-li dedicar més temps ja que tenen poc

moments però que és important integrar-ho a l'escola dins de qualsevol activitat i moment.

Maternal i primera ensenyança:

L'escola D creu que les competències emocionals s'han de treballar a l'escola ja que l'aprenentatge i l'emoció estan intrínsecament implicats i que en qualsevol situació hi haurà emoció i això no es pot deslligar. Comenten que una de les competències transversals que tenen és el desenvolupament com a persona equilibrada, que pugui tenir relacions positives o sàpiga resoldre conflictes que se li presenten.. Hi ha autoconeixement com a bloc, gestió de conflictes, relació amb els altres i participació social. Creuen que l'escola andorrana té un punt alt important en el desenvolupament de la persona i que totes les activitats del centre són promotores de l'educació emocional. Pensen que l'educació emocional ha de formar part d'un tot, al mig dia, als passadissos, a l'aula... i s'ha d'ajudar als nens a desenvolupar-se emocionalment en aquests espais. L'escola E creu que és una de les prioritats ja que dins dels aprenentatges les emocions compten molt. També exposen que ho tenen a tot el currículum, des de maternal a primera ensenyança i que es contempla que hi hagin espais per a treballar aquestes competències, des de les tutories col·lectives, assemblees... l'escola H creu que des de l'escola és pot fer una part i que si des de casa es fa l'altra s'anirà més lluny. L'escola I pensa que l'escola les ha d'educar i que són vitals. I per últim, l'escola J pensa que la paraula "educació emocional" ja hi diu, s'han d'educar, s'han de treballar i s'han d'ensenyar. També pensa que l'escola Andorrana sempre ha tingut present aquest aspecte.

Per tant, a la pregunta de si es poden educar a l'escola, podem veure que algunes escoles pensen que l'escola pot fer una part però que des de casa també és necessari ensenyar-les. Hi ha un pensament general de que aquestes han de formar part del currículum i que han d'estar en tots els espais. També es creu que l'Escola Andorrana sempre ha tingut en compte aquests aspectes i ha sigut promotora de l'educació emocional. I per últim, algunes escoles han ressaltat la importància que tenen aquestes en relació als aprenentatges.

Necessitats detectades en els alumnes

Segona ensenyança:

L'escola A diu que cada dia identifiquen moltes. Al PAT a primer i segon identifiquen aquestes situacions emocionals i que a tercer i quart es donen estratègies perquè puguin gestionar les seves emocions. L'escola B diu que molts conflictes i problemes venen de que no saben gestionar, tant alumnes com professors.

Maternal i primera ensenyança:

L'escola D pensa que els alumnes de primera ensenyança estan en procés i que ho han d'aprendre però que també hi ha caràcters i tempraments que tenen més dificultats. Encara així és una escola amb molta diversitat i no és un entorn particularment amb necessitats en aquest sentit sinó que hi ha famílies de moltes maneres. L'escola F pensa

que hi ha moltes necessitats. Creuen que és un treball que s'ha de fer i en alguns de manera molt aprofundida ja que no tots tenen el mateix viscut ni són educats de la mateixa manera, per tant, es troben amb molta diversitat i és el que més els hi costa. També expliquen que en els seguiments que es fan molt sovint són per temes emocionals i que quan hi ha un pes en la part emocional del nen i ha una repercussió en els aprenentatges que no li permet avançar. L'escola H diu que s'han identificat tant en el grup com en els individus. L'escola té nens amb molta demanda d'afecte, d'atenció i de reconeixement ja que són poc acompanyats pels pares. Més concretament, a primer cicle hi ha una manca d'autoestima i de confiança, a segon cicle de superació de por, de gestió de la frustració, de resolució de conflictes i d'identificació d'emocions i d'actituds en les diferents emocions. I per últim, a tercer cicle hi ha dificultats tant interpersonals com intrapersonals. Per tant, si que veuen la importància de treballar-les a l'escola. L'escola I explica que hi ha de tot però que hi ha alumnes que realment a casa tenen moltes mancances i necessitats. I per últim, l'escola J exposa que no han analitzat dades però que els seus projectes parteixen d'una necessitat.

Per tant, podem veure que totes les escoles han identificat necessitats d'educació emocional en els seus alumnes. A segona ensenyança s'explica de quina forma identifiquen les situacions emocionals a partir del PAT i també que molts problemes sorgeixen a partir de mancances en les competències emocionals. A maternal i primària la majoria d'escoles exposen que tenen molta diversitat però que també tenen alumnes amb majors dificultats i necessitats emocionals que s'han de treballar de forma més aprofundida. Només una escola, la H, ha dit que a nivell general hi ha molts problemes d'afecte, d'atenció i de reconeixement.

Tipus de programes que es desenvolupen d'educació emocional, lloc d'aplicació i hores que es realitzen d'educació emocional a la setmana

Segona ensenyança:

L'escola A explica que dins del currículum, en les competències transversals es treballen tant la part interpersonal com intrapersonal però que els continguts de cada àrea són necessaris per a treballar les competències emocionals, per tant, no ho tenen com a contingut sinó que es treballen dins de les activitats de cada professor. L'escola ha engegat un servei de mediació entre iguals que són alumnes de segon cicle que resolen conflictes entre alumnes de tota l'escola. Aquest servei també s'ha engegat des de fa tres anys entre professor – alumne on el professor és el que fa mediació amb els alumnes. Aquest any han iniciat el projecte entre companys, on alumnes de 4rt amb habilitats socials i emocionals tutoritzen a alumnes de primer cicle amb aquestes mancances. L'escola també exposa que a partir de l'aprenentatge cooperatiu que es va engegar fa dos anys amb el PERMSEA hi ha una part de reflexió i metacognició on els alumnes reconeixen el que han fet malament, que poden aportar, com poden ajudar a l'altre, com poden dir les coses sense ferir a l'altra persona.. i és marquen compromisos personals que després aniran avaluant. A més, també s'explica que dins del PAT es treballa l'orientació personal, escolar i professional i que les competències emocionals ho treballen a partir de l'orientació personal. L'orientació personal es basa en

“proporcionar a l’alumne un ajut vers la formació integral com a persona a través del treball d’habilitats per la vida” on es treballa l’educació emocional i l’educació en valors. Es basen amb un programa de Rafel Bisquerra i les intel·ligències múltiples de la Meritxell Canó. Tots els divendres les psicopedagogues es reuneixen per treballar un mateix contingut i objectius, i que les activitats poden variar entre escoles però els objectius no. A primer cicle es treballa la identificació d’emocions i a segon cicle la gestió d’emocions. L’escola explica que no poden quantificar el nombre d’hores que realitzen d’educació emocional ja que és una cosa integrada en els aprenentatges i que només poden quantificar l’hora setmanal de tutoria.

L’escola B explica que dins de la tutoria hi ha activitats que intenten treballar l’educació emocional, i aquestes estan organitzades per blocs i segons l’edat i el moment de la transversal. A tots els cursos es treballa, per exemple, l’autoconeixement (qui sóc, els punts forts,...). També exposa que amb les transversals del PERMSEA es treballa les competències emocionals com també en les situacions globals on han de treballar en grup. En definitiva, creuen que les competències emocionals es treballen en qualsevol moment, és a dir, al pati, al despatx de direcció, quan sorgeix un conflicte.. i ressalten que a qui més els hi falta formació és a l’equip educatiu.

L’escola C diu que contempen l’educació emocional a partir de les transversals com també en les programacions de tutoria. Expliquen que el PAT es compartit pels 3 centres però que cada centre té accions fora d’aquest pla. Exposen que les competències emocionals les treballen a tutoria, a les classes ordinàries com també en altres moments de treball individual o petit grup amb alumnes que necessiten seguiment psicopedagògic. Els alumnes de primer cicle que fan PERMSEA treballen molt en grup cooperatiu on es posen d’acord, resolen conflictes, gestionen emocions... de forma implícita. Per tant, no està separada amb hores estipulades però està molt present i se li dóna importància. Els alumnes de segon cicle fan el projecte integrador, que és un projecte personal que fan els alumnes on cadascú escull un tema per interès o motivació pròpia i depenent de les seves capacitats i habilitats triaran una cosa o una altra. En aquest projecte es treballen molt el saber-se planificar, conèixer-te bé i les competències interpersonals de comunicació ja que després ho han d’exposar i han de tenir en compte a qui ho exposen. A més, els companys també fan feedback i es recolzen entre ells en moments puntuals. També expliquen que hi ha una UTE de quart que ha agafat de referència i font de documentació al Bisquerra. I per últim, exposen que els hi agradaria dedicar-hi més hores però que el currículum no els hi permet.

Maternal i primera ensenyança:

L’escola D explica que cada cicle té eventualment uns materials i unes temàtiques a treballar en el PAT, i que l’educació emocional, més concretament benestar, es treballa més des del pla de salut, que és un projecte que arriba des de ministeri en 2011. El centre no té un pla d’acció tutorial com a document que pugui mostrar, sinó que es va fent a partir de les necessitats dels grups. L’escola explica que actualment no tenen un programa d’educació emocional com a tal (consciència emocional, regulació..) però que si es treballa és sobretot des de la tutoria. L’escola està introduint els ambients

pedagògics (tres tardes a la setmana) on una part important és el benestar i les emocions que sent l'alumne. La idea és crear contextos d'aprenentatge al voltant d'una temàtica on l'alumne pot escollir el que vol fer de forma autònoma i lliure, i dirigeix els seu propi procés d'aprenentatge. Aquest projecte s'està iniciant a maternal i primer cicle i també ho està aplicant l'escola H i G. Amb el PERMSEA es treballa per projectes donant èmfasi al treball cooperatiu on s'han de resoldre situacions, conflictes.. Tampoc poden concretar quantes hores fan d'educació emocional ja que és un continu. Per exemple, a ciències socials, 3r cicle, es tracten temes de discriminació de gènere, o a llengua, en funció del que acaben de veure o llegir es pot treballar l'empatia, els sentiments.. per tant, creuen que es poden treballar des de molts llocs.

L'escola E ens explica que a les tutories és on està més programada l'educació emocional però que es tracta quan convé. A maternal B es treballa el projecte de la Sandra Navarro que consisteix en un programa que té com a objectiu el desenvolupament neuropsicològic d'habilitats cognitives (comprensió crítica, raonament, creativitat.., emocionals (autoconeixement, autoregulació,..) i socials (habilitats socials, seguiment i respecte de les normes,..) facilitadores de la competència ètica. Aquest programa ho treballen 15 minuts al dia. A maternal A fan un dia a la setmana el projecte de filosofia precís. A primera ensenyança, es contempla una hora setmanal de tutoria i que quan convé es para i es treballa el que faci falta. Dos cops a l'any fan mapes de diversitat que és una eina que aporta una representació de cada alumne (aspectes personals, de relació,...) i conseqüentment de tota l'aula (fotografia de la classe) on també entraria la part més emocional. Aquest mapa l'omple el tutor i aporta una visió de grup, de clima d'aula.. i que en funció dels resultats a principi de curs es planifiquen les activitats del PAT més específiques d'aula. Al final del curs es torna a passar el mapa per veure l'evolució del grup. L'escola creu que es pot fer en qualsevol moment, a educació física, a plàstica, a música,..

L'escola F pensa que amb el PERMSEA es tenen en compte les competències emocionals a partir de les transversals. Es treballa en grup, les relacions, les habilitats socials, el compartir, el crear conjuntament, el entendre i acceptar el punt de vista dels altres, acceptar la diferència, gestionar emocions.. l'escola explica que el PERMSEA té molt en compte les intel·ligències múltiples a l'hora de fer les programacions i que en totes les unitats, activitats i objectius es busca desenvolupar una tipus d'intel·ligència. L'objectiu del centre de cara al curs vinent és que les programacions tinguin en compte la gran majoria de les intel·ligències múltiples i que puguin treballar el tema de les emocions. Aquest és el 3r any d'implementació del PERMSEA a 3r cicle i segons el calendari, s'implementarà a 2n cicle el curs 18-19. Al PERMSEA es treballa per competències, a la resta de cicles per objectius i a maternal per projectes. A tutoria es fan activitats de cohesió grupal, d'empatia, d'assetjament escolar.. L'escola explica que la franja de tutoria i d'assemblea és l'espai on més programat estan les competències emocionals però que depèn de les necessitats que sorgeixin a nivell de grup s'anirà gestionant la tutoria d'una forma o d'una altra. Per tant, està programada però en base a unes necessitats concretes de grup i de nens. L'escola també treballa a partir del mapa de diversitat on hi ha la part individual de cada alumne (intel·ligències múltiples, estils

d'aprenentatge, autoconcepte, autoestima..) i de grup (treball cooperatiu). Aquest mapa també ajuda a l'escola a poder crear grups de cara als anys següents, a l'hora de treballar amb els diferents grups i els diferents estils d'aprenentatge, a l'hora de modificar alguna programació o activitat,.. També explica que hi ha projectes que no són pròpiament d'educació emocional però que si que ajuden o van cap aquí. Per exemple, filosofia 3-18 que comença a maternal es treballa el pensament, el raonament, les emocions..

L'escola G explica que a maternal A han fet una programació sobre emocions, les principals. En la resta de cicles, un programa estructurat purament d'educació emocional no hi és, sinó activitats puntuals. Les activitats s'escullen segons el tipus de grup i algunes es tracten en l'assemblea (resolució de conflictes, veure el punt de vista de l'altre,..) o en la tutoria... L'escola explica que abans es passava el qüestionari del clima d'aula (autoavaluació: com em sento, com percebo als altres, com em relaciono..) per escollir les activitats però que ja no es fa perquè els nens ja saben la resposta políticament correcta. Creuen que els hi falta alguna eina més potent. Pensen que el mapa de diversitat té veure amb els alumnes (aprenentatge, intel·ligències múltiples, estils d'aprenentatge, perfil..) però que no és tant purament emocional. Creuen que l'espai de tutoria és on es fan més coses però que hi ha tantes temàtiques que també s'ha d'anar repartint. L'escola pensa que en situació de grup cooperatiu és el moment d'entrenar aquestes habilitats com l'escolta activa, l'espera, la responsabilitat..

L'escola H pensa que es treballa el tema però no de manera organitzada, sistemàtica i intencionada amb una programació concreta. Aquest seria el proper pas. No hi ha cap espai didàctic d'educació emocional. A segon cicle es fa en estones d'assemblea i de forma ocasional quan el grup classe ho necessita. Si es detecta una gran necessitat en el grup sí que es desenvolupen programes en tot el curs. L'escola explica que l'educació emocional la trobem en el Pla de Salut, en alguns documents de ciutadania, en la participació democràtica al centre i en programes de cicle. A primer cicle, per exemple, hi ha "els meus amics al meu jardí" que permeten treballar les emocions a partir d'històries i personatges. Per a l'escola l'assemblea serveix per solucionar conflictes, prendre decisions i generar debat... i creuen que necessitarien un altre espai didàctic dins de l'horari setmanal per a poder combinar estones d'assemblees amb altres activitats d'educació emocional. També expliquen que l'espai d'"habilitats per la vida" que hi ha a primer i segon cicle, s'ha difuminat amb el PERMSEA. Al PERMSEA ja no hi ha assemblea sinó un espai de tutoria, una hora setmanal, on cada tutor prioritza, i això creuen que s'ha d'arreglar.

L'escola I explica que tenen tota una seqüència d'activitats des de maternal fins a tercer cicle. L'any passat van començar a aplicar un programa d'activitats molt seqüenciades del dia a dia de la Sandra Navarro sobre competències ètiques (competències cognitives, emocionals..). Aquest programa és especialment per a maternal B. Govern també va proposar un programa de prevenció sobre drogodependències i primària es va centrar en allò que seria més important pels alumnes quan fossin grans, desenvolupant per tant un programa d'habilitats per la vida. En aquest programa es treballa l'autoconfiança,

l'autoconeixement, les emocions, la seguretat.. habilitats que a la llarga preveuen les drogodependències. El programa es va seqüenciar des de maternal a primera ensenyança. L'aprenentatge emocional, exposen, que ho tenen integrat en tot el currículum, tant en el primer com en el del PERMSEA. A maternal es guien molt pels valors com el respecte, la paciència, la constància, la prudència.. valors que també es treballen a partir del modelatge. Van destinar una franja horària com si fos l'espai de tutoria on es fan dinàmiques, contes, teatre, jocs.. A maternal A tenen activitats lligades a centres d'interès, per exemple, el racó de mates, de català.. i tenen tota la part d'habilitats per la vida que treballen aquella setmana i que van lligades al centre d'interès d'aquells dies. A maternal A tenen l'expressió d'emocions i a maternal B quan estic trist.. intentant que vagin evolucionant fins a primera ensenyança amb la identificació d'aquelles emocions que no són favorables i com gestionar-les. A maternal també tenen el protagonista de la setmana i intenten que sigui la setmana del seu aniversari. L'infant pot portar coses personals de casa i se li dóna un espai perquè pugui explicar, s'emporta la mascota de la classe.. Les activitats d'inici de curs van lligades a la cohesió de grup i després segons les necessitats d'aula agafen unes o unes altres. A primer i segon cicle tenen l'espai de tutoria que també es treballen moltes dinàmiques, curtmetratges, debats, rols playins, vídeos, assemblees.. i van fer una selecció dels valors més importants en aquelles etapes i les activitats relacionades amb aquests valors. El curs passat, a primer cicle, van fer un projecte interdisciplinari entre plàstica i música sobre la identificació d'emocions, quan estic content, quan estic trist.. i ho feien a partir de l'escolta de músiques que després plasmaven plàsticament amb dibuixos. L'escola explica que ara s'està actualitzant i s'està concretant el PAT de tota primera ensenyança. També expliquen que quan arriben nens d'altres sistemes educatius, de fora o que per situació familiar no estan bé l'equip educatiu es marca com a objectiu prioritari el benestar emocional per després poder aprendre. I amb alumnes amb dificultats de conducta es passa per la identificació d'emocions a partir de la tutoria individualitzada o quan es fa seguiment. L'escola explica que el treball és més implícit. Quan es treballa aprenentatge cooperatiu que són una de les bases de l'aprenentatge emocional, es treballa la tolerància, el respecte.. i expliquen que no diuen "anem a treballar això" sinó que "anem a treballar junts" i tot això implica la cohesió de grup. El treball és més explícit quan, segons les necessitats del grup, necessiten treballar per exemple la tolerància. Els alumnes de 3r cicle amb PERMSEA també fan una avaluació sobre que han après i sobre el treball dins del grup (com he estat jo, com m'he sentit, que puc millorar, quins són els meus punts febles..). Es treballa la consciència de grup, quina responsabilitat té cada un i que pot fer el grup per ajudar-se. L'escola explica que cada vegada més s'intenta que els nous especialistes amb el nou currículum i amb la nova formació de grups cooperatius, les transversals, els valors.. ho transmeti. Si que el tutor fa més la part de tutoria però tothom té la responsabilitat d'incloure-ho als continguts i abans era responsabilitat única del tutor. La formació de grups cooperatius es divideix en tres blocs i un pertany a la cohesió de grup i són dinàmiques d'aprendre a participar, cohesionar als grups, respectar als altres, treballar l'autoestima,.. També van fer formació d'intel·ligències múltiples i d'intel·ligència interpersonal i intrapersonal que estan directament relacionades amb l'educació emocional. L'escola explica que estan incidint

molt en la importància d'aquestes intel·ligències i que les activitats que es plantegin les tinguin en compte. També explica que quan es va crear el projecte del PERMSEA era molt de transmetre valors i van marcar molt com havia de ser el paper del mestre (reforçar l'autoestima dels alumnes, afavorir la participació, valorar la diversitat, no evitar el conflicte, ser una figura mediatra, desenvolupar conductes socials i pautes de comportament a partir del modelatge, crear un clima afectiu a l'aula..). L'escola pensa que quan una aula està emocionalment treballada i s'hi ha dedicat esforços, en aquesta aula els aprenentatges van sols. L'escola diu que l'any que ve PERMSEA es programa a 4rt curs i comença batxillerat. Al 18-19 s'hauria de començar aplicar a 3r i després s'hauria de programar a primer cicle. Maternal no hi ha una necessitat de canvi perquè ja es treballa per projectes. Per tant, consideren que es una qüestió que ja està dins del currículum i que el claustre ja està molt sensibilitzat amb el tema. Pensen que no estaria malament tenir una franja horària on es treballés de forma explícita i específica aquests continguts a primària, ja que quan més importància li dóna l'escola, més importància li donen els nens. També expliquen que la tendència de l'escola Andorrana és l'eliminació de les assignatures i crear espais globals. Tota la renovació pedagògica els hi està dient que en la vida res funciona de forma fraccionada i que per tant, tampoc s'han de fraccionar els aprenentatges a l'escola.

I per últim, l'escola J explica que fa 6 anys van engegar tot un treball d'emocions a l'espai de tutoria i que va sorgir a partir de la necessitat d'afavorir la convivència i la cohesió de grup amb l'objectiu que els alumnes aprenguessin i es relacionessin bé. També treballen tot el tema d'habilitats personals (identificació d'emocions, empatia, comunicar-me, de presa de decisions, la resolució de conflictes..) i les habilitats socials i ho tenen estipulat a partir de blocs. A maternal treballen l'autoconeixement, l'autoestima, l'autoconfiança, l'autocontrol i l'empatia. Amb la reforma educativa s'està treballant a partir de les competències transversals i això deriva a que en totes les programacions estiguin incloses. L'objectiu és que constin totes les intel·ligències (interpersonal, intrapersonal..) i per tant, hi haurà una intencionalitat a l'hora de redactar certes activitats. L'escola a principi de curs apliquen uns qüestionaris que li diuen "clima d'aula" i dins d'aquests aspectes valoren la cohesió de grup, com prenen decisions, com resolen conflictes, l'empatia.. el qüestionari aporta uns resultats individuals i col·lectius i a partir d'aquí enfoquen la programació de tutoria en aquells aspectes més fluixos de l'aula. A final de curs tornen a passar aquest qüestionari per valorar els canvis que hi ha hagut. L'escola pensa que a l'Escola Andorrana sempre s'han treballat aquests aspectes. A partir de les necessitats concretes dels alumnes va néixer les tutories individualitzades. L'escola també engegarà el servei de mediació per resoldre conflictes entre iguals on hi haurà un adult mediatra que els ajudarà i guiarà en el procés. Ara estan en la fase de formar adults per a ser mediadors i més tard, si el projecte és exitós, potser es plantegen que alumnes de 6è i molt escollits amb habilitats puguin ser mediadors. L'escola també té un espai d'art teràpia on es treballa l'aspecte més emocional amb alumnes amb dificultats d'adaptació al context escolar i altres necessitats. Són alumnes que tenen mancances per trobar el mitjà i sovint no ho fan amb el llenguatge. Aquest espai s'instal·la un cop al trimestre en un taller de mig dia.

Per tant, a segona ensenyança es desenvolupen les competències emocionals des de diversos llocs. Es treballen des de les competències transversals del PERMSEA (1r cicle) i des de grups cooperatius (situacions globals) on els alumnes s'han de posar d'acord, han de gestionar emocions, han de reconèixer que fan malament, que poden aportar, com poden ajudar a l'altre, com dir les coses de forma assertiva.. i és treballa de forma implícita. Per tant, els grups cooperatius permeten treballar la consciència emocional (prendre consciència de les pròpies emocions i les dels altres), l'autoregulació emocional, l'autonomia emocional (responsabilitat, automotivació,..), la competència social (respecte, comunicació, comportament prosocial i de cooperació, assertivitat, prevenció i solució de conflictes,..) i les competències per a la vida i el benestar (fixar objectius, prendre decisions, buscar ajuda i recursos,..). Una UTE del PERMSEA ha agafat referència i font de documentació al Dr. Bisquerra. També es treballen des de tutoria on els 3 centres tenen el mateix PAT però poden realitzar accions diferents fora d'aquest pla. En el PAT es treballa l'educació emocional des de l'orientació personal. A primer cicle es tracta la identificació d'emocions, que formaria part de l'autoconsciència emocional i a segon cicle la gestió que implicaria l'autoregulació emocional. Els de segon cicle encara no han entrat en el nou pla del PERMSEA, per tant, no treballen en grups cooperatius ni a partir de competències però tenen el projecte integrador. Aquest projecte estimula l'autoconeixement ja que han de triar un tema del seu interès, estimula les competències per a la vida i el benestar ja que han de saber-se planificar, prendre decisions... com també les competències socials ja que han d'exposar i rebre suport dels seus companys. L'escola A té el servei de mediació entre alumnes, i entre professors i alumnes com també "entre companys" on els de 4rt que posseeixen habilitats emocionals i socials tutoritzen als de primer que tenen aquesta mancança. Amb aquests serveis poden veure que els alumnes poden desenvolupar una consciència emocional sobre les pròpies emocions i les dels altres, una autoregulació emocional i competències socials com el respecte, l'assertivitat, la comunicació, la prevenció i solució de conflictes, la capacitat de gestionar situacions emocionals com també comportaments prosocials i de cooperació. L'escola B creu que les competències emocionals es desenvolupen en qualsevol espai i que potser mancava formació de l'equip educatiu. I l'escola C els hi agradaria dedicar-li més hores però l'horari no els hi permet. Per tant, podem dir que les competències emocionals es tenen en compte en el disseny curricular i d'una manera més implícita. Seria interessant analitzar el grau de desenvolupament de cada una d'aquestes competències en aquests espais però, el temps no ho permet.

A maternal i primera ensenyança també es desenvolupa l'educació emocional i les diferents competències des de diversos llocs. A maternal es treballa per projectes, a primer i segon cicle de primària per objectius i a tercer cicle per competències (PERMSEA). Més concretament, a maternal A treballen per centres d'interès (racó de mates, racó de català..) on tenen tota la part d'habilitats per la vida lligades a centres d'interessos. Aquest projecte d'habilitats per la vida va des de maternal a secundària i es planteja a partir de la pregunta "què és el més important pels alumnes quan siguin grans?". En ell es treballa l'autoconfiança, l'autoconeixement, les emocions, la seguretat. Per tant, es comença a desenvolupar una autoconsciència emocional, una

autonomia emocional lligada a l'autoestima,.. A maternal B estan implementant el projecte de la Sandra Navarro sobre competències ètiques on fan activitats sobre temes emocionals (escola E i I). A maternal es dedica una franja horària com si fos tutoria on es treballen aquests projectes que busquen desenvolupar diferents valors com són l'escolta, el respecte, la paciència, la constància, la prudència, la responsabilitat, l'ordre, la sinceritat, la confiança, el diàleg, la tolerància, la creativitat, la cooperació, la compassió, la generositat, l'amistat, la llibertat, la justícia, la pau i l'alegria. Tots aquests valors estan lligats a les competències emocionals. En la regulació emocional podem trobar la paciència, la constància, l'alegria,.. en l'autonomia emocional la responsabilitat i en la competència social trobem el respecte, l'escolta, la sinceritat, el diàleg, la tolerància, la cooperació, la generositat, la justícia,.. l'escola J ens explica que treballa la identificació d'emocions, l'autocontrol, l'autoconeixement, l'autoestima, l'autoconfiança, l'empatia.. La metodologia que s'utilitza a maternal són dinàmiques, contes, teatre, jocs, modelatge.. per tant, és una metodologia vivencial. També fan el protagonista de la setmana, on se li dóna un reconeixement a un alumne tota la setmana i es procura que sigui la setmana del seu aniversari. Ha de cuidar la mascota de la classe, ha de portar coses personals seves i se li dóna un espai perquè expliqui,..Aquest reconeixement pot ajudar implícitament a desenvolupar una bona autoestima en l'infant, una automotivació i una actitud positiva, competències lligades a l'autonomia emocional. Per tant, podem veure que a maternal sí que es desenvolupen programes que tenen en compte les competències emocionals.

A primària, les competències emocionals es treballen sobretot des de la tutoria on s'hi dedica una hora setmanal. El PAT actualment s'està actualitzant i concretant en tota primera ensenyança. Les competències emocionals es treballen sobretot des de benestar, més concretament des del Pla de Salut, encara així no hi ha un programa d'educació emocional com a tal. La majoria d'escoles expliquen que el PAT es programa des de les necessitats que sorgeixen en el grup classe. Es fan activitats de cohesió grupal, d'empatia, d'assetjament escolar,.. a partir de dinàmiques, curtsmetratges, rols playings, vídeos, debats, assemblees.. per tant, la metodologia és vivencial. L'assemblea serveix per a solucionar conflictes, prendre decisions, generar debat.. les assemblees poden ajudar a desenvolupar en els infants una consciència emocional sobre els propis sentiments i els dels altres, una regulació emocional durant l'assemblea i a posteriori, quan s'han de canviar conductes i comportaments, com també competències socials com són el respecte, l'assertivitat, la comunicació, la resolució de conflictes,.. l'escola H creu que seria necessari un altre espai didàctic dins de l'horari setmanal per combinar l'assemblea amb activitats d'educació emocional i l'escola I pensa que també seria necessari una franja horària on es treballés més de forma explícita i específica continguts d'educació emocional. L'escola J explica que fa 6 anys van engegar un projecte d'emocions a l'espai de tutoria amb la necessitat d'afavorir la convivència i la cohesió de grup per tal de que els alumnes poguessin aprendre i relacionar-se bé. En aquest projecte tracten les habilitats personals com són l'empatia, la comunicació, la presa de decisions, la resolució de conflictes, la identificació d'emocions.. i les habilitats socials a partir de blocs. Aquestes habilitats conformen totes les competències emocionals. Primer i segon

cicle, treballen el projecte d'habilitats per la vida, tercer cicle al entrar en el nou pla del PERMSEA ja no ho fan. Maternal i primer cicle (escola D, H i G) també fan ambients pedagògics on tres tardes es creen contextos d'aprenentatge al voltant d'una temàtica on els alumnes són lliures d'escollir i dirigir el propi procés d'aprenentatge. El fet de que els alumnes puguin escollir i dirigir el seu procés ajuda a desenvolupar una bona autoestima en l'infant, una automotivació, una responsabilitat i una autoeficàcia emocional, competències de l'autonomia emocional. També en aquests espais hauran de relacionar-se amb els altres, compartir.. i per tant, també desenvoluparà competències socials i les competències per a la vida i el benestar, com la presa de decisions, el fixar-se objectius adaptatius, el saber buscar ajuda i recursos quan ho necessita,.. A primer cicle (escola H) també es fan "els meus amics al meu jardí" on es treballen emocions a partir d'històries, personatges,.. Amb el PERMSEA, les competències emocionals es treballen des de les competències transversals com també a partir del treball cooperatiu on els alumnes han de resoldre situacions i conflictes, han d'establir relacions i potenciar les seves habilitats socials, han de compartir i crear conjuntament, han d'entendre i acceptar el punt de vista dels altres, han d'acceptar la diferència i respectar als altres, han de gestionar les pròpies emocions,.. es realitza molta consciència de grup ja que cadascú té una responsabilitat i han de veure que poden fer per ajudar-se. A l'hora de fer les avaluacions de cada UTE els alumnes han de reflexionar sobre què és el que han après, com han estat dins del grup, com s'han sentit, que poden millorar, quins són els seus punts febles.. Per tant, a partir del treball cooperatiu es desenvolupen totes les competències emocionals de forma implícita, ja sigui la consciència dels propis sentiments i els dels altres, l'autoregulació (expressió, regulació i habilitats d'afrontament), les competències socials (assertivitat, comportaments prosocials i de cooperació, el respecte,..) i les competències per a la vida i el benestar (fixar objectius adaptatius, prendre decisions, buscar ajuda i recursos quan és necessari,..). A l'equip educatiu se l'ha format perquè sàpiguin desenvolupar aquestes competències en els alumnes. Van aprendre dinàmiques per aprendre a participar, a cohesionar als grups, a respectar als altres, a potenciar l'autoestima dels alumnes,.. abans aquesta feina era responsabilitat dels tutors però amb el PERMSEA tot l'equip de mestres tenen la responsabilitat de incloure-ho. El paper del mestre ha de ser algú que ha de reforçar l'autoestima dels alumnes, ha d'afavorir la participació, ha de valorar la diversitat, no ha d'evitar el conflicte, ha de ser mediador, ha de desenvolupar conductes socials i pautes de comportament a partir del modelatge, ha de crear un clima afectiu a l'aula,.. El PERMSEA té en compte les intel·ligències múltiples a l'hora de fer les programacions, i l'objectiu de cara al curs vinent és que les programacions tinguin en compte la majoria de les intel·ligències múltiples. Aquest fet afavorirà l'aprenentatge de tots els alumnes i augmentarà la seva autonomia emocional. A l'espai de tutoria ja no fan assemblea i es el tutor que ha de prioritzar. L'escola H pensa que això s'ha d'arreglar. El PERMSEA es començarà aplicar a 2n cicle el curs 2018-19. A maternal no hi ha una necessitat de canvi ja que ja es treballa per projectes. Per conèixer les necessitats del grup classe algunes escoles ja estan començant aplicar els mapes de diversitat. Aquests mapes aporten una representació de cada alumne sobre aspectes personals, de relació, estils d'aprenentatge, intel·ligències múltiples, autoestima.. i de grup (treball

cooperatiu) i en funció dels resultats es planifica el PAT més específic d'aula. A final de curs es tornen a passar per veure quina evolució ha fet el grup. Aquests mapes es poden utilitzar a l'hora de fer grups com també a l'hora de modificar alguna programació. Per tant són bastant útils per conèixer al grup, planificar activitats adequades a ells,.. L'escola J enlloc de fer mapes de diversitat passa els qüestionaris de "clima d'aula" on valoren la cohesió de grup, l'empatia, els conflictes.. tant a nivell individual com de grup, i a partir d'aquí fan la programació. Totes les escoles pensen que l'Escola Andorrana sempre ha tingut en compte aquests aspectes i que les competències emocionals es poden treballar en qualsevol moment que sigui necessari. Quan venen nens d'altres sistemes educatius, situacions familiars complicades,.. l'objectiu prioritari és el benestar emocional del nen ja que sinó no podrà aprendre. Els nens que tenen dificultats de conducta es treballa la identificació d'emocions a partir de la tutoria individualitzada i seguiments. La identificació d'emocions pot ajudar a l'infant a l'autoregulació i l'autonomia emocional. L'escola J ha creat també un servei de mediació per resoldre conflictes entre iguals amb l'ajuda d'un adult. Aquest servei pot ajudar a desenvolupar en els infants la consciència emocional, la regulació i les competències socials. També fan art teràpia un cop al trimestre a l'hora del mig dia amb alumnes que tenen dificultats d'adaptació al context escolar i que els hi costa comunicar-se bé per altres vies. Per tant, podem dir que a primària també es desenvolupen competències emocionals en els infants. En general no hi ha un programa d'educació emocional com a tal però si que es desenvolupen quan hi ha necessitats a nivell de grup o dins del PERMSEA a partir de les transversals i del treball cooperatiu, per tant, la gran majoria de competències es treballen de forma més implícita que explícita.

Competències emocionals que s'estan desenvolupant a l'escola

Segona ensenyança:

L'escola A explica que a primer cicle fan més consciència emocional i a segon cicle autoregulació. En la regulació emocional es destaca que autogenerar-se emocions positives no ho treballen tant però si que tenen clar que el professorat ha de passar sempre el missatge positiu. Expliquen que aquest treball es fa més amb alumnes que tenen dificultats, com també la competència d'expressar les emocions adequadament. En quan a les competències per a la vida i el benestar expliquen que la capacitat de fixar objectius es realitza molt. En quan a autonomia emocional pensen que el responsabilitzar-se en la presa de decisions, actituds i comportaments es fa molt, sobretot des del treball cooperatiu. També expliquen que la resiliència no es treballa per si sola. A nivell de competències socials, el treball cooperatiu ajuda a desenvolupar-les. Expliquen que el treball cooperatiu té com a objectiu ajudar-se els uns als altres per tal de millorar l'aprenentatge. El projecte "entre companys" diuen que també ajuda a desenvolupar les competències socials. El que creuen que no treballen tant es que els alumnes comparteixin les seves emocions. En quan a segon cicle, els projectes no són col·lectius però realitzen el projecte integrador que estimula varies competències. Primer han d'escollir alguna temàtica del seu interès, i per tant, hi ha una part important d'autoconeixement, i després es desenvolupen competències d'autonomia

(automotivació, actitud positiva, responsabilitat,..) i competències per a la vida i el benestar (fixar objectius adaptatius, buscar ajuda i recursos, prendre decisions,...) a l'hora de planificar i realitzar el projecte. També hi ha una competència social ja que al final ho han d'exposar davant d'un jurat. L'escola explica que en general les treballen totes però algunes no tant exhaustivament. Per tant, es tenen en compte en el disseny curricular però d'una manera més implícita. També expliquen que les psicopedagogues a nivell individual les treballen totes ja que les demandes tiren molt per la part emocional.

L'escola B a partir d'una escala (3 molt – 1 gens) ha valorat el grau de desenvolupament de cada competència. A consciència de les pròpies emocions (consciència emocional) i a saber-les etiquetar ho ha valorat amb un 2. Pensen que a tutoria hi ha alguna activitat però no es fa tant com altres anys ja que només tenen una hora i s'han de fer moltes coses. Una de les demandes que fa l'escola és ampliar l'horari de tutoria ja que moltes coses queden penjades. A expressar les emocions adequadament (regulació emocional) ho han valorat amb un 2. Pensen que es treballa però no son prou sistemàtics. Fan molta resolució però creuen que no preveuen prou. També exposen que no saben educar davant de la frustració. Expliquen que tenen una aplicació nova que s'anomena "B-resolt" on els nens poden tocar un voto vermell si veuen o senten cassos d'assetjament. També existeix un protocol des de ministeri per esbrinar si és un cas d'assetjament i prendre les mesures més adients. A tutoria també parlen de l'assetjament. Afrontar les emocions negatives a partir d'estratègies d'autoregulació (regulació emocional) pensen que és una feina que fan els tutors però que no està molt pautada i ho fan més per sentit comú. A autogenerar-se emocions positives (regulació emocional) pensen que es treballa però també els hi falta. Acceptar-se a si mateix i tenir bona autoestima (autonomia emocional) pensen que si que es treballa, per exemple, quan parlen d'intel·ligències múltiples, quan s'han de conèixer i veure fins a on arriben,.. expliquen que a tutoria es realitza una activitat de 5 coses bones i 5 dolentes i que les dolentes les troben de seguida. Per tant, creuen que segueixen anant coixos. A automotivar-se (autonomia emocional) creuen que aquí lluiten molt i que mai donen a cap alumne per perdut. A actitud positiva i optimista per afrontar els reptes diaris pensen que depèn molt de la persona que està al davant com també creuen que forma part del projecte integrador ja que es dedica moltes hores animar als alumnes. En el projecte integrador a més han de fer autoconeixement i conèixer quins són els seus punts d'interès, els seus punts forts i febles que l'ajudaran a escollir una temàtica. També s'han de planificar, organitzar, escollir, treure les seves pors, les seves limitacions.. on la figura del professor conductor és molt important ja que reafirma, augmenta l'autoestima,.. A responsabilitzar-se en la presa de decisions, actituds i comportaments (autonomia emocional) creuen que es treballa molt tant en el projecte integrador com en altres activitats. A autoeficàcia (autonomia emocional) creuen que és una de les parts del projecte integrador. A resiliència (autonomia emocional) pensen que no saben fer-ho. A capacitat de fixar objectius adaptatius i realistes (competències per a la vida i el benestar) creuen que ho intenten, per exemple, amb grups cooperatius ja que s'han de fixar objectius personals de millora realistes i assumibles. A prendre decisions

adequades en diferents (competències per a la vida i el benestar) pensen que ho treballem molt amb el PERMSEA i el projecte integrador. A identificar les necessitats d'ajuda, de recolzament i d'assistència com saber accedir als recursos més apropiats (competències per a la vida i el benestar) ho valoren com a un 2 i ho realitzen en el projecte integrador. A dominar les habilitats bàsiques, a estimular l'empatia i l'assertivitat, a respectar els altres apreciats les diferències individuals i grupals, a resoldre conflictes, a desenvolupar comportaments prosocials i de cooperació, a practicar la comunicació receptiva i expressiva, i a estimular una ciutadania activa, cívica, responsable, crítica i compromesa (competències socials) consideren que es fa. A compartir emocions (competències socials) creuen que es fa tant a projecte integrador com a tutoria. Consideren que estan acostumats a expressar-se davant dels altres, a dir que els hi sembla bé i que no,.. també pensen que manca formació per al professorat en habilitats i mecanismes per ajudar als alumnes a que se'n adonin que no han fet bé o del que poden millorar sense crear un sentiment de ràbia, frustració,.. I a capacitat d'incidir en les emocions dels altres (competències socials) creuen que costa per l'edat en la que estan i que això ho ensenyen quan aprenen a respectar a l'altre, a ser assertiu,.. En general creuen que tot ho van treballant però n'hi prou sistemàticament ni prou profundament.

L'escola C pensa que a nivell global totes es treballen i que potser estaria bé repassar-ho i dir "aquesta es podria desenvolupar aquí ja que no la preveiem prou". També creuen que depèn del tutor fan més o menys com també del grup classe. El PAT es modifica, es varia i s'adapta a les necessitats del grup classe. Expliquen que les psicopedagogues tenen un banc de recursos d'activitats que poden treballar i les van variant segons això. Hi ha activitats que es fan més a nivell grupal però altres més a nivell personal o en petit grupet. Exposen que quan miren les competències del Bisquerra i les seves, l'escola tindria dues, la C3 i la C4, i en aquestes inclourien el super paquet de competències emocionals. Una de les competències són "establir relacions positives, de cooperació amb els altres, des del coneixement i estima del propi cos, de les emocions i dels desitjos". Aquestes competències es desenvolupen a partir de tallers, situacions globals, a la tutoria.. a un nivell molt pràctic a l'aula i a l'entorn del nen. Expliquen que fan moltes dinàmiques de cohesió, de coneixement,.. i creuen que aquí caldria veure també com ho aplica cada tutor, professor,.. Dominar les habilitats bàsiques i respectar (competències socials) és una cosa del dia a dia i que tenen molt clara. Pensen que potser sí que han d'aprofundir més i fer més coses concretes. Els hi agradaria treballar més la part de prevenció, però també pensen que si no s'ha fet prevenció prèviament (primera ensenyança) aquí poca feina pots fer perquè que costa més. Expliquen que el tema del bullying ho tenen molt bé, que no hi ha bullying a nivell general però que es pot donar algun cas. Encara així es fa un seguiment per tallar-ho el més aviat possible. Antigament hi havia una part del PAT on es treballava "parlem del bullying, del cyberbullying,.. " i que ara no tenen una unitat d'assetjament escolar perquè es tracta molt més des de la base. Tracten valors com el respecte, l'empatia, la bona convivència.. i pensen que potser cal més treballar això que no pas l'assetjament escolar. Expliquen que a primer van venir a fer una xarrada sobre l'assetjament però que on posen el pes

és sobretot a la part positiva de les relacions. El tema del cyberbulling si que creuen que s'ha d'incidir més amb xarrades ja que és el món més desconegut pels adolescents.

Maternal i primera ensenyança:

L'escola D valora les competències emocionals a partir d'una escala (1: gens -3: molt). Consciència de les pròpies emocions i a saber-les etiquetar (consciència emocional) ho valoren amb un 3. Expressar les emocions adequadament (regulació emocional) amb un 3. Afrontar les emocions negatives a partir d'estratègies d'autoregulació (regulació emocional) amb un 2. Autogenerar-se emocions positives (regulació emocional) amb un 1. Acceptar-se a si mateix i tenir bona autoestima (autonomia emocional) amb un 3 ja que el claustre ho té bastant clar i ho treballa. Pensen que una altra cosa és que ho aconseguixin. Automotivar-se (autonomia emocional) ho valoren amb un 1 ja que creuen que no en sabem massa. Actitud positiva i optimista per afrontar els reptes diaris (autonomia emocional) ho valoren amb un 2. Responsabilitzar-se en la presa de decisions, en les actituds i comportaments (autonomia emocional) ho valoren amb un 3. Autoeficàcia (autonomia emocional) ho valoren amb un 2. Resiliència per afrontar situacions adverses (autonomia emocional) ho valoren amb un 1 ja que creuen que no en saben prou. Capacitat de fixar objectius adaptatius i realistes (competències per a la vida i el benestar) expliquen que si que ho fan. Prendre decisions adequades en els diferents contextos (competències per a la vida i el benestar) ho valoren entre un 2 i un 3 ja que consideren que prenen decisions des del primer dia que entren. Identificar la necessitat d'ajuda, recolzament i d'assistència com també accedir als recursos més apropiats (competències per a la vida i el benestar) ho valoren amb un 3. Dominar les habilitats bàsiques i respectar als altres, apreciament les diferències individuals i grupals (competències socials) ho valoren amb un 3. Practicar la comunicació receptiva (competència social) ho valoren amb un 1. Practicar la comunicació expressiva (competència social) creuen que si que en fan. Compartir emocions, comportaments prosocials i de cooperació, assertivitat i empatia (competències socials) ho valoren amb un 3. Resolució de conflictes (competència social) ho valoren amb un 2. Tenen un programa de mediació. Capacitat d'incidir en les emocions dels altres ho valoren amb un 2 i estimular una ciutadania activa, cívica, responsable, crítica i compromesa amb un 3.

L'escola E creu que apart de treballar-se a l'aula també el dia a dia et porta a tractar-ho, per exemple, quan sorgeixen conflictes al pati. Expliquen que etiquetar les emocions (consciència emocional) ja es comença a maternal amb l'enfadat – content fins a primària. També treballen l'autoestima, l'automotivació, la resiliència (autonomia emocional), la cohesió de grup (competències socials),.. A 3r cicle les activitats de cohesió de grup ja es treballen en grups cooperatius, els altres a partir de la tutoria. Pensen que l'autoregulació ho fan més de forma implícita ja que és a partir del conflicte moltes vegades. A nivell general creuen que incideixen i que potser dos o tres competències li donen més pes que altres. També expliquen que tenen un grup de treball, la comissió pedagògica, per veure com tracten els conflictes a nivell de centre i

així tenir una línia conjunta, i és en aquest grup de treball que ha sortit la figura del mediador.

L'escola F també valora les competències a partir d'una escala (1: gens – 3: molt). Consciència de les pròpies emocions i a saber-les (consciència emocional) ho valoren amb un 1, ja que creuen que les emocions bàsiques si que es tracten a maternal però a primària no. Expressar les emocions adequadament (regulació emocional) ho valoren amb un 2. Afrontar les emocions negatives a partir d'estratègies d'autoregulació (regulació emocional) ho valoren amb un 1. Autogenerar-se emocions positives (regulació emocional) ho valoren amb un 1 ja que creuen que es fa més a nivell individual però no com a grup. Acceptar-se a si mateix i tenir bona autoestima (autonomia emocional) ho valoren amb un 3. Automotivar-se (autonomia emocional) ho valoren amb un 1 ja que creuen que els hi costa. Actitud positiva i optimista per afrontar els reptes diaris (autonomia emocional) també ho valoren amb un 1. Responsabilitzar-se en la presa de decisions, en les actituds i comportaments (autonomia emocional) ho valoren amb un 2-3. Autoeficàcia (autonomia emocional) ho valoren amb un 2, sobretot a partir de la tutoria individualitzada, amb nens molt insegurs,.. Resiliència per afrontar situacions adverses (autonomia emocional) ho valoren amb un 1 ja que és una competència que no saben ni com fer-ho i creuen que és difícil. Capacitat de fixar objectius adaptatius i realistes (competència per a la vida i el benestar) ho valoren amb un 2-3 ja que consideren que si que es fa. Expliquen que hi ha aules que ho fan com a estratègia de grup on marquen objectius individuals de cadascú. Prendre decisions adequades en els diferents contextos (competència per a la vida i el benestar) ho valoren amb un 1. Identificar la necessitat d'ajuda, recolzament i d'assistència com també accedir als recursos més apropiats (competència per a la vida i el benestar) ho valoren amb un 2 però també expliquen que es fa més amb infants que tenen dificultats i de forma més individualitzada. Dominar les habilitats bàsiques, respectar als altres apreciand les diferències individuals i grupals, resolució de conflictes, comportaments prosocials i de cooperació, practicar la comunicació receptiva i expressiva i estimular una ciutadania activa, cívica, responsable, crítica i compromesa (competències socials) ho valoren amb un 3. Compartir emocions (competència social) es valora amb un 2 ja que a vegades fan alguna activitat si ha passat alguna cosa com una pèrdua, expressen com s'han sentit,.. l'assertivitat i l'empatia (competències socials) les valoren amb un 3 però expliquen que els hi costa. I per últim, la capacitat d'incidir en les emocions (competència social) dels altres ho valoren amb un 1. L'escola explica que també treballen sobre les necessitats concretes que van sortint a les aules.

L'escola G també fa una valoració de les competències amb una escala (1: gens – 3: molt). Consciència de les pròpies emocions i saber-les etiquetar (consciència social) ho valoren amb un 2 ja que consideren que si que ho estan treballant però en alguns cicles més que altres. Expressar les emocions adequadament (regulació emocional) ho valoren amb un 2. Afrontar les emocions negatives a partir d'estratègies d'autoregulació (regulació emocional) consideren que és una de les que més costa i en les quals es necessitaria formació. Consideren que puntualment podria ser un 2 o 3 però que en general costa. Pensen que no aporten una eina al nen perquè puguin autoregular-se sinó

que deixen que es calmi. Autogenerar-se emocions positives (regulació emocional) consideren que no estan aquí. Acceptar-se a si mateix i tenir bona autoestima (autonomia emocional) pensen que s'està treballant en dia a dia, a tutoria o quan es dóna el cas. Automotivar-se (autonomia emocional) consideren que aporten estratègies alguns alumnes. Actitud positiva i optimista per afrontar els reptes diaris (autonomia emocional) consideren que potser aquesta la tenen més fluixa. Responsabilitzar-se en la presa de decisions, en les actituds i comportaments (autonomia emocional) consideren que en fan molt. Autoeficàcia (autonomia emocional) ho valoren amb un 2. Resiliència per afrontar situacions adverses consideren que no la treballen però que estaria bé. Capacitat de fixar objectius adaptatius i realistes (competència per a la vida i el benestar) consideren que ho estan treballant amb el treball cooperatiu quan es marquen objectius personals de treball, amb la heteroavaluació,.. creuen que és una eina per aprendre a aprendre a 3r cicle. Hi ha una part cooperativa (com aprenc quan coopero) i una part individual que és un portafolis (com aprenc, quines són les meves fortaleses i debilitats, que puc millorar, com afronto els aprenentatges, recull d'indicis durant el procés..). A 2n cicle expliquen que tenen el full de treball i a maternal i primer cicle funcionen amb els racons de treball. Prendre decisions adequades en els diferents contextos (competència per a la vida i el benestar) consideren que els hi fan fer la reflexió. Identificar la necessitat d'ajuda, recolzament i d'assistència com també accedir als recursos més apropiats (competència per a la vida i el benestar) creuen que en fan molt. Dominar les habilitats bàsiques i respectar als altres (competències socials) creuen que incideixen bastant. Practicar la comunicació receptiva i expressiva (competència social) es treballa des de l'assemblea i també a partir del modelatge però consideren que molts cops els adults no han après. Compartir emocions (competència social) expliquen que això ho han començat a tutoria de grup, on viuen una situació i verbalitzen com s'han sentit. A maternal A està programat però encara no ho han començat. L'idea és que des de les tutories es puguin viure situacions de conflicte fictici per posar-li nom i poder trobar estratègies des de la calma i poder generalitzar-ho a situacions conflictives. En l'assemblea també es comparteixen emocions. Comportaments prosocials i de cooperació (competència social) consideren que es treballa des de l'aprenentatge cooperatiu. Assertivitat (competència social) pensen que ho estan intentant i que es fa més amb el modelatge que amb l'explicació. Empatia i resolució de conflictes (competències socials) consideren que ho treballen. Capacitat d'incidir en les emocions dels altres (competència social) expliquen que ho intenten però que és difícil perquè són petits. I per últim, estimular una ciutadania activa, cívica, responsable, crítica i compromesa (competència social) consideren que ho fem molt a nivell d'escola, d'aula,.. L'escola explica que com activitats organitzades tenen la tutoria o l'assemblea però que si arriben del pati amb algun problema el tracten. També tenen les entrevistes individuals, el PERMSEA,.. també expliquen que els hi agradaria dedicar-li el seu temps però hauria d'estar més programat, ells més preparats i en funció de cada grup prioritzar.

L'escola H també valora les diferents competències a partir d'una escala (3=molt – 1: gens). Consciència de les pròpies emocions i saber-les etiquetar (consciència emocional)

ho valoren amb un 3 ja que se li pregunta molt a l'infant "que ha passat? Com et sents? Haguessis pogut fer algo diferent?. Expliquen que a primer cicle costa identificar l'emoció però encara així ho tenen clar des de maternal. Expressar les emocions adequadament (regulació emocional) ho valoren amb un 2 ja que consideren que es treballa però que els hi costa moltíssim. Afrontar les emocions negatives a partir d'estratègies d'autoregulació (regulació emocional) ho valoren amb un 2 ja que pensen que es treballa molt però consideren que les famílies de l'escola tenen un poc desenvolupament en intel·ligència emocional. Autogenerar-se emocions positives (regulació emocional) ho valoren amb un 1 ja que expliquen que no ho treballen massa. Acceptar-se a si mateix i tenir bona autoestima (autonomia emocional) ho valoren amb un 3 ja que consideren que ho treballen molt, primer comencen per l'autoconeixement i després per l'acceptació. Automotivar-se (autonomia emocional) pensen que no la treballen i que la motivació sempre ve de fora, no de dins. Actitud positiva i optimista per afrontar els reptes diaris (autonomia emocional) consideren que ho treballen molt i que fan servir molt reforç positiu. Responsabilitzar-se en la presa de decisions, en les actituds i comportaments (autonomia emocional) ho valoren amb un 3 ja que consideren que ho fan molt amb les gralles, amb el treball cooperatiu,.. Autoeficàcia (autonomia emocional) ho valoren amb un 1 i pensen que no la treballen i que no la tenen com a prioritària. Resiliència per afrontar situacions adverses (autonomia emocional) ho valoren amb un 1 ja que consideren que no ho treballen de manera conscient, explícitament i concretament. Capacitat de fixar objectius adaptatius i realistes (competència per a la vida i el benestar) ho valoren amb un 1 ja que creuen que ho estan començar a fer però que no s'atrevirien amb un 2. Prendre decisions adequades en els diferents contextos (competència per a la vida i el benestar) consideren que es treballa molt poc la presa de decisions i que depèn molt del que s'hagi de decidir. Identificar la necessitat d'ajuda, recolzament i d'assistència com també accedir als recursos més apropiats (competència per a la vida i el benestar) ho valoren amb un 2 ja que passa amb el treball autònom. Dominar les habilitats bàsiques (competència social) consideren que es treballa cada dia. Respectar als altres, apreciament les diferències individuals i grupals (competència social) pensen que es treballa molt i que són bastant flexibles. Practicar la comunicació receptiva i expressiva (competències socials) ho valoren amb un 1 i pensen que ho han de treballar a llengua. Compartir emocions (competència social) ho valoren amb un 3 ja que consideren que sempre hi ha un diàleg sobre "que ha passat, com t'has sentit, que creus que està passant, que t'agradaria..?" Comportaments prosocials i de cooperació (competència social) ho valoren amb un 3 ja que pensen que ho cobreixen molt amb el treball cooperatiu. Assertivitat (competència social) consideren que la treballen però que no la tenen clara. Empatia (competència social) pensen que la treballen molt i que està programada a segon cicle en "l'aventura de la vida" on hi ha un bloc d'empatia. Resolució de conflictes (competència social) la valoren amb un 3. Capacitat d'incidir en les emocions dels altres (competència social) ho valoren amb un 1 ja que creuen que no ho treballen directament i que molts cops ja els hi costa gestionar les pròpies, imaginat les dels altres. Estimula una ciutadania activa, cívica, responsable, crítica i compromesa (competència social) ho

valoren amb un 3 ja que consideren que es treballa molt als projectes de centres, al compasell, a la junta, a la participació dels pares,..

L'escola I explica que la competència sobre consciència de les pròpies emocions i saber-les etiquetar (consciència emocional) sí que la treballen, tant a maternal com a primer cicle en el projecte. Expressar les emocions adequadament (regulació emocional) consideren que la treballen en totes les àrees. L'actitud positiva i les emocions positives (autonomia emocional) pensen que ho treballen des de maternal amb l'alegria, la confiança,.. i consideren que són actituds bàsiques que treballen a tot arreu, sobretot a habilitats per la vida amb contes, materials... les competències socials expliquen que ho treballen sempre que treballen de forma cooperativa (posar-se d'acord, ser assertiu,..) com també a partir del modelatge. Consideren que més o menys totes estan contemplades i les treballen. Hi ha competències que pensen que es treballen més de forma explícita i altres més implícita però estan integrades en el currículum.

L'escola J explica que la consciència de les pròpies emocions i saber-les etiquetar (consciència emocional) ho treballen de forma explícita. Expressar les emocions adequadament (regulació emocional) consideren que sí que es treballa. Afrontar les emocions negatives a partir d'estratègies d'autoregulació (regulació emocional) pensen que sí que ho treballen però tot és millorable. Autogenerar-se emocions positives (regulació emocional) pensen que no la treballen tant explícitament ja que no se la van proposar com contingut. Acceptar-se a si mateix i tenir bona autoestima (autonomia emocional) consideren que sí que la treballen però automotivar-se i tenir una actitud positiva i optimista (autonomia emocional) no tant. Responsabilitzar-se en la presa de decisions, en les actituds i comportaments (autonomia emocional) pensen que sí que ho treballen, sobretot amb alumnes més grans. L'autoeficàcia com la resiliència (autonomia emocional) consideren que no ho treballen de manera específica. Capacitat de fixar objectius adaptatius i realistes (competència per a la vida i el benestar) pensen que sí que ho treballen amb el treball cooperatiu ja que cada un es planteja els seus objectius. Prendre decisions adequades en els diferents contextos (competència per a la vida i el benestar) expliquen que sí que ho treballen. Identificar la necessitat d'ajuda, recolzament i d'assistència com també accedir als recursos més apropiats (competència per a la vida i el benestar) consideren que s'incideix molt a l'aula de forma transversal. Dominar les habilitats bàsiques, respectar als altres apreciand les diferències, compartir emocions practicar la comunicació receptiva i expressiva (competències socials) consideren que sí que es treballa. Comportaments prosocials i de cooperació (competència social) pensen que sí que ho treballen amb el treball cooperatiu. Assertivitat, empatia i resolució de conflictes (competències socials) també consideren que ho treballen. I per últim, la capacitat d'incidir en les emocions dels altres (competència social) pensen que ho treballen molt amb el treball cooperatiu ja que els alumnes valoren el seu objectiu personal i els altres l'objectiu personal del company a partir del que jo no t'he pogut ajudar perquè tu poguessis assolir el teu objectiu.

A segona ensenyança a nivell general, es desenvolupen les competències emocionals de la següent manera. La consciència emocional es desenvolupa més a primer cicle però

també consideren que no es fa tant com altres anys ja que només se li dedica una hora. L'autoregulació emocional està més enfocada a segon cicle però en general també consideren que necessiten ser més sistemàtics ja que no ho treballen tant. Expliquen que amb els alumnes que tenen dificultats ho fan més. Acceptar-se a un mateix i tenir bona autoestima (autonomia emocional) consideren que sí que es treballa però que igual van coixos ja que a vegades quan els hi demanes que diguin coses positives i negatives, ràpid veuen les negatives. L'automotivació (autonomia emocional) també consideren que ho treballen amb el projecte integrador, com també l'actitud positiva (autonomia emocional), ja que hi dediquen moltes hores animar als alumnes. Cal dir que també depèn molt del professor. La responsabilitat (autonomia emocional) consideren que es treballa des del treball cooperatiu i des del projecte integrador, en canvi, la resiliència (autonomia emocional), consideren que no ho treballen per si sola i que no saben fer-ho. Fixar objectius adaptatius i prendre decisions (competències per a la vida i el benestar) consideren que ho treballen a partir del treball cooperatiu i el projecte integrador. Identificar la necessitat d'ajuda i accedir als recursos més apropiats (competència per a la vida i el benestar) expliquen que ho treballen a partir del projecte integrador. A nivell de competències socials, és a dir, dominar les habilitats bàsiques, respectar, compartir emocions.. consideren que ho treballen a partir del treball cooperatiu ja que un dels objectius és ajudar-se els uns als altres a millorar. També es treballen al projecte entre companys i al projecte integrador quan han d'exposar-ho al jurat o compartir-ho amb els companys. El compartir emocions (competència social), a més de fer-ho al projecte integrador, també ho fan a tutoria on els alumnes expliquen que els hi sembla bé i que no,.. Dominar les habilitats bàsiques (competència social) consideren que forma part del dia a dia de l'escola i també expliquen que desenvolupen activitats de cohesió grupal. A nivell més general, consideren que les treballen però algunes no tant exhaustivament, sistemàticament o profundament o que formen part dins del currículum d'una forma més implícita.. Cal dir que el PAT també es modifica i es varia segons les necessitats del grup. També expliquen que quan hi ha necessitats individuals es treballen molt més ja que hi ha demandes que venen molt de la part emocional. A nivell de competències d'escola tenen la C3 i la C4 que englobaria les competències emocionals. Una d'elles és "establir relacions positives de cooperació amb els altres, des del coneixement i estima del propi cos, de les emocions i els desitjos". Aquesta competència englobaria a una acceptació, l'autoestima, l'autoconeixement.. com també les competències socials.

A maternal i primera ensenyança les competències emocionals es desenvolupen de la següent manera. La consciència emocional, a nivell general, pensen que sí que es treballa (2-3) però en alguns cicles més que en altres, sobretot a maternal i/o primer cicle i es realitza de forma explícita. Expressar les emocions adequadament (regulació emocional) es valora que sí que es treballa (2-3) encara que costi i una escola ressalta que la regulació emocional la treballen més de forma implícita, sobretot a partir del conflicte (E). Afrontar les emocions negatives a partir d'estratègies d'autoregulació (regulació emocional) a nivell general es considera que es treballa però que costa i que potser caldria més formació. Una altra escola considera que no ho treballa (F) i una altra que ho fa sobretot a partir del conflicte (E). Autogenerar-se emocions positives (regulació

emocional) a nivell general ho valoren molt fluix (1) ja que consideren que no la treballen o que la treballen poc i que potser és una competència que es treballa més a nivell individual o quan sorgeix algun conflicte. Acceptar-se a si mateix i tenir bona autoestima (autonomia emocional) a nivell general es valora que es treballa molt (3). Automotivar-se (autonomia emocional) en general es valora de forma baixa (1), considerant que no ho treballen tant o no en saben massa. En canvi, hi ha una escola que considera que sí que ho treballa (E). A actitud positiva i optimista per afrontar els reptes diaris (autonomia emocional) hi ha opinions diverses. Hi ha escoles que pensen que casi no ho treballen (F, G i J) i altres que sí que ho treballen (H i I), com per exemple, amb el programa d'habilitats per la vida o el reforç positiu. Responsabilitzar-se en la presa de decisions, en les actituds i comportaments (autonomia emocional) es considera que sí que es treballa (2-3), per exemple amb les graelles, el treball cooperatiu,.. En l'autoeficàcia (autonomia emocional) tres escoles (D, F i G) consideren que la treballen (2) encara que una explica que és sobretot a partir de la tutoria individualitzada i dos altres pensen que no la treballen (H i J). La resiliència (autonomia emocional) a nivell general pensen que no la treballen de forma específica o en saben prou (1) menys una escola que considera que sí que la treballa (E). Capacitat de fixar objectius adaptatius i realistes (competències per a la vida i el benestar) a nivell general es considera que sí que la treballen, sobretot amb el treball cooperatiu (PERMSEA) on els alumnes han de fixar-se objectius que després avaluaran. Els alumnes avaluen una part cooperativa (com aprenc quan coopero) i una part individual on realitzen un portafolis. Aquest portafolis els hi permet desenvolupar l'autoconeixement (com aprenc, quines són les meves fortaleses i debilitats, que puc millorar, com afronto els aprenentatges,..). Per tant, es considera una bona eina per aprendre a aprendre. A segon cicle es basen en el full de treball i a primer cicle en els racons de treball. Prendre decisions adequades en els diferents contextos (competències per a la vida i el benestar) tres escoles consideren que sí que ho treballen (I, G, J) però altres dos pensen que molt poc (F i H). Identificar la necessitat d'ajuda, recolzament i d'assistència com també accedir als recursos més apropiats (competències per a la vida i el benestar) es considera que sí que es treballa bastant, ja sigui de forma individualitzada amb infants amb dificultats, amb el treball autònom, de forma transversal,.. Dominar les habilitats bàsiques (competència social) a nivell general es valora alt (3) ja que es considera que s'incideix cada dia. Respectar (competència social) també es considera que es treballa molt (3). Practicar la comunicació receptiva i expressiva (competències socials) a nivell general es considera que sí que es treballa ja sigui a l'assemblea, a partir del modelatge, amb el treball cooperatiu (PERMSEA).. Compartir emocions (competència social) en general es valora sí que es treballa. Cada escola explica com, per exemple, a partir del diàleg (H) "que t'ha passat, com t'has sentit..?", a partir de l'assemblea o la tutoria de grup on viuen situacions fictícies on han de verbalitzar com s'han sentit i trobar estratègies des de la calma per poder generalitzar (G), a partir del treball cooperatiu o del modelatge (I).. Comportaments prosocials i de cooperació (competència social) totes les escoles ho valoren a partir del treball cooperatiu (3). L'assertivitat (competència social) en general s'exposa que sí que es treballa però que no és una competència que sigui fàcil. L'empatia (competència social) també consideren que la treballen, una escola ressalta (H) que la treballen molt a segon

cicle en un bloc amb “l’aventura de la vida”. Resolució de conflictes (competència social) a nivell general es considera que sí que es treballa, ja sigui a partir d’un programa de mediació (D), a partir de la comissió pedagògica (E),.. Capacitat d’incidir en les emocions dels altres (competència social) tres escoles valoren que sí que ho treballen (D, I, J), sobretot a partir del treball cooperatiu i tres altres (F, H, G) pensen que ho treballen poc (1). I per últim, estimular una ciutadania activa, cívica, responsable, crítica i compromesa es considera que sí que es treballa a nivell d’aula, de centre.. Per tant, algunes competències són més implícites i altres més explícites, unes estan contemplades en activitats més organitzades com la tutoria, l’assemblea, entrevistes individuals, PERMSEA,.. i altres es tracten a partir dels conflictes o necessitats que es van generant en el dia a dia.

Mètodes utilitzats per treballar les competències emocionals

Segona ensenyança:

L’escola A explica que a partir de l’aprenentatge cooperatiu ja que han de decidir, han de marcar-se objectius ells mateixos,... També explica que quan hi ha demandes concretes emocionals també es treballen individualment.

L’escola C explica que les competències estan més de forma implícita en el currículum i no es diu “ara farem una unitat d’assetjament”. Expliquen que tot és molt vivencial a partir de resolució de conflictes, activitats, dinàmiques,.. també fan alguna xarrada de cyberbulling però pensen que les xarrades no t’asseguren l’èxit ni efectivitat a curt termini.

Maternal i primera ensenyança:

L’escola D explica que a partir de la pràctica. En la participació democràtica per exemple ho fan a partir del consell, representants d’aula,..

L’escola E explica que ho fa vivencial, lúdic.. per tal de que els nens ho gaudeixin. Tenen una gran bateria d’activitats.

L’escola F també explica que el treball cooperatiu avarca molts aspectes ja que cadascú dins del grup té un rol i sempre ha de participar, s’ha d’autoregular, ha de respectar el punt de vista dels altres i dir la seva, ha de posar-se objectius realistes i posteriorment valorar-ho, etc.

L’escola H explica que ho fa a partir de llibres, vídeos, moments de resolució de conflicte,.. els vídeos s’utilitzen molt a tercer cicle. També es fan assemblees i habilitats per la vida (l’aventura de la vida).

L’escola I explica que ho fan a partir del treball cooperatiu dinàmiques de grup, contes, jocs, curtmétratges,.. metodologies molt vivencials i experiencials.

I per últim, l’escola J explica que fan activitats a tutoria com el role playing. També importa molt el modelatge i la guia del mestre.

Per tant, en general les escoles expliquen que els mètodes que utilitzen per treballar aquestes competències són variis. El treball cooperatiu és un d'ells ja que han de decidir, marcar-se objectius i valorar-lo, adoptar un rol en el grup i valorar-ho, autoregular-se, respectar els punts de vista i dir la seva, etc. També es treballa a partir de demandes concretes, d'activitats o dinàmiques vivencials, de moments de resolució de conflictes del dia a dia, del modelatge, de vídeos, del role playings, d'assemblees,...

Necessitats detectades en el personal docent

Segona ensenyança:

L'escola A sí que ha identificat necessitats d'educació emocional en el personal docent però no les treballen ja que és una cosa molt personal.

L'escola C valora que és important la part emocional i que l'equip directiu ha de ser emocionalment estable per tal de poder tenir un bon tractament, seguiment, estada,.. amb els professors. I els professors consideren que també estan amb adolescents que moltes vegades necessiten que estiguis allà donant suport emocionalment.

Maternal i primera ensenyança:

L'escola D ha identificat necessitats en el personal docent com gestió de conflictes, empatia, expressió de sentiments i emocions, mediació, gestió de conflictes,.. i consideren que no només és com a docent sinó també com algú que et relaciones amb altres i formes part d'un claustre. També expliquen que sí tu proposes ells ho senten com una necessitat.

L'escola E explica que a nivell personal no ho saben i qui diu que el seu punt de vista és el correcte.

L'escola F explica que sí que han detectat necessitats i que a nivell general sí que seria important la formació.

L'escola H considera que tots tenim necessitats i que el camí de l'evolució i del creixement no s'acaba mai.

L'escola I pensa que hi ha de tot. Hi ha gent molt treballada i gent que necessita fer molt camí i més acompanyament.

L'escola J explica que sí que han identificat però que fins ara només s'han centrat amb els alumnes.

Per tant, a nivell general les escoles sí que han detectat necessitats d'educació emocional i a partir d'aquí hi ha opinions diverses. Una escola pensa que no es treballen perquè és molt personal (A), tres pensen que és molt important formar-se (C, D i F), una altra explica que no ho sap i pensen que ells no tenen perquè tenir el punt de vista correcte (E), una altra creu que hi ha de tot (I) i la última pensa que n'ha identificat però fins ara només s'ha centrat en els alumnes (J).

Programes d'educació emocional dirigits als docents i espais on es tracten temes emocionals entre el personal

Segona ensenyança:

L'escola A explica que les formacions en PNL i mediació les marquen cada any com obligatòries i així anar fent reciclatge. També poden demanar a ministeri la formació que volen i fer-la. Diuen que no es tracten temes emocionals entre el personal docent, a vegades poden fer alguna activitat puntual però no està programat. Expliquen que si tenen algun problema van al psicopedagog i que al ser un claustre petit són molt propers i és fàcil d'arribar. Encara que no ho treballin creuen que sí que seria necessari crear aquests espais ja que el professor és un referent. També consideren que s'han fet formacions puntuals que acaben quedant en la formació i no s'acaba aprofundint.

L'escola B pensa que perquè hi hagi una bona educació emocional, els professors ho han de tenir molt integrat i és a partir de formació. També expliquen que ara s'han prioritzat formacions relacionades amb PERMSEA sobre la nova forma d'ensenyar, grups cooperatius,.. i no poden avarcar-ho tot. Creuen que a segona ensenyança la gestió de l'aula és la creu del docent ja que per molt que tinguis bones activitats, sinó aconsegueixes gestionar l'aula no surt res, i la gestió passa per les emocions. El personal docent demana formació però manca temps. Expliquen que no tenen espais on es tractin temes d'educació emocional entre els docents però creuen que hi haurien de ser-hi. Hi havia una època en que els divendres tenien una estona que li deien "teràpia" i que era voluntària. Expliquen que els hi anava molt bé i que marxaven molt contents. També comenten que el professor nouvingut té un tutor que l'acompanya i que les relacions entre l'equip docent són molt bones.

L'escola C explica que sí que reben formació però no la que voldrien ja que amb la implementació del nou projecte del PERMSEA ha calgut molta formació i és difícil compaginar-ho. Creuen que és important i que potser no es treballa prou per manca de temps i per prioritats. Saben que hi ha moments que ho necessitarien però ara estan saturats d'accions, d'activitats,.. el gran problema és el temps.

Maternal i primera ensenyança:

L'escola D explica que no es desenvolupen programes d'educació emocional. Tenen bastants espais de relació interpersonal que moltes vegades porten aquesta comunicació més personal. També tenen el cafè pedagògic on l'any passat es van dedicar sessions de dinàmica de grup i de compartir aspectes personals. Pensen que de tant en tant s'han de fer activitats d'aquest tipus. També creuen que quan s'ha de parlar d'emocions ha de ser al voltant d'un tema, per exemple gestió de conflictes enlloc d'educació emocional. Expliquen que l'escola també hi ha mil urgències s'ha de prioritzar. Aquest any han estat amb el treball cooperatiu.

L'escola E explica que tenen iniciativa per proposar i que abans de l'últim trimestre es recullen demandes i a partir d'aquí tiren cap a una informació o una altra. L'escola comenta que amb el PERMSEA hi ha moltes formacions que ens venen de ministeri i que

van molt encaminades cap al treball de les emocions, de la cooperació,.. també han fet formacions d'identificació però eren d'elecció personal. També han fet disciplina positiva, gaudir ensenyant basada en neuroeducació. No tenen un espai per parlar de temes emocionals però pensen que seria interessant però potser forçat. Expliquen que no tenen moments de compartir perquè el dia a dia se'ns menja tot.

L'escola F pensa que hauríem de ser persones totalment equilibrades per treballar les emocions i que és important si més no, tenir el coneixement, saber-ho diferenciar, conèixer-te,.. ja que pels nens ets un model. Al setembre tenen una formació de disciplina positiva i al gener una formació amb el Dr. Bisquerra. L'any passat van fer intel·ligències múltiples. Expliquen que els temes emocionals els tracten al despatx i que no estaria malament tenir un espai per compartir coses.

L'escola G explica que farà una formació al setembre amb el Dr. Bisquerra. Comenten que ara han arribat moltes coses del PERMSEA i que potser troben a faltar altres aspectes. A les reunions de didàctica el tema escollit pels mestres va entorn a l'educació emocional. Ells tenen ganes de fer "programació", tenir més eines.. voldrien tenir una programació vertical per poder-ho tractar de maternal fins a 3r cicle seqüenciat. La seva intenció és incloureu dintre d'una rutina, en el dia a dia i no només recorre a buscar-ho quan tenen problemes, conflictes.. Des de la comissió pedagògica s'ha preparat una reunió a nivell de centre perquè reflexionin sobre com s'imaginin als alumnes d'aquí 20 anys. La idea és que ho qualifiquin amb adjectius com "feliç, honest,.. " i veure quan temps hi dediquen a treballar aquestes coses a l'escola. Expliquen que els hi manca eines i l'expectativa és que el Bisquerra els hi pugui aportar. També comenten que no hi ha un espai regulat per tractar temes emocionals però pensen que aquesta ajuda estaria bé però hauria de ser voluntària. Consideren que estan en la fase de incompetència conscient.

L'escola H pensa que costa bastant el tema de l'educació emocional dels adults. Algunes vegades han decidit alguna formació i sinó realitzen les que proposen ministeri. Cada any el claustre té un pac de 12 hores de formació. La formació que van fer és com comprendre millor a les famílies però no els hi va agradar. Pensen que cadascú està en moments diferents i és conscient de coses diferents. La formació del treball cooperatiu és un bloc de transversals i consideren que entra de ple l'educació emocional de les interpersonals. També creuen que cadascú també ha de saber detecta la formació que necessita i buscar-la. Expliquen que no tenen cap espai delimitat per tractar temes emocionals però si els hi ha calgut han tret el tema. Hi ha moments de interacció no formal que surten temes emocionals. Expliquen que ara per ara no hi ha una demanda explícita i és un col·lectiu que té molta feina i moltes coses pendents.

L'escola I explica que en els últims anys s'ha fet un pas, en formacions de creativitat, d'intel·ligències múltiples, de relaxació, de grups cooperatius, la formació del Dr. Bisquerra,.. Hi ha una part obligatòria que és impulsada des de ministeri i després una altra on cada centre decideix les seves formacions. Pensen que hi ha gent predisposada però també gent que ve perquè es obligatori, com en el curs de relaxació i tècniques. Creuen que no tothom està disposat a treballar aquests aspectes, n'hi ha obrir-se,.. per

tant, pensen que és un procés de sensibilització i que s'han d'anar respectant els tempos. Consideren que sí que seria interessant aquest espai, encara així de manera informal també acaba sortint.

L'escola J explica que a l'octubre tenen una formació amb el Dr. Bisquerra a nivell de claustre sobre educació emocional. És una necessitat del centre que han detectat. Maria Carme Boque els hi va fer una formació de mediació molt complerta. El centre té la necessitat d'aprofundir. Explica que també quan es parla es parla més dels alumnes. Si que a final de curs l'equip directiu convoca els mestres i lo que comenten es queda allà. En les coordinacions quinzenals també poden explicar-t'ho. També expliquen que hi ha un esperit bastant obert on la gent s'expressa i manifesta les seves necessitats, també creuen que algú molt tancat no ho dirà. Es plantegen que potser haurien de trobar un espai que els hi pogués permetre.

A la pregunta de si es desenvolupen programes d'educació emocional dirigit als docents, les escoles de segona ensenyança han explicat que la formació prioritària que estan rebent actualment gira entorn al PERMSEA (nova forma d'ensenyar, grups cooperatius,..). També expliquen que la formació la poden sol·licitar el propi centre o ve donada des de ministeri. L'escola B i C expliquen que voldrien més formació perquè és important però el problema que tenen ara és la manca de temps per compaginar-ho. L'escola A a més cada any rep formació de PNL i mediació. A la pregunta de si es tracten temes emocionals entre el personal docent i en quins espais, en general les escoles han explicat que no hi ha un espai formal on es tractin aquests temes emocionals però hi haurien de ser-hi. L'escola B explica que va haver-hi una època en que els divendres es dedicava una estona a fer "teràpia" voluntària i que els hi anava molt bé i que marxaven contents. També expliquen que per a una bona educació emocional és necessari que el professor ho tingui integrat i rebi formació (escola B) i que les formacions puntuals acaben quedant en formació i no s'acaba aprofundint (escola A). Creuen que per exemple, la gestió d'aula a segona ensenyança és la creu del docent (escola B).

A primera ensenyança, a la pregunta de si es desenvolupen programes d'educació emocional dirigit als docents, les escoles han explicat que actualment han rebut molta formació sobre el PERMSEA (treball cooperatiu, nova manera d'ensenyar, intel·ligències múltiples,..) que ve des del ministeri. Consideren que en el treball cooperatiu es treballen molt les competències interpersonals. Després les escoles tenen 12 hores d'elecció en formació. L'escola E va tenir una formació d'identificació, disciplina positiva i gaudir ensenyant (neuroeducació). L'escola F també tindrà disciplina positiva al setembre i al gener formació amb el Dr. Bisquerra. L'escola G també tindrà formació amb el Dr. Bisquerra ja que consideren que els hi manquen eines. L'escola té moltes ganes de realitzar programacions verticals sobre educació emocional i incloure-ho en la rutina de l'escola. L'escola H va fer una formació sobre com comprendre millor a les famílies i no els hi va agradar i també consideren que cadascú també a de buscar la formació que necessita. L'escola I han realitzat formacions en creativitat, relaxació, amb el Dr. Bisquerra. Consideren que amb el tema de les formacions no tothom està disposat a treballar aquests aspectes, a obrir-se,.. i que per tant, és un procés de sensibilització i

s'ha de respectar el temps de cadascú. A l'escola J a l'octubre tindrà una formació del Dr. Bisquerra ja que parteix d'una necessitat de centre i també han tingut una formació amb la Dr. Maria Carme Boque sobre mediació. El centre pensa que tenen la necessitat d'aprofundir. A la pregunta de si es tracten temes emocionals entre el claustre i en quins espais, a nivell general expliquen que no tenen aquest espai però que si que seria interessant. També es diu que aquesta comunicació acaba sortint en els espais més informals i una escola explica que podria ser forçat i una altra que podria ser voluntari. A nivell general també es diu que el temps se'ls menja. L'escola D per exemple, considera que de tant en tan s'han de fer activitats de dinàmica de grup i de compartir aspectes personals. I l'escola F pensa que és molt important que primer s'ho treballi el mestre ja que és un model.

Necessitats detectades en les famílies

Segona ensenyança:

L'escola A explica que sempre han volgut potenciar a les famílies però costa molt. Ho han provat amb escola de pares, xerrades,.. però sempre acaben venint els pares que menys ho necessiten. Expliquen que els comuns també fan escoles de pares i la participació és fluixa. Per tant, si que han identificat necessitats però no les treballen. En les reunions de pares es poden dir les coses delicadament o se'ls deriva externament si s'ha de fer un treball a nivell familiar important.

L'escola B consideren que hi ha moltes necessitats i que per això és normal que moltes vegades els nens estiguin tant perduts.

L'escola C explica que amb el PERMSEA estan informant als pares perquè ho coneguin. Consideren que la part emocional la treballen en les reunions familiars. Les xerrades d'una hora pensen que és alguna cosa, encara que sigui una pinzellada. També creuen que no a tots els interessa o poden venir. Els hi agradaria treballar més amb les famílies però consideren que és complicat. Quan la situació emocional de la família és complicada sí que deriven i es fa un treball en xarxa.

Maternal i primera ensenyança:

L'escola D considera que de famílies hi ha de tot i que és molt variat.

L'escola E pensa que sí que hi ha necessitats d'educació emocional però consideren que és molt complicat. Creuen que es podrien dinamitzar accions generals de forma subliminal.

L'escola F considera que sí que han detectat necessitats d'educació emocional però també entren els valors de cadascú i potser ells ho veuen d'una altra manera. Pensen que de vegades s'ajunten temes culturals, maneres d'entendre l'educació,.. i és aquí on xoquen. També consideren que és complicat i que ells es focalitzen en els nens. L'escola els hi agradaria incidir més però potser haurien de fer una escola de pares, grups de pares,.. expliquen que aquelles famílies que creuen que haurien d'estar més per aquests temes són les que més deslligades estan de l'escola i les que no assisteixen a les

reunions. El que fan es partir des del respecte, des de la recomanació o des de les evidències del nen. Creuen que no són qui per.. però si que veuen i han d'informar si detecten i observen.

L'escola G també consideren que l'és han identificat però estan centrat en la seva tasca. Actualment els hi estan fent un curs de disciplina positiva per als pares però també creuen que no sempre van els que més ho necessiten. També orienten a les famílies perquè busquin mitjans, ajuts,.. Pensen que la societat està molt malament ja que les famílies treballen moltes hores, tots van amb presa, tot és molt competitiu,.. i tot això repercuteix en l'escola. Creuen que s'ha de fer un replantejament tots plegats perquè l'escola miracles no pot fer.

L'escola H també pensa que poden tenir necessitats però no només els pares sinó els adults en general.

L'escola I creu que hi ha necessitats com a tot arreu. Hi ha tanta diversitat com en un claustre.

L'escola J considera que en determinades famílies sí però que en general no podrien fer l'anàlisi. Pensen que costa molt la gestió d'emocions amb els adults, i un exemple és quan hi ha separacions on els nens pateixen molt.

Per tant, a la pregunta de si han detectat necessitats d'educació emocional en les famílies, en general totes les escoles les han identificat, algunes expliquen que són en determinades famílies i altres diuen que les han identificat però com en qualsevol adult. A vegades es realitzen xarrades, però consideren que "una escola de pares" costa molt per varies raons, ja sigui perquè no a tots els hi interessa, o creuen necessari o no poden venir (per exemple, per motius la feina). Algunes escoles creuen que les famílies que més interessades haurien d'estar són les que no assisteixen o estan més deslligades. En les reunions de pares es on s'incideixen més ja que se'ls hi pot comentar coses delicadament, des del respecte, la recomanació, les evidències del nen.. se'ls hi pot recomanar mitjans o ajuts,.. i si la situació es molt complicada si que els deriven externament per fer un treball en xarxa. En general es pot dir que el treball no està en les famílies sinó en els nens.

Programes d'educació emocional dirigits a les famílies i espais on es tracten temes emocionals

Segona ensenyança:

L'escola B explica que l'AMPA organitza xarrades que són molt interessants però que estan obertes a tothom i per tant, a la gent li costa més expressar-se. Creuen que si fessin un grup de pares i portessin un professional en algun tema, potser els pares s'animarien. També pensen que a vegades han portat professionals i ha vingut poca gent, encara que ho fessin a la tarda – nit en un horari que els hi anés bé. Expliquen que solen venir els pares que no solen tenir problemes i que Andorra també es difícil la conciliació família – treball ja que la majoria de pares solen treballa fins tard, no coincideixen amb les vacances dels nens,.. pensen que l'escola podria ser un lloc de

trobada i on haurien de venir professionals. També expliquen que fan una festa de la multiculturalitat amb els nens de 1r ja que els hi encanta que vinguin els pares, que els coneguin i que participin.

Maternal i primera ensenyança:

L'escola D explica que programes d'educació emocional dirigits a les famílies no en fan. Treballen molt la relació de confiança que hi ha amb les famílies, però pensen que és complicat. Expliquen que Andorra és molt difícil de que puguin participar a l'escola, no saben si per temes d'horaris laborals, però és complicat. Expliquen que tampoc ha estat aquests últims anys com a prioritari. Al projecte de centre van tenir una gran participació, a les reunions de pares també, i pensen que tenen unes famílies properes. També expliquen que quan busquen representats d'aules, participacions a la junta d'escola.. costa. Pensen que poden anar fent coses però no s'han de preocupar de l'educació emocional de les famílies. Poden acompanyar, facilitar espais.. però no es la seva responsabilitat educar emocionalment a les famílies.

L'escola E explica que des de la PAEA (Associació de Pares de l'Escola Andorrana) es fan algunes xarrades. També pensen que és un tema delicat perquè "qui ets tu per dir-me..", per tant, pensen que s'ha d'anar amb prudència. Creuen que la forma més eficaç d'arribar als pares és a través dels nens. Expliquen que l'escola posa mecanismes per crear ponts amb la família, però entrar a les cases és més complicat i és a través dels nens que poden entrar. Ara estan amb un projecte solidari ja que hi ha necessitats a nivell de parròquia i on es treballen molts valors, i a través de cartes envien el missatge de "impliqueu-vos".

L'escola H explica que la psicopedagoga és la que segueix més a les famílies amb temes d'educació emocional però amb molta prudència perquè estan en un context escolar. Pensen que hi ha coses que s'han de treballar a fora. Expliquen que els projectes de centre sempre han plantejat alguna activitat del tipus emocional, no tant programes i projectes. Sempre intenten potenciar activitats que assisteixin ja que segons l'activitat no s'aproparan. També expliquen que tenen una escola de pares.

L'escola I explica que no tenen cap programa específic per treballar les emocions amb les famílies. Si que és important per a ells treballar la comunicació família – escola i que les famílies estiguin el més presents possibles. Expliquen que tenen l'escola de pares on són moments en que les famílies poden fer formacions allà. A fora l'escola també s'ofereixen altres formacions, xarrades o trobades i les famílies que volen poden apropar-se aquests serveis. Per tant, creuen que ja està cobert en aquest sentit. Pensen que amb prou feines poden abordar les qüestions prioritàries a treballar en el centre (alumnes, claustre,..). En el cas de que es fes s'hauria de veure com i respectant el dret a les famílies a escollir què és el que volen treballar. També expliquen que quan tenen famílies amb molta necessitat es fan derivacions.

L'escola J explica que no saben si és la seva competència. Des de la comissió pedagògica parlen de la participació dels pares de manera activa, ja sigui amb activitats o amb gestió. Encara així, la dificultat que tenen moltes vegades és la participació, ja que moltes

vegades participen aquells que menys els hi caldria, ja sigui per temes socials, laborals.. per tant, creuen que és difícil. L'escola informa de totes les accions que es fan, des de la PAEA, des de l'associació de pares..

A la pregunta de si es desenvolupen programes d'educació emocional dirigit a les famílies les escoles responen que no. Quatre escoles qüestionen si realment és la seva competència i responsabilitat fer-ho. L'escola I explica que amb prou feines els hi costa abastar les qüestions prioritàries de centre, l'escola H creu que hi ha coses que s'han de treballar a fora, l'escola D pensa que poden acompanyar, facilitar espais,.. però no es la seva responsabilitat preocupar-se de la seva educació emocional i l'escola J no sap si és la seva competència. La majoria d'escoles expliquen que des de l'AMPA, la PAEA (Associació de Pares de l'Escola Andorrana) o des de l'Escola de Pares es realitzen algunes xarrades o formacions, encara així s'han de fer amb prudència. L'escola B explica que quan estan obertes a tothom també costa que s'expressin i que potser seria interessant fer-ho en petit grup. La majoria d'escoles expliquen que igualment és complicat ja que ve poca gent i solen assistir pares que no solen tenir problemes. També pensen que l'assistència ve repercutida perquè Andorra és difícil la conciliació família – treball, ja que els pares treballen fins tard, no coincideixen amb vacances amb els nens,.. i també pensen que depèn del tipus d'activitat que plantegis participaran més o menys. Encara així la majoria pensa que és important crear ponts de confiança, de comunicació i participació amb les famílies, ja sigui amb activitats, gestió, participació en el projecte de centre, reunions,.. L'escola E explica que la millor manera d'arribar a les famílies és a partir dels nens i l'escola I explica que en el cas de que es fessin formacions s'hauria de veure com i s'hauria de respectar el dret a les famílies a escollir. Les famílies que tenen més necessitat treballen amb la psicopedagoga però amb molta prudència i si hi ha una gran necessitat es fan derivacions.

Qui té la iniciativa en l'aplicació de programes d'educació emocional i com sorgeix

Segona ensenyança:

L'escola A explica que la iniciativa ha sortit una mica de tots. Per exemple, “entre companys” ha sortit des de la coordinació de tutors, altres surten des de la direcció quan s'ha vist una necessitat de centre,..

L'escola B explica que per iniciativa dels professors. Quan fan una demanda per saber quins formacions volen fer sempre surt aquesta, amb un nom o una altra. Alguns diuen educació emocional i altres gestió d'aula.

Maternal i primera ensenyança:

L'escola D explica que les coses poden arrencar des de dalt o des de baix de la piràmide però creuen que sempre és millor des de baix ja que hi ha més motivació.

L'escola F explica que surt més des de la direcció o de la psicopedagoga, però que és una cosa acceptable que ningú està en contra en que es tractin aquests temes. Expliquen que sorgeix de la necessitat de veure que cada vegada tenen més nens que els hi costa gestionar i que pensen que ells tampoc en saben prou i que per tant, necessiten

formació. Necessiten d'entrada saber la teoria i conèixer eines per poder-ho fer. Expliquen que tenen un llistat amb nens amb seguiments (logopedics, psicològics, psiquiàtrics,..) i que moltes vegades són per temes personals. Pensen que la part emocional té repercussió en els aprenentatge, i que per exemple, els nenes petits d'una petita cosa fan una problemàtica important. També expliquen que les dificultats d'aprenentatge també destapen moltes vegades coses i que això s'ha de començar-se a destapar més a 3r cicle quan es complica l'estructura. Per tant, veuen necessari que els mestres estiguin formats. També pensen que el fet de tenir dos mestres a l'aula dóna peu a que es pugui parlar i gestionar el que va passant. Els hi agradaria tenir-ho sistematitzat, tenir espais, moments de dir "anem a treballar aquesta habilitat", per tant, necessiten eines per poder-ho fer. També expliquen que es parla molt del sentit comú, però pot ser diferent entre les persones, per tant, creuen que s'ha d'especificar. A l'hora de sistematitzar ho volen fer a partir del PAT, de les activitats del PERMSEA a partir de les competències, filosofia 3-18 (s'estimula l'empatia, la tolerància,..), etc. El treball per competències expliquen que també va encaminat cap aquí, ja que aporta recursos perquè puguin solucionar qualsevol problema o situació o sapiguin trobar les eines per poder solucionar-ho.

L'escola G explica que a les reunions de didàctica, de direcció, des de la comissió pedagògica,.. han anat organitzant sessions de formació. Expliquen que s'han anat formant i en la mesura que es formen van planificant l'educació emocional. Pensen que tenen molta feina ja que han d'esborrar tot el que han après i tornar aprendre.

L'escola I explica que hi ha de tot, algunes surten del claustre, com per exemple, la relaxació, altres des de ministeri o l'equip directiu.

L'escola J explica que en el seu moment va ser una iniciativa molt col·lectiva, el neguit de treballar aquests aspectes és compartit. Va néixer des de la necessitat del mestre i es van crear uns blocs (empatia, resolució de conflictes, cohesió de grup,..) que es treballen a la tutoria. També expliquen que des de ministeri també ofereixen formacions, com per exemple, el treball cooperatiu, i algunes són obligatòries i altres no.

A la pregunta de qui ha tingut la iniciativa a l'hora de realitzar programes d'educació emocional cinc escoles (A, D, F, I i J) expliquen que la iniciativa ve de tots, és a dir, pot venir des dels tutors o mestres, des de la direcció, des de les reunions de didàctica, des de la comissió pedagògica, des del ministeri.. L'escola B explica que la iniciativa ve des dels professors i l'escola F explica que ve més des de la direcció o des del psicopedagog però que és acceptable per tots. L'escola D explica que quan la necessitat surt des de baix la motivació és més gran. Les iniciatives han sorgit a partir de necessitats de centre, des de la necessitat de tenir més formació i eines per tal de tenir-ho més sistematitzat i poder donar resposta a les necessitats dels alumnes, des de la necessitat del claustre com a referent...

Com s'ha format el docent que està aplicant l'educació emocional

Segona ensenyança:

L'escola A explica que cadascú s'especialitza en una formació diferent i que no tots reben la mateixa formació. Ara estan rebent una formació de cooperar, aprendre, aprendre a cooperar i les psicopedagogues es van formar amb 20 hores amb el Dr. Bisquerra per tal de poder implementar l'educació emocional dins del PAT. També expliquen que els tutors que són els que implementen el programa no s'han format.

L'escola C no ho sap. Pensen que hi ha professors que els interessa més el tema i que han llegit més o s'han format més, o que tenen facilitat per tractar les emocions amb els seus alumnes. També pensen que hi ha professors que són molt competents emocionalment i que potser no han fet cap curs però tenen les eines adquirides.

Maternal i primera ensenyança:

L'escola D pensa que això és molt variat.

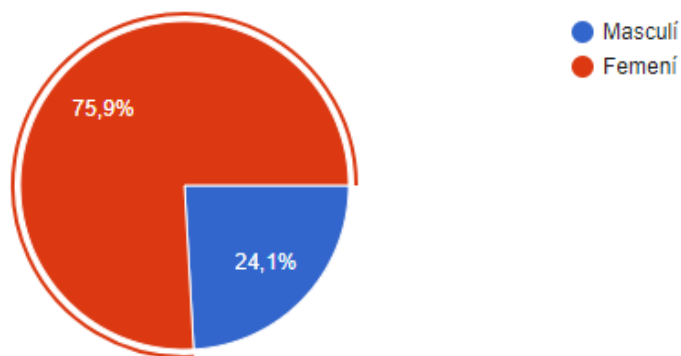
L'escola E explica que a maternal tenen gent formada amb filosofia 3-6 i que és un projecte basat en tot el tema de les emocions. També tenen gent formada amb el projecte de la Sandra Navarro i altres formacions que han anat fent.

I l'escola I pensen que poden estar formats de buscar a internet, de compartir, de mirar activitats,.. molta autoformació per propi interès. També hi ha formacions que s'ofereixen des de ministeri.

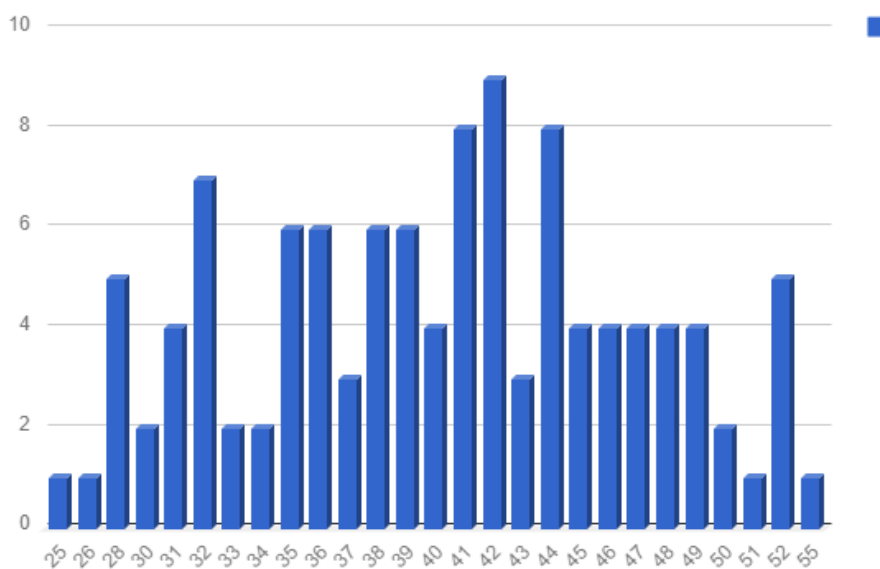
A la pregunta de com s'ha format l'equip docent que està implementat educació emocional les escoles han respost que alguns s'han especialitzat en formacions del seu interès, o s'han interessat més per el tema (internet, llegint..), altres són professors molt competents que tenen facilitat i potser no han rebut formació.. També s'han impulsat formacions des de ministeri o des de l'escola. Alguns exemples són el projecte de la Sandra Navarro (maternal), filosofia 3-6 (maternal), cooperar, aprendre, aprendre a cooperar (segona ensenyança), 20 hores del Bisquerra per implementar l'educació emocional al PAT (psicopedagogues), etc.

2.5.3. Qüestionaris

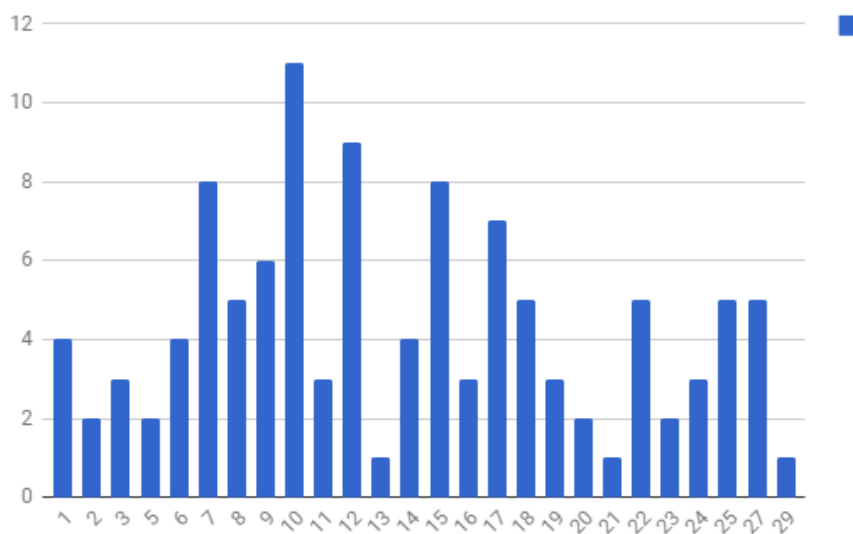
A partir dels qüestionaris aplicats al professorat dels diferents claustres de cada escola (<https://goo.gl/forms/uC1peFC8Iry7vIJ22>) als diferents claustres de cada escola s'exposaran les diferents idees i opinions que han sorgit en les diferents qüestions plantejades. Als qüestionaris si que han pogut participar la totalitat d'escoles. Com s'ha fet en l'anterior anàlisi, no s'exposarà el nom del centre sinó que a cada centre se li ha assignat una lletra de forma aleatòria per tal de respectar la seva confidencialitat. Les lletres de la A a la C corresponent a escoles de segona ensenyança i les lletres de la D a K a escoles de maternal i primera ensenyança. Al qüestionari han pogut respondre 112 mestres/professors. Al qüestionari han respost el 75,9% persones del gènere femení i 24,1% persones del gènere masculí.

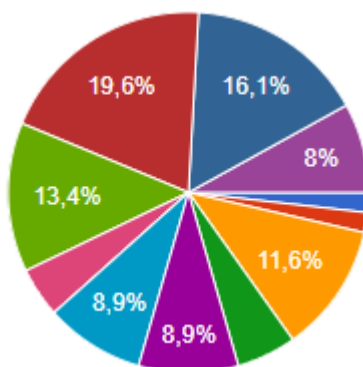
L'edat dels participants oscil·la entre 25 i 55 anys. L'eix horitzontal correspon a l'edat i l'eix vertical al nombre de persones. La mitjana és de 40 anys.

Els anys d'experiència docent oscil·la entre 1 i 29 anys. L'eix horitzontal als d'anys i l'eix vertical al nombre de persones. La mitjana és de 13,68 anys.

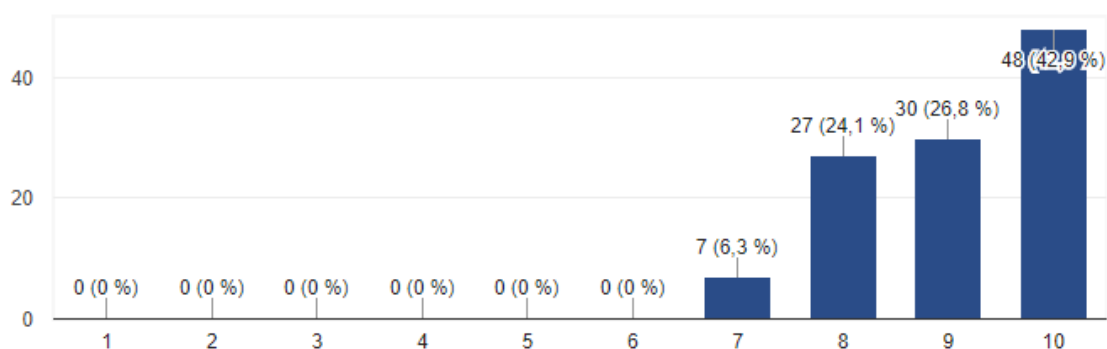
Els docents que han participat a l'entrevista provenen de diferents centres. A segona ensenyança han participat 9 professors (8%) de l'escola A, 18 professors (16,1%) de l'escola B i 22 professors (19,6%) de l'escola C. A primera ensenyança han participat 2 professors (1,8%) de l'escola D, 5 professors (4,5%) a l'escola E, 13 professors (11,6%) de l'escola F, 6 professors (5,4%) de l'escola G, 2 professors (1,8%) de l'escola H, 10 professors (8,9%) de l'escola I, 15 professors (13,4%) de l'escola J i 10 professors (8,9%) de l'escola K. En total tenim 49 professors de segona ensenyança i 63 professors de maternal i primera ensenyança.

Després d'analitzar les dades personals del professorat de totes les escoles, s'analitzaran les diferents preguntes del qüestionari.

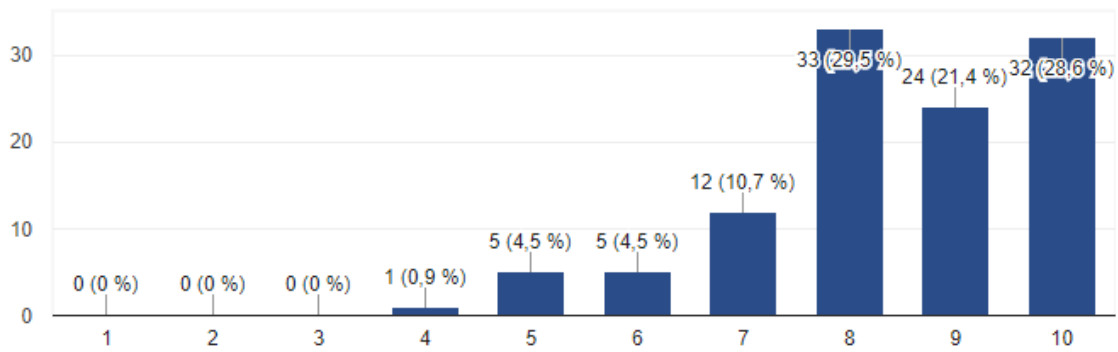
Grau en què les competències emocionals són importants per a les persones

A partir de la gràfica podem observar que el grau d'importància oscil·la entre 7 i 10, amb una mitjana de 9,06. Per tant, el claustre valora de forma molt important les competències emocionals per a les persones. L'eix horitzontal correspon al grau d'importància i l'eix vertical al nombre de persones.

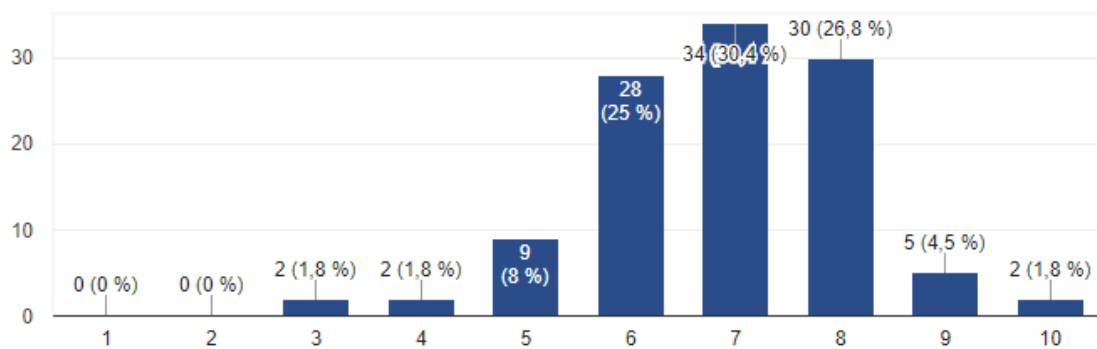
Grau en que és considera que les competències emocionals s'han d'educar a l'escola

A partir de la gràfica podem observar que el claustre considera molt positivament amb una mitjana de 8,41 que les competències emocionals s'han d'educar a l'escola. L'eix horitzontal correspon al grau i l'eix vertical al nombre de persones.

Grau en que es considera què les competències emocionals es treballen a l'Escola Andorrana

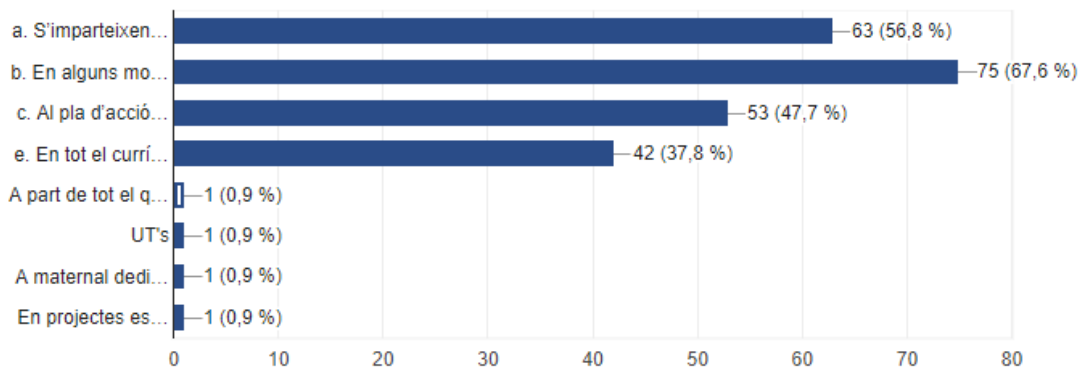
A partir de la gràfica podem observar que la majoria de persones creuen que les competències emocionals es treballen a l'Escola Andorrana, amb una mitjana de 6,87. L'eix horitzontal correspon al grau i l'eix vertical al nombre de persones.

Context on es desenvolupen programes d'educació emocional

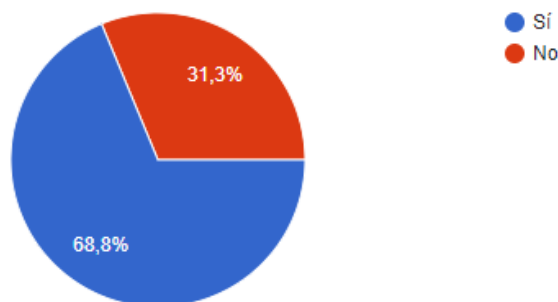
A partir de la gràfica podem observar que 63 persones (56,8%) pensen que "s'imparteixen de forma més ocasional" (per exemple, quan sorgeixen conflictes). 75 persones (67,6%) pensen que "en alguns moments puntuals de forma programada (s'aprofiten espais de tutoria o assignatures concretes)". 53 persones (47,75%) consideren que es desenvolupen en "el pla d'acció tutorial" i 42 persones (37,8%) pensen que es desenvolupen "en tot el currículum de forma transversal". Els dos barems més alts serien que s'imparteixen de forma ocasional o en alguns moments de forma programada. També hi ha hagut persones que han explicat altres moments en que s'aplica l'educació emocional "part innata i apresada gràcies a les formacions que ajuda a treballar l'educació emocional en molts moments" (1 persona), "UT'S" (1 persona), "a maternal dediquem molts moments quasi diaris per abordar diverses qüestions (conflictes/temes relacionals) i de forma més formal només es contempla en habilitats per la vida/ assemblea 1hora setmanal" (1 persona) i en "projectes específics d'aula" (1 persona).

- a) S'imparteixen de forma ocasional (per exemple, quan sorgeixen conflictes)
- b) En alguns moments puntuals de forma programada (s'aprofiten espais de tutoria o assignatures concretes)
- c) Al pla d'acció tutorial
- d) Part innata i apresada gràcies a les formacions que ajuda a treballar l'educació emocional en molts moments
- e) UT'S
- f) A maternal dediquem molts moments quasi diaris per abordar diverses qüestions (conflictes/temes relacionals) i de forma més formal només es contempla en habilitats per la vida/ assemblea 1hora setmanal
- g) En projectes específics d'aula

Realització d'algun tipus de programa/activitat amb els alumnes

A partir de la gràfica podem observar que 77 professores (68,3%) sí que realitzen una activitat o programa d'educació emocional amb els alumnes i 35 professors (31,3%) no.

Tipus de programes

Els tipus d'activitats o programes que realitzen els professors que han contestat afirmativament a la pregunta anterior són varis. Les microcompetències que expliquen a nivell general que treballen són la identificació i el reconeixement d'emocions, l'autoconeixement, estratègies d'autocontrol i d'autogestió, resolució de conflictes, l'autoestima, la pertinença a un grup i la cohesió, la interrelació i el coneixement mutu, l'empatia, l'assertivitat, l'ajuda entre iguals, la presa de decisions en relació aspectes com el tabac i l'alcohol, la felicitat i el respecte.

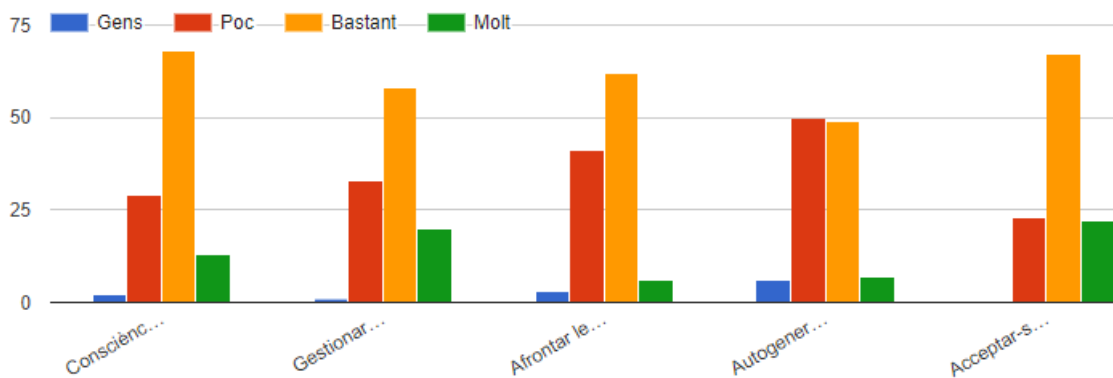
Aquestes microcompetències es poden treballar a partir del PERMSEA i les UTS, del treball cooperatiu, del PAT, de tutories individualitzades, d'assemblees, en qualsevol àrea, individualment (que senten i com regular-ho), en petit grup (emocions, sentiments i neguits) o en gran grup, quan sorgeixen conflictes, en filosofia 3-18, en tota una unitat de programació per a tot el curs escolar, en activitats que afavoreixin les competències socials, en habilitats per la vida, en activitats de rotllana (maternal), amb expressió corporal (1r cicle), amb contes, vídeos, debats, reflexions, emoticones, situacions viscudes o imaginaries imatges, textos, fotos, música, interpretacions, notícies, role playing (entendre situacions i emocions que deriven), el joc simbòlic, ioga, tècniques de kinesiologia (tocant punts neurovasculars del estomac, la mà a la front i l'altra a l'occipital, tècniques respiratòries,..), amb el joc "com et sents", amb la galàxia i arbre d'emocions, amb el protagonista de la setmana (un nen és protagonista i es fan activitats on ell és el centre, venen els pares a dinar, escull un càrrec, la classe li fa un detall,..), amb el bullying, amb una UP 4.4 de català (la consciència emocional, la regulació de l'estrès i la resolució de conflictes des de l'assertivitat), amb el conte "el monstre dels colors" (es treballa quinzenalment una emoció i es proposen diverses activitats vivencials), amb el joc de les emocions (cada alumne té una paraula amb una emoció i per parelles han de reflexionar), amb el llibre "l'equip dels Rosegons" per aprendre a respectar a les persones com són (reflexionar perquè no són feliços i elaborar un decàleg de coses per canviar la seva visió de vida) i com també s'ha dit, tenint en compte les emocions dels alumnes per arribar a ells.

Grau en que l'escola andorrana desenvolupa les competències emocionals

En la primera gràfica es valoren cinc microcompetències. La primera és "consciència de les pròpies emocions i a saber-les etiquetar", on 2 persones pensen que no es desenvolupa, 29 creuen que poc, 68 bastant i 13 molt. Encara així, un 72,3% ho valora positivament (bastant-molt). La segona és "gestionar les emocions adequadament" on 1 persona pensa que no es desenvolupa, 33 persones poc, 58 bastant i 20 molt. El 69,6% ho valora de forma positiva. La tercera és "afrontar les emocions negatives a partir d'estratègies d'autoregulació" on 3 persones pensen que no es desenvolupa, 41 creuen que poc, 62 bastant i 6 molt. En aquesta microcompetència el 60% ho valora de forma positiva. La quarta és "autogenerar-se emocions positives", on 6 persones pensen que no es desenvolupa, 50 creuen que poc, 49 bastant i 7 molt. En aquesta microcompetència just el 50% ho valora positivament. I la cinquena és "acceptar-se a si mateix i tenir una bona autoestima", on cap persona creu que no es desenvolupi, 23 pensen que poc, 67 bastant i 22 molt. Aquí el 79,4% ho valora positivament.

Gràfica 1:

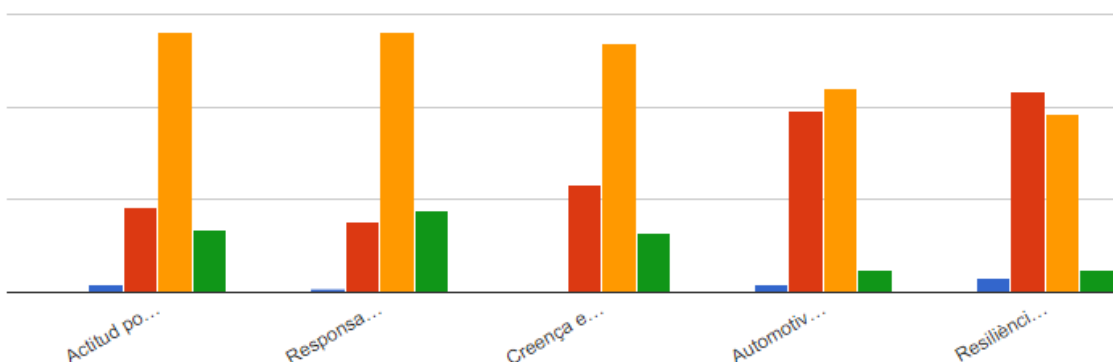
1. Consciència de les pròpies emocions i a saber-les etiquetar
2. Gestionar les emocions adequadament
3. Afrontar les emocions negatives a partir d'estratègies d'autoregulació
4. Autogenerar-se emocions positives
5. Acceptar-se a un mateix i tenir una bona autoestima

En la gràfica 2 trobem 5 microcompetències. La primera és “actitud positiva i optimista” on 2 persones pensen que no es desenvolupa, 23 creuen que poc, 70 bastant i 17 molt. El 77,6 % la valoren positivament. La segona és “responsabilitzar-se en la presa de decisions, en actituds i comportaments” on 1 persona pensa que no es desenvolupa, 19 creuen que poc, 70 bastant i 22 molt. Per tant, un 88,14% la valoren positivament. La tercera és “creença en les pròpies capacitats per fer front a les diferents situacions” on cap persona pensa que no es desenvolupa, 29 creuen que poc, 67 bastant i 16 molt. Per tant, el 74,1% la valoren positivament. La quarta és “automotivar-se” on 2 persones pensen que no es desenvolupa, 49 creuen que poc, 55 bastant i 6 molt. En aquesta el 54,4% la valora positivament. I la cinquena és la “resiliència” on 4 persones creuen que no es desenvolupa, 54 pensen que poc, 48 bastant i 6 molt. En aquesta el 48,2% ho valora positivament.

Gràfica 2:

1. Actitud positiva i optimista
2. Responsabilitzar-se en la presa de decisions, actituds i comportaments
3. Creença en les pròpies capacitats per fer front a les diferents situacions
4. Automotivar-se
5. Resiliència

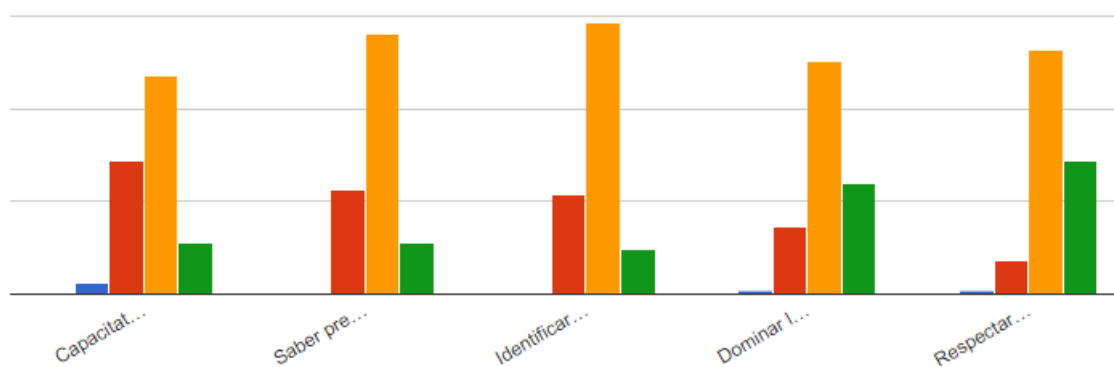

En la gràfica 3 trobem cinc microcompetències més. La primera és la “capacitat de fixar objectius adaptatius i realistes”, on 3 persones pensen que no es desenvolupa, 36

creuen que poc, 59 bastant i 14 molt. El 65,17% la valora de forma positiva. La segona és “saber prendre decisions adequades” on cap persona creu que no es desenvolupa, 28 pensen que poc, 70 bastant i 14 molt. En aquesta un 75% la valora positivament. La tercera és “identificar la necessitat d’ajuda i/o recolzament i saber accedir als recursos més apropiats” on cap persona pensa que no es desenvolupa, 27 pensen que poc, 73 bastant i 12 molt. Aquí el 75,89% la valoren de forma positiva. La quarta és “dominar les habilitats socials bàsiques” (escoltar, saludar, disculpar-se,..) on 1 persona pensa que no es desenvolupa, 18 poc, 63 bastant i 30 molt. El 83% la valora molt positivament. I la cinquena, “respectar als altres”, 1 persona pensa que no es desenvolupa, 9 pensen que poc, 66 bastant i 36 molt. El 91% del claustre la valora molt positivament.

Gràfica 3:

6. Capacitat de fixar objectius adaptatius i realistes
7. Saber prendre decisions adequades
8. Identificar la necessitat d’ajuda i/o recolzament i saber accedir als recursos més apropiats
9. Dominar les habilitats socials bàsiques
10. Respectar als altres

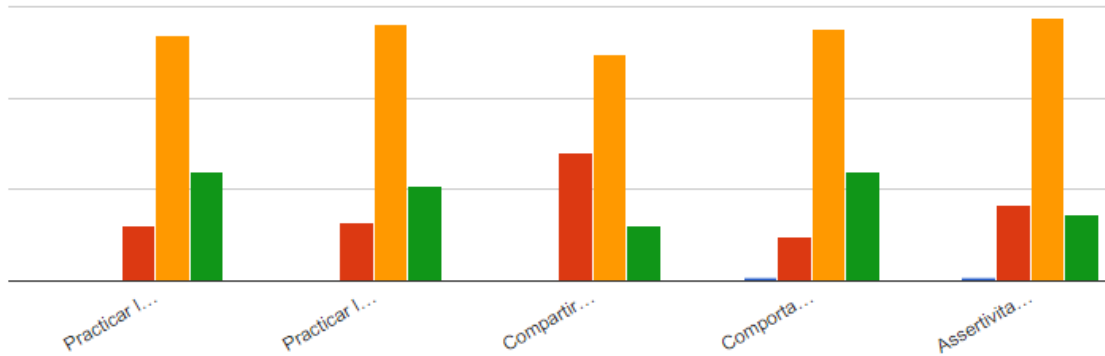

En la gràfica 4 ens tornem a trobar amb 5 microcompetències més. La primera és “practicar la comunicació i l’escolta activa”, on tothom pensa que es desenvolupa, 15 pensen que poc, 67 bastant i 30 molt. El 86,6% ho valora de forma positiva. La segona és “practicar la competència expressiva (saber iniciar i mantenir conversacions, expressar pensaments,..)” on cap persona pensa que no es desenvolupi gens, 16 creuen que poc, 70 bastant i 26 molt. El 85,7% ho valora de forma positiva. La tercera és “compartir emocions i sentiments” on cap persona pensa que no es desenvolupi gens, 35 creuen que poc, 62 bastant i 15 molt. El 68,75% ho valora positivament. La quarta és “comportaments prosocials i de cooperació” on 1 persona pensa que gens, 21 creuen que poc, 72 bastant i 18 molt. El 88,39% la valora positivament. I la cinquena, “l’assertivitat”, on 1 persona pensa que no es desenvolupa, 21 creuen que poc, 72 bastant i 18 molt. El 80,35 la valora positivament.

Gràfica 4:

1. Practicar la comunicació i l’escolta activa.

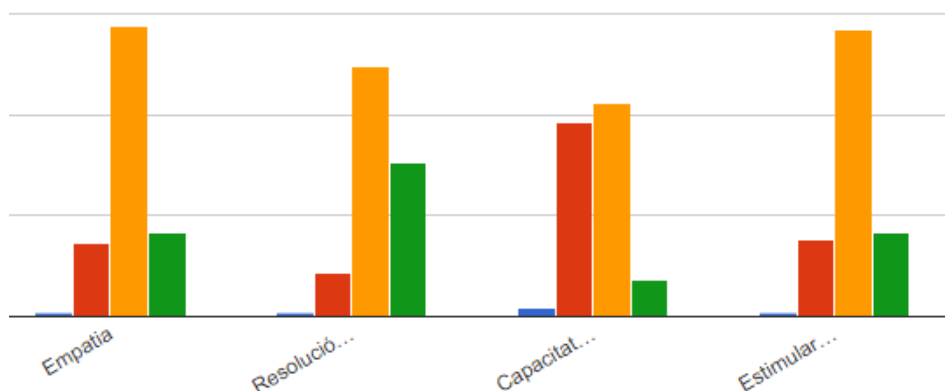
2. Practicar la competència expressiva (saber iniciar i mantenir conversacions, expressar pensaments,..)
3. Compartir emocions i sentiments
4. Comportaments prosocials i de cooperació
5. Assertivitat

En la gràfica 5 trobem les 4 últimes microcompetències. La primera és "l'empatia", on 1 persona considera que no es desenvolupa gens, 18 pensen que poc, 72 bastant i 21 molt. El 83% la valora positivament. La segona és "resolució de conflictes", on 1 persona considera que no es desenvolupa, 11 pensen que poc, 62 bastant i 38 molt. El 89,28% ho valora positivament. La tercera és la "capacitat d'influir en les emocions dels altres", on 2 persones consideren que no es desenvolupa, 48 creuen que poc, 53 bastant i 9 molt. El 55,35% considera que es desenvolupa positivament. I per últim, estimular una "ciutadania activa, cívica, responsable, crítica i compromesa", 1 persona considera que no es desenvolupa, 19 creuen que poc, 71 pensen que bastant i 21 molt. El 82,14% pensen que es desenvolupa positivament.

Gràfica 5

1. Empatia
2. Resolució de conflictes
3. Capacitat d'influir en les emocions dels altres
4. Estimular una ciutadania activa, cívica, responsable, crítica i compromesa

En la gràfica 6 podem observar el grau en que es desenvolupen positivament (bastant o molt) les diferents competències a partir de l'opinió del claustre.

Gràfica 6

Activitats/xarrades d'educació emocional amb les famílies

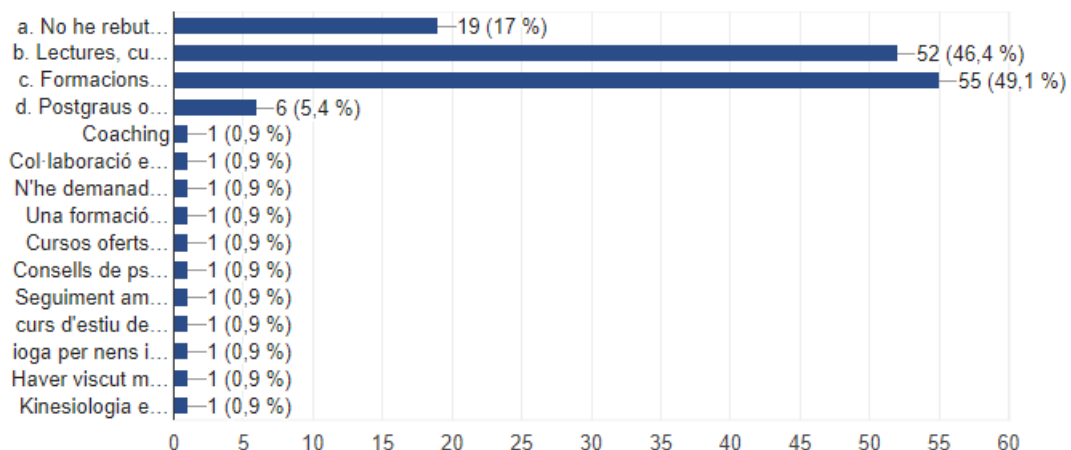
A partir de la gràfica podem observar que un 51 professors (45,5%) expliquen que ocasionalment tracten l'educació emocional en alguna entrevista o reunió individual. 41 professors (36,6%) no ho tenen previst, 14 (12,5%) fa alguna reunió de pares per tractar el tema i 2 professors (1,8) pensa que aquest espai correspon més al psicopedagog. Després han afegit (1 professor per cada comentari: 0,9%) que "intenta introduir alguna però al no ser la tutora és més complicat ja que les programacions són tancades", "a la reunió de pares de principi de curs es diuen 4 pinzellades", "sóc especialista i no parlo

directament amb els pares” i per últim, “en totes les reunions de pares apareix més o menys reflectida l’educació emocional”. Per tant, podem analitzar que es tracten sobretot de forma ocasional en entrevistes o reunions individuals o no es preveu.

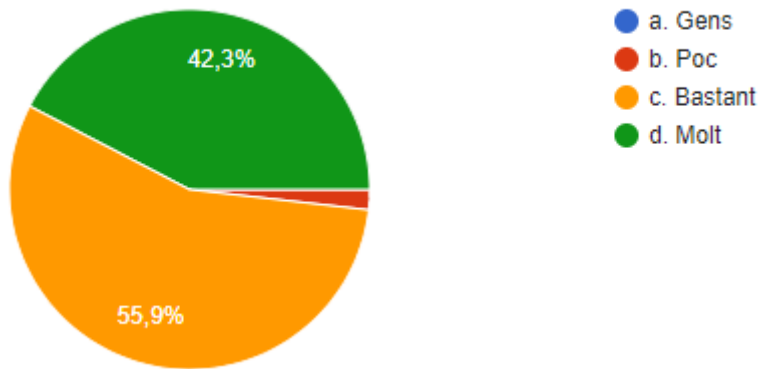
Formació que posseeix el claustre en relació a l’educació emocional

A partir de la gràfica podem veure que 55 professors (49,1%) han rebut formacions de centre, 52 professors (46,4%) han llegit, han fet cursos presencials o online, 19 professors (17%) no han rebut cap formació i 6 professors (5,4%) han fet postgraus i màsters. Després han afegit (1 professor per comentari: 0,9%) coaching, col·laboració en un doctorat es treballen habilitats socials i emocionals amb infants de 4-6 anys, una enfocada amb adolescents, una formació d’estiu per La universitat de Lleida, cursos oberts pel ministeri, consells de psicòlegs i psicopedagogs, seguiment amb teràpia, curs d’estiu de formació permanent del professorat, ioga per nens i ioga per adults, moments molt emocionals i kinesiologia emocional. Per tant, a nivell general les formacions han sigut de centre o a partir de lectures, cursos presencials o online.

Interès del claustre en formacions sobre temes d’educació emocional

A partir de la gràfica podem observar que 62 professors (55,9%) els hi agradaria bastant formar-se en temes d'educació emocional, 47 professors (42,3%) els hi agradaria molt i 2 professors (1,8%) els hi agradaria poc. Per tant, podem veure que hi ha un gran interès per part del claustre en formacions sobre educació emocional.

3. CONCLUSIONS

Com hem pogut veure al llarg de tot el treball, l'educació emocional és bàsica i importantíssima pel desenvolupament integral de les persones. A partir d'aquesta investigació es poden ressaltar algunes conclusions sobre la realitat del Sistema Educatiu andorrà.

La Llei d'ordenament del sistema educatiu andorrà ens permet veure si les bases de l'educació maternal, primera i segona ensenyança, contempnen l'educació emocional.

Podem apreciar que les finalitats del sistema educatiu es tenen en compte algunes competències emocionals. Es busca desenvolupar l'autonomia i adaptabilitat de l'infant en el món que l'envolta i el desenvolupament de l'esperit crític (autonomia emocional) com també potenciar la participació, la integració, la comunicació, la formació per a la pau, el desenvolupament de principis democràtics, la solidaritat i la cooperació (competències socials).

En l'educació maternal té com a objectiu el desenvolupen competències emocionals, ja que busca desenvolupar el reconeixement del propis cos (autoconeixement i autoconsciència), el desenvolupament d'una seguretat, d'una autonomia i d'una bona autoestima (autonomia emocional), i el desenvolupament de la llengua com a mitjà de comunicació amb els altres (competència social).

En la primera ensenyança, també es tenen en compte el desenvolupament de les competències emocionals, ja que busca el desenvolupament d'actituds de respecte per a la convivència i la identitat (competència social), i la maduració i reconeixement de les pròpies capacitats i limitacions físiques (autonomia i l'autoconsciència).

En la segona ensenyança també es tenen en compte algunes competències emocionals, com és analitzar críticament fets socials (autonomia emocional), la relació amb altres persones i la participació en relacions de grup compromentent-se de manera responsable a decisions col·lectives (la competència social), el reconeixement i la valoració de les pròpies capacitats i habilitats intel·lectuals, corporals i socials (l'autoconeixement i l'autoconsciència) i la identificació de les pròpies inquietuds i la planificació de les actuacions encaminades a autoorientar-se en el futur personal i professional (la competència per a la vida i el benestar).

En el decret d'ordenament de l'educació bàsica obligatòria del sistema educatiu andorrà que s'aplica actualment a 3r cicle de primera ensenyança i primer cicle de segona ensenyança (PERMSEA) també podem trobar les competències emocionals.

En el Decret es parla de l'educació inclusiva que té com a objectiu el desenvolupament integral de l'infant, on es destaca l'autoestima (competència d'autonomia emocional) i la participació social (competència social). L'educació bàsica obligatòria també busca potenciar el coneixement de diverses llengües i cultures per a permetre el desenvolupament social i professional, com també per a comunicar-se i fonamentar el respecte (competència social).

El PERMSEA canvia els objectius per competències transversals i en totes elles podem trobar competències emocionals. La competència comunicativa i plurilingüe ajuda al desenvolupament de la competència social ja que l'alumne ha d'expressar i interpretar pensaments, sentiments, gets i opinions a nivell plurilingüe, desenvolupant major tolerància, respecte i valorització de les diferències. També ajuda al desenvolupament de la consciència emocional ja que per interpretar i expressar, s'ha de prendre consciència de les pròpies emocions i les dels altres.

La competència matemàtica, científica i tecnològica ajuda al desenvolupament de l'autonomia emocional ja que l'alumne ha de qüestionar-se la realitat, analitzar-la críticament i responsabilitzar-se, com també desenvolupar la resiliència a partir de l'acceptació de l'error com a font de coneixement i l'autoestima davant de les dificultats. També ajuda al desenvolupament de la competència per a la vida i el benestar ja que aquest anàlisi li permetrà poder prendre decisions personals i socials.

La competència digital ajuda al desenvolupament de la competència social ja que l'alumne ha d'intercanviar informació, comunicar-se i participar en xarxes de col·laboració via Internet. També ajuda al desenvolupament de l'autonomia emocional ja que l'alumne ha de tenir una actitud crítica i reflexiva amb la informació i ser responsable.

La competència cultural i artística ajuda al desenvolupament de les emocions estètiques (emocionar-se davant l'art o la bellesa) com també al desenvolupament de les competències emocionals. En aquest cas, ajuda al desenvolupament de la consciència emocional, és a dir, a comprendre els propis sentiments i els dels altres per mitjà de l'art. A partir de l'art es pot desenvolupar la regulació emocional (plasmar tot el que sentim), l'autonomia emocional ja que busca reforçar la identitat individual, l'autoestima i l'anàlisi cultural amb l'objectiu de crear un sentiment de pertinença, com també les competències per a la vida i el benestar, ja que implica desenvolupar un sentiment de pertinença, el respecte als valor multiculturals,...

La competència d'aprendre a aprendre ajuda al desenvolupament de una sèrie de competències emocionals. Busca l'autoconeixement i l'autoconsciència, és a dir, esdevenir conscient dels propis coneixements, del que es vol aprendre i de com ho aprenc ajudant a la gestió del propi procés d'aprenentatge, com també esdevenir conscient de les pròpies capacitats intel·lectuals, emocionals i físiques. També ajuda al desenvolupament de l'autonomia emocional ja que busca afermar la pròpia identitat personal, social o cultural, automotivar-se i guanyar confiança en si mateix, saber encaixar els errors, aprendre'n i fer front l'adversitat per sortir-ne amb fortalesa, com també assolir cada cop més eficàcia i autonomia els processos d'aprenentatge i desenvolupar de l'esperit crític. També busca desenvolupar l'autoregulació emocional ja que l'alumne haurà de gestionar les emocions al llarg de l'aprenentatge, fer front a les dificultats de forma positiva i autogenerar-se emocions positives. I per últim, ajuda al desenvolupament de la competència per a la vida i el benestar ja que es busca que la persona aprengui a organitzar-se, dirigir i avaluar el seu propi procés d'aprenentatge, a fixar-se objectius assolibles, a identificar la manera més òptima per aconseguir-los, a

saber demanar suport quan es necessari i a prendre decisions de manera racional i crítica.

I per últim, la competència d'autonomia personal i emprenedoria té com a objectiu que l'alumne sigui capaç d'adaptar-se als canvis del context global i emprendre projectes personals i professionals. Per al seu desenvolupament, també serà necessari el desenvolupament de competències emocionals com és la consciència sobre les pròpies potencialitats i emocions que li sorgeixen. El desenvolupament de l'autoregulació emocional per ser perseverant en els propis objectius a pesar de les dificultats i poder-los afrontar de forma eficaç. El desenvolupament de l'autonomia emocional, ja que l'alumne ha de construir la seva identitat personal per saber què és el que vol i per a què lluitar, on necessitarà desenvolupar una bona autoestima i autoconfiança, una actitud positiva davant la vida, una automotivació i resiliència per afrontar els reptes, una responsabilitat davant dels propis actes i en la presa de decisions i un desenvolupament de l'esperit crític. I per últim, el desenvolupament de les competències per a la vida i el benestar ja que segons la seva personalitat haurà de prendre decisions en les diferents situacions que se li presentin, fixar-se objectius adaptatius, saber buscar ajuda i recursos,.. Per tant, com podem observar, totes les competències ajuden al desenvolupament de competències intrapersonals i interpersonals.

A partir de les entrevistes i els qüestionaris als centres hem pogut analitzar quina visió tenen els centres en relació a l'educació emocional, quina formació i interès tenen, quines necessitats té la comunitat educativa, quins projectes/activitats estan duen a terme en relació a l'educació emocional, quines competències emocionals s'estan desenvolupant i si l'educació emocional està contemplada en el disseny curricular.

Les escoles del sistema educatiu andorrà creuen que les competències emocionals són bàsiques i importantíssimes pel desenvolupament de les persones, a nivell personal, educatiu.. el professorat ho ha valorat amb un 9. També pensen que s'han d'educar a l'escola i que aquestes tenen relació amb els aprenentatges, encara també creuen que es necessari que s'ensenyin a casa. Pensen que l'educació emocional ha de formar part del currículum i ha d'estar en tots els espais i expliquen que l'Escola Andorrana sempre ha tingut en compte aquests aspectes i ha sigut promotora de l'educació emocional. El claustre valora amb una mitjana de 6,87 l'educació emocional a l'Escola Andorrana. Per tant, sí que es valora amb molta intensitat que s'han d'educar a l'escola però potser manca aprofundir més en l'Escola Andorrana per apropar el que es desitja (9%) amb el que es fa (6,87%).

Les escoles han identificat necessitats d'educació emocional en els seus alumnes, i podem observar que hi ha molta diversitat. Per conèixer les necessitats del grup classe algunes escoles ja estan començant aplicar els mapes de diversitat (PERMSEA). Aquests mapes aporten una representació de cada alumne sobre aspectes personals, de relació, estils d'aprenentatge, intel·ligències múltiples, autoestima.. i de grup (treball cooperatiu) i en funció dels resultats es planifica el PAT més específic d'aula. A final de curs es tornen a passar per veure quina evolució ha fet el grup. Aquests mapes es poden utilitzar a l'hora de fer grups com també a l'hora de modificar alguna programació. Per

tant, són útils per conèixer al grup, planificar activitats adequades a ells,.. L'escola J enlloc de fer mapes de diversitat passa els qüestionaris de "clima d'aula" on valoren la cohesió de grup, l'empatia, els conflictes.. a nivell individual i de grup, i a partir d'aquí fan la programació.

La iniciativa a l'hora de realitzar programes d'educació emocional pot venir dels tutors o mestres, de la direcció, de les reunions de didàctica, de la comissió pedagògica, de ministeri.. Les iniciatives han sorgit a partir de les necessitats de centre, de la necessitat de tenir més formació i eines per tal de tenir-ho més sistematitzat i poder donar resposta a les necessitats dels alumnes, de la necessitat del claustre com a referent...

A maternal i primera ensenyança es desenvolupa l'educació emocional i les diferents competències des de diversos llocs. A maternal es treballa per projectes, a primer i segon cicle de primària per objectius i a tercer cicle per competències (PERMSEA). A maternal A es treballa el programa d'habilitats per la vida lligades a centres d'interès on es treballa l'autoconfiança, l'autoconeixement, l'autoconsciència emocional, la seguretat, l'autonomia, l'autoestima,.. A maternal B s'està implementant el projecte competències ètiques de la Sandra Navarro que té com a objectiu el desenvolupament neuropsicològic d'habilitats cognitives (comprensió crítica, raonament, creativitat.., emocionals (autoconeixement, autoregulació,..) i socials (habilitats socials, seguiment i respecte de les normes,..) facilitadores de la competència ètica. Aquests projectes busquen desenvolupar una sèrie de valors que ajuden al desenvolupament de les competències emocionals. Per exemple, en la regulació emocional trobem la paciència, la constància, l'alegria,.. en l'autonomia emocional trobem la responsabilitat i en la competència social trobem el respecte, l'escolta, la sinceritat, el diàleg, la tolerància, la cooperació, la generositat, la justícia,.. també es realitza el protagonista de la setmana on se li dóna un reconeixement a un alumne i tot gira al seu voltant. La metodologia que s'utilitza és vivencial (dinàmiques, contes, teatre,..) i el modelatge. Per tant, a maternal sí que es desenvolupen programes que tenen en compte les competències emocionals.

A primera ensenyança, les competències emocionals es treballen sobretot a tutoria, on se li dedica una hora setmanal. Segons les necessitats que sorgeixen en el grup classe es programa el PAT. Encara així no hi ha un programa d'educació emocional com a tal. Es poden fer activitats de cohesió grupal, d'empatia, d'assetjament,.. amb una metodologia vivencial (dinàmiques, role playings, debats, curtmétratges,..). També es fan assemblees per a solucionar conflictes, prendre decisions,.. i aquestes poden ajudar al desenvolupament de les competències emocionals, com són la consciència emocional (consciència de les pròpies emocions i les dels altres), la regulació (canviar conductes i comportaments) i les competències socials (respecte, assertivitat, resolució de conflictes,..). Encara així l'escola H creu que s'hauria de combinar l'assemblea amb activitats d'educació emocional i l'escola I pensa que seria necessari una franja horària on es treballés més de forma explícita i específica continguts d'educació emocional. L'escola J fa 6 anys van engegar un projecte d'emocions a l'espai de tutoria amb la necessitat d'afavorir la convivència i la cohesió de grup per tal de que els alumnes poguessin aprendre i relacionar-se bé. En aquest projecte tracten les habilitats personals

i socials com són l'empatia, la comunicació, la presa de decisions, la resolució de conflictes, la identificació d'emocions.. I l'escola H fan "els meus amics al meu jardí" on treballen les emocions a partir d'històries, personatges,.. Primer i segon cicle, treballen el projecte d'habilitats per la vida, on treballen una sèrie de competències emocionals com l'autonomia emocional (actitud positiva i optimista) i a tercer cicle al entrar en el nou pla del PERMSEA ja no ho fan. Maternal i primer cicle (escola D, H i G) també fan ambients pedagògics on tres tardes es creen contextos d'aprenentatge al voltant d'una temàtica on els alumnes són lliures d'escollir i dirigir el propi procés d'aprenentatge. Els ambients pedagògics ajuden al desenvolupament de les competències emocionals, com l'autonomia emocional (autoestima, automotivació, responsabilitat i autoeficàcia), les competències socials (relacionar-se amb els altres, compartir, respectar, resoldre conflictes..) i les competències per a la vida i el benestar (prendre decisions, fixar-se objectius, saber buscar ajuda i recursos quan ho necessita,..).

A tercer cicle, amb el PERMSEA les competències emocionals es treballen a partir de les competències transversals com també a partir del treball cooperatiu. El treball cooperatiu ajuda al desenvolupament de les competències emocionals com la regulació emocional ja que han de gestionar les pròpies emocions, l'autonomia emocional ja que han de responsabilitzar-se i motivar-se, les competències socials ja que han de resoldre conflictes i situacions, han d'establir relacions socials, han de compartir i crear conjuntament, han d'entendre i acceptar el punt de vista dels altres, han d'acceptar la diferència i respectar-la, han de ser assertius, han de fer consciència de grup ja que cadascú té una responsabilitat i han de veure que poden fer per ajudar-se, desenvolupant comportaments pro-socials i de cooperació. També ajuda a desenvolupar l'autoconsciència ja que l'hora de fer les avaluacions de cada UTE els alumnes han de reflexionar sobre què és el que han après, com han estat dins del grup, com s'han sentit, que poden millorar, quins són els seus punts febles.. per tal de poder-ho millorar. I per últim, ajuda al desenvolupament de les competències per a la vida i el benestar ja que han de fixar-se objectius adaptatius, prendre decisions, buscar ajuda i recursos quan es necessari.. El PERMSEA també té com a objectiu que la majoria de programacions es tinguin en compte la majoria d'intel·ligències múltiples. Aquest fet afavorirà l'aprenentatge de tots els alumnes i augmentarà la seva autonomia emocional. El PERMSEA però deixa de banda les assemblees.

Quan venen nens d'altres sistemes educatius, situacions familiars complicades,.. l'objectiu prioritari és el benestar emocional del nen ja que sinó no podrà aprendre. Els nens que tenen dificultats de conducta es treballa la identificació d'emocions a partir de la tutoria individualitzada i seguiments. L'escola J ha creat també un servei de mediació per resoldre conflictes entre iguals amb l'ajuda d'un adult. Aquest servei pot ajudar a desenvolupar la consciència emocional, la regulació i les competències socials. També fan art teràpia un cop al trimestre a l'hora del mig dia amb alumnes que tenen dificultats d'adaptació al context escolar i que els hi costa comunicar-se bé per altres vies.

Segons el tipus de competència es treballa més o menys. A nivell general, la consciència emocional es treballa però en alguns cicles més que en altres, sobretot a maternal i/o

primer cycle de forma més explícita. La regulació emocional expliquen que es treballa molt quan sorgeixen conflictes. L'autonomia emocional, si que es treballa acceptar-se a un mateix, tenir una bona autoestima i responsabilitzar-se, segons l'escola si que es treballa l'actitud positiva i optimista i l'autoeficàcia, però no es treballa tant l'automotivació ni la resiliència de forma específica. Les competències per a la vida i el benestar, es treballen des de diversos llocs, per exemple, fixar-se objectius adaptatius es fa des del treball cooperatiu, i identificar la necessitat d'ajuda es treballa de forma transversal, amb el treball autònom o amb infants que tenen dificultats. En canvi, prendre decisions adequades es treballa en funció de l'escola. Les competències socials com dominar les habilitats bàsiques, respectar, comunicar-se,.. es treballa molt a partir d'assemblees, del modelatge, del treball cooperatiu,.. Per tant, algunes competències emocionals es treballen de forma més implícita i altres de forma més explícita, unes estan contemplades en activitats més organitzades com la tutoria, l'assemblea, entrevistes individuals, PERMSEA,.. i altres es tracten a partir dels conflictes o necessitats que es van generant en el dia a dia. Per tant, podem dir que a primària també es desenvolupen competències emocionals en els infants. En general no hi ha un programa d'educació emocional com a tal però si que es desenvolupen quan hi ha necessitats a nivell de grup o dins del PERMSEA a partir de les transversals i del treball cooperatiu.

A segona ensenyança es desenvolupen les competències emocionals des de diversos llocs. Es treballen en les competències transversals del PERMSEA (1r cycle) ja comentades anteriorment, en grups cooperatius i en el PAT. Una UTE del PERMSEA ha agafat referència i font de documentació el Dr. Bisquerra. Els tres centres tenen el mateix PAT, encara que pot variar segons les necessitats del grup classe i es treballa l'educació emocional des de l'orientació personal. A primer cycle es tracta la identificació d'emocions, que formaria part de l'autoconsciència emocional i a segon cycle la gestió que implicaria l'autoregulació emocional. Encara així les escoles pensen que ara tenen menys temps amb el PERMSEA (només una hora setmanal) i no ho estan treballant tant. Amb alumnes que tenen dificultats ho treballen més. Els de segon cycle encara no han entrat en el nou pla del PERMSEA, per tant, no treballen en grups cooperatius ni a partir de competències però tenen el projecte integrador. Aquest projecte estimula l'autoconeixement ja que han de triar un tema del seu interès, estimula les competències per a la vida i el benestar ja que han de saber-se planificar, prendre decisions i identificar la necessitat d'ajuda i accedir als recursos més apropiats, estimula l'autonomia emocional ja que han de motivar-se, responsabilitzar-se i tenir una actitud positiva, com també les competències socials ja que han d'exposar i rebre suport dels seus companys. L'escola A té el servei de mediació entre alumnes, i entre professors i alumnes com també "entre companys" on els de 4rt que posseeixen habilitats emocionals i socials tutoritzen als de primer que tenen aquesta mancança. Amb aquests serveis poden fer que els alumnes puguin desenvolupar una consciència emocional sobre les pròpies emocions i les dels altres, una autoregulació emocional i competències socials com el respecte, l'assertivitat, la comunicació, la prevenció i solució de conflictes, la capacitat de gestionar situacions emocionals com també comportaments prosocials i

de cooperació. Una competència que les escoles consideren que no treballen per si sola és la resiliència. Les escoles consideren que treballen totes les competències però algunes no tant exhaustivament, sistemàticament o profundament. Per tant, podem dir que les competències emocionals es tenen en compte en el disseny curricular i d'una manera més implícita, i en el PAT segons les necessitats, de forma més explícita.

El claustre, a nivell general, pensa que els programes d'educació emocional s'imparteixen en moments puntuals de forma programada (en espais de tutoria o assignatures concretes: 67,6%), de forma ocasional (56,8%), en el PAT (47,75%) i en el currículum de forma transversal (37,8%). Alguns si que realitzen alguna activitat o programa d'educació emocional en la seva aula (68,3%) com són la identificació i el reconeixement d'emocions, l'autoconeixement, estratègies d'autocontrol i d'autogestió, resolució de conflictes, l'autoestima, la pertinença a un grup i la cohesió, la interrelació i el coneixement mutu, l'empatia, l'assertivitat, l'ajuda entre iguals, la presa de decisions en relació aspectes com el tabac i l'alcohol, la felicitat i el respecte. Aquestes competències les treballen a partir del PERMSEA, del treball cooperatiu, de tutories individualitzades, d'assemblees, en petit o en gran grup, quan sorgeixen conflictes, en el programa d'habilitats per la vida, en activitats de rotllana (maternal), amb l'expressió corporal (1r cicle), etc.

Les escoles han detectat necessitats d'educació emocional en el claustre. Les formacions que estan rebent actualment són sobre el PERMSEA i també tenen 12 hores d'elecció en formació. El claustre ha rebut formacions de centre (49%), com també formacions del Dr. Bisquerra, de disciplina positiva, de cooperar, aprendre, aprendre a cooperar, del projecte de la Sandra Navarro (maternal).. i alguns s'han autoformat (46%) a partir de lectures, cursos presencials o online (46,4%). A nivell general, hi ha un gran interès per part del claustre en formacions sobre temes relacionats amb l'educació emocional. Els temes emocionals entre el claustre no es tracten en un espai formalitzat però si que pensen que seria interessant tenir-lo.

Les escoles també han detectat necessitats d'educació emocional en les famílies, en algunes més que en altres. No es realitzen programes d'educació emocional com a tal però si que es realitzen algunes xarrades o formacions des de l'AMPA, la PAEA (Associació de pares de l'escola andorrana) o des de l'escola de pares. Consideren que "una escola de pares" costa molt per varies raons, ja sigui perquè no a tots els hi interessa, o creuen necessari o poden venir (per exemple, per motius la feina). També es pensa que Andorra es difícil la conciliació família – treball. Algunes escoles creuen que les famílies que més interessades haurien d'estar són les que no assisteixen o estan més deslligades. També es qüestionen si realment es la seva competència i responsabilitat fer-ho. En les reunions de pares es on s'incideixen més ja que se'ls hi pot comentar coses delicadament, des del respecte, la recomanació, les evidències del nen.. se'ls hi pot recomanar mitjans o ajuts,.. i si la situació es molt complicada si que els deriven externament per fer un treball en xarxa. En general es pot dir que el treball no es fa tant en les famílies sinó en els nens.

A partir de tot aquest anàlisi i conclusions, es ressaltaran algunes propostes. Seria interessant poder treballar l'educació emocional en l'àmbit familiar ja que el desenvolupament de les competències emocionals dels infants dependrà en gran mesura dels models de comportament dels pares, del seu modelatge i les seves relacions. Aquest desenvolupament també afectarà al rendiment acadèmic de l'alumne, ja que un infant emocionalment intel·ligent serà capaç d'aprendre millor, concentrar-se, estar tranquil i satisfet. Per tant, la realització de cursos, tallers i reunions de recolzament emocional poden ser una oportunitat per a les famílies per a invertir hàbits emocionals negatius heretats i millorar les seves competències al costat dels seus fills.

També seria interessant aprofitar l'interès que té l'equip docent en realitzar més formació d'educació emocional. El professor és un model de referència pels alumnes i ensenya el que és i el que sent contínuament, i té un efecte directe en el desenvolupament de les competències emocionals en els infants. Per tant, seria interessant que es potencies l'autoconsciència i formació, que podria anar encaminada per (Vaello, 2011, p.5):

- Les relacions intrapersonals: Són les que afecten a l'individu i a la relació que manté amb ell mateix. S'inclou l'autoconeixement (capacitat per a reflexionar sobre les pròpies emocions i estats d'ànim), l'autocontrol (capacitat de inhibir respostes, pensaments o emocions impulsives que permetrà afrontar de forma adequada els esdeveniments i situacions, de vegades crítiques, de la tasca educativa), l'autoestima (conjunt de judicis de valor sobre si mateixos), l'automotivació (capacitat de emprendre noves metes per pròpia iniciativa i alliberar les energies suficients per aconseguir-ho), l'estil atribucional (forma en la que explica els propis èxits i fracassos) i la resiliència (capacitat per a superar adversitats, sortint enfortit de les mateixes)
- Les relacions intrepersonal: Són les relacions que mantenim amb els altres. S'inclou l'assertivitat (capacitat de defensar els propis drets sense vulnerar els dels altres, i considerar els drets dels altres sense renunciar als propis), la comunicació, l'empatia (capacitat de connectar afectivament amb els altres, posar-se en el seu lloc i comprendre'ls), la gestió de conflictes (capacitat d'afrontar problemes de forma saludable, creativa i pacífica), la influència o poder (capacitat d'aconseguir canvis en conductes, pensaments o emocions d'altres persones amb les nostres intervencions), la negociació (capacitat d'arribar acords i encaixar objectius aparentment incompatibles mitjançant la flexibilització de postures i la modificació d'actituds).
- Les relacions curriculars: Són les que es relacionen amb el currículum, les matèries que s'imparteixen i les tasques que es desenvolupen.

En qualsevol dels tres àmbits poden aparèixer conflictes a gestionar pel personal docent. La fortalesa emocional serà la que li permeti afrontar situacions i tasques difícils. També seria interessant que el professorat tingués un espai de recolzament emocional i d'intercanviar experiències ja que aquest fet augmentaria el benestar personal i professional i s'aprofitaria el poder valuós de l'organització en el seu conjunt.

També seria interessant poder avaluar l'efecte dels programes en el desenvolupament de les competències emocionals en l'alumnat, ja que aquest treball només s'ha dedicat a expressar l'opinió de les escoles i investigar el que contempla la llei.

Per concloure dir que l'Escola Andorrana està prenent bona direcció en quan al desenvolupament de les competències emocionals ja que implícitament o explícitament s'estan tenint en compte en tots els cursos.

4. BIBLIOGRAFIA

- Álvarez González, M., i Álvarez Justel, J. (2015). Organización y planificación de la educación emocional: Programas de educación emocional. *GROP*, Universidad de Barcelona
- Apunts de classe, Universitat de Barcelona.
- Bisquerra, R. (2009). Psicopedagogía de las emociones. Madrid, España. Editorial síntesis.
- Bisquerra R,. (sense data) Orientación psicopedagògica y educación emocional en la educación formal y no formal. Universidad de Barcelona. Disponible en: <http://rabida.uhu.es/dspace/bitstream/handle/10272/3448/b15760364.pdf?sequence=1>
- Bisquerra, R (s,d). El model de Goleman. [online] Rafaelbisquerra.com. Disponible en: <http://www.rafaelbisquerra.com/ca/intelligencia-emocional/model-de-goleman.html> [Consulta: 16 de febrer 2017]
- Bisquerra, R (s,d). Concepte de l'educació emocional. [online] Rafaelbisquerra.com. Disponible en: <http://www.rafaelbisquerra.com/ca/educacio-emocional/concepte-educacio-emocional.html> [Consulta: 20 de febrer 2017]
- Bisquerra, R. (s,d). La intel·ligència emocional segons Salovey i Mayer. [online] Rafaelbisquerra.com. Disponible en: <http://www.rafaelbisquerra.com/ca/intelligencia-emocional/intelligencia-emocional-segons-salovey-mayer.htm> [Consulta: 16 de febrer 2017]
- Bisquerra, R (s,d). Objectius de l'educació emocional [online] Rafaelbisquerra.com. Disponible en: <http://www.rafaelbisquerra.com/ca/educacio-emocional/objectius-educacio-emocional.html> [Consulta: 3 de març 2017]
- Campillo J, (sense data). La importancia de la educación emocional en las aulas. Disponible en: <http://www.juntadeandalucia.es/educacion/webportal/abaco-portlet/content/ab2f1d46-cd27-47f8-b849-e928a701df05>
- Corbera, E (sense data). Neurodidáctica: Para aprender es necesario emocionarse. [online] enriccorberainstitute.com. Disponible en: <https://www.enriccorberainstitute.com/blog/neurodidactica-para-aprender-es-necesario-emocionarse> [Consulta: 24 de març 2017]
- Decret del 25-2-2015 d'ordenament de l'educació bàsica obligatòria del sistema educatiu andorrà. Butlletí Oficial del Principat d'Andorra. Andorra, 4 març de 2015. Disponible en: <https://www.bopa.ad/bopa/027017/Pagines/ga27017062.aspx>
- De Andrés Vilorio, C. (2005). La educación emocional en edades tempranas y el interés de su aplicación en la escuela. Programas de educación emocional, un nuevo reto en la formación de profesores. *IOS – Tendencias Pedagógicas*, 10, 109-118. Universidad Autónoma de Madrid. Disponible en: <file:///C:/Users/User/Downloads/Dialnet-LaEducacionEmocionalEnEdadesTempranasYElInteresDeS-1407971.pdf>

- Fernández-Berocal, P., i Extremera, N (sense data) La importancia de desarrollar la inteligencia emocional en el profesorado. *Revista Iberoamericana de Educación* (1681-5653), p. 1-10. Disponible en:
<file:///C:/Users/User/Downloads/759Extremera.PDF>
- Fernandez-Berocal, P., i Extremera, N. (2003). La inteligencia emocional en el contexto educativo: Hallazgos científicos de sus efectos en el aula. *Revista de educación*, núm. 332, p. 97-116. Disponible en:
https://www.researchgate.net/profile/Pablo_Fernandez-Berocal/publication/39207918_La_inteligencia_emocional_en_el_contexto_educativo_Hallazgos_cientificos_de_sus_efectos_en_el_aula/links/0912f50a3e6ffc966e000000.pdf
- Fernández Núñez, L. (2007). ¿Cómo se elabora un cuestionario?. *Butlletí La Recerca* (1886-1946), p.1-9. Disponible en:
<http://www.ub.edu/ice/recerca/pdf/ficha8-cast.pdf>
- Llei d'ordenament del sistema educatiu andorrà de 9/6/94. Butlletí Oficial del Principat d'Andorra, 48, any 6. Andorra, 13 de juliol de 1994. Disponible en:
<https://www.bopa.ad/bopa/006048/Pagines/3B9A.aspx>
- Pérez Escoda, N. (2016). Cuestionario del Grop para la evaluación de la competencia emocional. Reflexiones, experiencias profesionales e investigacions, pp.690-705. Disponible en:
http://www.academia.edu/22521926/P%C3%A9rez-Escoda_N._2016_Cuestionarios_del_GROP_para_la_evaluaci%C3%B3n_de_la_competencia_emocional_CDE_.En_Soler_J.L._Aparicio_L._Díaz_O._Escolano_E._Rodríguez_M.A_INTELIGENCIA_EMOCIONAL_Y_BIENESTAR_II_Reflexiones_experiencias_profesionales_e_investigaciones._pp.690-705
- Sánchez Santamaria, J. (2010). La competencia emocional en la escuela: una propuesta de organización dimensional y criterial. *Revista de la facultad de educación de Albacete*, 25, pp.79-96. Disponible en:
[file:///C:/Users/User/Downloads/Dialnet-LaCompetenciaEmocionalEnLaEscuela-3736521%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/Dialnet-LaCompetenciaEmocionalEnLaEscuela-3736521%20(2).pdf)
- Torres Menárguez, A. (2016). El cerebro necessita emocionarse para aprender. El país, Madrid. Disponible en:
http://economia.elpais.com/economia/2016/07/17/actualidad/1468776267_359871.html
- Vaello Orts, J. (2011). El profesorado socio-emocionalmente competente. Graó. Disponible en:
<https://lnx.educacionmalaga.es/wp-content/blogs.dir/12/files/2011/12/Profesorado-socio-emocionalmente-competente.pdf?file=2011/12/Profesorado-socio-emocionalmente-competente.pdf>
- Vivas García, M. (2003). La educación emocional: conceptos fundamentales. *Revista universitària de investigació vol (4), 2*. Disponible en:
<http://www.redalyc.org/pdf/410/41040202.pdf>

5. ANNEXOS

5.1. QÜESTIONARIS

El meu gènere es veu més representat per: *

Elige ▼

Edat *

Tu respuesta

Anys d'experiència com a docent *

Tu respuesta

Escola on treballes *

Elige ▼

1. Valora el grau en què les competències emocionals són importants per a les persones *

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Gens	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Molt

2. Valora el grau en que consideres què les competències emocionals s'han d'educar a l'escola *

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Gens	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Molt

3. Valora el grau en que consideres què les competències emocionals es treballen a l'Escola Andorrana? *

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Gens	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Molt

4. En cas afirmatiu: a on es desenvolupen programes/continguts d'educació emocional? (Marca les opcions necessàries)

- a. S'imparteixen de forma més ocasional (per exemple, quan sorgeixen conflictes)
- b. En alguns moments puntuals de forma programada (s'aprofiten espais de tutoria o d'assignatures concretes)
- c. Al pla d'acció tutorial
- e. En tot el currículum de forma transversal
- Otro: _____

5. Realitzes personalment alguna activitat o programa d'educació emocional amb els teus alumnes? *

- Sí
- No

6. En cas afirmatiu, descriu-ho breument?

Tu respuesta

7. En la teva opinió fins a quin punt a l'Escola Andorrana es desenvolupen les següents competències *

	Gens	Poc	Bastant	Molt
Consciència de les pròpies emocions i a saber-les anomenar.	☐	☐	☐	☐
Gestionar les emocions adequadament (regular la impulsivitat, tolerar la frustració, ...)	☐	☐	☐	☐
Afrontar les emocions negatives a partir de l'autoregulació	☐	☐	☐	☐
Autogenerar-se emocions positives	☐	☐	☐	☐
Acceptar-se a un mateix i tenir bona autoestima	☐	☐	☐	☐
Actitud positiva i optimista	☐	☐	☐	☐
Responsabilitzar-se en la presa de decisions, en les actituds i comportaments	☐	☐	☐	☐
Creença en les seves pròpies capacitats per a fer front a les diverses situacions	☐	☐	☐	☐
Automotivar-se	☐	☐	☐	☐

Resiliència per l'afrontament de situacions adverses	☐	☐	☐	☐
Capacitat de fixar objectius adaptatius i realistes	☐	☐	☐	☐
Saber prendre decisions adequades	☐	☐	☐	☐
Identificar la necessitat d'ajuda i/o recolzament i saber accedir als recursos més apropiats	☐	☐	☐	☐
Dominar les habilitats socials bàsiques (escoltar, saludar, disculpar-se, ...)	☐	☐	☐	☐
Respectar als altres, apreciament les diferències individuals i grupals	☐	☐	☐	☐
Practicar la comunicació i l'escolta activa	☐	☐	☐	☐
Practicar la comunicació expressiva (saber iniciar i mantenir conversacions, expressar pensaments...)	☐	☐	☐	☐
Compartir emocions i sentiments	☐	☐	☐	☐
Comportaments prosocials i de cooperació	☐	☐	☐	☐
Assertivitat (expressar els propis drets i opinions, dir no i mantenir-ho, ...)	☐	☐	☐	☐
Empatia	☐	☐	☐	☐
Resolució de conflictes	☐	☐	☐	☐
Capacitat d'influir en les emocions dels altres	☐	☐	☐	☐
Estimular una ciutadania activa, cívica, responsable, crítica i compromesa	☐	☐	☐	☐

8. Realitzes alguna activitat i/o xarrada amb les famílies en relació a l'educació emocional? *

- a. No, no ho tinc previst
- b. Ocasionalment en alguna entrevista o reunió individual es parlen de temes emocionals
- c. Faig alguna reunió de pares on tracto el tema
- d. Aquest espai correspon més al psicopedagog
- Otro: _____

9. Quina formació posseeixes en relació a l'educació emocional? (Marca les opcions necessàries) *

- a. No he rebut cap formació
- b. Lectures, cursos presencials o online
- c. Formacions en el centre
- d. Postgraus o màsters
- Otro: _____

10. T'agradaria poder formar-te en temes relacionats amb l'educació emocional? *

- a. Gens
- b. Poc
- c. Bastant
- d. Molt

5.2. ENTREVISTES

ESCOLA	A
Creieu que les competències emocionals són importants per a les persones? Per què?	Actualment s'està treballant molt l'educació emocional i molt lligat a les intel·ligències múltiples i considerem que són molt importants treballar-les.
Creieu que es poden educar a l'escola?	Considerem que molta part ve de casa però a l'escola les continuem fomentant. És com un sistema, no anem sols l'escola, sinó no arribem. Si la família no acompanya és més difícil.
Heu identificat necessitats d'educació emocional en els vostres alumnes? Quines?	Cada dia identifiquem moltes. A nivell de PAT (pla d'acció tutorial) a primer i segon identifiquem quines són aquestes situacions emocionals. A partir d'activitats el nen ha d'identificar en quin moment es troba emocionalment i a tercer i quart es donen estratègies perquè ells puguin gestionar les seves emocions. Els continguts són els mateixos però es van aprofundint.
Es desenvolupen programes d'educació emocional en els alumnes? Quins tipus de programes? A on es desenvolupen aquests programes? Quantes hores es fan d'educació emocional a la setmana?	<p>S'estan treballant dins del currículum, tant la part intrapersonal com interpersonal quan fem grups cooperatius, exposicions... i aquí es treballa molt la part emocional i la gestió. Tenim unes competències específiques que són les competències d'àrea i després unes competències transversals en les quals hi ha la part intrapersonal i interpersonal. Els continguts/recursos que es treballen en totes les àrees són necessàries per gestionar les emocions, per gestionar conflictes.. no ho tenim com a contingut perquè es treballa dintre de les activitats que fa el professor.</p> <p>La part del que avaluem i ensenyem és general en totes les escoles. Hi pot haver-hi que a tutoria a qui es faci una cosa i en una altra escola es facin unes altres activitats.</p> <p>No es treballa l'educació emocional a part. Treballem molt l'escola activa, la resolució de conflictes.. Tenim el servei de mediació entre iguals, que és un projecte que ja portem des de l'inici. Formem a principi de curs als alumnes de segon cicle que mediaran els conflictes entre alumnes de tota l'escola. Des de fa tres anys hem activat també conflictes entre</p>

professor – alumne. Hi ha un professor del servei de mediació que fa la mediació amb un alumne. És entre iguals també.

També tenim l'aprenentatge cooperatiu que fa dos anys que ens hi estem posant molt a fons. En l'aprenentatge cooperatiu hi ha una part de reflexió i metacognició de que ells se'n adonin del que aprenen treballant amb els companys, de que se'n beneficien.. amb l'aprenentatge cooperatiu també hi ha molta part de que ells reconeguin el que fan malament, de que poden aportar, com ajuden a l'altre, com dir les coses per no ferir a l'altra persona.. es marquen uns compromisos personals i després els avaluen cada tant.

Aquest any també hem iniciat el projecte entre companys. Són alumnes de 4rt que estant tutoritzant a alumnes de primer cicle. Alumnes que veiem que tenen menys habilitats socials, manca de regulació emocional.. tenen un tutor de 4rt que els va guiant. Quan tenen un petit conflicte van al tutor de 4rt i li pregunten com ho poden solucionar o gestionar. Un cop a la setmana, dimarts, es troben a l'hora del pati. Però si tenen un petit conflicte es poden trobar durant tota la setmana. Els de 4rt són alumnes voluntaris. Em agafat un perfil d'alumnes voluntaris i alumnes que tenen habilitats socials. L'objectiu és un alumne de 4rt per un alumne de 1r.

El PAT es divideix en l'orientació personal, escolar i professional. Ho treballem dintre de la personal. Treballem l'educació emocional i l'educació en valors. Tenim el programa del Rafael Bisquerra. I després treballem a partir de les intel·ligències múltiples de la Meritxell Canó. Són formadors que ens han vingut a formar com a escola andorrana. Les psicopedagogues ens reunim cada divendres per tenir el mateix PAT, amb el mateix contingut i objectius a treballar. A primer cicle treballem la identificació de les emocions, i a segon cicle es treballa molt més la part professional perquè són alumnes que marxaran de l'escola com també la part emocional a nivell de com l'han de gestionar quan estan malament a casa, a l'escola.. Poden variar les

	<p>activitats però l'objectiu de les activitats no. Les escoles poden afegir activitats.</p> <p>No ho tenim quantificat en hores. La tutoria és una hora setmanal. És una cosa integrada dins dels aprenentatges. Durant la unitat hi ha moments de reflexió, s'agafa el pla d'equip, mirem el que hem fet bé, que ens costa... quan treballem en grup cooperatiu moltes vegades s'ha de parar per solucionar els conflictes. S'agafen en el moment en que apareixen.</p>
<p>Quines competències s'estan desenvolupant a l'escola:</p> <p>Intel·ligència interpersonal:</p> <p>Consciència de les pròpies emocions i saber-les etiquetar</p> <p>Expressar les emocions adequadament</p> <p>Afrontar les emocions negatives a partir d'estratègies d'autoregulació</p> <p>Autogenerar-se emocions positives</p> <p>Acceptar-se a si mateix i tenir bona autoestima</p> <p>Automotivar-se</p> <p>Actitud positiva i optimista per afrontar els reptes diaris</p> <p>Responsabilitzar-se en la presa de decisions, en les actituds i comportaments</p> <p>Autoeficàcia (creença en les pròpies capacitats per a fer front a situacions adverses)</p> <p>Resiliència per afrontar situacions adverses</p> <p>Capacitat de fixar objectius adaptatius i realistes</p> <p>Prendre decisions adequades en els diferents contextos</p>	<p>A primer i segon identifiquen les emocions perquè a segon cycle les puguin gestionar. Es treballen totes les competències i quan hi ha conflictes també. Hi ha algunes que no es treballen exhaustivament. La capacitat de fixar objectius és fa moltíssim. 3rt i 4rt fan un projecte personal en el que els alumnes miren en quin punt estan en les competències transversals. Allà on estan més fluixos es marquen un repte personal que van avaluant al llarg del projecte. Quan acaben el projecte valoren com han millorat. Algunes es treballen al PAT, altres més dintre del currículum, o es treballen l'hora del pati.. responsabilitzar-se en la presa de decisions, en actituds i comportaments en el treball cooperatiu es treballa i és importantíssim. No es fa una sessió de "ara anem..". Es marquen unes responsabilitats, un rols, unes tasques a fer.. un cop hem acabat anem a valorar i parlem entre tots, com ho ha fet cadascú. Es porta més a la pràctica. Des del grup cooperatiu és treballen totes.</p> <p>La resiliència no es treballa per si sola. Autogenerar-se emocions positives no ho treballem en si però està molt clar que en equips educatius, amb el professorat.. sempre s'ha de passar el missatge positiu. Això es treballa més amb alumnes que tenen dificultats.</p> <p>Expressar les emocions adequadament es fa un treball més individual amb les psicopedagogues si tenen alguna dificultat. Les psicopedagogues a nivell individual les treballen totes ja que les demandes tiren molt per la part emocional.</p>

<p>Identificar la necessitat d'ajuda, recolzament i d'assistència com també accedir als recursos més apropiats</p> <p>Intel·ligència interpersonal:</p> <p>Dominar les habilitats bàsiques</p> <p>Respectar als altres, apreciand les diferències individuals i grups</p> <p>Practicar la comunicació receptiva</p> <p>Practicar la comunicació expressiva</p> <p>Compartir emocions</p> <p>Comportaments prosocials i de cooperació</p> <p>Assertivitat</p> <p>Empatia</p> <p>Resolució de conflictes</p> <p>Capacitat d'incidir en les emocions dels altres</p> <p>Estimula una ciutadania activa, cívica, responsable, crítica i compromesa</p>	<p>Al projecte “entre companys” també es treballen les interpersonals.</p> <p>El que no es treballa tant és que els alumnes expliquin les seves emocions.</p> <p>Des de l'àrea de socials si que té un paper important amb tot el que és la ciutadania, democràcia, el saber quin són els teus drets i deures, que puc fer jo com a ciutadà per canviar les coses,..</p> <p>Ajudar en el treball cooperatiu és fa moltíssim. Tot el treball cooperatiu té com a objectiu ajudar-se els uns als altres i millorar l'aprenentatge. A segon cicle no tenen aquests projectes que són col·lectius, sinó que fan projectes personals que és el projecte integrador. És un projecte on ells escullen una temàtica, el que els hi agrada, coses del seu interès que potser en un futur voldran desenvolupar més pels estudis o pel que sigui. Hi ha una part important d'autoconeixement, de veure el que m'agrada, el que no m'agrada, el que em costa.. s'han de planificar tot el projecte durant 4 mesos i després l'han de realitzar. Han de saber planificar objectius, planifica una feina, preveure coses i després rectificar sobre la marxa, saber-se autovalorar i veure en quin punt estic i com he de tirar endavant. Hi ha una competència de comunicació, ja que al final del projecte l'exposen davant del jurat.</p> <p>Aquestes competències es tenen en compte en el disseny curricular d'una manera implícita. No estan descrites com “treballarem la intel·ligència interpersonal fent grups cooperatius” però ja sabem que la treballarem implícitament.</p>
<p>Aquestes competències es tenen en compte en el disseny curricular?</p>	
<p>Quins mètodes s'utilitzen per treballar aquestes competències?</p>	<p>Aprenentatge cooperatiu on han de decidir, s'han de marcar uns objectius ells mateixos.. algunes es treballen individualment quan el tutor et diu “aquest alumne emocionalment està malament perquè li ha</p>

	<p>passat X motiu". Però ha d'haver-hi una demanda concreta.</p>
<p>Heu identificat necessitats d'educació emocional en el personal docent? Quines?</p>	<p>Si. Les hem identificat però no les treballem. Quines és algo molt personal.</p>
<p>Es desenvolupen programes d'educació emocional dirigides als docents? Es tracten temes emocionals entre el personal docent? En quins espais?</p>	<p>Tenim molt clar que les formacions de PNL i mediació si que les marquem cada any obligatòries i així anar fent reciclatge. Es demana a ministeri la formació que volem i ens ho fan.</p> <p>No es tracten temes emocionals entre el personal docent. Quan fem jornades de convivència també intentem passar missatges d'educació emocional. L'any passat vam fer una jornada de convivència on estava la comissió de salut i el que vam fer va ser donar frases positives a tots els professors i entre ells s'havien d'agrupar i treballar sobre un tema. Són activitats puntuals, no està programat. Si tenen algun problema venen al psicopedagog per veure quines estratègies els hi pots donar. Tenim 45 professors, som molt propers, és fàcil arribar.</p> <p>Pensem que si que seria necessari tenir aquests espais perquè el professor és un referent i en qualsevol moment aquesta positivitat, aquesta empatia, maneres de parlar de forma assertiva.. haurien de ser inherents i no ho són. El que si que s'ha fet són formacions puntuals i acaba quedant en la formació, no acabes aprofundint.. hi ha professors que creuen més en la mediació i altres que són més reacis.</p>
<p>Heu identificat necessitats d'educació emocional en les famílies? Quines?</p>	<p>Sempre hem volgut potenciar més les famílies però costa molt fer-los venir. Si no hi ha al darrere una producció dels seus propis fills costa molt. Ho hem provat, una escola de pares, i avui parlarem de l'adolescència i de com tractar cert problema i sempre venen els pares que realment són els que menys ho necessiten. Els comuns fan moltes escoles de pares, encara que la participació també és fluixa.</p> <p>Les necessitats les podem identificar però nosaltres no ho treballem. En una reunió de pares pots</p>

	<p>identificar i els hi pots dir molt delicadament “el nen sembla que necessitaria..”. En el seguiment psicopedagògics, si els hem de derivar externament i veiem que és més a nivell familiar on esta el bloqueig del nen, llavors li dius a la família que ha d’anar a un psicòleg perquè s’ha de treballar a nivell familiar.</p>
<p>Es desenvolupen programes d’educació emocional dirigides a les famílies? Es tracten temes emocionals amb les famílies? En quins espais?</p>	
<p>En el cas de que es realitzin programes d’educació emocional, qui ha tingut la iniciativa? i com ha sorgit la iniciativa?</p>	<p>Una mica tots tenen iniciativa. “Entre companys” ha sortit des dels coordinadors de tutors. Alguns surten des de direcció perquè hem vist una necessitat de centre..</p>
<p>El docent que està implementant l’educació emocional, com s’ha format?</p>	<p>Cadascú s’especialitza en una formació diferent. No tots rebem la mateixa formació. Ara estan rebent les formacions de cooperar, aprendre, aprendre a cooperar. Totes les psicopedagogues ens vam formar 20hores amb el Bisquerra, de com implementar l’educació emocional dins del PAT. Però els tutors que són els que implementen el programa no s’han format.</p>

ESCOLA	B
<p>Creieu que les competències emocionals són importants per a les persones? Per què?</p>	<p>Són molt importants.</p>
<p>Creieu que es poden educar a l’escola?</p>	<p>S’han de tenir en compte i s’han de treballar. Si no jugues amb aquestes competències emocionals els nens difícilment aprenent. Des de coses tan senzilles com s’han dit sempre, que cal crear un ambient de treball a l’aula, on tu has d’estar pendent de la situació emocional d’aquells nens per veure si realment poden treballar. Hauria de ser part del</p>

	<p>nostre currículum. Nosaltres les hem de treballar però des de casa s'han d'ensenyar. L'escola no ho pot fer tot.</p>
<p>Heu identificat necessitats d'educació emocional en els vostres alumnes? Quines?</p>	<p>Si, molts dels conflictes i molt dels problemes que tenim és que no saben gestionar. Tant en els alumnes com en els professors.</p>
<p>Es desenvolupen programes d'educació emocional en els alumnes? Quins tipus de programes? A on es desenvolupen? Quantes hores es fan d'educació emocional a la setmana?</p>	<p>Si. Dins de la programació de tutoria hi ha activitats que intentem treballar l'educació emocional. Es fa en tots els cursos per blocs i segons l'edat i el moment de la transversal que treballen. A tots els cursos hi ha una activitat sobre el conèixer-se a un mateix, és una de les branques de tutoria. Qui sóc, com sóc, quins són els meus punts forts i quins són els meus punts febles. Si que és cert que hores de tutoria en tenim poques, només una setmanal. Es tracta més d'algunes activitats de tutoria, que si que estan programades i seqüenciades.</p> <p>En les competències transversals del PERMSEA també s'estan treballant. Potser ens falta més a nosaltres la formació. Encara ens queda recorregut per entener-ho, per saber-ho fer.. necessitem formació. En certes coses som uns ignorants perquè no formaven part dels nostres plans d'estudis, ni quan nosaltres vam començar no es tenia en compte. El sentit comú sempre t'ha dit que has de tenir en compte la part emocional dels alumnes, ho fas per experiència, però no perquè ens hagin fet una formació.</p> <p>Es poden treballar al patí, al despatx de la direcció, quan hi ha hagut conflicte, a nivell individual.. tot això forma part de la educació emocional. En les situacions globals també treballen en grup,.. per tant es treballa en qualsevol moment.</p>
<p>Quines competències s'estan desenvolupant a l'escola:</p> <p>Intel·ligència interpersonal:</p> <p>Consciència de les pròpies emocions i saber-les etiquetar</p>	<p>3: molt 2: s'estan fent 1: gens</p> <p>Consciència de les pròpies emocions i saber-les etiquetar (2). A tutoria hi ha alguna activitat. Potser no prou perquè només tenim una hora de tutoria i s'han de fer moltes coses. Altres anys que teníem dos hores i es podien treballar molt millor. També hem de fer la part d'orientació que també és molt important.</p>

<p>Expressar les emocions adequadament</p> <p>Afrontar les emocions negatives a partir d'estratègies d'autoregulació</p> <p>Autogenerar-se emocions positives</p> <p>Acceptar-se a si mateix i tenir bona autoestima</p> <p>Automotivar-se</p> <p>Actitud positiva i optimista per afrontar els reptes diaris</p> <p>Responsabilitzar-se en la presa de decisions, en les actituds i comportaments</p> <p>Autoeficàcia (creença en les pròpies capacitats per a fer front a situacions adverses)</p> <p>Resiliència per afrontar situacions adverses</p> <p>Capacitat de fixar objectius adaptatius i realistes</p> <p>Prendre decisions adequades en els diferents contextos</p> <p>Identificar la necessitat d'ajuda, recolzament i d'assistència com també accedir als recursos més apropiats</p> <p>Intel·ligència interpersonal:</p> <p>Dominar les habilitats bàsiques</p> <p>Respectar als altres, apreciand les diferències individuals i grupals</p> <p>Practicar la comunicació receptiva</p> <p>Practicar la comunicació expressiva</p> <p>Compartir emocions</p> <p>Comportaments prosocials i de cooperació</p> <p>Assertivitat</p>	<p>Altres anys li dedicàvem més temps aquesta part emocional. Una de les demandes és ampliar una hora més de tutoria, el problema és d'on ho trèiem, i aquí és on no estem tots d'acord. Està previst ampliar-ho perquè hi ha moltes coses que queden penjades. A primer cicle el professor pot arribar a conèixer molt millor els alumnes que abans. S'han tret hores d'algunes àrees i fem dos situacions globals, on el mateix nen fica en funcionament molts coneixements. Aquestes situacions globals les porten els tutors. Cada classe té dos tutors. El tutor ha primer cicle fa la seva àrea, més les 5 hores de situació global més l'hora de tutoria. Per tant, arriba a conèixer bé l'alumne. A segon cicle, en canvi, tornem allò més estàndard, on el tutor té una hora de tutoria, i la mitat de la seva classe fa projecte integrador, que és un projecte individual que desenvolupen, a més de les hores de la teva àrea. Al projecte integrador és poden treballar les emocions, perquè és un treball que has de planificar, que t'has d'organitzar, escollir, treus les teves pors, les teves limitacions.. on la figura del professor conductor és molt important, on reafirmem, on potenciem l'autoestima,..</p> <p>Expressar les emocions adequadament (2). Es treballa però potser no som prou sistemàtics. Resolem el conflicte, fem molta resolució però no prevenim prou. Tenim programes amb temes d'assetjament, xerrades de trastorns alimentaris, la presa de decisions, fem treball de pressió de grup, de cohesió, treball cooperatiu, saber treballar amb els altres, acceptar les diferències,.. a tutoria es treballa el respecte pels altres,.. tenim una aplicació nova que som escola pilot "B-resol" on els nens poden tocar un voto vermell i donar l'alarma si veuen, si senten.. casos d'assetjament, i hi ha tot un protocol. A hores de tutoria també es parla del tema del assetjament. Des de ministeri es va fer un protocol que quan es sospita que hi ha un cas d'assetjament s'ha d'obrir un protocol per averiguar si ho és i prendre mesures.</p> <p>Afrontar les emocions negatives a partir d'estratègies d'autoregulació. És una feina que fem els tutors però la fem sense que estigui molt pautaada, i ho fem més per sentit comú. No tenim proutes activitats però també perquè tenim poc temps. La part de</p>
--	---

<p>Empatia</p> <p>Resolució de conflictes</p> <p>Capacitat d'incidir en les emocions dels altres</p> <p>Estimula una ciutadania activa, cívica, responsable, crítica i compromesa</p>	<p>l'autoestima la treballem més, més que com afrontem les emocions negatives. No sabem educar davant d'una frustració. A la tutoria, es fa l'activitat de buscar 5 coses bones i 5 dolentes, i les coses dolentes les troben enseguida. Seguim anant coixos d'això. Els tutors molt sovint utilitzem el professor d'educació física per poder observar coses. Tema de relacions, tema d'autoestima.. el professor d'educació física et pot donar informació que tu en una classe ordinària no pots veure.</p> <p>Autogenerar-se emocions positives. Es treballa però també ens falta.</p> <p>Acceptar-se a si mateix i tenir bona autoestima. Es treballa. Parlem d'intel·ligències múltiples, el conèixer-se i veure fins on aribo.. Ens nens de l'escola Meritxell són nens molt estimats, molt acceptats, molt protegits,..</p> <p>Automotivar-se. Aquí lluitem molt. No donem a cap alumne per perdut, tots es mereixen la seva oportunitat. L'equip educatiu intentem que es sentin propers, a gust,..</p> <p>Actitud positiva i optimista per afrontar els reptes diaris. Aquí depèn de la persona que està al davant i també forma part del projecte integrador.</p> <p>Responsabilitzar-se en la presa de decisions, en les actituds i comportaments. Es treballa molt, amb el projecte d'integrador, amb activitats,...</p> <p>Autoeficàcia (creença en les pròpies capacitats per a fer front a situacions adverses). Una de les parts importants del projecte integrador.</p> <p>Resiliència per afrontar situacions adverses. No sabem fer-ho.</p> <p>Capacitat de fixar objectius adaptatius i realistes. Ho intentem, per exemple, amb grups cooperatius, una part és que en el seu grup es fixin objectius personals de millora que han de ser realistes, assumibles..</p> <p>Prendre decisions adequades en els diferents contextos. Ho treballem molt amb el PERMSEA, és una de les característiques que tenim. També en el projecte integrador.</p> <p>Identificar la necessitat d'ajuda, recolzament i d'assistència com també accedir als recursos més apropiats (2). Forma part del projecte integrador.</p> <p>Dominar les habilitats bàsiques. Es fa.</p>
---	---

	<p>Respectar als altres, apreciament les diferències individuals i grupals. Es fa.</p> <p>Practicar la comunicació receptiva. Es fa</p> <p>Practicar la comunicació expressiva. Es fa</p> <p>Compartir emocions. Al projecte integrador i a tutoria es fa. Estan acostumats a expressar-se davant dels altres, a dir que els hi sembla bé i que no,.. aquí necessitem un aprenentatge els profes de com en certs moments saber fer que l'alumne se'n adoni del que no ha fet bé o del que pot millorar sense crear un sentiment de ràbia, ni de frustració,.. tenim recorregut encara per fer, perquè ens falta formació i no tenim prou habilitats i mecanismes.</p> <p>Comportaments prosocials i de cooperació. Es fa</p> <p>Assertivitat. Ho intentem</p> <p>Empatia. Ho intentem</p> <p>Resolució de conflictes. Es fa.</p> <p>Capacitat d'incidir en les emocions dels altres. Costa per l'edat en la que estan, en els adolescents és molt difícil. Es treballa quan ensenyem a respectar l'altre, a ser assertiu amb els altres.. no sempre som conscients del que treballem i aquest pas potser ens cal fer-ho.</p> <p>Estimula una ciutadania activa, cívica, responsable, crítica i compromesa. Ho fem.</p> <p>Tot ho anem treballant però n'hi prou sistemàticament ni tot profundament. Al projecte integrador dediquem moltes hores animar als alumnes, és una cosa personal, que tu tries, que hi ha un autoconeixement primer per poder arribar a quins són els teus punts d'interès, els teus punts forts i febles i que això t'ajuda a escollir una temàtica i que tindràs un professor guia.</p>
<p>Aquestes competències es tenen en compte en el disseny curricular?</p>	
<p>Quins mètodes s'utilitzen per treballar aquestes competències?</p>	

<p>Heu identificat necessitats d'educació emocional en el personal docent? Quines?</p>	
<p>Es desenvolupen programes d'educació emocional dirigides als docents? Es tracten temes emocionals entre el personal docent? En quins espais?</p>	<p>Ens costa a nosaltres reconèixer les nostres emocions, interpretar-les, i saber utilitzar-les. Encara no som prou conscients de la importància que té això en la nostra escola. Perquè hi hagi una bona educació emocional els professors ho hem de tenir molt integrat. Això en generacions anteriors no es treballava. Potser si poséssim més formació.. ara també ens ha agafat el canvi, han prioritzat les formacions relacionades amb el PERMSEA, amb la nova manera d'ensenyar, les formacions relacionades amb grups cooperatius,.. i això ha fet que no podem fer-ho absolutament tot. Des de la nostra escola hem demanat fa molts anys que necessitem formació en educació emocional. A segona ensenyança, la gestió de l'aula és la creu del docent. Tu pots tenir molt ven preparades les teves classes, pots tenir unes activitats estupendes.. i sinó aconseguixes gestionar aquella aula no surt res. La gestió de l'aula passa per les emocions. I els docents et demanden gestió, però ara no tenim més hores.</p> <p>Ens falta formació, però en som conscients. Inclús vam trobar una senyora que la vam buscar i no podia venir i que es especialista en educació emocional. També vam parlar amb un senyor que feia yoga, i volíem que vingués a l'escola i ens ajudés.. La intenció hi és, ens falta temps.</p> <p>No tenim espais però hi haurien de ser-hi, per veure que passa a la classe, per veure que passen coses i que és normal.. aquest any només s'ha fet una vegada a principi de curs. Els professors nous tenen un tutor que acompanya, i una part d'aquest acompanyament és aquesta. Tens algú a qui pots anar i dir-li. Som un equip que realment les relacions són molt bones. Quan algú necessita ajuda sempre hi ha algú que li pot donar un cop de mà. Hi havia una època en que els divendres teníem una estona que li</p>

	dèiem la “teràpia” i era voluntari. Ens anava molt bé i marxàvem molt contents.
Heu identificat necessitats d’educació emocional en les famílies? Quines?	Sí, moltes. Moltes vegades es normal que els nens estiguin tant perduts.
Es desenvolupen programes d’educació emocional dirigides a les famílies? Es tracten temes emocionals amb les famílies? En quins espais?	L’AMPA organitza xarrades i que són molt interessants però con que està obert a tothom a la gent li costa més expressar-se. Si féssim un grup de pares i portéssim un professional en algun tema, potser els pares s’animarien. També s’ha de dir que algunes vegades em portat professionals i han vingut 4 gats. Ho fèiem tard, a la nit, demanaven a quin horari els hi anaven millor.. i trobàvem amb 4 pares. Busquem coses que veiem que poden interessar als pares però.. potser en petit comitè. Sempre venen els pares dels nens que no solen tenir problemes. La major part dels pares treballen fins a hores... no solen coincidir els horaris de vacances amb les festes dels nens,.. Andorra la conciliació família – laboral no existeix. L’escola haurien de treballar més amb els pares però hi ha certes coses que tampoc podem fer nosaltres, les han de fer professionals. L’escola pot ser un lloc de trobava i haurien de venir professionals. Fem una festa de la multiculturalitat amb els nens de 1r. Ens encanta que vinguin els pares, quan més ens coneguin i participin en coses millor.
En el cas de que es realitzin programes d’educació emocional, qui ha tingut la iniciativa? i com ha sorgit la iniciativa?	Per iniciativa dels profes. Van fer una demanda per veure quines formacions volien fer i sempre surt aquesta, amb un nom o amb una altra. Uns et diuen educació emocional i altres gestió d’aula.
El docent que està implementant l’educació emocional, com s’ha format?	

<p>Creieu que les competències emocionals són importants per a les persones? Per què?</p>	<p>Alumnes i personal. Gestionar i treballar amb alumnes d'aquesta edat de 12-16, amb pares.. fem un treball emocional amb ells. Amb els professors, entre nosaltres.. avui en dia és el tema que més ajuda, i més aquí a l'adolescència. L'adolescència és la fase reina de les emocions. El saber o poder gestionar les emocions és molt important.</p>
<p>Creieu que es poden educar a l'escola?</p>	<p>Si. Ens agradaria poder dedicar-hi més temps però tenim pocs moments per fer-ho, però s'intenta. És molt important poder-ho integrar a l'escola, dins de qualsevol activitat i dins de qualsevol moment. Les emocions surten quan surten. Si ho tenim treballat, parlat i clar, en els moments que sigui necessari ho podrem gestionar de la millor manera possible.</p>
<p>Heu identificat necessitats d'educació emocional en els vostres alumnes? Quines?</p>	
<p>Es desenvolupen programes d'educació emocional en els alumnes? Quins tipus de programes? A on es desenvolupen aquests programes? Quantes hores es fan d'educació emocional a la setmana?</p>	<p>La nostra escola contempla també l'educació emocional a partir de les competències transversals. Tots de recursos integrats en les seqüències i en les programacions de tutoria ja es preveu aquest treball amb l'alumne per tal de poder-ho desenvolupar. Hi ha alumnes que ho aconsegueixen desenvolupar amb un nivell més alt que altres però si que es contempla. La prevenció està en preveure que en els nostre currículum estigui.</p> <p>Dins del PAT és treballen les emocions d'una manera regular, potser no totes les vegades que voldríem, però esta programat en tot el curs. El pla d'acció tutorial és compartit entre els 3 centres, però cada centre té accions fora d'aquest pla.</p> <p>A tutoria, a classes ordinàries, i en altres moments com el treball individual o petit grup també treballem aspectes d'educació emocional, amb alumnes que necessiten seguiment psicopedagògic. Amb alguns treballem algun aspecte d'educació emocional a partir de metàfores, imatges, a partir d'algun tema que hagi sortit..</p>

Ojala poguéssim tenir unes hores dedicades amb això però el currículum no ens ho permet. Els alumnes a primer cicle treballen molt amb grup cooperatiu, i els conflictes i són presents sempre. Amb la qual cosa en el moment en que ells treballen en grup, es posen d'acord, resolen els conflictes entre ells, tota aquesta part d'autocontrol, de gestió de les pròpies emocions i resolució de conflictes i és implícita. No es treballa separatament sinó que implícitament hi és aquesta feina. No està separada amb unes hores estipulades però està molt present. Se li dóna importància, i hi ha aquesta conflictivitat i hi ha aquest moment de dir perquè passa això, m'he de conèixer a mi mateix, he de conèixer els altres, com he d'actuar aquí, com m'he de comunicar, si dic això quines repercussions tindrà,.. no es tant a nivell teòric però hi són. El vetllar pel benestar emocional dels altres hi és.

Els de 3r i 4rt fan el projecte integrador, que és un projecte personal que fan els alumnes a nivell individual, on cadascun d'ells escull un projecte per interès o motivació pròpia. Durant tot un semestre preparen aquest projecte i és una feina molt autònoma, on es treballen molt les transversals de comunicació, on ells s'han de planificar, on ells han d'organitzar-se,.. és respecte a unes característiques concretes que el professor dóna (planificació, que ha de contenir el projecte, quan el presenten, com l'ha de presentar,..). Hi ha un treball molt acadèmic, cinc àmbits de coneixement dels quals ha de triar el tema que més li atrau i també tres tipus de produccions diferents (un producte final, un esdeveniment o un assaig). Per tant, també depenent dels seus interessos, de les seves capacitats i habilitats, fan una cosa o una altra. Després hi ha unes fases a seguir. Això lligat amb l'educació emocional, no es treballa pròpiament però sí que és treballa la intrapersonal. T'has de conèixer molt bé, com funciones, que t'interessa,.. després també exposar-ho davant dels altres, com et comuniqués,.. la interpersonal també hi és present després perquè ho has d'exposar i has de tenir en compte a qui ho exposes. Els teus companys també et fan feedback, hi ha moments donats en aquest procés que et poden dir "potser

	<p>podries fer això”... tens recolzament dels companys en aquests moments puntuals.</p> <p>Hi ha una UTE de 4rt que, a més a més, ha agafat de referència i font de documentació el Bisquerra, hi ha una part d’educació emocional.</p>
<p>Quines competències s’estan desenvolupant a l’escola:</p> <p>Intel·ligència interpersonal:</p> <p>Consciència de les pròpies emocions i saber-les etiquetar</p> <p>Expressar les emocions adequadament</p> <p>Afrontar les emocions negatives a partir d’estratègies d’autoregulació</p> <p>Autogenerar-se emocions positives</p> <p>Acceptar-se a si mateix i tenir bona autoestima</p> <p>Automotivar-se</p> <p>Actitud positiva i optimista per afrontar els reptes diaris</p> <p>Responsabilitzar-se en la presa de decisions, en les actituds i comportaments</p> <p>Autoeficàcia (creença en les pròpies capacitats per a fer front a situacions adverses)</p> <p>Resiliència per afrontar situacions adverses</p> <p>Capacitat de fixar objectius adaptatius i realistes</p> <p>Prendre decisions adequades en els diferents contextos</p> <p>Identificar la necessitat d’ajuda, recolzament i d’assistència com també accedir als recursos més apropiats</p>	<p>Totes es treballen. Sobretot els tutors a l’aula amb el seus alumnes que coneixen bé.</p> <p>Amb global és treballen, però potser estaria bé repassar-ho i dir aquesta potser es podria desenvolupar aquí, no la preveiem prou.. També depèn dels tutors ho fan més o menys, i depèn del grup classe. Nosaltres tenim un pla d’acció tutorial però aquest PAT és modifica, es varia i s’adapta segon el grup classe, les necessitats del grup,. les psicopedagogues tenen un banc de recursos important a nivell d’activitats que poden treballar i les van variant segons això. Hi ha algunes que fan més a nivell grupal tota la classe, i per exemple, controlar impulsos o.. això potser ho treballem a nivell més personal o amb petit grupet,.. perquè els hi pot anar bé per quan estigui amb gran grup ho puguin desenvolupar millor.</p> <p>Quan mires les competències del Bisquerra i mires les nostres, nosaltres en tindríem dues, la 3 i la 4. I en aquestes inclouríem el super paquet les seves competències emocionals. Però desglossades a un nivell molt pràctic d’aula, de l’entorn del nen, i centrades en desenvolupar-se a nivell personal i amb els altres.</p> <p>Competències: “Establir relacions positives, de cooperació amb els altres des del coneixement i estima del propi cos, de les emocions i dels desitjos”. Això està programat i és treballa dins del programa que tenim. Això és una cosa fixa que tenim, apart del PAT i apart hi ha totes aquestes activitats que poden fer. La C3 i C4 es desenvolupen en els diferents tallers, en les situacions globals, dins de la tutoria.. i està programat en quin moment, quan.. es fan moltes dinàmiques de cohesió, de coneixement,.. que es van fent dins de les pròpies unitats de programació. Aquí</p>

<p>Intel·ligència interpersonal:</p> <p>Dominar les habilitats bàsiques</p> <p>Respectar als altres, apreciament les diferències individuals i grupals</p> <p>Practicar la comunicació receptiva</p> <p>Practicar la comunicació expressiva</p> <p>Compartir emocions</p> <p>Comportaments prosocials i de cooperació</p> <p>Assertivitat</p> <p>Empatia</p> <p>Resolució de conflictes</p> <p>Capacitat d'incidir en les emocions dels altres</p> <p>Estimula una ciutadania activa, cívica, responsable, crítica i compromesa</p>	<p>cal veure també com ho aplica un tutor, un professor o un altre, però en principi..</p> <p>Dominar les habilitats bàsiques és una cosa del dia a dia. Tots els tutors ho tenen clar. Respectar als altres és una cosa que esta claríssima. Potser si que hem d'aprofundir més i fer coses més concretes, però el tema de respecte mutu entre companys i adults és una cosa que és demana a l'escola.</p> <p>És veritat que ojala poguéssim treballar només la part de la prevenció. Quan venen a segona ensenyança, si no has fet prevenció prèviament a qui poca feina pots fer a nivell de prevenció, tractar tema de les emocions,.. però és veritat que és important fer activitats de prevenció a primera ensenyança. És una edat en que el resultat és molt bo. A segona ja costa una mica més.</p> <p>Tenim molt bé el tema del bullying, no hi ha molt. Hem de trencar amb aquesta connotació que moltes vegades tenim les escoles de segona ensenyança. No hi ha molt bullying, és pot donar algun cas, però el seguiment que fem d'aquí el tallem el més aviat possible. Antigament hi havia una part al PAT que és treballava: parlem del bullying, del cyberbullying.. potser ara no es fa tant amb una unitat de l'assetjament escolar perquè és tracta molt més des de la base. Tractem els valors com el respecte, l'empatia, la bona convivència,.. potser cal més treballar això que no pas treballem l'assetjament escolar. A primer van venir a parlar en una xarrada sobre l'assetjament. On posem el pes és sobretot a la part positiva de relacions. De conflictes hi ha cada dia entre alumnes però és tallen molt des del principi. Cada any fem xarrades del cyberbullying, perquè potser és el món més desconegut més pels adolescents, i aquest si que l'hem intentat tractar amb un professional de fora o de diferents maneres.</p>
<p>Aquestes competències es tenen en compte en el disseny curricular?</p>	<p>Es tenen en compte.</p>

<p>Quins mètodes s'utilitzen per treballar aquestes competències?</p>	<p>A l'incloureu no és que estiguis treballant "ara farem una unitat d'assetjament, ara farem una unitat de.." sinó que ja està implícit amb el currículum. Hi ha unitats de català, de socials.. que ja preveu treballar sobre aquests aspectes. Tot és molt vivencial, mitjançant resolució de conflictes, mitjançant activitats dinàmiques,... aprenem fent. Abans no ens asseguraven un èxit fent xerrades per parlar del bullying, fent les xerrades per parlar de temes molt concrets,.. tampoc t'asseguren un èxit ni una efectivitat a curt plaç. De la manera en que ho estem fent ara, efecte positiu si que en veiem. Algunes xerrades també es fan, a nivell d'informació ja que hem d'estar informats de que hi ha cyberbullying.</p>
<p>Heu identificat necessitats d'educació emocional en el personal docent? Quines?</p>	<p>La part emocional ha d'estar, sobretot l'equip directiu ha de ser emocionalment molt estable. Les coses clares per poder tenir un bon tractament, un bon seguiment, una bona estada durant tot un curs amb els professors, perquè un curs és molt llarg. Els professors estan davant d'adolescents que moltes vegades necessiten que estiguis allà donant suport emocionalment.</p>
<p>Es desenvolupen programes d'educació emocional dirigits als docents? Es tracten temes emocionals entre el personal docent? En quins espais?</p>	<p>Sí que reben formació d'educació emocional. No la que voldríem, evidentment, perquè també ens hem trobat que portem 4 anys amb una implementació d'un nou projecte del PERMSEA i han requerit molta formació en aquest sentit. Hi ha coses que nosaltres voldríem però tampoc vol dir que no arribin. Creiem que arribaran a la llarga, per afrontar tota aquesta innovació que hem fet al sistema. Però ara és complicat poder-ho compaginar. És super important perquè estàs treballant amb tot d'adolescents que estan en muntanya russa, i tu ets una persona que tampoc ets pla, també tens coses en la teva vida. És un procés que s'ha d'anar treballant de manera continuada i potser no es treballa prou per una manca de temps i perquè ara hi ha unes altres prioritats.. però hi ha moments que dius.. aniria bé fer algo per baixar tensions, per aixecar els ànims, per treure coses, per poder continuar treballant després. Alguns moments de paron, de relax, del tipus de feina.. estaria bé anar-ho incorporant, més que com formació que ara estem saturats, com accions..</p>

	<p>accions, activitats.. igual que fem amb els alumnes. S'ha de trobar el moment, però quan ho posem? És el temps. L'altre dia vam fer una jornada de reflexió pedagògica de dos hores que dius menos mal que em tingut aquest moment. Però vas a buscar un altre moment per fer-ho i és molt difícil. Dimecres a la tarda que tenim el moment per treballar amb els professors has de posar equips educatius, has de posar moltes accions, moltes coses per tirar endavant la setmana perquè el professor es senti més tranquil, més acompanyat.. no és fàcil trobar els moments.</p>
<p>Heu identificat necessitats d'educació emocional en les famílies? Quines?</p>	<p>Estem tant cap ficats amb al reforma educativa, que estiguin informats, que coneguim,.. que és veritat que la part més emocional, treballar-la amb les famílies és igual amb els profes. Es treballa quan tens reunions amb les famílies. l'altre dia van fer una formació adreçada als pares de l'escola andorrana sobre intel·ligències múltiples i justament d'educació emocional vam dir que potser era un bon tema. Una xarrada d'una hora és el que és però és algo, és una pinzellada, una petita acció que és millor que res. Però no arriba als pares així com així, arriba alguns pares que els interessa el tema, però no arriba a tothom. Potser els que mes ho necessitarien no poden o potser no volen sentir parlar d'aquesta part. Si es fan petites accions... tema relació família – escola ens agradaria que treballéssim més junts però a vegades és complicat. Quan hi ha situacions emocionals complicades és difícil que treballem sols, i tampoc és el nostre rol treballar sols. Treball amb xarxa quan hi ha necessitats emocionals molt importants.</p> <p>Alguna se n'ha fet, s'havien fet més abans però amb la nova implementació, la prioritat d'educació emocional no ha sigut. És últims 4 anys ens hem dedicat ha entendre tot el projecte. Hi ha molts cursos a nivell d'escola que ara són obligatoris com el treball cooperatiu, o coses encarades amb el PERMSEA. Però també hi ha algunes formacions a nivell general. A l'àrea de formació pots saber quants cursos aquest any s'han organitzat.</p>

<p>Es desenvolupen programes d'educació emocional dirigides a les famílies? Es tracten temes emocionals amb les famílies? En quins espais?</p>	
<p>En el cas de que es realitzin programes d'educació emocional, qui ha tingut la iniciativa? i com ha sorgit la iniciativa?</p>	
<p>El docent que està implementant l'educació emocional, com s'ha format?</p>	<p>No ho sabem. Hi ha alguns profes que els hi interessa més el tema hi ha llegit més o s'han format més, i que tenen molta facilitat per tractar les emocions amb els seus alumnes. Hi ha gent que potser és molt competent emocionalment i potser no ha fet cap curs, i té les eines adquirides. Quantes vegades ho diem, aquest professor emocionalment és tant bo, tant equilibrat.. però no tothom ho té de vegades això.</p>

ESCOLA	D
<p>Creieu que les competències emocionals són importants per a les persones? Per què?</p>	
<p>Creieu que es poden educar a l'escola?</p>	<p>Sí. Evidentment les competències emocionals són part de les que se s'han de treballar a les escoles. Tenim dos objectius: els aprenentatges i la socialització. Les competències emocionals van lligades a les dues coses. La realitat és que no en sabem massa.</p> <p>D'una manera implícita o explícita aprenentatge i emoció estan intrínsecament implicats. Sense emoció no hi ha aprenentatge ni que no vulguis. Per tant, en qualsevol activitat que proposis hi haurà emoció i no</p>

	<p>té perquè ser positiva, hi ha de molts tipus. Per tant, forma part, no s'hauria de deslligar.</p> <p>Com a objectiu d'aprenentatge en si, la competència es motiu d'ensenyament i hauria de ser. Dins de les competències que tenim, una de les competències transversals és el desenvolupament com a persona, equilibrada, que més o menys pugui tenir unes relacions positives o sàpiga resoldre els conflictes que se li vagin presentant a la vida. Hi ha l'autoconeixement com a bloc, hi ha la gestió de conflictes, la relació amb els altres i la participació social. Això són els nous programes i en realitat ja ho teníem. A maternal hi havia l'àrea 1 que són aspectes corporals i identitat i l'àrea 3 que és l'entorn proper i entorn social. L'escola Andorrana sempre ha sigut un punt alt important el desenvolupament de la persona. En els últims anys es troben més llibres que et donen estructura per muntar lo que és el pla d'acció tutorial, l'educació emocional.. i això està agafant molt cos.</p> <p>Nosaltres com a escola ho teníem molt per endavant, el respecte, l'equitat i la justícia, però hem de ser més cursos. Totes les activitats que es fan en el centre són promotores d'educació emocional. Es tracta de que totes estiguin en coherència amb un projecte, sobre com volem que es senti i es desenvolupi el nen en aquelles activitats. L'altra cosa és que paral·lelament tinguem una sèrie d'activitats on d'una manera explicitada puguem reflexionar sobre com ens sentim o com ens relacionem.. que aniria més cap a un pla d'acció tutorial. Però l'educació emocional ha de formar part de tot, del mig dia, de passadís i de l'aula, perquè tot ha d'estar pensat per veure com ajudem als nens a desenvolupar-se emocionalment en tots els espais.</p>
<p>Heu identificat necessitats d'educació emocional en els vostres alumnes? Quines?</p>	<p>Són nens petits de primera ensenyança que estan en procés i ho han d'aprendre. Hem de tenir present que estan en procés. A vegades som una mica impacients "a vegades els hi costa molt.." però costa d'aprendre això, costa cedir el torn de paraula,.. regular les pròpies emocions, regular l'enfado,.. això és un procés i hi ha caràcters o temperaments que tenen</p>

	<p>més dificultats que d'altres, i no és que no ho podrà fer sinó que ara no pot, però ja ho faran. Canillo és una escola de poble, amb molta diversitat, no és un entorn particularment amb necessitat en aquest sentit, tenim pares de moltes maneres.</p>
<p>Es desenvolupen programes d'educació emocional en els alumnes? Quins tipus de programes? A on es desenvolupen aquests programes? Quantes hores es fan d'educació emocional a la setmana?</p>	<p>Aquí hi ha propostes per cicles. Cada cicle té eventualment uns materials i unes temàtiques i al voltant d'això treballen. Després van treballant en funció de les necessitats, però no hi ha el PAT tal qual s'està plantejant de muntar-lo. Una part d'aquest pla d'acció tutorial contemplarà aquesta educació. Ara de moment està englobat amb lo que és el pla de salut. El pla de salut és un projecte que ens arriba en 2011-12 i arriba de ministeri. Dins del pla de salut hi havia la part de benestar, d'educació emocional. Però com que s'ha anat fent a mesura, ara hi ha trossos que estan en un lloc i trossos que estan en altre. Hi ha centres que tenen un pla d'acció tutorial ja construït, centres molt més grans, que tenen documents molt ben fets sobre participació democràtica,.. no hi ha un pla d'acció tutorial com a document que et puguem mostrar. Es va fent sobre els conflictes que van sortint, el grup.. es treballa molt el tema de cohesió de grup, de parlar de com està el grup. En molts casos si que es fa l'expressió d'emocions i sentiments a nivell de rotllanes i d'assemblea. Això està molt arrelat, parlar del que ens està passant. Però actualment no tenim un programa de consciència emocional, regulació..</p> <p>Quantes hores es fan de treball cooperatiu, de democràcia, quantes hores es fa.. es difícil concretar quantes hores fem d'educació emocional i seria perillós que anéssim acotant tant les hores que dediquem. Ara estem introduint els ambients d'aprenentatges a l'escola, a darrera dels ambients i hi ha una part de benestar de l'alumne i de les emocions que sent l'alumne que són importants. Vol dir que totes les hores que dediquem d'ambients les dediquem a treballar les emocions? No. Però que el projecte pedagògic que hi ha al darrera té molt en compte unes determinades emocions que volem que el nen senti perquè el nen estigui bé, i ajudar-lo aprendre i desenvolupar-se en tots els seus àmbits</p>

com a persona. Si és vol treballar més concretament, seria a la tutoria, per exemple, autoestima, gestió de conflictes.. Però és evident que quan fas projectes has de gestionar, has de relacionar-te, has de... i per tant, es un continu.

A ciències socials, a 3r cicle, allí es tracten temes com la discriminació de gènere i això ens ha portat a tractar un tema important. A llengua, en funció del que acaben de veure o de llegir també poden treballar empatia, que has pensat, que has sentit.. per tant, o pots treballar des de molts llocs. A maternal i primera ensenyança és tot tant global, les àrees s'ajunten molt i per tant, si treballes més per projectes o per àmbits es barregen les diferents àrees. Amb la forma que tenim ara de treballar es molt globalitzada. Hi ha coses que s'han d'entrenar de forma aïllada.

Els ambients pedagògics és un altre projecte. La idea és que crees contextos d'aprenentatge al voltant d'una temàtica, i a través dels materials i de propostes ajudes a que els nens dirigeixin més el seu propi procés d'aprenentatge. Actualment ho estem iniciant a maternal i primer cicle. El deixem amb llibertat de triar el que vol fer en l'ambient que vol fer i això desperta moltes emocions. Això ho fem unes hores al dia, 3 tardes la setmana.. A primer cicle tenen teatre (troben titelles, pintures, disfresses..), construccions, la pleta que és joc simbòlic, i Darwin que és tecnologia i experimentació. Es troben propostes de materials diversos. Si treballes per projectes es dóna més èmfasi en el treball cooperatiu, en que has de resoldre unes situacions i conflictes com a equip.. Cada una de les diferents metodologies també porten al treball d'unes determinades emocions. Si tu estàs en un treball de racó, lliure i autònom, on t'has de gestionar, on has de seguir una sèrie de passos, on has de tenir un ritme de treball.. també fa que treballis una sèrie d'aspectes. Els nens es mouen en aquesta ambients de forma autònoma i són lliures de triar, lo qual el missatge que estàs enviant és: confio en vosaltres en

	<p>que sabreu aprofitar i us sabreu gestionar. A l'escola H i a G també es fa.</p> <p>Les grans línies venen de ministeri i cada centre es concreta el seu programa.</p>
<p>Quines competències s'estan desenvolupant a l'escola:</p> <p>Intel·ligència interpersonal:</p> <p>Consciència de les pròpies emocions i saber-les etiquetar</p> <p>Expressar les emocions adequadament</p> <p>Afrontar les emocions negatives a partir d'estratègies d'autoregulació</p> <p>Autogenerar-se emocions positives</p> <p>Acceptar-se a si mateix i tenir bona autoestima</p> <p>Automotivar-se</p> <p>Actitud positiva i optimista per afrontar els reptes diaris</p> <p>Responsabilitzar-se en la presa de decisions, en les actituds i comportaments</p> <p>Autoeficàcia (creença en les pròpies capacitats per a fer front a situacions adverses)</p> <p>Resiliència per afrontar situacions adverses</p> <p>Capacitat de fixar objectius adaptatius i realistes</p> <p>Prendre decisions adequades en els diferents contextos</p> <p>Identificar la necessitat d'ajuda, recolzament i d'assistència com també accedir als recursos més apropiats</p> <p>Intel·ligència interpersonal:</p>	<p>Sí que les treballem, una altra cosa és que ho fem bé. La intrapersonal consta en els programes vells: expressar necessitats i emocions es fa ja a maternal A.</p> <p>1= no ho treballem gaire. 2 = estem treballant 3= ho treballem molt.</p> <p>Consciència de les pròpies emocions i saber-les etiquetar (3)</p> <p>Expressar les emocions adequadament (3)</p> <p>Afrontar les emocions negatives a partir d'estratègies d'autoregulació (2)</p> <p>Autogenerar-se emocions positives (1)</p> <p>Acceptar-se a si mateix i tenir bona autoestima (3). Els mestres s'hi esforcen, una altra cosa és que ho aconseguim. El claustre ho té bastant clar, ho treballa i ho intenta ajudar al nen.</p> <p>Automotivar-se (1). No en sabem massa.</p> <p>Actitud positiva i optimista per afrontar els reptes diaris (2)</p> <p>Responsabilitzar-se en la presa de decisions, en les actituds i comportaments (3).</p> <p>Autoeficàcia (2)</p> <p>Resiliència per afrontar situacions adverses (1). No en sabem prou.</p> <p>Capacitat de fixar objectius adaptatius i realistes. Si que ho fem.</p> <p>Prendre decisions adequades en els diferents contextos (2 o 3). Prendre decisions des del primer dia que entren.</p> <p>Identificar la necessitat d'ajuda, recolzament i d'assistència com també accedir als recursos més apropiats. (3) Demanar si que saben demanar, i accedir als recursos som nosaltres que els hem d'acompanyar.</p> <p>Dominar les habilitats bàsiques (3)</p> <p>Respectar als altres, apreciament les diferències individuals i grupals (3).</p> <p>Practicar la comunicació receptiva (1).</p>

<p>Dominar les habilitats bàsiques</p> <p>Respectar als altres, apreciament les diferències individuals i grupals</p> <p>Practicar la comunicació receptiva</p> <p>Practicar la comunicació expressiva</p> <p>Compartir emocions</p> <p>Comportaments prosocials i de cooperació</p> <p>Assertivitat</p> <p>Empatia</p> <p>Resolució de conflictes</p> <p>Capacitat d'incidir en les emocions dels altres</p> <p>Estimula una ciutadania activa, cívica, responsable, crítica i compromesa</p>	<p>Practicar la comunicació expressiva. Això ho fem.</p> <p>Compartir emocions (3). Això ho fem.</p> <p>Comportaments prosocials i de cooperació (3)</p> <p>Assertivitat (3)</p> <p>Empatia (3)</p> <p>Resolució de conflictes (2). El programa de mediació. Els aprofitem tots els conflictes.</p> <p>Capacitat d'incidir en les emocions dels altres (2)</p> <p>Estimula una ciutadania activa, cívica, responsable, crítica i compromesa (3)</p>
<p>Aquestes competències es tenen en compte en el disseny curricular?</p>	
<p>Quins mètodes s'utilitzen per treballar aquestes competències?</p>	<p>La pràctica pura i dura. Aquí hi ha el consellet, els representants d'aula,.. tot lo que és participació democràtica està molt estructurat.</p>
<p>Heu identificat necessitats d'educació emocional en el personal docent? Quines?</p>	<p>Sí. Gestió de conflictes, empatia, expressió de sentiments i emocions, mediació,.. haurien de tenir un ple de recursos amb gestió de conflictes. No només com a mestre que ensenyes educació emocional sinó també com a docent que et relaciones amb altres i formes part d'un claustre.</p> <p>Cadascun de nosaltres tenim les nostres pròpies representacions i darrera de cada paraula hi posem algo i aquí hi ha feina. No perdre de vista que l'infant està en procés, que no hi ha bo i dolent, la diferència entre culpabilitat i responsabilitat... a nivell global és un centre bastant obert i agradable i que si tu proposes actuacions també ho senten com a necessitat.</p>

<p>Es desenvolupen programes d'educació emocional dirigides als docents? Es tracten temes emocionals entre el personal docent? En quins espais?</p>	<p>No es desenvolupen programes d'educació emocional.</p> <p>Si que es tracten temes però no està ordenat. El fet d'estar en un centre petit hi ha ocasions que es donen de forma molt natural. És un centre on molta gent es queda a dinar, amb lo qual hi ha bastants espais de relació interpersonal que porten moltes vegades aquesta comunicació més personal i en els quals es poden parlar certes coses. Compartim molt en aquestes estones. Després hi ha un tarannà a nivell de claustre, un claustre molt ben avingut. Tenim un espai de cafè pedagògic en el que coincidim tots, i l'any passat es van dedicar sessions de dinàmica de grup i de compartir aspectes personals. Va ser molt interessant descobrir coses de la gent i la veritat és que funciona molt bé. De tant en tant s'han de fer activitats d'aquest tipus, de claustre. El anem a parlar de les emocions ha de ser al voltant d'un tema. També hi ha mil urgències en una escola i es difícil de veureu des de fora. Aquest any ha estat el treball cooperatiu, els ambients, la instal·lació de l'escola, s'han passat un munt de mesos endreçant i col·locant les coses,.. pràcticament cada mig dia tenim algo, llavors es qüestió també de prioritats. Gestió de conflictes sèrie més fàcil, que dir, anem a treballar sobre educació emocional. També és qüestió de veure com es ven el producte, perquè tant és que ho agafis d'una punta o d'una altra.</p> <p>Estem fent treball cooperatiu i és algo per tota l'escola.</p>
<p>Heu identificat necessitats d'educació emocional en les famílies? Quines?</p>	<p>Famílies hi ha de tot i aquí a Canillo és molt variat.</p>
<p>Es desenvolupen programes d'educació emocional dirigides a les famílies? Es tracten temes emocionals amb les famílies? En quins espais?</p>	<p>Programes d'educació emocional dirigit a les famílies no en fem. Treballem bastant la relació de confiança que hi ha amb les famílies, però les famílies és complicat. En general aquí Andorra és molt difícil de que puguin participar a l'escola, no sabem si pels temes d'horaris laborals, però és complicada. Tampoc ha estat aquests últims anys com a prioritari. Al projecte de centre vam tenir una gran participació, a les reunions de pares també.. tenim unes famílies</p>

	que les sentim molt a prop. Però quan busques representats d'aules, participacions a la junta d'escola.. en coses molt concretes costa. Hem d'anar fent coses però preocupar-nos de l'educació emocional, no, podem acompanyar, podem facilitar espais, però.. no ens volem ficar en la responsabilitat d'educar emocionalment a les famílies de la nostra escola perquè això és molt complicat.
En el cas de que es realitzin programes d'educació emocional, qui ha tingut la iniciativa? i com ha sorgit la iniciativa?	La iniciativa pot ser dels mateixos docents que veuen alguna necessitat. Una cosa pot arrencar per dalt o per baix de la piràmide. Millor si comença per baix perquè hi ha més motivació.
El docent que està implementant l'educació emocional, com s'ha format?	Això és molt variat.

ESCOLA	E
Creieu que les competències emocionals són importants per a les persones? Per què?	Són importantíssimes.
Creieu que es poden educar a l'escola?	Aquí a l'escola és una de les prioritats. Dintre dels aprenentatges les emocions compten moltíssim. Ho tenim a tot el currículum, des de maternal a primera ensenyança. S'ha contemplat sovint dintre l'horari, que hi hagi un espai per treballar aquestes competències, des de les tutories col·lectives, les assemblees,..
Heu identificat necessitats d'educació emocional en els vostres alumnes? Quines?	
Es desenvolupen programes d'educació emocional en els alumnes? Quins tipus de programes? A on es desenvolupen aquests	A les tutories esta més programat però es tracta sempre que convé. És un sistema que et permet aquesta flexibilitat. Depèn del cicle. A maternal hi ha el projecte de la Sandra Navarro que van començar l'any passat i que tenen un quart d'hora

programes? Quantes hores es fan d'educació emocional a la setmana?

sistemàticament cada dia on hi ha activitats pensades ja amb tot el tema emocional. A partir de primera ensenyança al pla d'acció tutorial de l'escola contempla una hora setmanal i que quan convé es para i es treballa el que faci falta. Hi ha la planificació des d'una intervenció a nivell de grup classe, a nivell individual, a nivell de petit grup,.. depèn del dia a dia com es vagi el curs.

Fem tot el tema de mapes de diversitat, dos cops a l'any. El mapa de diversitat és una representació de tota l'aula on tenim a cada alumne amb els seus aspectes personals, de relació, i altres, i que també entraria la part més emocional. Des de la visió del mestre es fa un recull. Això ens dóna una imatge de la classe, per treballar aspectes de cohesió, aspectes personals,.. ens dóna una visió de grup, de clima d'aula. En funció de com surten aquests resultats a principis de curs es planifiquen les activitats del pla d'acció tutorial més específiques d'aquella classe. Si necessitem activitats més de cohesió de grup, activitats d'autoestima dels alumnes,.. depèn de com surt això s'enfoca i es preparen els diferents tipus d'activitats. A final de curs es torna a passar per veure l'evolució del grup. Normalment ho fa el tutor però tot l'equip educatiu té accés aquesta informació i té possibilitat de si no està d'acord amb algo posar-se amb contacte amb el tutor. És difícil que tot l'equip educatiu, alumne per alumne, ompli aquest mapa. És un tema de gestió. Es fa una junta d'avaluació, quan parlem dels alumnes, quan fem aquesta parada per veure com estan agafem aquest mapa i ho comentem amb ells. La idea és una foto de la classe, fer accions i després fer una altra foto per veure si les accions han tingut repercussió. És per planificar els aspectes de tutoria col·lectiva, respecte al grup concret. Una altra cosa és que es puguin fer després tutories individuals.

A educació física també és una àrea potent. Tot el treball de grups cooperatius, tota la primera part del projecte inclou tot d'activitats de cohesió de grup, d'autoconeixement que seria una mica aquesta línia. Després es pot fer en qualsevol moment, a educació física, a plàstica, a música,.. . El primer mes es quan més incidència fem perquè després al llarg del curs

	<p>podem planificar tot això. A maternal B es fa el programa de la Sandra Navarro, cada dia els últims 10-15 minuts abans de marxar. A maternal A ho fan una mica diferent, ho fan un dia la setmana que és el projecte de filosofia precís. El tipus d'activitats són bastant semblants</p>
<p>Quines competències s'estan desenvolupant a l'escola:</p> <p>Intel·ligència interpersonal:</p> <p>Consciència de les pròpies emocions i saber-les etiquetar</p> <p>Expressar les emocions adequadament</p> <p>Afrontar les emocions negatives a partir d'estratègies d'autoregulació</p> <p>Autogenerar-se emocions positives</p> <p>Acceptar-se a si mateix i tenir bona autoestima</p> <p>Automotivar-se</p> <p>Actitud positiva i optimista per afrontar els reptes diaris</p> <p>Responsabilitzar-se en la presa de decisions, en les actituds i comportaments</p> <p>Autoeficàcia (creença en les pròpies capacitats per a fer front a situacions adverses)</p> <p>Resiliència per afrontar situacions adverses</p> <p>Capacitat de fixar objectius adaptatius i realistes</p> <p>Prendre decisions adequades en els diferents contextos</p> <p>Identificar la necessitat d'ajuda, recolzament i d'assistència com també accedir als recursos més apropiats</p>	<p>S'ha de mirar de manera global. Una cosa és lo que diem, aquests minuts, aquesta hora a la setmana, però després això ho treballes amb situacions quotidianes. A maternal és constant, amb un patí, el que s'enfada amb el company perquè no li deixa les joguines, i ho aprofites. A primària igual. Quan has de parar pares. Una cosa és la planificació que tens per treballar-ho però l'altre el dia a dia que et porta.</p> <p>L'autoestima, la cohesió de grup, l'automotivació.. potser més implícit és l'autoregulació, que és a partir del conflicte moltes vegades. Les altres pensem que es treballen més explícitament. Posar noms a les emocions es comença a maternal, amb l'enfadat i el content. Es treballa maternal i a primària. La resiliència n'hem parlat sovint. Potser dos o tres competències li donem més pes que a altres. A nivell general incidim. Nosaltres, projecte de formació d'escola Sant Julià està molt enfocat a formar als mestres en emocions, en activitats. El PAT és una cosa que vam treballar fa uns anys i que es treballa a les aules. Està seqüenciat per trimestres, és evolutiu.. el bloc de cohesió de grup, activitats de tutoria, activitats de tutoria individual, les extraordinàries del dia a dia que es poden donar pel que sigui i les obligatòries que tens amb cada alumne, les assemblees d'aula en que prenem decisions, ens queixem,.. El PAT és per tots els cicles, és veritat és que 3r cicle totes les activitats de cohesió de grup es treballen en el treball de grups cooperatius i ja les cobrim per aquesta banda. Tenen una hora de tutoria a la setmana i el mapa de diversitat el fan igual a la resta. Hi ha classes que diuen que "primer he de treballar sinó no puc tirar.." i llavors prioritzem. Si els nens no estan per lo que han d'estar no té cap sentit de que ens fiquem grups cooperatius,.</p>

<p>Intel·ligència interpersonal:</p> <p>Dominar les habilitats bàsiques</p> <p>Respectar als altres, apreciament les diferències individuals i grupals</p> <p>Practicar la comunicació receptiva</p> <p>Practicar la comunicació expressiva</p> <p>Compartir emocions</p> <p>Comportaments prosocials i de cooperació</p> <p>Assertivitat</p> <p>Empatia</p> <p>Resolució de conflictes</p> <p>Capacitat d'incidir en les emocions dels altres</p> <p>Estimula una ciutadania activa, cívica, responsable, crítica i compromesa</p>	<p>Tenim un grup de treball, la comissió pedagògica, per veure com es tracten els conflictes a nivell de centre, tenir una línia de treball conjunta. És veritat que donem per fet que tot el personal ho sap però segurament el tracte entre mestre i alumnes no es el mateix que entre col·laboradores o monitores de pati. Estem treballant una línia d'escola per tractar el conflicte. En aquest grup de treball ha sortit la figura de mediador, més aviat aquest alumne de 2n o 3r cicle que pugues mediar un conflicte que es perdura durant el temps, però no d'adult.</p> <p>A maternal hi ha el protagonista de la setmana. S'emporta la mascota de la classe que és un nino, l'ha de cuidar durant aquella setmana.. i també porten coses personals seves a la classe, té el seu espai per poder-les explicar,.. Es procura triar que sigui la setmana de l'aniversari del nen. Es el fet d'explicar el que li ve de gust a l'escola de casa i es potenciar aquest lligam, família – escola.</p>
<p>Aquestes competències es tenen en compte en el disseny curricular?</p>	
<p>Quins mètodes s'utilitzen per treballar aquestes competències?</p>	<p>Vivencial i posar-ho en situació. Lúdic, fàcil, que els nens disfrutin fent-ho. Es procura buscar aquests tipus d'activitats. Tenim una bateria bastant ampla i bastant organitzada que ens han arribat de diferents llocs.</p>
<p>Heu identificat necessitats d'educació emocional en el personal docent? Quines?</p>	<p>Cap als alumnes si que potser hem de treballar. Potser estem una mica obsessionats amb el temari i acabar el temari i lo últim que treballem.. ens oblidem una mica d'aquestes transversals. A nivell personal no ho sabem. Qui diu que el nostre punt de vista és el correcte. És complicat. Necessitats de cicles no ho hem viscut, amb algun altre centre si.</p>
<p>Es desenvolupen programes d'educació emocional dirigit als docents? Es tracten temes emocionals</p>	<p>Nosaltres tenim la iniciativa per proposar. És comparteix amb el claustre. Abans de l'últim trimestre preparem una mica el curs següent i parlem sobre les necessitats de cada cicle. Llavors</p>

<p>entre el personal docent? En quins espais?</p>	<p>recollim això i en funció de les demandes tirem cap a un tipus d'informació o una altra. Amb el tema PERMSEA hi ha moltes formacions que ens venen de ministeri i que van molt encaminades cap al treball de les emocions, de la cooperació,.. tenim persones treballant amb la metodologia de cooperar i aprendre a cooperar. Havíem fet formacions de com identificar-les primer tu,.. però era una elecció personal. Nosaltres apremem perquè es tirin endavant aquestes formacions. Aquest curs hem fet disciplina positiva, gaudir ensenyant basada en la neuroeducació. Ho feia tot el claustre.</p> <p>No hi ha un espai per parlar de temes emocionals. Seria interessant però potser forçat. No tenim moments de compartir perquè el dia a dia se'ns menja tot.</p>
<p>Heu identificat necessitats d'educació emocional en les famílies? Quines?</p>	<p>Ho i tant. Si amb els mestres que és complicat amb les famílies.. és molt complicat. Qui som nosaltres per valorar-ho? Es podria dinamitzar subliminalment unes accions molt generals.</p>
<p>Es desenvolupen programes d'educació emocional dirigides a les famílies? Es tracten temes emocionals amb les famílies? En quins espais?</p>	<p>Des de la PAEA (associació de pares de l'escola andorrana) és fan algunes xarrades. Hi havia una d'assetjament i alguna altra. És un tema delicat perquè qui ets tu per dir-me,.. amb prudència. La forma més eficaç d'arribar és a través dels nens. Si el teu fill t'arriba explicant no sé que igual et fa pensar. Directament amb pares a través d'alguna xarrada que es pugui recomanar o a través de la PAEA.</p> <p>L'escola posa mecanismes per crear ponts amb la família. Passar a les cases és més complicat, és a través del nen que podem entrar. Ara de fet estem amb el projecte solidari i treballem molts valors, i els hi estem dient a través de cartes "impliqueu-vos", hi ha necessitats a nivell de parròquia.</p>
<p>En el cas de que es realitzin programes d'educació emocional, qui ha tingut la iniciativa? i com ha sorgit la iniciativa?</p>	

El docent que està implementant l'educació emocional, com s'ha format?	Els de maternal si. Tenim gent formada amb el projecte filosofia 3-6. És un projecte basat en tot el tema de les emocions. És un projecte que comença des d'infantil. El llibre està publicat i és diu "pensem-hi". Tenim gent formada amb el projecte de la Sandra Navarro. En els altres cicles formacions que hem anat fent.
---	---

ESCOLA	F
Creieu que les competències emocionals són importants per a les persones? Per què?	Avui en dia molt. És veritat que això ha evolucionat molt. Fa 25 anys hagués parlat amb algú de temes emocionals i la gent si que sabien el que era però no es treballaven a les escoles.
Creieu que es poden educar a l'escola?	
Heu identificat necessitats d'educació emocional en els vostres alumnes? Quines?	Moltes. Alguns les necessiten molt. Hi ha nens que per exemple, la frustració és una cosa molt difícil de gestionar i molts nens els hem d'ajudar a gestionar-la encara que no sempre ens sortim. És una cosa que es dóna molt sovint, i molt sovint en espais que no sigui d'aula, espais de pati, espais de relació extraescolar,.. És un treball que s'ha de fer i en alguns de manera molt aprofundida ja que no tots tenen el mateix viscut, no tots estan educats de la mateixa manera a casa,.. llavors ens trobem molta tipologia, molta diversitat i de fet és una de les coses que més ens costa. En els seguiments molts sovint són per temes emocionals i és una feina que s'ha de fer si o si. Moltes vegades, quan hi ha un pes en la part emocional en el nen hi ha una repercussió en els aprenentatges i no permet avançar de cap manera.
Es desenvolupen programes d'educació emocional en els alumnes? Quins tipus de programes? A on es desenvolupen aquests programes? Quantes hores	Amb el PERMSEA anem amb el treball en grup, en les relacions, en les habilitats socials, en el compartir, en el crear conjuntament, en entendre i acceptar el punt de vista dels altres, acceptar la diferència, accepta que no tots van al mateix ritme,.. Es treballen molt amb les transversals. Nosaltres des de fa 3 anys vam

<p>es fan d'educació emocional a la setmana?</p>	<p>començar la renovació del sistema, el PERMSEA i té en compte el tema de les competències emocionals a través de les transversals. Tot aquest tema de la gestió de les frustracions, de la gestió de les emocions, de la gestió de quan estàs enfadat, quan trist o quan estàs alegre és molt important perquè si una persona no està bé és molt difícil que avanci a nivell d'estudis. Fem activitats a tutoria de cohesió grupal, d'acceptar la diferència, d'entendre i ficar-te a la pell dels altres, el tema de l'assetjament escolar, a través d'això també es treballa.. es treballa sobretot a través de les transversals. És té en compte més a nivell PERMSEA. PERMSEA té molt en compte el tema de les intel·ligències múltiples a l'hora de fer programacions i a totes les unitats de programacions es mira cada una de les activitats i objectius quina intel·ligència múltiple està treballant. A partir d'aquí es fa un desgloss, es fa un requadre i es veu si alguna s'està treballant més, si hi ha alguna que s'ha de potenciar com a centre,.. i és una cosa que tenim en ment de cara al curs vinent que totes les programacions tinguin en compte o la majoria totes les intel·ligències múltiples i que puguin treballar el tema de les emocions. El tema del PERMSEA és el 3r any d'implementació a 3r cicle, la idea era que el curs vinent s'implementava a 2n cicle però pel que sembla a nivell de calendari serà el curs 18-19. A segona ensenyança ja ho està implementant a tot.</p> <p>Tota la part, a nivell d'horari per exemple, la franja que es dedica a la tutoria, a l'assemblea és on dones un espai més programat però de fet el dia a dia surten situacions amb els nens que a vegades has de resoldre. Hi ha un treball previ perquè el nen s'obri a explicar i és perquè li has donat un espai de confiança.</p> <p>Hi ha molts projectes que potser no són pròpiament educació emocional però si que ajuden o van cap aquí. Per exemple, filosofia 3-18 és comença a maternal. A nivell de centre per iniciativa al final s'ha creat casi com a projecte de centre i anirà pujant. Aquí treballes molt el pensament, raonament,.. el que ens agradaria o esperem que quan tinguin 6-7-8</p>
---	--

aquests nens gestionin de manera diferent el tema de les emocions.

A maternal tens com un llistat d'habilitats i marques com l'objectiu avui que treballarem, per exemple, esbrinar. Tot el que diuen els nens és vàlid, no hi ha res com sancionador o la veritat. Aquí els deixes que agafin confiança a dir el que pensen, a identificar emocions a través de personatges,..

A la franja de tutoria és fan algunes activitats encaminades a treballar tot això d'aquí. A inici de curs és molt important la cohesió de grup, comences per aquí, i poc a poc vas veient que hi ha necessitats concretes a cada grup. Hi ha grups que acaben el curs que no han acabat cohesionats i has intentat fer de tot. Tens una programació però després veus necessitats concretes i has d'anar buscant. La tutoria es va gestionant segons com avança el grup classe i segons com avança el nens. Fem sociogrames i aclareixes coses. Treballes amb la part de grup, amb el nen, fas tutories individualitzades. Programat però en base a unes necessitats concretes de grup i de cada nen. Estem treballant amb un mapa de diversitat que és va fer des de l'equip de psicopedagogia, i hi ha alguns centres que han començat a utilitzar-ho, ja que hi ha intel·ligències múltiples, estils d'aprenentatge i hi ha la part més emocional, autoconcepte, autoestima,.. i després més en grup on hi ha la part de treball cooperatiu. És la foto individual de cada un dels nens, en quin punt està. Fem un punt a principi, un a meitat i un a final de curs. Es va actualitzant aquesta informació. Ens donarà molta informació a l'hora de fer grups de cara als anys següents, a l'hora de treballar amb els diferents grups i amb el tema d'estils d'aprenentatge, a l'hora de modificar alguna programació, alguna activitat,.. si el 80% de la classe és més visual que auditiva canviar-ho. Ho tirarem endavant si no és ara aquest curs, el curs vinent. Estaria bé tenir una bateria d'activitats.

Al PERMSEA treballen per competències i a la resta pel objectius. A maternal és treballa per projectes.

	<p>Aquests any un dels encàrrecs era que de totes les unitats de programació i de les unitats temporals identificar les intel·ligències, a on es treballaven cada una i de quina manera. Això ens va donar peu a reflexionar i pensar la formació amb el Bisquerra per després poder-ho aplicar.</p>
<p>Quines competències s'estan desenvolupant a l'escola:</p> <p>Intel·ligència interpersonal:</p> <p>Consciència de les pròpies emocions i saber-les etiquetar</p> <p>Expressar les emocions adequadament</p> <p>Afrontar les emocions negatives a partir d'estratègies d'autoregulació</p> <p>Autogenerar-se emocions positives</p> <p>Acceptar-se a si mateix i tenir bona autoestima</p> <p>Automotivar-se</p> <p>Actitud positiva i optimista per afrontar els reptes diaris</p> <p>Responsabilitzar-se en la presa de decisions, en les actituds i comportaments</p> <p>Autoeficàcia (creença en les pròpies capacitats per a fer front a situacions adverses)</p> <p>Resiliència per afrontar situacions adverses</p> <p>Capacitat de fixar objectius adaptatius i realistes</p> <p>Prendre decisions adequades en els diferents contextos</p> <p>Identificar la necessitat d'ajuda, recolzament i d'assistència com també accedir als recursos més apropiats</p>	<p>1=no es treballa 2= aneu pel camí 3= molt</p> <p>Anem més sobre les necessitats concretes que van sortint per les aules.</p> <p>Consciència de les pròpies emocions i saber-les etiquetar (1): Parlar de les emocions bàsiques si que ho fas a maternal content, enfadat,.. A primera no.</p> <p>Expressar les emocions adequadament (2)</p> <p>Afrontar les emocions negatives a partir d'estratègies d'autoregulació (1)</p> <p>Autogenerar-se emocions positives (1): Això com a molt, quan veus algun alumne, a nivell més individual però no com ha grup. Missatges positius,..</p> <p>Acceptar-se a si mateix i tenir bona autoestima (3)</p> <p>Automotivar-se (1): Ens costa.</p> <p>Actitud positiva i optimista per afrontar els reptes diaris (1)</p> <p>Responsabilitzar-se en la presa de decisions, en les actituds i comportaments (2/3)</p> <p>Autoeficàcia (creença en les pròpies capacitats per a fer front a situacions adverses) (2): És fa molt a tutoria individualitzada, nens molt insegurs que a vegades els hi costa,..</p> <p>Resiliència per afrontar situacions adverses (1): Aquesta no sabem ni com fer-ho. És difícil.</p> <p>Capacitat de fixar objectius adaptatius i realistes (2/3): aquest és fa. Hi ha aules que ho fan com estratègia de grup, anem a marcar objectius individual de cadascú..</p> <p>Prendre decisions adequades en els diferents contextos (1)</p> <p>Identificar la necessitat d'ajuda, recolzament i d'assistència com també accedir als recursos més apropiats (2): Més amb nens amb dificultats. De manera més individualitzada és fa, que comenci a demanar més ajuda, acceptar l'ajuda,.. però l'ajuda</p>

<p>Intel·ligència interpersonal:</p> <p>Dominar les habilitats bàsiques</p> <p>Respectar als altres, apreciament les diferències individuals i grupals</p> <p>Practicar la comunicació receptiva</p> <p>Practicar la comunicació expressiva</p> <p>Compartir emocions</p> <p>Comportaments prosocials i de cooperació</p> <p>Assertivitat</p> <p>Empatia</p> <p>Resolució de conflictes</p> <p>Capacitat d'incidir en les emocions dels altres</p> <p>Estimula una ciutadania activa, cívica, responsable, crítica i compromesa</p>	<p>quan la necessita perquè també de vegades es demana ajuda per tot, i has de trobar l'equilibri.</p> <p>Dominar les habilitats bàsiques (3)</p> <p>Respectar als altres, apreciament les diferències individuals i grupals (3)</p> <p>Practicar la comunicació receptiva (3)</p> <p>Practicar la comunicació expressiva (3): S'ha de treballar molt perquè ara parlen d'una manera els nens entre ells.. moltes vegades es parlen sense respecte.</p> <p>Compartir emocions (2): Fas alguna activitat si ha passat algo com una pèrdua. Ha vegades es fa, com t'has sentit,..</p> <p>Comportaments prosocials i de cooperació (3): És continu.</p> <p>Assertivitat (3): treballar-la la treballem però costa.</p> <p>Empatia (3): es treballa molt però costa.</p> <p>Resolució de conflictes (3)</p> <p>Capacitat d'incidir en les emocions dels altres (1)</p> <p>Estimula una ciutadania activa, cívica, responsable, crítica i compromesa (3)</p>
<p>Aquestes competències es tenen en compte en el disseny curricular?</p>	
<p>Quins mètodes s'utilitzen per treballar aquestes competències?</p>	<p>Treball en grup, treball cooperatiu insisteix molt també en molts aspectes. A dins de cada grup cada un té un rol i cadascú sempre ha de participar. T'has d'autoregular. Omplen un diari de les sessions, cadascú diu la seva, si han respectat el que han dit els altres, si s'han sapigut expressar i si s'han expressat bé, hi ha joc de rol, exposició... dona peu a l'intercanvi. És posen un objectiu realista i després el valoren..</p>
<p>Heu identificat necessitats d'educació emocional en el personal docent? Quines?</p>	<p>Sí, a nivell general seria important formació.</p>
<p>Es desenvolupen programes d'educació emocional dirigides als docents? Es tracten temes emocionals</p>	<p>Hauríem de ser unes persones totalment equilibrades per treballar les emocions. És important, si més no tenir el coneixement i saber diferenciar, què és una emoció, els sentiments,.. els adults arribem més o</p>

<p>entre el personal docent? En quins espais?</p>	<p>menys a diferenciar-ho, però hi ha una gran categorització. Com a necessitats de centre fer una formació pels docents sobre educació emocional. Ho hem aconseguit, el Bisquerra vindrà l'any vinent. Al setembre tenim disciplina positiva i al gener 2018 vindrà. Va venir a fer-nos la TIP. És important conèixer-ho, saber-ho diferenciat, haver-ho sentit, conèixer-te a tu per saber en quin punt estàs i com estàs treballant les emocions amb els nens, ets un model.</p> <p>L'any passat es va fer les intel·ligències múltiples.</p> <p>En tractem de temes emocionals al despatx perquè venen i t'expliquen i intentes parlar amb ells, intentes donar un consell,.. però no estem formats per això. Crees un vincle amb els alumnes que hi ha un patiment de vegades. Les problemàtiques dels alumnes els docents estan allà cada dia amb ells, a la bora, i les ressenten,.. és difícil fer el buit, deixar-ho a l'escola. Som persones, i és la vida d'aquests nens.</p> <p>No estaria malament tenir un espai. Que tinguéssim un moment de dir, no diguem teràpia però de poder compartir coses entre ells.</p>
<p>Heu identificat necessitats d'educació emocional en les famílies? Quines?</p>	<p>Aquí entren molt els valors també. Tenim famílies amb valors molt diferents. Segons el que nosaltres entenem com a educació emocional sí, el que passa després és que potser ells ho entenen d'una altra manera, però que hem identificat sí, que hi ha famílies que ens agradaria que funcionessin d'una altra manera també, que intentem treballar lo millor possible sí. Nosaltres ens focalitzem sempre amb els nens i molt sovint amb algunes reunions que hem tingut i algunes han sigut especialment difícils acabem parlant de que la feina que farem nosaltres serà pels nens. És molt difícil dir-li "escolta'm, és que ara mateix el nen no esta bé, penso que s'hauria de treballar això i no ho estem fent".. Les hem identificat sí, ens agradaria poder-hi incidir més potser sí, però clar aquí hauríem de fer escola de pares, hauríem de fer grups que fossin pels pares.. sovint aquelles famílies que voldríem que estiguessin més amb aquests temes són les que estan més deslligades de l'escola i que no assisteixen pel tema de les</p>

	<p>reunions,.. en canvi totes aquelles que tenim més properes són famílies més informades, més preocupades per segons quins temes,.. no és fàcil amb una escola amb 400 alumnes, les realitats són molt diferents. Parteixes des del respecte, sempre és una recomanació que veus o les evidències del nen, i aquí nosaltres tenim aquesta limitació, nosaltres no som qui per.. però si que ho veiem i hem d'informar amb el que detectem i observem. Aquets pares que vindran a fer aquesta educació emocional són aquells que ja tenim més lligams amb ells i és més fàcil fer-li's entrar i els que pensem que tenen més necessitats són aquells que no acabaran de venir. De vegades s'ajunten temes culturals també, de maneres d'entendre com ha de ser l'educació i aquí xoquem però no passa res. Nosaltres podem fer recomanacions però no som qui per dir-li a una família canvia això, canvia lo altre.</p>
<p>Es desenvolupen programes d'educació emocional dirigides a les famílies? Es tracten temes emocionals amb les famílies? En quins espais?</p>	
<p>En el cas de que es realitzin programes d'educació emocional, qui ha tingut la iniciativa? i com ha sorgit la iniciativa?</p>	<p>Surt més de direcció o de la psicopedagoga, però és una cosa que és acceptable, ningú està en contra de que es tractin aquests temes.</p> <p>Sorgeix d'una necessitat de veure que cada vegada tenim més nens que els hi costa molt gestionar segons quines coses i que pensem que nosaltres tampoc en sabem prou i necessitem la formació precisament per poder ajudar a cada una de les persones que tenim aquí i és totes les emocions de que cada dia sorgeixen en una classe. Necessitàvem d'entrada saber la teoria i que ens donin algunes eines per poder-ho fer. Quan veiem tot el llistat de nens que tenim aquí en seguiments, seguiments logopedics, amb seguiments psicològics, alguns amb seguiments psiquiàtics dius uff! I molts sempre és pel mateix, temes personals i si des de l'escola els hi podem donar un cop de mà i els mestres els tenim</p>

formats perquè puguin fer això, doncs millor. La part emocional té repercussió en els aprenentatges. Una cosa és un nen que tingui un mal dia, que li ha passat alguna cosa i és temporal.. el nen que ja porta una problemàtica important i que ve de família ho veus que fa un bloqueig en l'aprenentatge i no avancen fins que no es va trobant un equilibri. Malgrat i tot no esta formats alguns de gestió d'aquesta és fa cada dia i molta, és continu. I amb nens petits potser qualsevol coseta per a ells pot ser una problemàtica molt important i això s'ha de gestionar al moment. Per sort nosaltres aquí tenim dos profes per aula i dona peu a que un pugui estar parlant, gestionant alguna cosa que li pugui passar.. i ha algunes classes que apliquen alguna tècnica quan tornen del pati del mig dia d'estar els primers 5 minuts amb una música de fons per tranquil·litzar-los una mica, perquè el pati dona peu a molt moviment, a molta descarrega, potser hi ha hagut alguna cosa.. un conflicte mal resolt està allà, allà queda.

Necessitem sistematitzar-ho, tenir els espais, tenir el moment de dir "anem a treballar aquesta habilitat o aquesta altra" i llavors és important i tenir les eines poder-ho fer. Cap de nosaltres, potser algun docent que ha entrat fa menys però la resta si que s'ha parlat d'emocions sempre però de tot aquest tema no tu ensenyaven com fer-ho. Vas llegint, que vas agafant documentació per aquí i per allà,.. et pots trobar algú que és per estil. Després parlem de sentit comú, que potser el meu sentit comú és un i el teu és un altre. Hem d'especificar que és el que volem perquè el sentit comú potser diferent. Ens falta sistematitzar i això és el que volem fer a través del pla d'acció tutorial, a través d'algunes activitats quan s'implementi el PERMSEA, que algunes segurament ja es tinguin en compte amb les competències.. filosofia 3-18 va molt en aquesta línia, és un tema de prevenció. Tenim l'esperança que aquests nens d'aquí 4 anys sabran gestionar les coses de manera diferent als que tenim ara a primer, perquè pots desenvolupar més l'empatia, la tolerància,.. la dificultat en els aprenentatges també destapa a vegades certes coses, el tema de la frustració si

	<p>realment tu tens dificultats amb alguna cosa i no acabes mai de gestionar allò arriba un moment que no pots més i tires la tovallola, i tirar la tovallola la pots tirar de moltes manera, la pots tirar de manera agressiva, de manera passiva, de manera conflictiva,.. i això és una cosa que és comença a destapar molt a 3r cicle quan compliques l'estructura.</p> <p>El treball per competències va encaminat per aquí, tenir al final recursos perquè tu en qualsevol situació que et trobis, qualsevol situació problema puguis solucionar-la o puguis tenir la manera de trobar les eines si no les coneixes anar-les a buscar algun lloc per poder solucionar allò. Ja no només les competències matemàtiques sinó que són també competències personals.</p>
El docent que està implementant l'educació emocional, com s'ha format?	

ESCOLA	G
Creieu que les competències emocionals són importants per a les persones? Per què?	Hem detectat la importància planificant una formació pel personal docent. Important sí. Amb els aprenentatges bàsicament instrumentals et quedés una miqueta buit i si que al final el que volem és formar persones. La importància la veiem i les activitats o la manera on trobem competències emocionals potser no està purament programat ni molt sistematitzat, potser en funció de les necessitats.
Creieu que es poden educar a l'escola?	
Heu identificat necessitats d'educació emocional en els vostres alumnes? Quines?	
Es desenvolupen programes d'educació emocional en els	A maternal A han fet una programació sobre les emocions, les principals. Estructurat purament un

<p>alumnes? Quins tipus de programes? A on es desenvolupen aquests programes? Quantes hores es fan d'educació emocional a la setmana?</p>	<p>programa d'educació emocional no hi és. Hi ha alguna activitat que es pot tractar amb assemblea, amb tutories,.. l'assemblea seria més resolució de conflictes, veure el punt de vista de l'altre. L'autoregulació, la tolerància a la frustració, l'empatia,.. segons el grup tries el tipus d'activitats. Es passava el qüestionari del clima d'aula, una autoavaluació però aquest any no l'hem fet. S'havia fet però el que ens trobàvem és que semblava que els nens sabien la resposta políticament correcta, però si que és veritat que et donava una miqueta el caliu de l'aula. En funció dels resultats d'aquest clima a l'aula, com hem sento, com percebo els altres, com em relaciono.. s'intentava enfocar més cap a unes activitats o cap a unes altres a l'hora de tutoria. Ens falta algo una miqueta més potent, algun tipus d'eina. El mapa de diversitat té a veure més amb necessitats dels alumnes: aprenentatge, intel·ligències múltiples, estils d'aprenentatge, perfil dels alumnes,.. pot entrar-hi algun aspecte d'aquests però no és tant purament emocional. Nosaltres encara no l'hem fet servir, estan arribant moltes coses i hi ha tantes tecles que has de triar una miqueta.</p> <p>Quantes hores per setmana és difícil de respondre. L'espai de tutoria potser si que es fan més coses. Maternal A i en altres cicles, en aquesta hora a la setmana, potser el vas dedicant a parlar algun tema d'aquests. Hi ha moltes temàtiques i s'han d'anar repartint.</p> <p>Primer i segon cicle tenim una bateria d'activitats, però no és un programa específic, sinó activitats puntuals. Fa anys que tenim una bateria per treballar diferents aspectes i que acabarem perfilant a tutoria perquè la nostra idea és que ha de ser una tasca de prevenció i d'entrenament. Les competències transversals repercuteixen o en el treball de les àrees o en l'espai de temps de tutoria. El tutor és el que ajuda a reflexionar, posar-li nom.. però tot l'equip de mestres és responsable, d'ensenyar i avaluar-ho. En situació de grup cooperatiu és moment d'entrenar-me en aquestes habilitats (escolta activa, espera, responsabilitat..) i ho treballa tot l'equip de mestres.</p>
--	---

<p>Quines competències s'estan desenvolupant a l'escola:</p>	<p>3= s'està treballant molt 2= s'està treballant però encara hi ha molta feina 1=no s'està treballant</p>
<p>Intel·ligència interpersonal:</p> <p>Consciència de les pròpies emocions i saber-les etiquetar</p> <p>Expressar les emocions adequadament</p> <p>Afrontar les emocions negatives a partir d'estratègies d'autoregulació</p> <p>Autogenerar-se emocions positives</p> <p>Acceptar-se a si mateix i tenir bona autoestima</p> <p>Automotivar-se</p> <p>Actitud positiva i optimista per afrontar els reptes diaris</p> <p>Responsabilitzar-se en la presa de decisions, en les actituds i comportaments</p> <p>Autoeficàcia (creença en les pròpies capacitats per a fer front a situacions adverses)</p> <p>Resiliència per afrontar situacions adverses</p> <p>Capacitat de fixar objectius adaptatius i realistes</p> <p>Prendre decisions adequades en els diferents contextos</p> <p>Identificar la necessitat d'ajuda, recolzament i d'assistència com també accedir als recursos més apropiats</p>	<p>Consciència de les pròpies emocions i saber-les etiquetar (2): Aquesta si que l'anem treballant. Uns cicles més que altres.</p> <p>Expressar les emocions adequadament (2): Deixar que és calmi i després posar-li paraules, qui més qui menys..</p> <p>Afrontar les emocions negatives a partir d'estratègies d'autoregulació: Aquesta és una de les que més costen. Amb aquesta ens hem de formar. Tens mestres de més experiència o més sensibles al tema que igual si que realment veus. Puntualment podria ser un 2 o un 3 però que en general costa. A partir d'estratègies d'autoregulació no sé si es tant autoregulació o deixar que la cosa és calmi. No donem una eina al nen perquè pugui autoregular-se, és una mica el que demanem, que podem oferir quan passa això.df</p> <p>Autogenerar-se emocions positives. Sona molt bé però.. no estem aquí.</p> <p>Acceptar-se a si mateix i tenir bona autoestima. Ho estem treballant. Amb el dia a dia et surt, de que vagin acceptant. A tutoria o quan és dóna el cas. Aquesta és més transversal.</p> <p>Automotivar-se. Donem estratègies alguns alumnes.</p> <p>Actitud positiva i optimista per afrontar els reptes diaris. Potser aquesta la tenim més fluixeta.</p> <p>Responsabilitzar-se en la presa de decisions, en les actituds i comportaments. Si que fem molt.</p> <p>Autoeficàcia (creença en les pròpies capacitats per a fer front a situacions adverses). També, un 2.</p> <p>Resiliència per afrontar situacions adverses. Aquesta no però estaria molt bé.</p> <p>Capacitat de fixar objectius adaptatius i realistes.</p>
<p>Intel·ligència interpersonal:</p> <p>Dominar les habilitats bàsiques</p> <p>Respectar als altres, apreciand les diferències individuals i grupals</p>	<p>Estem en ello, amb el treball cooperatiu, marcar-se un objectiu de treball, la heteroavaluació,.. ells valoren si al final han sigut capaços de complir-ho o no i que podrien fer per millorar-ho. El és una eina per aprendre a aprendre de 3r cicle, és un treball individual en el que et fixes objectius personals (analitzo com estic aprenent, quines són les</p>

<p>Practicar la comunicació receptiva</p> <p>Practicar la comunicació expressiva</p> <p>Compartir emocions</p> <p>Comportaments prosocials i de cooperació</p> <p>Assertivitat</p> <p>Empatia</p> <p>Resolució de conflictes</p> <p>Capacitat d'incidir en les emocions dels altres</p> <p>Estimula una ciutadania activa, cívica, responsable, crítica i compromesa</p>	<p>fortaleses, quines són les debilitats, aspectes a millorar, em marco unes fites per poder aprendre més i millor,.. és fa a partir dels indicis que recullo del treball que faig). Hi ha la part cooperativa (com aprenc quan coopero) i la part individual que és el portafolis. S'ha de perfilar millor, ja que són eines noves. El portafolis jo decideixo quines coses en funció del que em diuen que he d'aprendre: com afronto els aprenentatges, com ho faré, trio uns objectius o reptes sobre com aprenc i recullo indicis durant el procés que m'ajudin després analitzar que realment ho estic fent bé, quins afectes em van més fluixos, quines estratègies utilitzo quan tinc aquestes dificultats per aprendre.. és tot un procés. Tenim el full de treball de 2n cicle i a maternal i primer cicle són els racons de treball (tinc uns racons en els que he de passar durant 15 dies o 3 setmanes, em plantejo per quin paso avui, quines activitats hem falten..).</p> <p>Prendre decisions adequades en els diferents contextos. Els hi fas fer la reflexió</p> <p>Identificar la necessitat d'ajuda, recolzament i d'assistència com també accedir als recursos més apropiats. Si ens fem un tip.</p> <p>Dominar les habilitats bàsiques. Incidim bastant.</p> <p>Respectar als altres, apreciament les diferències individuals i grupals. Ho intentem també.</p> <p>Practicar la comunicació receptiva. A l'assemblea.</p> <p>Practicar la comunicació expressiva. Nosaltres ho treballem, una altra cosa és que ho tinguin assumit. Passa molt pel modelatge i molts cops els adults no ho hem après.</p> <p>Compartir emocions. Això just ho hem començat en espais diversos com a tutoria de grup, on viuen una situació i verbalitzen com s'han sentit. Maternal A ja han programat però no ho aplicaran encara aquest any sobre les emocions i verbalitzacions,.. estem començant. L'assemblea és poden treballar molts temes. La idea és que des de les tutories de grup es puguin treballar situacions des del conflicte fictici per posar-li nom a les situacions, trobar estratègies des de la calma i que després es puguin generalitzar a situacions conflictives. Tot això ho estem encarrilant poc a poc.</p>
---	---

	<p>Comportaments prosocials i de cooperació. Aprenentatge cooperatiu.</p> <p>Assertivitat. Ho estem intentant. Com a modelatge fas més que explicant. Estaria bé generalitzar-ho (el semàfor) no només utilitzar-lo quan hi ha un conflicte.</p> <p>No donem importància no només a les disciplines. Deu n'hi do el que fem. Com activitats organitzades tenim la tutoria o l'assemblea, però si arribem del patí hi ha hagut un problema el tractem. També tenim les entrevistes individuals amb cada nen. Ja intentem dedicar-li el seu temps però hauria d'estar més programat, nosaltres més preparats, en funció de cada grup prioritzar,..</p> <p>Empatia. Ho treballem.</p> <p>Resolució de conflictes. En fan.</p> <p>Capacitat d'incidir en les emocions dels altres. S'intenta també però costa perquè són petits.</p> <p>Estimula una ciutadania activa, cívica, responsable, crítica i compromesa. Ho fem molt a nivell d'escola, d'aula,..</p> <p>PERMSEA, tutoria, a l'hora de gestió de conflictes,.. s'ha d'anar introduint d'alguna manera.</p>
<p>Aquestes competències es tenen en compte en el disseny curricular?</p>	
<p>Quins mètodes s'utilitzen per treballar aquestes competències?</p>	
<p>Heu identificat necessitats d'educació emocional en el personal docent? Quines?</p>	
<p>Es desenvolupen programes d'educació emocional dirigits als docents? Es tracten temes emocionals</p>	<p>No sé si a la formació del curs vinent del Bisquerra, farem que és el què és esperable per edat. Per exemple, parlar d'autoestima amb un de 1er o amb un de 6è, o d'empatia, o segons quines emocions, com les entenem segons a quina edat, fa molt que et</p>

<p>entre el personal docent? En quins espais?</p>	<p>facis l'expectativa sobre a on pots arribar i que has de treballar. La formació la farem al setembre. Aquesta formació prevista és pels mestres i col·laboradors.</p> <p>Ara han arribat moltes coses del PERMSEA i ara potser trobem a faltar altres aspectes. En les reunions de didàctica el tema escollit pels mestres va entorn a l'educació emocional. Ells tenen ganes de fer "programació", tenir més eines.. programació vertical, per poder-ho treballar des de maternal fins a 3r cicle seqüenciat. Ho tenim focalitzat per temes i quan ens fa falta es va a buscar. La intenció és incloureu dintre d'una rutina, en el dia a dia i no només recorre a buscar-ho quan tenim problemes, conflictes.. quan surt foc l'has d'apagar i a tots ens surt el reptilià però si tens entrenades algunes coses i tens eines, te'n ports sortir millor. Ajudar-los a donar paraules a les seves emocions, gestionar les seves emocions i les dels altres,..</p> <p>La sessió propera és com ens imaginem als alumnes a la sortida de la nostra escola, i després quan te'l retrobes d'aquí 20 anys com t'imagines que seran. Que ho qualifiquin amb un adjectiu. La idea és que surtin qualificatius que tenen molt poc a veure amb tot el que és curricular "feliç, honest,..". aquí es veure quan temps dediquem aquest treball a l'escola i quan temps dediquem a lo que són més les àrees curriculars. Quan ens agradaria dedicar-hi. Des de la comissió pedagògica s'ha preparat aquesta reunió. És a nivell de centre. La direcció és aquesta, el que passa és que les eines purament no les tenim, però poder despertar aquesta sensibilització. L'expectativa amb el Bisquerra és que ens pugui donar algunes d'aquestes eines.</p> <p>No hi ha un espai regulat (per tractar temes emocionals). Com a psicopedagoga les coordinacions són pels alumnes. El tema que han decidit els cicles de tractar és aquest i les nostres reunions didàctiques van sobre aquest tema. Algú puntual potser si que et demana, o és pot comentar sobre un tema però no estrictament per parlar d'educació emocional. Interessant ho seria, però no sé si ho seria per tothom. La idea és bona però és com ho visquis. Hi ha</p>
--	--

	<p>gent que ho viu com destapar les teves inseguretats, que tots en tenim, o els teus punts febles.. però aquest destape no tenim clar que sigui per tothom encara que sigui un espai maco. A cada dia a tots ens passen coses a l'aula. Ajuda entre iguals no ho tenim regulat, és més de passadís. Entre iguals estaria molt bé, que fos voluntari.</p> <p>Estem a la fase de la incompetència conscient. És un pas molt important.</p>
<p>Heu identificat necessitats d'educació emocional en les famílies? Quines?</p>	<p>L'és em identificat però estem encara centrats en la nostra tasca. Ara s'està fent el curs de disciplina positiva per a pares i mares. Hi ha una necessitat, però no sempre hi van els que més ho necessiten. Intentes orientar a les famílies perquè busquin per altres mitjans un ajut que també repercuteixi però socialment és molt lent. Socialment està tot molt malament. Nosaltres com a societat invertim en escola Andorra, però no invertim en altres sectors. Les famílies treballen moltíssimes, moltes hores, tots anem amb presa, tot és molt competitiu i tot això repercuteix a l'escola. Hem de fer un replantejament de tots plegats perquè sinó nosaltres miracles no podem fer.</p>
<p>Es desenvolupen programes d'educació emocional dirigides a les famílies? Es tracten temes emocionals amb les famílies? En quins espais?</p>	
<p>En el cas de que es realitzin programes d'educació emocional, qui ha tingut la iniciativa? i com ha sorgit la iniciativa?</p>	<p>Tot el claustre hem fet una al setembre i ara aquest setembre vinent fem un altre. A les reunions de didàctica han sortit, de direcció,.. des de comissió pedagògica s'ha pogut organitzar aquestes sessions. L'any vinent, al viatge de primer cycle serà a la Granja de Santa Maria de Palautordera, que és sobre educació emocional. Ens hem d'anar formant, i en la mesura que ens formem, planificar l'educació emocional. Tenim molta feina, esborrar tot el que hem après i tornar aprendre. Ells en canvi ho podem aprendre directament. Quin mestre te'n recordes? La</p>

	mestra que justament recordo no era perquè ensenyava molt bé les mates sinó que era algú que t' escoltava, que era molt carinyosa..
El docent que està implementant l'educació emocional, com s'ha format?	

ESCOLA	H
Creieu que les competències emocionals són importants per a les persones? Per què?	Perquè desenvolupen la intel·ligència emocional que és un valor molt important per afrontar aquesta vida i totes les coses que ens van passant, que no són les que volem sinó les que ens toquen.
Creieu que es poden educar a l'escola?	Des de l'escola és pot fer una part. Si des de casa també en fan, que és el lloc més important, doncs anirem més lluny. Des de l'escola es poden aprendre, es poden desenvolupar.
Heu identificat necessitats d'educació emocional en els vostres alumnes? Quines?	Sí, s'han identificat. Com a grups i com a individus. Al l'escola tenim nens amb molta demanda d'afecte i de reconeixement. Han crescut cadascun a la seva mida sense estar molt acompanyats per part dels pares i això és nota en el temps que li han dedicat. Nosaltres el que veiem és que quan dius algo positiu a un el de la vora et demana immediatament "i a mi". Necessitem molt reconeixement de l'adult i molta atenció. El necessiten i el demanen. Aflora aquesta mancança que tenen. Primer cicle apunten manca d'autoestima i de confiança. Segon cicle superació de pors, gestió de frustració, resolució de conflictes, identificar les emocions que les diferents situacions generen i les actituds que es deriven per poder gestionar millor els seus comportaments. I a tercer cicle els hi veuen dificultats o necessitats tant a la interpersonal com a la intrapersonal. Els tres cicles han contestat que són una eina fonamental per a la vida les competències emocionals i, per tant, pensen que si que s'han de treballar a l'escola. Això ho ha contestat el claustre de tots els cicles.

<p>Es desenvolupen programes d'educació emocional en els alumnes? Quins tipus de programes? A on es desenvolupen aquests programes? Quantes hores es fan d'educació emocional a la setmana?</p>	<p>Es treballa l'àmbit però no de manera organitzada, sistemàtica i intencionada amb una programació concreta. El proper pas és aquest. A segon cicle és fan en estones d'assemblea i de forma ocasional en moments en els quals el grup classe ho necessita. De vegades, si és detecta una gran necessitat en el grup. és desenvolupen programes en tot el curs. Això és el que vam fer l'any passat a segon cicle. Un dels objectius seria endreçar-ho una miqueta. L'educació emocional la tens al Pla de Salut, a alguns documents de ciutadania, a la participació democràtica al centre, i després hi ha programes en funció del cicle. A primer cicle hi ha "els meus amics al meu jardí" que et permeten treballar les emocions a partir d'històries i personatges. És un material força antic però que funciona i és bo. Era la Generalitat que havia fet aquest programa i està força encertat. Hi ha una altra cosa important que aquí també hem de dedicar una mica de inversió i és la confusió que té l'assemblea amb el treball emocional, ja que normalment a l'assemblea és treballa la presa de decisions i la gestió dels conflictes però no es treballa directament d'altres aspectes importants de l'educació emocional, i aquí hi ha una mica de barreja. No és el principal objectiu, sinó per solucionar conflictes, prendre decisions i generar debat, per tant, té un altre enfoc. Això passarà per formació perquè ho endrecem. Necessitem un altre espai didàctic. S'hauria de combinar, per exemple, si dins de l'horari setmanal hi hagués una hora fixa s'hauria de combinar estones on es fes assemblea i a altres dinàmiques i activitats d'educació emocional. Aquí és on ara tenim la idea de posar ordre a nivell de sistema.</p> <p>Fem les hores que facin falta però no hi ha cap espai didàctic d'educació emocional. Dins les aules, hi ha un espai que és habilitats per la vida i que originàriament era una hora setmanal, i s'ha de distribuir el temps entre l'assemblea i l'educació emocional. Habilitats per la vida consta en els horaris de primer i segon cicle. A tercer cicle estan amb el projecte del PERMSEA i això s'ha difuminat. Ja no hi ha assemblea i hi ha un espai de tutoria, una hora setmanal, i en</p>
--	---

	aquest espai cada tutor fa el que creu que ha de prioritzar, i això és el que haurem d'arreglar amb el PERMSEA.
Quines competències s'estan desenvolupant a l'escola: Intel·ligència interpersonal: Consciència de les pròpies emocions i saber-les etiquetar Expressar les emocions adequadament Afrontar les emocions negatives a partir d'estratègies d'autoregulació Autogenerar-se emocions positives Acceptar-se a si mateix i tenir bona autoestima Automotivar-se Actitud positiva i optimista per afrontar els reptes diaris Responsabilitzar-se en la presa de decisions, en les actituds i comportaments Autoeficàcia (creença en les pròpies capacitats per a fer front a situacions adverses) Resiliència per afrontar situacions adverses Capacitat de fixar objectius adaptatius i realistes Prendre decisions adequades en els diferents contextos Identificar la necessitat d'ajuda, recolzament i d'assistència com també accedir als recursos més apropiats Intel·ligència interpersonal: Dominar les habilitats bàsiques	3= molt 2= 1= poc Consciència de les pròpies emocions i saber-les etiquetar (3). S'està fent i molt "que ha passat? Com et sents? Haguessis pogut fer algo diferent?" això si que ho fem. A primer cicle costa identificar l'emoció que m'ha portat a la situació. Això ho tenim molt clar des de maternal. Expressar les emocions adequadament (2). Costa, són primitius i és maltracten entre ells, és xocant. S'hi treballa molt. Afrontar les emocions negatives a partir d'estratègies d'autoregulació (2). S'intenta enviar però tenim uns perfils molt marcats, és nota molt la pobresa emocional, el poc desenvolupament d'aquesta intel·ligència emocional en les famílies. Autogenerar-se emocions positives (1). Això no ho treballem massa. Acceptar-se a si mateix i tenir bona autoestima (3). Això sí, és un cavall de batalla. Passa també perquè estem treballant el coneixement d'un mateix i això ho fem molt. Primer treballes l'autoconeixement i després treballes l'acceptació. Automotivar-se. Directament no la treballem. Tenim poc treball individual, poc treball autònom, i sempre la motivació ve de fora, no ve de dins. Actitud positiva i optimista per afrontar els reptes diaris (3). Ho treballem, "venga tu pots", fem servir molt el reforç positius a l'escola. Responsabilitzar-se en la presa de decisions, en les actituds i comportaments (3). Ho fem molt, amb les graelles, amb el treball cooperatiu.. Autoeficàcia (1). No la treballem, no la tenim com a prioritària. Resiliència per afrontar situacions adverses (1). No ho treballem de manera conscient. Hem tingut alumnes que són resilents però no la treballem explícitament i concretament. Capacitat de fixar objectius adaptatius i realistes (1). Poc, s'està començant a fer però no ens atrevirem amb el 2.

<p>Respectar als altres, apreciament les diferències individuals i grupals</p> <p>Practicar la comunicació receptiva</p> <p>Practicar la comunicació expressiva</p> <p>Compartir emocions</p> <p>Comportaments prosocials i de cooperació</p> <p>Assertivitat</p> <p>Empatia</p> <p>Resolució de conflictes</p> <p>Capacitat d'incidir en les emocions dels altres</p> <p>Estimula una ciutadania activa, cívica, responsable, crítica i compromesa</p>	<p>Prendre decisions adequades en els diferents contextos. En ocasions, depenent del que hagin de decidir. Es treballa poc la presa de decisions. Està molt lligat al rol del mestre, de la imatge que tens de l'alumne.</p> <p>Identificar la necessitat d'ajuda, recolzament i d'assistència com també accedir als recursos més apropiats (2). Això passa en el treball autònom també. No és un 3 però sí que és fa.</p> <p>Dominar les habilitats bàsiques (3). És treballa cada dia.</p> <p>Respectar als altres, apreciament les diferències individuals i grupals. És treballa molt i a més a més som bastant flexibles. És dona però reaccionem enseguida.</p> <p>Practicar la comunicació receptiva (1). Ho devem treballar en llengua.</p> <p>Practicar la comunicació expressiva. Ho treballem molt a la part de llengua.</p> <p>Compartir emocions (3). Sempre quan hi ha el diàleg de que ha passat, com s'ha sentit, que creus que està pensant, que t'agradaria..</p> <p>Comportaments prosocials i de cooperació (3). És un segon any de formació i en farem un tercer. Qui no aprengui el treball cooperatiu.. ho treballem molt.</p> <p>Assertivitat. L'assertivitat va evolucionant amb l'edat. L'assertivitat d'un 3 anys no forçosament és la que esperes d'un 12. És treballa però aquesta no la tenim clara.</p> <p>Empatia. Es treballa molt. Aquesta des de segon cicle està programada en l'aventura de la vida on hi ha el blog de l'empatia.</p> <p>Resolució de conflictes (3).</p> <p>Capacitat d'incidir en les emocions dels altres (1). Això no ho treballem directament. Això també és d'edat més alta. A l'escola ja ens costa gestionar les altres ara imaginat les dels altres.</p> <p>Estimula una ciutadania activa, cívica, responsable, crítica i compromesa (3). A l'escola es treballa molt, als projectes de centres, al compasell, la junta, la participació dels pares,..</p>
---	--

Aquestes competències es tenen en compte en el disseny curricular?	
Quins mètodes s'utilitzen per treballar aquestes competències?	Llibres, vídeos, moments de resolució de conflictes,.. s'aprofiten tots els conflictes que van sorgint. Els vídeos està molt a tercer cicle. Per un costat hi ha l'assemblea i per un altre les habilitats per la vida (l'aventura de la vida).
Heu identificat necessitats d'educació emocional en el personal docent? Quines?	Tots en tenim de necessitats d'educació emocional perquè el camí de l'evolució no s'acaba mai. A vegades no es té en compte això, que és un creixement personal que no s'acaba mai.
Es desenvolupen programes d'educació emocional dirigides als docents? Es tracten temes emocionals entre el personal docent? En quins espais?	<p>Se'n proposen de formacions però és molt obert i molt lliu, cadascú a nivell de la seva consciència, del que és conscient de que necessita aprendre. Costa bastant el tema de l'educació emocional dels adults. Algunes vegades hem decidit alguna formació però sinó són les que proposen el ministeri que fan la difusió a tots els docents. Una vegada vam fer una formació per comprendre millor a les famílies però tampoc ens va agradar, no vam encertar amb les formadores. Cada any el claustre té un pac de 12hores que pots fer formació de claustre i no la vam encertar. No hem fet més. Cadascú està en moments diferents i cadascú és conscient de coses diferents. El ministeri va ofertant. Aquesta formació del treball cooperatiu és un bloc de les transversals i entra de ple aquesta educació emocional de interpersonals. Si ets conscient de la teva falta de recursos emocionals també pots buscar a fora, què és el que tu vols, en quins aspectes et vols formar. No tota formació ha de passar perquè la proposi ministeri sinó que tu et detectis la necessitat i busquis.</p> <p>No tenim cap espai delimitat per tractar temes emocionals però si en algun claustre ha calgut hem tret el tema. Si cal se'n parla. Ara per ara no seria necessari perquè no hi ha la demanda explícita i és un col·lectiu que té molta feina i moltes coses pendents. És raro un mestre que no té varies coses en marxa. Si no és al voltant de "anem a parlar de treball cooperatiu, de gestió d'emocions" i al voltant d'això</p>

	<p>ens tocarem nosaltres però ells han de veure una.. a vegades et venen a veure més a títol individual “mira que m’ha passat, mira com estic..” però no tothom demana ajuda ni tothom comparteix els seus neguits o les seves ganes de reflexionar sobre el tema. És un claustre molt petit, que comparteix el dinar.. hi ha moments d’interacció no formar que són aprofitats que surten temes emocionals.</p>
<p>Heu identificat necessitats d’educació emocional en les famílies? Quines?</p>	<p>A les famílies amb tot el respecte hem de donar les gràcies de que ens portin als nens i col·laborar amb elles amb el que podem. Si mirem a les famílies podem pensar que tenen necessitats en el tema de l’educació emocional. Però ja no són els pares, sinó tots els adults que tenen necessitats.</p>
<p>Es desenvolupen programes d’educació emocional dirigides a les famílies? Es tracten temes emocionals amb les famílies? En quins espais?</p>	<p>Amb la psicopedagoga que és la que segueix les famílies els temes de l’educació emocional però amb certa prudència perquè s’està en el context escolar. Hi ha coses que s’han de treballar a fora. En els projectes de centre hem tingut en compte els aspectes emocionals i sempre hem plantejat alguna activitat del tipus emocional. No tant programes i projectes sinó activitats. Sempre hem procurat que hi hagin moments emocionals. Tenim l’escola dels pares. Amb les famílies el que és fa és intentar potenciar activitats que assisteixin perquè segons quina activitat plantegis no s’aproparan. Si hi ha menjar i hi ha bingo, i música,.. està més obert. Si hi ha de llegir i escriure ja no funcionarà segur. Nosaltres tenim la gran majoria persones que no van poder acabar la primera ensenyança i la majoria contents perquè clar quan t’expliquen com era el mestre..</p>
<p>En el cas de que es realitzin programes d’educació emocional, qui ha tingut la iniciativa? i com ha sorgit la iniciativa?</p>	
<p>El docent que està implementant l’educació emocional, com s’ha format?</p>	

ESCOLA	I
Creieu que les competències emocionals són importants per a les persones? Per què?	Totalment. Són bàsiques perquè les emocions lliguen tot. Estan relacionades amb l'aprenentatge llavors aquí a l'escola trobem que són essencials.
Creieu que es poden educar a l'escola?	Sí, s'han d'educar des de l'escola. Són vitals, és un aprenentatge.
Heu identificat necessitats d'educació emocional en els vostres alumnes? Quines?	Hi ha de tot però hi ha alumnes que realment molt perquè a casa hi ha moltes mancances i necessitats.
Es desenvolupen programes d'educació emocional en els alumnes? Quins tipus de programes? A on es desenvolupen aquests programes? Quantes hores es fan d'educació emocional a la setmana?	Sí, tenim tota una seqüència d'activitats des de maternal a tercer cicle. L'any passat es va fer lo de la Sandra Navarro sobre els competències ètiques. Va fer tot un programa especialment a maternal B i era per desenvolupar competències cognitives, emocionals.. va ser tot un projecte i una sèrie d'activitats molt seqüenciades per aplicar cada dia. Moltes de les coses ja es feien prèviament amb el programa d'habilitats per la vida. El nostre programa el vam parar l'any passat per fer lo de la Sandra Navarro. Govern va fer un programa de prevenció de els drogodependències i primària ens vam centrar en què és allò que quan siguem grans ens serà important, i a partir d'aquí ho vam desenvolupar com habilitats per la vida. Autoconfiança, autoconeixement, el treballar les emocions.. totes aquestes habilitats que a la llarga ens poden donar aquesta seguretat.. prevenció de les drogodependències. Es va seqüenciar des de maternal a primera ensenyança. Ho tenim integrat en el currículum, tant en el primer currículum com en el currículum que tenim vigent en el tercer cicle. En els dos currículums estan contemplades qüestions d'aprenentatge emocional, i no només en el currículum sinó en la metodologia de l'aprenentatge cooperatiu que una de les bases d'aquest aprenentatge emocional. A maternal ens guiem molt pels valors com el respecte, la paciència, la

constància, la prudència.. i tots aquests valors també es treballen a partir del modelatge. Vam destinar una franja horària que és com si fos l'espai de tutoria on fem dinàmiques, contes, teatre, jocs.. i a partir d'aquí ho tenim seqüenciat a maternal A i B. A maternal A tenim tot un seguit d'activitats lligades en centres d'interès, per exemple, el racó de mates, el de català.. i tenim aquí tota la part d'habilitats per la vida que és treballa en aquella setmana i que van lligades en el centre d'interès d'aquells dies. Moltes activitats són de cohesió de grup a l'inici de curs i segons les necessitats d'aula es poden agafar unes o altres. Podem anar variant, no són estàtiques. A primer cicle i segon cicle tenim l'espai de tutoria que també es treballen moltes dinàmiques, curtmetratges.. vam fer una selecció de valors més importants amb aquestes etapes i les activitats van relacionades amb aquests valors. Els valors que treballem a maternal l'escolta, el respecte, la paciència, la constància, la prudència, la responsabilitat, l'ordre, la sinceritat, la confiança, el diàleg, la tolerància, la creativitat, la cooperació, la compassió, la generositat, l'amistat, la llibertat, la justícia, la pau i l'alegria. Es a base de dinàmiques, de rols playings, de debats, de curtmetratges, vídeos, assemblees.. el curs passat es va fer un projecte interdisciplinari entre plàstica i una altra àrea i van fer un projecte de les emocions a primer cicle, on els alumnes identificaven les emocions, quan estic content, quan estic trist.. i ho feien a partir de l'escolta de músiques i després ho plasmaven plàsticament, amb dibuixos. A maternal A tenim l'expressió d'emocions, a maternal B quan estic trist.. i intentem que vagin evolucionant fins a primera ensenyança de buscar aquelles emocions que no són favorables, i ja no només identifico sinó com ho gestiono. És una qüestió que ja està dins del currículum i el claustre està molt sensibilitzat en aquest tema i el treballen en el dia a dia i ho tenen molt present. Es dóna molta importància a les emocions. Ens arriben nens d'altres sistemes educatius, de fora o que per situació familiar no estan bé i l'equip educatiu es marca com a objectiu prioritari el benestar emocional, que estigui agust a l'escola.. primer sentir-se bé, després ja aprendrem.

Quan són nens amb dificultats de conducta passa per la identificació de certes emocions, és un dels punts importants quan estem fent la tutoria individualitzada o quan s'està fent el seguiment de l'alumne. Tenim per tothom, des de maternal, com una prevenció i aprenentatge i després t'arriba casos específics.

És més implícit, quan treballes per exemple aprenentatge cooperatiu que treballes la tolerància, el respecte als altres.. tot això no dius "anem a treballar això", en realitat dius "anem a treballar junts" i tot això implica treballar la cohesió de grup.. també tenim aquests projectes que es van fer any A, any B, o de plàstica i música, aquí és explícit. Sempre hi ha una reunió a principi de curs on s'acaba concretant aquestes coses i si hi ha algun projecte que es vol dur a terme. A vegades segons les necessitats pots tenir un grup classe que necessita treballar la tolerància entre ells, i llavors és fa un treball explícit on es fan moltes més dinàmiques, és passen vídeos.. i incideixes més en aquest treball.

Aquests programes és desenvolupen a tutoria, a maternal és fa el protagonista de la setmana que li dediquen l'estona més de tutoria i depèn de l'horari el mestre és posa l'horari on li vagi millor. Normalment l'estona de tutoria si que hi ha una part que és d'habilitats per la vida que està seqüenciat i que és faria en aquesta franja horària però després depèn del que estigui fent, bloc A del programa CAC o si estan dins d'un projecte específic, no es centra únicament a tutoria sinó en el dia a dia de la classe. S'intenta que cada vegada més els especialistes amb el nou currículum i tota la formació de grups cooperatius les transversals, els valors.. els transmeti tothom i treballi tothom. No queda acotat a una franja horària, si que el tutor fa més la part de tutoria però que tothom des de la seva àrea té la seva responsabilitat i d'incloure aquests continguts. Abans era més responsabilitat del tutor, no s'implicaven els especialistes, i ara sí.

En la formació de grups cooperatius és divideix en tres blocs i un bloc és cohesió de grup i són

dinàmiques d'aprendre a participar, cohesionar als grups, respectar als altres, treballar l'autoestima.. ja no és el que fas tu sinó el que faig jo per ajudar-te a tu. En un treball tu ets responsable d'això però jo que havia de fer perquè ell pugues fer-ho, i hi ha tota aquesta consciència de treball emocional. Tenim una consciència de grup, quina responsabilitat tinc jo.. també vam fer formació d'intel·ligències múltiples i la intel·ligència interpersonal i intrapersonal estan directament relacionades amb l'educació emocional. Estem incidint en la importància d'aquestes intel·ligències i que tinguin en compte que les activitats que plantegen a l'aula tinguin en compte aquests tipus d'intel·ligències.

Fa dos anys és va demanar una formació que van venir algú que la primera edició no va tenir molt èxit i va estar enfocat a l'autoconeixement per després ser capaç de ser un bon transmissor i incorporar-ho a l'aula. Va ser obligatòria.

Quan es va crear aquest projecte també era molt de transmetre valors i van marcar també com havia de ser el seu paper, havia de reforçar l'autoestima dels alumnes, afavorir la participació, valorar la diversitat, no evitar el conflicte, perquè a vegades el conflicte aprèn a créixer. A ser una figura mediadora, ha desenvolupar conductes socials i pautes de comportament i molt a través del modelatge i crear un clima afectiu a l'aula. Quan una aula és nota que emocionalment està treballada i que hi ha un mestre que emocionalment s'hi ha dedicat i que ha ficat molts esforços, aquesta aula funciona molt millor que les altres aules, aquesta aula els aprenentatges ja van sols.. és nota moltíssim quan hi ha uns mestres davant que també saben portar al grup d'aquesta manera.

És molt difícil quantificar quantes hores és fan d'educació emocional.

Ara s'està actualitzant i s'està concretant el PAT de tota primera ensenyança.

L'any que ve PERMSEA es programa a 4rt curs. Al 18-19 s'ha de començar aplicar a 3r i després s'ha de

	<p>programar a primer cycle. Maternal no hi ha una necessitat de canvi perquè ja es treballa per projectes. El curs vinent comença batxillerat. La implementació ha sigut molt ràpida.</p> <p>No estaria malament tenir una franja horària on es treballés de manera explícita i específica aquest contingut a primer, segon i tercer cycle. Esta clar que quan més importància li dones tu, més importància li donen els nens. La tendència també és a la eliminació de les assignatures, espais globals. Tota la renovació pedagògica ens està dient que si en la vida res funciona de manera fraccionada perquè hem de fraccionar els aprenentatges en l'escola. Els alumnes de 3r cycle que treballen durant un mes o 5 setmanes, els nens fan una avaluació sobre que han après i sobre el treball dins del grup (què he fet, que he pogut millorar..). Està agafant molta importància el moment de metacognició, de coneixement, de com he estat jo, com m'he sentit mentre que desenvolupava aquestes activitats, que puc millorar, quins són els meus punts forts i febles, quins objectius,... les transversals han agafat molta importància.</p>
<p>Quines competències s'estan desenvolupant a l'escola:</p> <p>Intel·ligència interpersonal:</p> <p>Consciència de les pròpies emocions i saber-les etiquetar</p> <p>Expressar les emocions adequadament</p> <p>Afrontar les emocions negatives a partir d'estratègies d'autoregulació</p> <p>Autogenerar-se emocions positives</p> <p>Acceptar-se a si mateix i tenir bona autoestima</p> <p>Automotivar-se</p> <p>Actitud positiva i optimista per afrontar els reptes diaris</p>	<p>Consciència de les pròpies emocions i saber-les etiquetar. Sí, a maternal i primer cycle de primera ensenyança és fa de forma molt explícita en aquest projecte.</p> <p>Expressar les emocions adequadament. En totes les àrees, fins i tot a suport, aquestes competències es treballen.</p> <p>Més o menys es treballen totes, estan totes contemplades. Hi ha coses que es treballen de forma explícita però també hi ha que es treballen de forma implícita i estan integrades en el currículum. L'actitud positiva i les emocions positives des de maternal és treballen moltíssim amb l'alegria, amb la confiança.. és bàsic tenir aquestes actituds a maternal. Es treballa a tot arreu, si agaféssim tota la seqüència d'habilitats per la vida hi ha totes una sèrie de contes, materials.. que treballen aquests aspectes.</p> <p>Sempre que estàs treballant de forma cooperativa estàs treballant la intel·ligència interpersonal. Per</p>

<p>Responsabilitzar-se en la presa de decisions, en les actituds i comportaments</p> <p>Autoeficàcia (creença en les pròpies capacitats per a fer front a situacions adverses)</p> <p>Resiliència per afrontar situacions adverses</p> <p>Capacitat de fixar objectius adaptatius i realistes</p> <p>Prendre decisions adequades en els diferents contextos</p> <p>Identificar la necessitat d'ajuda, recolzament i d'assistència com també accedir als recursos més apropiats</p> <p>Intel·ligència interpersonal:</p> <p>Dominar les habilitats bàsiques</p> <p>Respectar als altres, apreciand les diferències individuals i grupals</p> <p>Practicar la comunicació receptiva</p> <p>Practicar la comunicació expressiva</p> <p>Compartir emocions</p> <p>Comportaments prosocials i de cooperació</p> <p>Assertivitat</p> <p>Empatia</p> <p>Resolució de conflictes</p> <p>Capacitat d'incidir en les emocions dels altres</p> <p>Estimula una ciutadania activa, cívica, responsable, crítica i compromesa</p>	<p>posar-te d'acord, en equip, tens que ser assertiu. Amb el modelatge també es fa.</p>
<p>Aquestes competències es tenen en compte en el disseny curricular?</p>	

Quins mètodes s'utilitzen per treballar aquestes competències?	Treball cooperatiu, dinàmiques de grup, contes, jocs, curtmetratges,.. metodologies molt vivencials, molt experiencials,..
Heu identificat necessitats d'educació emocional en el personal docent? Quines?	Amb alguns sí, hi ha de tot. Hi ha gent molt treballada de que abans de tot això ja tenien molta inquietud i són gent que de seguida.. i hi ha gent que necessita fer molt camí i més acompanyament. Hi ha de tot.
Es desenvolupen programes d'educació emocional dirigides als docents? Es tracten temes emocionals entre el personal docent? En quins espais?	<p>En els últims anys ja s'ha fet un pas, en formacions de creativitat, d'intel·ligències múltiples, de relaxació, de grups cooperatius que hi ha tota aquesta part de cohesió grup, la formació del Bisquerra.. hi ha una part de formació que és obligatòria i que està impulsada des de ministeri i després cada centre decideix unes formacions i també estan contemplades. Estem en el camí, sempre pots fer més però tot aquest tema està molt present i s'està treballant.</p> <p>Són temes que la gent que està predisposada està molt bé però hi ha gent que, per exemple, quan vam fer el curs fa dos anys de relaxació i tècniques, alguns van venir perquè era obligatori. No tothom està disposat a treballar aquests aspectes, n'hi ha obrir-se en certs moments,.. és un procés de sensibilització i respectar els tempos que et van marcant els altres perquè sinó no funcionarà. Important si que seria tenir aquest espai. De manera informal acaba sortint.</p>
Heu identificat necessitats d'educació emocional en les famílies? Quines?	Com a tot arreu. És com el claustre, que hi ha mestres que tenen molt treballat i altres que al contrari, amb les famílies trobes diversitat.
Es desenvolupen programes d'educació emocional dirigides a les famílies? Es tracten temes emocionals amb les famílies? En quins espais?	<p>No, no tenim res planificat amb l'objectiu de treballar les emocions amb les famílies. Si que és molt important per nosaltres la comunicació família – escola, intentem potenciar-la molt, intentem que les famílies estiguin el més presents possible aquí, a l'escola, però no hi ha un programa específic per a treballar aquests aspectes.</p> <p>Fora de l'escola s'oferten altres formacions, o xarrades o trobades, també tenim l'escola de pares.. són moments en que les famílies poden fer formació allà. Jo crec que està més o menys cobert en aquest</p>

	<p>sentit. Les famílies que volen poden, tenen serveis a prop de l'escola per fer-ho. Amb prou feines tens temps per abordar les qüestions prioritàries a treballar en el centre, ja sigui derivat dels alumnes, ja sigui amb el claustre.. no hem arribat al moment de programar algo a les famílies. En el cas de que és fes, i és una opinió personal, s'hauria de veure com i respectant el dret de les famílies a escollir que és el que volen treballar, perquè l'escola a vegades tenim la tendència a voler avarca tot.</p> <p>Quan tenim famílies que tenen molta necessitat és fan derivacions.</p>
<p>En el cas de que es realitzin programes d'educació emocional, qui ha tingut la iniciativa? i com ha sorgit la iniciativa?</p>	<p>Hi ha de tot. El que és va de relaxació va sortir del claustre, a vegades ve directe des de ministeri, a vegades és l'equip directiu qui decideix fer alguna formació..</p>
<p>El docent que està implementant l'educació emocional, com s'ha format?</p>	<p>De buscar per internet, de compartir, de mirar activitats.. ha sigut molt autoformació. Hi ha formacions que s'ofereixen des de ministeri, altres han fet més coses perquè han tingut interès.</p>

ESCOLA	J
<p>Creieu que les competències emocionals són importants per a les persones? Per què?</p>	<p>Són bàsiques per formar persones evidentment.</p>
<p>Creieu que es poden educar a l'escola?</p>	<p>La paraula ja ho diu "educació emocional" i per tant, s'ha d'educar, s'ha de treballar i s'ha d'ensenyar. És important. El que vulgui treballar a l'escola i vingui amb un prejudici de que no, s'està equivocant de professió. Escola andorrana sempre hem tingut present aquest aspecte.</p>
<p>Heu identificat necessitats d'educació emocional en els vostres alumnes? Quines?</p>	<p>No hem analitzat dades però si que és veritat que el projecte parteix d'una necessitat, per exemple, hi ha un curs que preocupa una mica la convivència, el clima del centre... i a partir d'aquí ens vam plantejar fer el projecte.</p>

<p>Es desenvolupen programes d'educació emocional en els alumnes? Quins tipus de programes? A on es desenvolupen aquests programes? Quantes hores es fan d'educació emocional a la setmana?</p>	<p>És un projecte que engegarem tot el treball d'emocions en l'espai de tutoria. Fa 6 anys que el vam iniciar i sorgeix d'aquesta necessitat de com podíem afavorir la convivència. És explícita. Nosaltres el que ens vam marcar d'inici va ser de cohesió de grup perquè considerem que és bàsic tant per aprendre com per l'alumnat per relacionar-se bé. Després el que fèiem era treballar tot el tema de les habilitats personals (identificació d'emocions, empatia, comunicar-me, de presa de decisions, la resolució de conflictes..) i després les habilitats socials. Tenim uns blocs estipulats i és una necessitat que ho fa. Si pugues destacar una necessitat que és més reiterativa i més fonamental de totes és la presa de decisions dels alumnes amb el sentit de la responsabilitat que jo tinc envers als meus actes. Jo quina implicació tinc a nivell emocional envers a la meva decisió. Aquest és un treball més explícit però evidentment el dia a dia fas tot un treball implícit. Hi ha un programa específic per ajudar a desenvolupar aquestes competències en els nens. A maternal la presa de decisions és un aspecte que no es toca tant perquè encara costa. A maternal tenim l'autoconeixement, l'autoestima, l'autoconfiança, l'autocontrol i l'empatia.</p> <p>Des de l'àrea de tutoria és treballen els aspectes més d'educació emocional. A nivell transversal aquí estem treballant-hi dins del que seria la reforma educativa que s'està fent. Dins de la competència transversal estan incloses i això derivarà que totes les programacions estigui inclòs. D'alguna manera és que constin totes les intel·ligències i hi hauran una intencionalitat a l'hora de redactar certes activitats. La intel·ligència interpersonal i intrapersonal ara es quedaran reflectides en activitats per tal de desenvolupar-les i estaran a totes les àrees. Nosaltres destinem a tutoria una hora a la setmana a fer això, a treballar aquests aspectes. Nosaltres tenim uns qüestionaris a principi de curs que li diem "clima d'aula" i dins d'aquests aspectes valoràvem la cohesió de grup, com prenen decisions, com resolen conflictes, l'empatia,.. a nosaltres ens dóna un valor numèric i enfoquem la programació de tutoria aquells</p>
--	---

aspectes que van més fluixos a nivell d'aula. A final de curs tornem a passar aquest qüestionari per valorar els canvis que hi ha hagut. Hi ha 2 vessants dins del qüestionari, una és la convivència de la classe, com aquesta classe cohabita i per altra banda, com augmentar a nivell individual els alumnes. Ens dóna uns resultats a nivell individual com col·lectiu i aquí regulem. Podem dir que sí que ho treballem específicament. Ara cohabitarem amb un programa nou i un programa vell i sempre s'han treballat aquests aspectes a l'Escola Andorrana. Si treballem aquests aspectes pensem que és minimitzaran els conflictes o seran més lleus o en serem més capaços de parlar-ne o resoldre'ls d'una altra manera.. estem força satisfets. L'hem anat ampliant, l'hem anat afegint i polint aspectes. A les necessitats concretes que poden tenir certs alumnes aquí va néixer les tutories personalitzades i treballes més específicament amb alumnes. Ara engegarem el servei de mediació per resoldre conflictes entre iguals. Hi haurà un adult mediador i és una saleta on poden demanar voluntàriament d'anar a resoldre un conflicte que tenen amb un company. Fan la demanda i allà hi haurà aquest adult que els ajudarà i els guiarà en el procés d'arribar a un acord. L'adult farà el seguiment per veure si s'ha resolt o no s'ha resolt el conflicte. Treballes molt la presa de decisions, l'empatia, l'expressió d'emocions, i arribar a un acord.. és un projecte que encara no s'ha engegat i que és per un alumnat que sigui voluntari. A primera ensenyança hem de guiar aquest procés. Ara estem en una fase de formar adults per ser mediadors i després segurament a la llarga si veiem que el projecte és exitós potser ens plantejarem de que ja els propis alumnes potser a 6è i alumnes molt escollits amb habilitats perquè no tots poden ser mediadors. Quan el conflicte es fa crònic, es va repetint i no s'acaba de resoldre és aquí on has d'entrar al servei de mediació perquè ja no són capaços entre ells de resoldre. Un pas previ és l'assemblea.

L'espai de l'art teràpia també és treballa l'aspecte més emocional però hi ha un alumnat molt específic

	<p>amb necessitats molt concretes. Tenim una mestra que es va formar en aquest sentit, la mestra de plàstica i només ho instal·lem un cop al trimestre. Aquest serà el tercer any. Ens va donar bons resultats fa dos anys i li vam tornar a demanar que ho fes. Amb un perfil concret d'alumnes que els triem fem un taller de mig dia. Són alumnes amb dificultats d'adaptació al context escolar i amb moltes necessitats, i a nivell emocional canalitzen. Són nens que tenen mancances per trobar el mitjà i sovint no ho fan amb el llenguatge.</p>
<p>Quines competències s'estan desenvolupant a l'escola:</p> <p>Intel·ligència interpersonal:</p> <p>Consciència de les pròpies emocions i saber-les etiquetar</p> <p>Expressar les emocions adequadament</p> <p>Afrontar les emocions negatives a partir d'estratègies d'autoregulació</p> <p>Autogenerar-se emocions positives</p> <p>Acceptar-se a si mateix i tenir bona autoestima</p> <p>Automotivar-se</p> <p>Actitud positiva i optimista per afrontar els reptes diaris</p> <p>Responsabilitzar-se en la presa de decisions, en les actituds i comportaments</p> <p>Autoeficàcia (creença en les pròpies capacitats per a fer front a situacions adverses)</p> <p>Resiliència per afrontar situacions adverses</p> <p>Capacitat de fixar objectius adaptatius i realistes</p> <p>Prendre decisions adequades en els diferents contextos</p>	<p>Si, no o podríem millorar.</p> <p>Consciència de les pròpies emocions i saber-les etiquetar. La identificació es treballa de manera explícita.</p> <p>Expressar les emocions adequadament. Expressió i gestió d'emocions si es treballa. La perseverança en l'assoliment d'objectius es treballa al treball cooperatiu, hi ha el compromís individual i el compromís grupal. Al treball cooperatiu treballes moltes habilitats d'interrelació.</p> <p>Afrontar les emocions negatives a partir d'estratègies d'autoregulació. És tot el tema de la gestió de les emocions, tot és millorable.</p> <p>Autogenerar-se emocions positives. Aquesta no la treballem tant explícitament, no ens la vam proposar com a bloc de contingut.</p> <p>Acceptar-se a si mateix i tenir bona autoestima. Aquesta sí.</p> <p>Automotivar-se. No tant.</p> <p>Actitud positiva i optimista per afrontar els reptes diaris. Potser no tant.</p> <p>Responsabilitzar-se en la presa de decisions, en les actituds i comportaments. Sí, sobretot amb els alumnes més grans.</p> <p>Autoeficàcia (creença en les pròpies capacitats per a fer front a situacions adverses). De manera específica no la treballem.</p> <p>Resiliència per afrontar situacions adverses. No, aquesta no. Quan tens nens amb problemàtiques ja et marques objectius específics i segurament</p>

<p>Identificar la necessitat d'ajuda, recolzament i d'assistència com també accedir als recursos més apropiats</p> <p>Intel·ligència interpersonal:</p> <p>Dominar les habilitats bàsiques</p> <p>Respectar als altres, apreciand les diferències individuals i grupals</p> <p>Practicar la comunicació receptiva</p> <p>Practicar la comunicació expressiva</p> <p>Compartir emocions</p> <p>Comportaments prosocials i de cooperació</p> <p>Assertivitat</p> <p>Empatia</p> <p>Resolució de conflictes</p> <p>Capacitat d'incidir en les emocions dels altres</p> <p>Estimula una ciutadania activa, cívica, responsable, crítica i compromesa</p>	<p>indirectament ajudes amb aquesta resiliència però de manera específica a l'aula no.</p> <p>Capacitat de fixar objectius adaptatius i realistes. Això sí que es treballa. Amb el CAC (treball cooperatiu) cada un es planteja els seus objectius.</p> <p>Prendre decisions adequades en els diferents contextos. Sí.</p> <p>Identificar la necessitat d'ajuda, recolzament i d'assistència com també accedir als recursos més apropiats. Aquí s'insisteix a l'aula, és més transversal.</p> <p>Dominar les habilitats bàsiques. Sí.</p> <p>Respectar als altres, apreciand les diferències individuals i grupals. Sí, específicament dintre de les unitats.</p> <p>Practicar la comunicació receptiva. Sí</p> <p>Practicar la comunicació expressiva. Sí</p> <p>Compartir emocions. Això es treballa.</p> <p>Comportaments prosocials i de cooperació. Sí, amb el CAC.</p> <p>Assertivitat. També.</p> <p>Empatia. També.</p> <p>Resolució de conflictes. També.</p> <p>Capacitat d'incidir en les emocions dels altres. Ho fem molt amb el treball cooperatiu. Quan valoren fan una valoració del seu objectiu personal i els altres valoren l'objectiu personal del company però ho fan a través del que jo no t'he pogut ajudar perquè tu poguessis assolir el teu objectiu.</p>
<p>Aquestes competències es tenen en compte en el disseny curricular?</p>	
<p>Quins mètodes s'utilitzen per treballar aquestes competències?</p>	<p>Són dinàmiques lo que és fan servir habitualment, role playings... sobretot són activitats que és fan tutoria. El dia a dia es fa modelatge i la guia del mestre.</p>
<p>Heu identificat necessitats d'educació emocional en el personal docent? Quines?</p>	<p>Identificar sí, però on ens hem centrat fins ara és amb els alumnes.</p>

<p>Es desenvolupen programes d'educació emocional dirigides als docents? Es tracten temes emocionals entre el personal docent? En quins espais?</p>	<p>No ens hem plantejat treballar amb adults apart de formar-se. Som generacions que no sabien treballar a l'escola, o passen per formacions actuals o.. A l'octubre tenim una formació amb el Bisquerra a nivell de claustre d'educació emocional. És una necessitat del centre que hem detectat. Els mestres mateixos moltes vegades han manifestat que volien formació. Maria Carme Boqué ens va fer una formació de mediació molt completa.</p> <p>A nivell global no hi ha necessitat. Hi ha una necessitat d'aprofundir. És molt personal. Hi ha espai de reflexió pedagògica i altres comissions però és una reflexió pedagògica. L'equip educatiu és parla més d'alumnes. L'equip directiu intenta establir un clima de confiança. A final de curs fem el confessionalari i l'equip directiu convoca als mestres i es demana com li ha anat el curs i quins són els seus propòsits de cara l'any vinent (si vol canviar de curs, si vol canviar de company..). Lo que comenten és queda allà. En les coordinacions que fem quinzenalment a l'aula si tenen dificultats en la gestió d'alumnes si que t'ho expliquen en aquell moment, o de passadís,.. entre ells segurament. Com a equip directiu parlem a vegades quan hi ha un mestre que té dificultats amb una classe en concret i li comentem si està bé, o a nivell personal que li està passant. Hi ha un esperit bastant obert i la gent s'expressa i manifesta les seves necessitats. Pot passar que algú que és molt tancat no ho dirà. Potser hauríem de trobar un espai que ens pogués permetre perquè ens centrem molt en la situació emocional del nano.</p> <p>La formació sempre és important. Penso que som una escola, parlo d'Escola Andorrana, que realment ens formen i ens anem formant.</p>
<p>Heu identificat necessitats d'educació emocional en les famílies? Quines?</p>	<p>Clarament sí, en determinades famílies sí, en general no sabem fer l'anàlisi. A direcció ens venen moltes vegades quan hi ha conflictes amb nens i a vegades els pares són poc empàtics. També hi ha tema que és quan hi ha separacions i a nivell general hi ha una dificultat. No sé si és que falta algun servei més de mediació entre adults a nivell de país que ajudi a gestionar aquestes separacions. Aquí si que veiem</p>

	<p>com les pateixen els nens i afecten. Costa molt la gestió d'emocions amb els adults. A nivell de separacions la gestió d'emocions, el nivell d'empatia cap a l'exparella...</p>
<p>Es desenvolupen programes d'educació emocional dirigides a les famílies? Es tracten temes emocionals amb les famílies? En quins espais?</p>	<p>No sé si és la nostra competència. Ens toca a nosaltres com a escola? Des de comissió pedagògica parlem de la participació dels pares de manera activa, ja sigui amb activitats o amb gestió. La dificultat que tenim és moltes vegades la participació i moltes vegades venen els pares que no els hi caldria i que estan a tot arreu. És una mica el que estem fent ara, com fem aquesta participació de pares, és una mica difícil. Nosaltres informem de totes les accions que es fan, des de la PAEA, des de l'associació de pares.. ells mateixos difonen, nosaltres també difonem. Però qui assisteix? No sempre assisteix qui més ho necessita. Moltes vegades no participen per qüestió social i logística. Aquella conferència super interessant que a vegades organitza l'associació de pares o ministeri són a les 18h i moltes famílies treballen al comerç i difícilment podrà anar.</p>
<p>En el cas de que es realitzin programes d'educació emocional, qui ha tingut la iniciativa? i com ha sorgit la iniciativa?</p>	<p>En el seu moment va ser molt col·lectiva en la comissió de convivència, el neguit de treballar aquests aspectes, des de la comissió pedagògica.. és compartit. És una necessitat del centre de que fem a tutoria, que és el que hem de treballar. Va néixer des de una necessitat del mestre, quan vam crear els blocs (l'empatia, la resolució de conflictes, la cohesió de grup..) va ser una reflexió i una necessitat més aviat del mestre, fa molts anys que treballa però ningú m'ha ensenyat a treballar aquests aspectes. Aquells objectius transversals hi havia coses que ens quedaven sueltas i hi havia aspectes que no podien treballar des de la programació i ho treballem a tutories.</p> <p>Des de ministeri hi ha formacions que no hem demanat nosaltres i si ens ofereixen.. el treball cooperatiu ve de ministeri. Ministeri ens va oferint, hi ha algunes obligatòries i altres que no.</p>

El docent que està implementant l'educació emocional, com s'ha format?